Kansallinen lainsäädäntö

Kaikilla Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioilla on omat lakinsa ja oikeusjärjestelmänsä. Jäsenvaltion lainsäädäntöön voi kuulua sekä kansallisen tason lakeja (eli kansallista lainsäädäntöä, joka on voimassa koko jäsenvaltion alueella) että lakeja, jotka ovat voimassa vain tietyllä alueella tai kaupungissa.

Jäsenvaltiot julkaisevat lakinsa omilla virallisilla kielillään, ja ne ovat oikeudellisesti sitovia vain näillä kielillä. Tiedotustarkoituksia varten joitakin jäsenvaltion säädöksiä voi olla saatavana myös muilla kuin jäsenvaltion virallisilla kielillä.

Tietokannat

Useimmilla jäsenvaltioilla on oma kansallinen lakitietokanta. Lisätietoa tietokannoista saat valitsemalla jonkin oikealla puolella olevista lipuista.

Lisäksi eurooppalaisessa N-Lex-tietokannassa on linkki useimpiin virallisiin kansallisiin tietokantoihin. N-Lex on parhaillaan käynnissä oleva yhteishanke, jota hallinnoivat Euroopan unionin julkaisutoimisto sekä mukana olevat jäsenvaltiot. Tällä hetkellä N-Lex-tietokannan kautta voi tutustua 27 jäsenvaltion lainsäädäntöön.

Lisäksi Euroopan virallisten lehtien foorumin kautta voit tarkastella EU:n jäsenvaltioissa virallisia lehtiä julkaisevien tahojen verkkosivustoja. Mukana ovat myös EFTA-maat sekä muutamia EU:n ehdokasmaita.

EU:n näkökulmasta monet jäsenvaltioiden lait ovat itse asiassa EU:n lainsäädäntöä toimeenpanevia lakeja. Erityisesti tämä pätee sellaiseen kansalliseen lainsäädäntöön, jolla täytäntöönpannaan EU-direktiivejä. Jos etsit tietoa täytäntöönpanosäädöksistä, joilla jäsenvaltiot ovat saattaneet tietyt EU-lainsäädännön säädökset osaksi kansallista lainsäädäntöään, kokeile EUR-Lex-tietokannan tähän tarkoitettua hakutoimintoa.

Oikeuslähteet

Jäsenvaltioiden oikeus perustuu useisiin lähteisiin, joita ovat erityisesti perustuslaki, kansalliset, alueelliset tai paikalliset säädökset sekä valtion ministeriöiden ym. antamat asetukset. Lisäksi jäsenvaltioiden tuomioistuinten oikeusasioissa tekemistä ratkaisuista muodostuu oikeuskäytäntöä.

Soveltamisalat

Jäsenvaltioiden lainsäädäntö on perinteisesti jaettu yksityisoikeuteen ja julkisoikeuteen.

Yksityisoikeus eli siviilioikeus tarkoittaa sellaista lainsäädäntöä, joka koskee yksilöiden tai ryhmien välisiä suhteita ilman valtion tai hallintoelinten väliintuloa. Julkisoikeudella määrätään yksilöiden ja valtion yksiköiden tai viranomaisten välisistä suhteista sekä jälkimmäisten toimivallasta ja menettelyistä. Yleisellä tasolla julkisoikeuteen kuuluvat valtiosääntöoikeus, hallintooikeus ja rikosoikeus. Rikosoikeutta voidaan erityisen luonteensa vuoksi kuitenkin pitää myös omana kategorianaan.

Yksityiskohtaista tietoa jäsenvaltioiden oikeudesta saat valitsemalla jonkin oikealla puolella olevista lipuista.

Päivitetty viimeksi: 12/09/2023

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Kansallinen lainsäädäntö - Belgia

Tässä osassa luodaan yleiskatsaus Belgian eri oikeuslähteisiin.

1. Mitkä ovat ne välineet tai oikeuslähteet, joissa oikeussäännöt ilmaistaan?

Oikeus on kirjoitetuista ja kirjoittamattomista sitovista oikeudellisista säännöistä muodostuva kokonaisuus. Nämä säännöt ohjaavat kansalaisten ja viranomaisten välisiä ja kansalaisten keskinäisiä sosiaalisia suhteita sekä julkishallinnon toimintaa.

On olemassa sekä **virallisia** että **aineellisia oikeuslähteitä**. Toisin kuin viralliset oikeuslähteet, aineelliset oikeuslähteet eivät sisällä varsinaisia oikeussääntöjä. Aineellisia oikeuslähteitä ovat mm. vilpitön mieli, oikeudenmukaisuus ja järkevä käyttäytyminen.

Virallisia oikeuslähteitä on viisi. Niistä kolme on luonteeltaan sitovia: **lainsäädäntö**, **tapaoikeus** ja **yleiset oikeusperiaatteet**. Kaksi muuta oikeuslähdettä, **oikeuskäytäntö** ja **oikeuskirjallisuus**, ovat ainoastaan suuntaa-antavia.

Lainsäädäntöä tarkastellaan lähemmin jäljempänä 3–5 kohdassa. Lainsäädäntö muodostuu viranomaisen hyväksymistä kirjoitetuista säännöistä. Tapaoikeus on kirjoittamatonta oikeutta, joka säätelee yleensä kansalaisten ja erityisesti eri ammattialojen tapoja ja toimintaa. Yleisillä oikeusperiaatteilla ilmaistaan yhteiskunnan korkeita arvoja, joita se haluaa noudattaa, kuten kaikkien kansalaisten yhdenvertaisuus, sääntöjen ja toimien oikeasuhteisuuden periaate sekä viranomaisten toiminnan laillisuusperiaate. Monet näistä periaatteista on ilmaistu niin kutsuttuina oikeuden maksiimeina, kuten rikosoikeuden ”*non bis in idem* ” (ei kahta tuomiota samasta asiasta) ja periaate ”*lex posterior derogat legi priori*” (myöhemmin säädetty oikeus syrjäyttää aiemmin säädetyn).

Oikeuskäytäntö ja oikeuskirjallisuus ovat suuntaa-antavia oikeuslähteitä. Oikeuskäytäntö muodostuu kaikista tuomioistuinten antamista päätöksistä. Tietty tuomio sitoo vain asianomaisen jutun osapuolia. Belgiassa ei käytetä ennakkotapauksiin perustuvaa järjestelmää. Ainoastaan perustuslakituomioistuimen (*Cour d'Arbitrage / Arbitragehof*) antamat tuomiot ovat yleisesti sitovia. Muut ylimmät tuomioistuimet ovat korkein hallinto-oikeus (*Conseil d'État / Raad van State*) ja kassaatiotuomioistuin (*Cour de cassation / Hof van Cassatie*, ylin muuta kuin hallinto-oikeutta käsittelevä tuomioistuin).

Oikeuslähteisiin kuuluu myös **kansainvälinen oikeus**, johon kuuluvat muun muassa Euroopan unionin perussopimukset, unionin asetukset ja direktiivit sekä Euroopan ihmisoikeussopimus. Lisäksi kansainvälisissä järjestöissä, kuten YK:ssa ja Euroopan neuvostossa, on tehty lukuisia yleissopimuksia (monenväliset yleissopimukset), ja Belgia on tehnyt yleissopimuksia myös muiden valtioiden kanssa (kahdenväliset yleissopimukset). Tämän oikeuslähteen merkitys on kasvanut viime vuosikymmenten aikana ja kasvaa edelleen. Näiden välineiden sisältämät säännöt vaikuttavat suoraan päivittäiseen elämäämme.

Internet-sivustoilta Législation belge (ranskaksi) tai Belgische Wetgeving (hollanniksi) on pääsy **konsolidoitua Belgian lainsäädäntöä** koskevaan tietokantaan. Tietokannasta voi hakea kaikkia Belgian virallisessa lehdessä (*Moniteur belge / Belgische Staatsblad*) **vuodesta 1830 alkaen** julkaistuja, edelleen voimassa olevia normatiivisia tekstejä hakukoneen ja hakemiston avulla. Tietokanta ei kuitenkaan sisällä vielä kaikkia **ennen vuotta 1994** julkaistuja hallinto- ja veroviranomaisten normatiivisia tekstejä.

2. Mikä on yleisten oikeusperiaatteiden, tavan ja oikeuskäytännön oikeudellinen asema?

Ks. kysymys 1.

3. Millainen mahdollinen hierarkia vallitsee eri välineiden välillä?

Belgiassa asuvia henkilöitä koskevat eritasoisten lakien säännökset. Heihin sovelletaan paitsi Belgian liittovaltion viranomaisten, myös osavaltiotason yksiköiden, provinssien ja kuntien, antamia sääntöjä (1). Belgia kuuluu myös jäsenenä lukuisiin kansainvälisiin tai ylikansallisiin järjestöihin kuten Yhdistyneet kansakunnat, Euroopan unioni, Euroopan neuvosto ja NATO. Näiden järjestöjen antamia sääntöjä sovelletaan myös Belgian viranomaisiin ja väestöön.

Kaikilla lakia säätävillä viranomaisilla ei ole tarkasti viitoitettuja toimivallan rajoja eikä kaikilla sääntöluokilla ole samaa asemaa, joten ristiriitoja voi syntyä. Tämän vuoksi on olemassa normihierarkia eli periaate, jonka mukaan alempitasoinen normi ei voi koskaan olla ristiriidassa ylempitasoisen normin kanssa.

Belgian kansallisessa lainsäädännössä **perustuslaki** on normihierarkiassa ylimpänä. Siinä säädetään vallanjaosta ja vallankäyttötavasta. Perustuslaissa vahvistetaan muun muassa Belgian yhteiskunnan perusarvot ja kansalaisten perusoikeudet. Kassaatiotuomioistuin on todennut 27. toukokuuta 1971 antamassaan tuomiossa, että kaikki kansainväliset ja ylikansalliset säädökset ovat normihierarkiassa korkeammalla kuin mikään kansallinen säädös, ja näin ollen ne ovat korkeammalla kuin perustuslaki. Jos esimerkiksi jokin EU:n asetus olisi ristiriidassa perustuslain kanssa, noudatettaisiin EU:n asetusta.
Perustuslain jälkeen normihierarkiassa seuraavina ovat:
erityislait (erityisellä enemmistöllä hyväksytyt lait, joissa säädetään toimivallanjaosta ja vahvistetaan julkisten laitosten toimintaa koskevia erityisiä sääntöjä)
lait, asetukset (*décret* / *decret*) ja määräykset (*ordonnance* / *ordonnantie*)
kuninkaan asetukset (*arrêté royal* / *koninklijk besluit*) ja hallituksen asetukset (*arrêté de gouvernement* / *besluit van de regering*), joilla pannaan täytäntöön lakeja tai asetuksia, ja
ministerien asetukset (*arrêté ministériel* / *ministerieel besluit*).

4. Millä tavalla ylikansallisessa ja kansainvälisessä lainsäädännössä olevat oikeussäännöt saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä?

Euroopan unionin asetuksia sovelletaan suoraan, joten niitä ei tarvitse erikseen panna täytäntöön Belgian lainsäädännössä. Kansainvälisten sopimusten hyväksymiseksi ja ratifioimiseksi tarvitaan kuitenkin kansallista lainsäädäntöä. Tietyillä aloilla kaikkien Belgian eritasoisten parlamenttien on hyväksyttävä ja ratifioitava sopimukset, mikä voi johtaa vaivalloisiin ja aikaavieviin menettelyihin. Kansalliset lainsäädäntöelimet ovat myös mukana panemassa täytäntöön Euroopan unionin direktiivejä, koska niitä varten tarvitaan aina kansallista lainsäädäntöä.

5. Mitkä eri viranomaiset voivat antaa oikeussäädöksiä?

Belgian liittovaltion perustuslaissa on toteutettu ns. **vallan kolmijako**: lainsäädäntövalta, toimeenpanovalta ja tuomiovalta on erotettu toisistaan. Lainsäädäntövallan käyttäjä laatii lait, toimeenpanovallan käyttäjä panee ne täytäntöön ja tuomiovallan käyttäjä ratkaisee lakien soveltamisesta aiheutuvat kiistat.

Liittovaltion lainsäädäntövalta

Aloite liittovaltion laiksi voi tulla yhdeltä tai useammalta edustajainhuoneen tai senaatin jäseneltä taikka kuninkaalta (käytännössä tämä tarkoittaa ministereitä tai valtiosihteereitä). Nämä ovat Belgian lakia säätävän elimen kolme osatekijää.
Lait perustuvat joko senaatin tai edustajainhuoneen jäsenen ehdotukseen (*proposition de loi / wetsvoorstel*) tai kuninkaan esitykseen (*projet de loi / wetsontwerp*), jotka toimivaltainen ministeri laatii kuninkaan toimeksiannosta. Lakiesitykset ja lakiehdotukset ovat samanarvoisia.
Liittovaltion lainsäädännön täytäntöönpanosäädökset valmistelee toimeenpaneva viranomainen kuninkaan valvonnassa. Toimivaltaa voidaan siirtää ministereille, ja tästä johtuu jako kuninkaan ja ministerin asetuksiin.

Yhteisöt, alueet, läänit ja kunnat

Belgia on yhteisöistä ja alueista muodostuva **liittovaltio**. Yhteisöt ja alueet voivat puolestaan luoda oikeutta toimivaltuuksiensa rajoissa. Niiden toimivaltuudet vahvistetaan perustuslaissa ja tietyissä erityislaeissa.
Yhteisöt ovat toimivaltaisia muun muassa kulttuurin ja opetuksen alalla, alueet puolestaan talouspolitiikan ja ympäristönsuojelun alalla. Toimivaltuuksien käyttämistä varten kullakin yhteisöllä ja alueella on oma parlamentti. **Yhteisöt ja alueet voivat säätää lakeja**, joita kutsutaan **asetuksiksi** (*décret / decret*) tai Brysselin pääkaupunkialueella määräyksiksi (*ordonnance / ordonnantie*). Niiden hallitukset osallistuvat parlamentin jäsenten rinnalla lainsäädäntövallan käyttämiseen yhteisö- tai aluetasolla (lainsäädäntöaloite). Lisäksi hallitusten tehtävänä on valvoa hyväksyttyjen asetusten ja määräysten täytäntöönpanoa.
Belgia on jaettu myös lääneihin (*province / provincie*) ja kuntiin. Lääneissä ja kunnissa läänin- ja kunnanvaltuustot hyväksyvät **asetuksia** ja **määräyksiä** toimivaltaansa kuuluvilla aloilla, joita ovat esimerkiksi yleinen turvallisuus, jätehuolto, kulttuuri sekä läänien ja kuntien järjestämä opetus. Lääninhallitus ja kunnanhallitus panevat täytäntöön näitä eri asetuksia (sekä toimivaltansa rajoissa myös ylemmän tason lainsäädäntöä).
Näillä tasoilla käytetään siis kolmesta vallasta kahta: lainsäädäntövaltaa käyttävät yhteisöjen ja alueiden parlamentit, lääninvaltuusto ja kunnanvaltuusto, ja toimeenpanovaltaa käyttävät yhteisöjen ja alueiden hallitukset, lääninhallitus ja kunnanhallitus. Tuomiovalta ei ole mukana tässä jaottelussa, vaan tuomioistuinjärjestelmä kuuluu liittovaltion yksinomaiseen toimivaltaan.

6. Missä menettelyssä säädökset annetaan?

Ks. kysymys 5.
Liittovaltion tasolla korkein hallinto-oikeus saattaa tutkia **lakiesitykset tai lakiehdotukset**. Tämän jälkeen edustajainhuone – ja tarvittaessa myös senaatti – äänestävät niistä. Sitten lait toimitetaan **kuninkaalle**, joka **hyväksyy ja vahvistaa** ne, kun ministeri on ensin **varmentanut** ne allekirjoituksellaan.

7. Miten kansalliset säädökset tulevat voimaan?

Liittovaltion laki tulee voimaan, kun kuningas on sen hyväksynyt ja saattanut voimaan. Se tulee periaatteessa voimaan kymmenen päivän kuluttua siitä, kun se on julkaistu Belgian virallisessa lehdessä (*Moniteur belge / Belgische Staatsblad)*, ellei laissa itsessään toisin säädetä(2).
Osavaltiotason säädökset, joita ovat asetukset ja määräykset, saatetaan voimaan ja julkaistaan osavaltiotason hallitusten toimesta. Ne tulevat voimaan kymmenen päivän kuluttua siitä, kun ne on julkaistu Belgian virallisessa lehdessä (*Moniteur belge / Belgische Staatsblad)*, ellei toisin säädetä.

8. Miten voidaan ratkaista jäsenvaltion omien oikeussäännösten mahdolliset ristiriidat?

Jos asianmukaisessa järjestyksessä annetut säädökset ovat keskenään ristiriitaisia, on käytettävä ristiriitojen ratkaisuun tarkoitettuja menettelyjä. Normihierarkian ansiosta suurin osa ristiriidoista voidaan välttää, mutta jos ristiriitoja kuitenkin ilmenee, ne on ratkaistava.
Perustuslain 142 §:ssä säädetään, että vain perustuslakituomioistuimella on toimivalta tutkia lainsäädännön yhteensopivuutta valtion, kieliyhteisöjen ja hallintoalueiden toimivaltaa koskevien sääntöjen kanssa. Nämä säännöt sisältyvät perustuslakiin ja Belgian liittovaltion instituutioita uudistavaan lainsäädäntöön.
Perustuslakituomioistuin on toimivaltainen myös silloin kun lainsäädännössä väitetään rikotun perustuslain II osastossa (8–32 §) suojattuja perusoikeuksia ja -vapauksia. Tällöin on kyse erityisesti yhdenvertaisuusperiaatteesta (10 §) ja syrjintäkiellosta (11 §). Perustuslakituomioistuin voi myös tarkastella, onko lainsäädäntö yhdenmukainen perustuslain 170 §:n (verotuksen laillisuusperiaate), 172 §:n (verotuksen yhdenvertainen soveltaminen) ja 191 §:n (ulkomaiden kansalaisten suojelu) kanssa.
Ks. myös Belgian liittovaltion oikeusjärjestelmän internet-sivusto ja perustuslakituomioistuimesta 6 päivänä tammikuuta 1989 annettu erityislaki otsikon *Législation consolidée / Geconsolideerde wetgeving* alla.
Korkein hallinto-oikeus(3), joka toimii perustuslain 160 §:n nojalla, käsittelee kaikki täytäntöönpanosäädösten (päätökset ja asetukset) ja lain säännösten väliset ristiriidat. Lisäksi eturistiriitoja tutkii parlamentaarinen valvontakomitea (*Commission parlementaire de concertation / Parlementair Overlegcomité*).

---

(1) Ks. Belgian liittovaltion oikeusjärjestelmä (https://justitie.belgium.be), otsikko *Législation consolidée / Geconsolideerde wetgeving*, vuoden 1994 perustuslaki ja institutionaalisista uudistuksista 8 päivänä elokuuta 1980 annettu erityislaki sekä Belgian liittovaltion oikeusportaali, otsikko *La Belgique / Over België*.
Hollannin kieliyhteisö ja Flanderin neuvosto (*Vlaamse Raad* tai *Vlaams Parlement*)
Ranskan kieliyhteisö ja sen neuvosto (*Conseil de la Communauté française*)
Saksan kieliyhteisö ja sen neuvosto (*Rat der Deutschsprachigen Gemeinschaft*)

Flanderin hallintoalue, jonka parlamentti on sama kuin edellä mainittu Flanderin neuvosto
Vallonian hallintoalue ja sen neuvosto (*Parlement wallon*)
Brysselin pääkaupunkialueen hallintoalue ja sen neuvosto (toimivalta jaettu tiettyjen asioiden käsittelyä varten hollannin- ja ranskankielisiin komiteoihin)
Kieliyhteisöillä on toimivalta seuraavilla aloilla:
1. kulttuuri
2. koulutus, lukuun ottamatta […]
3. kieliyhteisöjen välinen ja kansainvälinen yhteistyö, joka sisältää toimivallan tehdä sopimuksia 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuilla aloilla.
Hollannin- ja ranskankielisten kieliyhteisöjen neuvostot antavat omilla alueillaan asetuksia, jotka koskevat yksityishenkilöitä ja näiden suhteita hallintoon sekä kieliyhteisöjen välistä ja kansainvälistä yhteistyötä näissä kysymyksissä; niillä on toimivalta tehdä sopimuksia. Saksan kieliyhteisön neuvostolla on samanlainen toimivalta.
Hallintoalueiden neuvostojen toimivaltuudet koskevat maankäytön suunnittelua, muistomerkkejä, maaseutua, taloutta, maataloutta jne.
(2) Ks. Belgian liittovaltion oikeusjärjestelmä, otsikko *Législation consolidée / Geconsolideerde wetgeving* ja 31 päivänä toukokuuta 1961 annettu laki kielten käytöstä lainsäädännössä, lakien ja asetusten laadinnassa, julkaisemisessa ja voimaansaattamisessa.
(3) Ks. Belgian liittovaltion oikeusjärjestelmä, otsikko *Législation consolidée / Geconsolideerde wetgeving*, 12 päivänä tammikuuta 1973 annetut konsolidoidut lait korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

Päivitetty viimeksi: 19/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Bulgaria

Tällä sivulla on tietoja Bulgarian oikeusjärjestelmästä ja lainsäädännöstä.

Oikeuslähteet

Kansalliset oikeuslähteet

Oikeuslähteisiin kuuluvat
Bulgarian tasavallan perustuslaki (julkaistu Bulgarian virallisessa lehdessä (VL) nro 56, 13.7.1991, muutettu VL:ssä nro 85, 26.9.2003, VL:ssä nro 18, 25.2.2005, VL:ssä nro 27, 31.3.2006, ja VL:ssä nro 78, 26.9.2006 – Perustuslakituomioistuimen päätös nro 7/2006, VL nro 12, 6.2.2007, nro 100, 18.12.2015 [DB1])
säädökset ja
sekundäärilainsäädäntö.
Oikeuskäytäntö ei kuulu virallisiin oikeuslähteisiin, mutta se sitoo lainvalvontaviranomaisia.

Eurooppalaiset ja kansainväliset oikeuslähteet

Kirjallisia oikeudellisia välineitä ovat Bulgarian tasavallan perustuslaki, kansainväliset sopimukset, säädökset ja sekundäärilainsäädäntö (asetukset, määräykset, täytäntöönpanosäännöt, ohjeet ja suuntaviivat).
Bulgarian tasavallan perustuslailla on maan lainsäädännössä suurin oikeudellinen arvo. Siinä säädetään valtioelinten järjestämisestä, periaatteista, valtuuksista ja velvollisuuksista sekä kansalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista.
Laki (*zakon*) on normatiivinen säädös, jolla yksi tai useampi oikeudellinen instituutio tai tällaisen instituution yksikkö sääntelee vakiintuneita yhteiskunnallisia suhteita lain asiasisällöstä tai kohderyhmästä riippuen joko ensisijaisesti tai perustuslain pohjalta.
Kaikki säädökset on julkaistava, ja ne tulevat voimaan kolmen päivän kuluttua julkaisemisesta, ellei säädöksessä toisin säädetä.
Ministerineuvosto (*Ministerski savet*) antaa **asetuksen** (*postanovlenie*) silloin, kun se hyväksyy täytäntöönpanosääntöjä, määräyksiä tai ohjeita tai kun se säätelee lainsäädännön mukaisesti yhteiskunnallisia suhteita, jotka eivät kuulu sen täytäntöönpano- tai määräysvallan piiriin.
Täytäntöönpanosääntö (*pravilnik*) on normatiivinen säädös, jonka tarkoituksena on lain paneminen kokonaisuudessaan täytäntöön. Siinä säädetään keskus- ja paikallisviranomaisia koskevista järjestelyistä tai niiden toimintaa koskevista sisäisistä määräyksistä.
Määräys (*naredba*) on normatiivinen säädös, jonka tarkoituksena on panna täytäntöön normihierarkiassa korkeammalla olevien säädösten tietyt säännökset tai osat.
Ohje (*instruktsia*) on normatiivinen säädös, jolla ylempi elin antaa alemmille elimille ohjeita sellaisen normatiivisen säädöksen soveltamiseksi, jonka se on itse hyväksynyt tai jonka täytäntöönpanosta se on vastuussa.
Myös muut kuin kirjalliset lähteet, esimerkiksi **tapaoikeus** ja **yleiset oikeusperiaatteet**, ovat tärkeitä.
Ylimpien oikeusasteiden tulkintaratkaisuja voidaan pitää toissijaisena oikeuslähteenä.
Perustuslakituomioistuin (*Konstitutsionen sad*) tekee päätöksiä ja antaa tuomioita ja määräyksiä.
Se tekee ratkaisun asian sisällöstä päätöksessä.
Perustuslakituomioistuimen päätökset julkaistaan Bulgarian virallisessa lehdessä 15 päivän kuluessa niiden antamisesta, ja ne tulevat voimaan kolmen päivän kuluttua julkaisemisesta.

Normihierarkia

Bulgarian tasavallan perustuslaki on normihierarkiassa ylimpänä. Perustuslaissa ei erikseen säädetä EU:n oikeuden ensisijaisuudesta, mutta unionin oikeutta pidetään ensisijaisena kansalliseen lainsäädäntöön nähden.
Perustuslain 5 §:n 4 momentissa säädetään, että Bulgarian perustuslain edellyttämällä tavalla ratifioiduista, julkaistuista ja Bulgariassa voimaan tulleista kansainvälisistä sopimuksista tulee osa kansallista oikeutta. Kyseiset sopimukset ovat ensisijaisia niiden kanssa mahdollisesti ristiriidassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön nähden.
Normihierarkian seuraavalla tasolla ovat lait. Täytäntöönpanovallan käyttäjillä on oikeus antaa sekundäärilainsäädäntöä, kuten asetuksia, määräyksiä, päätöksiä, täytäntöönpanosääntöjä, ohjeita ja suuntaviivoja.

Institutionaalinen kehys

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Lainsäädäntövalta on kansalliskokouksella (*Narodno sabranie*). Se voi antaa, muuttaa, täydentää ja kumota lakeja.
Lakien pohjalta ja niiden täytäntöönpanoa varten ministerineuvosto antaa asetuksia, ohjeita ja päätöksiä. Asetusten kautta ministerineuvosto antaa myös täytäntöönpanosääntöjä ja määräyksiä.
Ministerit antavat täytäntöönpanosääntöjä, määräyksiä, ohjeita ja suuntaviivoja.
Ministerineuvosto tekee kansainvälisiä sopimuksia saatuaan siihen valtuudet lain nojalla. Kansalliskokous ratifioi (tai hylkää) kansainväliset sopimukset, jotka ovat luonteeltaan poliittisia tai sotilaallisia

koskevat Bulgarian tasavallan osallistumista kansainvälisten järjestöjen toimintaan
johtavat Bulgarian tasavallan rajojen muuttamiseen
aiheuttavat valtiolle taloudellisia velvoitteita
johtavat valtion osallistumiseen kansainväliseen välimiesmenettelyyn tai oikeudelliseen menettelyyn
koskevat keskeisiä ihmisoikeuksia
koskevat lain vaikutuksia tai joiden täytäntöönpano edellyttää uutta lainsäädäntöä
edellyttävät nimenomaisesti ratifiointia
siirtävät perustuslaista johtuvaa valtaa Euroopan unionille.

Säätämismenettely

Perustuslain hyväksyminen

Uuden perustuslain hyväksyy suuri kansalliskokous (*Veliko narodno sabranie*), joka koostuu 400 jäsenestä.

Kansalliskokous voi muuttaa kaikkia perustuslain säännöksiä, lukuun ottamatta suuren kansalliskokouksen toimivaltaan kuuluvia säännöksiä. Perustuslain muuttaminen edellyttää kolmen neljäsosan enemmistöä kansalliskokouksen kaikkien jäsenten äänistä kolmessa äänestyksessä, jotka suoritetaan kolmena eri päivänä. Suuren kansalliskokouksen puhemies allekirjoittaa perustuslain muutoksen, joka julkaistaan Bulgarian virallisessa lehdessä seitsemän päivän kuluessa sen hyväksymisestä.

Lainsäädäntöä koskeva aloite-oikeus

Perustuslain 87 §:n mukaan kaikilla kansalliskokouksen ja ministerineuvoston jäsenillä on oikeus tehdä lakiehdotus.

Kansalliskokous hyväksyy lakiehdotuksen kahdessa käsittelyssä. Ensimmäisessä käsittelyssä lakiehdotuksesta keskustellaan kokonaisuutena. Kansalliskokouksen jäsenet voivat kansalliskokouksen vahvistamassa määräajassa tehdä kirjallisia aloitteita ensimmäisessä käsittelyssä hyväksytyn lakiehdotuksen muuttamiseksi. Toisessa käsittelyssä kansalliskokous keskustelee lakiehdotuksesta yksityiskohtaisesti ja hyväksyy sen. Hyväksytty lakiehdotus toimitetaan Bulgarian tasavallan presidentille, joka allekirjoittaa lakiehdotuksen vahvistamista koskevan asetuksen. Säädös julkaistaan Bulgarian virallisessa lehdessä, ja se tulee voimaan kolmen päivän kuluttua, ellei säädöksessä toisin säädetä.

Oikeudelliset tietokannat

Bulgarian virallinen lehti on saatavilla maksuttomasti internetsivustolla. Lehden verkkoversio sisältää kansalliskokouksen vahvistamat lait, ministerineuvoston antamat asetukset, kansainväliset sopimukset, muut säädökset sekä kaikki julkisia hankintoja ja toimilupia koskevat ilmoitukset. Oikeudellisen alan kaupalliset tietokannat, esimerkiksi Apis, Ciela ja Juridiikan tietosanakirja, tarjoavat monenlaisia oikeudellisia tietoja, mutta ne ovat maksullisia.

Päivitetty viimeksi: 20/07/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Tšekki

Tässä osiossa on tietoa Tšekin oikeusjärjestelmästä ja lainsäädännöstä.

Oikeuslähteet

Tšekin oikeusjärjestys, joka edustaa mannermaista eurooppalaista oikeuskulttuuria, perustuu säädännäiseen oikeuteen ja muodostuu laeista ja muista säädöksistä, Tšekin parlamentin hyväksymistä ratifioiduista ja voimaansaatetuista kansainvälisistä sopimuksista sekä perustuslakituomioistuimen ratkaisuista, joilla perustuslakituomioistuin on kumonnut säädöksen tai sen osan.

Oikeudellisten välineiden lajit – kuvaus

Tšekin oikeusjärjestys muodostuu kaikesta Tšekin lainsäädännöstä ja siihen sisältyvistä oikeusnormeista.

Tärkeimmän osan lainsäädännöstä muodostavat **lait** (*zákon*), jotka ovat ihmisen ja yhteiskunnan keskeisten toiminta-alueiden säännöstöjä. Kattavampia lakeja, jotka koskevat kokonaista oikeusalaa ja sisältävät sen järjestelmällisen säännöstön, kutsutaan nimellä *zákoník* (koodeksi). Lakeja, joilla säännellään kokonaista prosessioikeuden alaa ja joissa vahvistetaan järjestelmällisesti sen prosessinormit, kutsutaan nimellä *řád* (prosessikoodeksi). Lakeja, jotka säännellään tärkeimpiä valtion asioita ja ihmis- ja kansalaisoikeuksia, kutsutaan **perustuslaeiksi** (*ústavní zákon*). Perustuslakeihin sisältyvät muun muassa tasavallan perustuslaki ja perusoikeus- ja vapauskirja (*Listina základních práv a svobod*), ja ne hyväksytään erityisessä menettelyssä.

Lakeihin liittyy johdannainen – täytäntöönpaneva – lainsäädäntö, johon sisältyvät **hallituksen asetukset, ministeriöiden ja valtionhallinnon keskusviranomaisten määräykset sekä itsenäisten aluehallintoyksiköiden määräykset**.

Oikeusjärjestyksestä muodostavat osan myös **kansainväliset sopimukset**, joiden ratifioinnille parlamentti on antanut hyväksyntänsä ja jotka sitovat Tšekkiä. Kansainväliset sopimukset ovat muuhun lainsäädäntöön nähden ensisijaisia siltä osin kuin kansainvälisessä sopimuksessa määrätään muuta kuin laissa. Näissä tapauksissa sovelletaan kansainvälistä sopimusta.

Edellä mainitun lainsäädännön lisäksi Tšekissä on maan EU:hun liittymisestä alkaen ollut voimassa **Euroopan unionin säännöstö** samoin ehdoin kuin muissa EU:n jäsenvaltioissa.

Maan tapa eli vakiintunut käytäntö ei ole Tšekissä oikeuslähde. Tietyissä tapauksissa laki kuitenkin sallii, että vakiintunut käytäntö otetaan huomioon tietyillä aloilla tai tietyissä oikeusperiaatteissa. Jos näin on, laissa viitataan näihin käytäntöihin ja tuomioistuin voi soveltaa kyseisiä sääntöjä. Vallitseva kanta siis on, ettei oikeuslähteenä ole oikeusperiaate tai käytäntö itsessään, vaan laki, jossa siihen viitataan.

Myöskään tuomioistuimen päätös ei ole oikeuslähde. Toisaalta tuomioistuin ei voi kieltäytyä tekemästä päätöstä siksi, että lainsäädäntö on epätäydellinen tai epäselvä. Usein sen täytyy tehdä laista tulkinta, johon muiden tuomioistuinten ratkaisutoiminta sen jälkeen viime kädessä nojautuu, minkä vuoksi sen päätös toimii tosiasiallisesti oikeuslähteenä. Jos päätös julkaistaan tuomioistuimen päätösten ja lausuntojen kokoelmassa (*Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*), kuten pääsääntöisesti menetellään ylempien tuomioistuinten keskeisten päätösten suhteen, se toimii tosiasiallisesti oikeuslähteenä, vaikka sitä ei virallisesti siksi katsota.

Normihierarkia

Tšekin oikeusjärjestys on hierarkkinen. Ylimpänä ovat tasavallan **perustuslaki** ja muut perustuslait, joiden oikeudellinen sitovuus on vahvin ja joita voidaan muuttaa vain toisella perustuslailla. Perustuslakien alapuolella ovat **lait**, joiden perusteella puolestaan annetaan toimeenpaneva lainsäädäntö. Toimeenpanosäädösten oikeudellinen sitovuus on vähäisin. Yleisesti pätee, että hierarkiassa alempana oleva lainsäädäntö ei saa olla ristiriidassa ylempitasoisen lainsäädännön kanssa. Lainsäädännön kumoaminen tai muuttaminen on periaatteessa mahdollista vain saman- tai ylemmäntasoisella lainsäädännöllä. **Kansainväliset sopimukset** ovat erikoisasemassa. Ne ovat osa oikeusjärjestystä, kuten edellä todetaan, ja siinä tapauksessa, että ne ovat ristiriidassa lainsäädännön kanssa, ne katsotaan ensisijaisiksi lainsäädäntöön (myös tasavallan perustuslakiin) nähden.

Lakeihin perustuvaa johdettua lainsäädäntöä ovat hallituksen asetukset, tasavallan presidentin luonteeltaan normatiiviset päätökset (esim. armahduspäätökset), ministeriöiden ja muiden valtion ja alueellisten hallintoviranomaisten lainsäädäntö sekä siirretyn toimivallan nojalla annetut läänin- ja kunnanviranomaisten määräykset. Tämä lainsäädäntö annetaan lain perusteella ja sen rajoissa siinä annetun valtuutuksen nojalla.

Mitä tulee **Euroopan unionin säännöstöön**, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate pätee kuten muissakin EU:n jäsenvaltioissa. Niinpä jos unionin normi on ristiriidassa jäsenvaltion kansallisen normin (esim. lain tai määräyksen) kanssa, unionin normia sovelletaan ensisijaisena. Periaate pätee riippumatta siitä, onko kyse unionin primaarioikeudesta (perussopimuksista) vai johdetusta oikeudesta (asetuksista, direktiiveistä jne.). Periaatteesta ei vallitsevan tulkinnan mukaan ole vapautettu edes jäsenvaltioiden ylin lainsäädäntö – Euroopan unionin normia sovelletaan ensisijaisena myös jäsenvaltion perustuslakeihin nähden.

Jotta Tšekkiä sitovista kansainvälisistä sopimuksista tulisi osa oikeusjärjestystä, parlamentin on annettava suostumuksensa ratifioinnille – paitsi tietysti siinä tapauksessa, että sopimus on perustuslain mukaan hyväksyttävä kansanäänestyksessä. Kansainväliset sopimukset ratifioi tasavallan presidentti. Ratifioinnin jälkeen sopimuksen tšekinkielinen versio julkaistaan virallisesti kansainvälisten sopimusten kokoelmassa (*Sbírka mezinárodních smluv*).

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Tšekissä lainsäädäntövalta on parlamentilla, jossa on kaksi kamaria:
edustajainhuone (200 kansanedustajaa) ja
senaatti (81 senaattoria).

Säätämismenettely

Lainsäädäntöprosessi käynnistyy lakialoitteella. Lakialoiteoikeus eli oikeus ehdottaa edustajainhuoneelle uusia lakeja tai voimassa olevien lakien muuttamista on yksittäisillä kansanedustajilla tai heidän muodostamillaan ryhmillä, senaatilla, hallituksella ja lääninhallituksilla. Valtion talousarviota ja valtion tilinpäätöstä koskevat lakialoitteet voi tehdä vain hallitus, ja niitä koskevat päätökset voi tehdä vain edustajainhuone. Hallituksella on oikeus esittää kantansa kaikkiin lakialoitteisiin. Ehdotettua lakiluonnosta käsittelee ensin kolmessa peräkkäisessä käsittelyssä edustajainhuone, joka tarvittaessa muuttaa sitä. Lain hyväksymiseksi tarvitaan läsnäolevien kansanedustajien yksinkertainen enemmistö eli vähintään 101 ääntä [olisiko loogisempi tässä kuin alempana?]. Edustajainhuoneen puhemies toimittaa edustajainhuoneen hyväksymän lakiesityksen viipymättä senaatin käsiteltäväksi. Edustajainhuoneen monesti aikaavievästä, kuukausiakin kestävästä käsittelystä poiketen senaatilla on vain 30 päivää aikaa lain käsittelyyn. Tämän jälkeen senaatin on joko hyväksyttävä tai hylättävä lakiesitys tai palautettava se siihen tekemine muutoksineen edustajainhuoneen käsittelyyn. Senaatti voi myös päättää jättää lain kokonaan käsittelemättä. Jos senaatti hyväksyy lakiesityksen tai ilmaisee aikeensa jättää sen käsittelemättä tai ei ota siihen määräajan kuluessa mitenkään kantaa, laki katsotaan hyväksytyksi ja esitetään tasavallan presidentin allekirjoitettavaksi. Jos senaatti hylkää lakiesityksen, edustajainhuone äänestää siitä uudelleen. Lakiesityksen hyväksymiseksi tarvitaan tällöin kaikkien kansanedustajien yksinkertainen enemmistö. Jos senaatti palauttaa lakiesityksen siihen tekemine muutoksineen edustajainhuoneelle, edustajainhuone äänestää siitä senaatin hyväksymässä muodossa, jolloin sen hyväksymiseksi tarvitaan kansanedustajien yksinkertainen enemmistö. Jos edustajainhuone ei hyväksy lakiesitystä senaatin hyväksymässä muodossa, se äänestää siitä uudelleen alkuperäisessä muodossa, jossa se toimitettiin senaatille. Hyväksymiseksi tarvitaan kaikkien kansanedustajien yksinkertainen enemmistö. Vaalilain ja eräiden muiden lakien hyväksyminen edellyttää sekä edustajainhuoneen että senaatin hyväksyntää.

Tasavallan presidentti voi 15 päivän kuluessa siitä, kun laki esitettiin hänelle, päättää olla allekirjoittamatta lakia ja palauttaa sen – päätöksensä perustellen – edustajainhuoneen uuteen käsittelyyn. Presidentti on tällöin estänyt lain hyväksynnän vetollaan. Edustajainhuone voi tämän jälkeen kaikkien kansanedustajien yksinkertaisella enemmistöllä ja lakia muuttamatta kumota presidentin veton, jolloin laki hyväksytään. Muussa tapauksessa laki hylätään. Tasavallan presidentin lisäksi lain allekirjoittavat edustajainhuoneen puhemies ja pääministeri, mutta tämä on pelkkä muodollisuus.

Jos edustajainhuone hajotetaan, senaatin tehtävänä on hyväksyä lainsäädäntötoimenpiteet asioissa, joiden käsittelyä ei voi siirtää ja jotka edellyttäisivät muuten lain antamista. Lainsäädäntötoimenpiteitä voi ehdottaa senaatille vain hallitus, ja edustajainhuoneen on myöhemmin hyväksyttävä ne ensimmäisessä istunnossaan, muuten ne lakkaavat olemasta voimassa.

Poikkeuksena tästä lainsäädäntöprosessista ovat perustuslait. Niiden hyväksymiseksi tarvitaan vähintään kolmen viidesosan enemmistö kaikista kansanedustajista (määräenemmistö) ja niin ikään kolmen viidesosan enemmistö läsnäolevista senaattoreista. Läsnäolevien parlamentin jäsenten yksinkertainen enemmistö ei siis riitä kuten tavanomaisten lakien tapauksessa. Perustuslakeja voidaan muuttaa ja täydentää vain muilla perustuslaeilla (toisin sanoen edustajainhuoneen ollessa hajotettuna niitä ei voi muuttaa senaatin hyväksymillä lainsäädäntötoimenpiteillä) eikä presidentti voi estää niiden hyväksymistä vetollaan.

Ministeriöt, muut keskusviranomaiset sekä itsenäiset aluehallintoyksiköt voivat toimivaltansa rajoissa antaa johdettua lainsäädäntöä (asetuksia ja määräyksiä), joissa annetaan lakiin sisältymättömiä yksityiskohtaisempia sääntöjä.

Lainsäädännön voimassaolo

Lainsäädännön voimaantulo edellyttää sen julkaisemista. Perustuslait, lait ja muu lainsäädäntö (hallituksen asetukset, ministeriöiden määräykset jne.) julkaistaan lakikokoelmassa (*Sbírka zákonů*), jonka julkaisemisesta vastaa sisäministeriö. Lainsäädäntö tulee voimaan ja osaksi oikeusjärjestystä samana päivänä, jolloin se julkaistaan lakikokoelmassa. Lakikokoelmassa mainitaan jokaisen säädöksen yhteydessä myös päivä, josta lähtien sitä sovelletaan. Se on päivä, josta alkaen kaikkien on noudatettava säädöstä. Jos soveltamispäivää ei mainita, säädöksen soveltaminen alkaa viidentenätoista päivänä sen julkaisemisen jälkeen. Jos kiireellinen yleinen etu niin vaatii, säädöstä voidaan alkaa soveltaa myös tätä ennen, mutta aikaisintaan säädöksen julkaisupäivänä. Säädöksen voimaantulo- ja soveltamispäivä voivat siis olla sama, mutta soveltaminen ei koskaan voi alkaa ennen voimaantuloa. Senaatin hyväksymät lainsäädäntötoimenpiteet julkaistaan nekin lakien tavoin lakikokoelmassa ja ratifioidut kansainväliset sopimukset kansainvälisten sopimusten kokoelmassa (*Sbírka mezinárodních smluv*). Läänien lainsäädäntö julkaistaan virallisissa lehdissä, ja kuntien lainsäädäntö asetetaan 15 päivän ajaksi kunnan viralliselle ilmoitustaululle ja julkaistaan sitten kunnan tavanomaiseen tapaan.

Perustuslakituomioistuin päättää lakien tai niihin sisältyvien yksittäisten säännösten kumoamisesta, jos ne ovat ristiriidassa perustuslakijärjestyksen kanssa, sekä muun lainsäädännön tai siihen sisältyvien yksittäisten säännösten kumoamisesta, jos ne ovat ristiriidassa perustuslakijärjestyksen tai lain kanssa. Tarkempia tietoja on saatavissa perustuslain tekstissä.

Oikeudelliset tietokannat

Oikeudellisen tietokannan omistaa ja sitä ylläpitää Tšekin sisäasiainministeriö. Tietokanta sisältää seuraavaa:

Sisäasiainministeriön (Ministerstvo vnitra) virallisella verkkosivustolla on lainsäädännölle (legislativa) varattu osio. Osiossa on sähköinen (PDF-tiedostoja sisältävä) säädöskokoelma (Sbírka zákonů) ja sopimuskokoelma (Sbírka mezinárodních smluv) (osa virallista lehteä). Sivustolla ei ole virallista asemaa eikä oikeudellista arvoa. Todistusvoimaisia ovat vain painetussa lakikokoelmassa julkaistut tekstit. Sivusto on kaikkien käytettävissä, ja kokoelmissa voi tehdä sekä tekstihakuja että metatietohakuja tarpeen mukaan.

Tšekin valtionhallinnon portaalin (Portál veřejné správy České republiky) lainsäädäntöosiossa (Sekce zákony) on ajantasaiset konsolidoidut versiot laeista ja sekundäärilainsäädännöstä. Sivustolla ei ole virallista asemaa eikä oikeudellista arvoa. Kokoelmassa voi tehdä hakuja sekä varsinaisen tekstin että asiakirjan nimen ja viitenumeron perusteella.

ISAP -tietojärjestelmässä voi tutustua tietokantoihin, joita käytetään neuvoston asiakirjoja sekä EU:n virallisessa lehdessä julkaistuja säädöksiä koskevien koordinointitehtävien jakamiseen. Järjestelmän avulla valvotaan myös täytäntöönpanoa, kansallista lainsäädäntöprosessia ja määräysten rikkomisesta johtuvia menettelyjä. Tietokannassa on sähköinen arkisto, johon on koottu kansalliset kannat, valmisteluasiakirjat, vastaavuustaulukot yms.

Oikeuskäytäntö

Tšekissä ei ole virallista eikä yksityisesti ylläpidettävää kokoelmaa, jossa julkaistaisiin järjestelmällisesti kaikkien Tšekin tuomioistuinten antamat periaatepäätökset (perustuslakituomioistuimen päätökset ja sellaiset yleisten tuomioistuinten päätökset, joilla voi olla yleinen vaikutus).
Perustuslakituomioistuimen ratkaisut julkaistaan perustuslakituomioistuimen ratkaisujen ja lausuntojen kokoelmassa (*Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu*), jota julkaisee Prahassa kustantamo C.H. Beck. Yleisten tuomioistuinten päätöksistä julkaistaan järjestelmällisemmin vain valikoidut ylimpien oikeusasteiden (korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden) päätökset. Valikoidut korkeimman oikeuden päätökset ja kannat, joiden tarkoituksena on konsolidoida alempien oikeusasteiden yleisten tuomioistuinten siviili- ja rikosoikeudellista oikeuskäytäntöä, julkaistaan oikeuden päätösten ja kantojen kokoelmassa (*Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*), jota julkaisee Prahassa kustantamo LexisNexis. Valikoidut korkeimman hallinto-oikeuden päätökset ja lausunnot julkaistaan korkeimman hallinto-oikeuden päätösten kokoelmassa (*Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*), jota julkaisee Prahassa kustantamo ASPI. Alempien oikeusasteiden yleisten tuomioistuinten oikeuskäytäntöä ei julkaista järjestelmällisesti, vaan vain niiden valikoituja päätöksiä julkaistaan oikeusalan kausijulkaisuissa.
Tärkeä merkitys on perustuslakituomioistuimen ja kummankin korkeimman yleistuomioistuimen sähköisillä tietokannoilla, joista löytyvät näiden tuomioistuinten päätökset kokonaisuudessaan. Ne mahdollistavat haut myös yksittäisten alemman oikeusasteen yleisten tuomioistuinten palvelimilta niiden oikeuskäytännöstä.
judikatura Ústavního soudu ČR (perustuslakituomioistuimen oikeuskäytäntö)
judikatura Nejvyššího soudu ČR (korkeimman oikeuden oikeuskäytäntö)
judikatura Nejvyššího správního soudu (korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntö)

Onko tietokannan käyttö ilmaista?

Tietokantaa voi käyttää **maksutta**.
Käytössä olevia kaupallisia tietokantoja
ASPI
LEXDATA
LEXGALAXY
SAGIT
TORI

Päivitetty viimeksi: 16/09/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Tanska

Tällä sivulla on tietoa Tanskan oikeusjärjestelmästä.

Tanskan oikeusjärjestelmästä on saatavilla tietoa Tanskan oikeusministeriön ja Tanskan parlamentin verkkosivuilla.

Oikeuslähteet

Tanskan tärkeimmät oikeuslähteet ovat lainsäädäntö, lainvalmisteluasiakirjat ja oikeuskäytäntö.
Lainsäädäntö on tärkein oikeuslähde, ja se julkaistaan virallisessa lehdessä (*Lovtidende*). Virallinen lehti on vuodesta 2008 lähtien ollut saatavilla ainoastaan sähköisessä muodossa. Lainsäädäntö on jaettu muun muassa lakeihin, asetuksiin ja hallinnollisiin määräyksiin. Tanskan parlamentti (*Folketinget* eli kansankäräjät) hyväksyy lait, hallitus antaa asetuksia ja viranomaiset antavat hallinnollisia määräyksiä.
Kansankäräjät on ainoa elin, jolla on valtuudet hyväksyä uusia lakeja tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Ainoastaan kansankäräjät voi kumota tai muuttaa lainsäädäntöä sen jälkeen, kun se on hyväksytty.
Myös tuomioistuinten **ratkaisuilla** on tärkeä rooli lainsäädännön soveltamisessa. Korkeimman oikeuden ratkaisut ovat usein tärkeämpiä kuin alempien oikeusasteiden ratkaisut.
Lainsäädäntömenettelyn aikana tehty **lainvalmistelutyö** on myös tärkeä osa lainsäädännön soveltamista.

Oikeudelliset tietokannat

Oikeustietoportaalin (*Retsinformation*) kautta kansalaisilla on mahdollisuus tutustua
lakeihin, hallinnollisiin määräyksiin, sopimuksiin ja konsolidoituun lainsäädäntöön
parlamentin asiakirjoihin
hallinnollisiin päätöksiin
oikeusasiamiehen päätöksiin.
Oikeustietoportaali sisältää kaiken 1. tammikuuta 1985 voimassa olleen lainsäädännön ja kaikki sen jälkeen hyväksytyt säädökset.
Tietokannan käyttö on **ilmaista**.

Päivitetty viimeksi: 20/06/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Saksa

Saksan liittotasavalta on demokraattinen liittovaltio, jossa on perustuslaki. Perusoikeudet ja demokraattisen perustuslaillisen liittovaltion periaatteet ovat Saksan perustuslain keskeinen ydin. Perustuslain noudattamista valvoo liittovaltion perustuslakituomioistuin (Bundesverfassungsgericht).

Oikeuslähteet

Saksan perustuslaissa (*Grundgesetz*) määritetään Saksan liittotasavallan oikeus- ja arvojärjestelmän puitteet. Siinä vahvistetaan erityisesti
perusoikeudet ylimpinä ohjaavina periaatteina
valtion ja sen ylimpien elinten perusrakenne ja olennaiset rakenteelliset periaatteet
periaatteet, joilla Saksan liittopäivien (*Bundestag)* vaalit käydään
vapailla vaaleilla valittujen liittopäivien jäsenten asema ja oikeudet
liittopäivien organisaatio ja työskentelytavat
liittoneuvoston tehtävät ja organisaatio (osavaltioiden osallistuminen lainsäädäntö- ja hallintotyöhön liittovaltion tasolla)
liittovaltion ja osavaltioiden lainsäädäntö- ja hallintovallan jakautuminen
oikeuslaitoksen perusperiaatteet.

Oikeudellisten välineiden lajit – kuvaus

Saksan lainsäädännön keskeiset **kirjalliset oikeuslähteet** ovat perustuslaki, **lait**, **asetukset** ja **määräykset**.

Lait

Aineellisessa mielessä laki on abstrakti ja yleinen sääntö, jolla on ulkoinen vaikutus, kun taas muodollisesti laki on toimivaltaisten lainsäädäntöelinten perustuslaillisen menettelyn mukaisesti antama oikeussääntö.
Saksa on **liittovaltio, jossa on 16 osavaltiota** (***Bundesland***). Saksassa sovelletaan siis **liittovaltion lainsäädäntöä** koko liittovaltion alueella ja **osavaltion lainsäädäntöä** vain asianomaisessa osavaltiossa. Jokaisella osavaltiolla on oma perustuslakinsa, ja osavaltiolla on myös liittovaltion perustuslailla säädetyissä rajoissa valta antaa lakeja sekä asetuksia ja määräyksiä.
Liittovaltion ja osavaltioiden **lainsäädäntövaltuuksista** säädetään yksityiskohtaisesti perustuslaissa. Osavaltioilla on lainsäädäntövalta siltä osin kuin sitä ei ole siirretty liittovaltiolle perustuslaissa. Liittovaltion keskeiset lainsäädäntövaltuudet luetellaan perustuslain 71–74 §:ssä. Perustuslain eri osissa säädetään myös muista liittovaltion lainsäädäntövaltuuksista.

Liittovaltion yksinomainen lainsäädäntövalta

Liittovaltion yksinomaisen lainsäädäntövallan piiriin kuuluvilla aloilla osavaltioilla on valta antaa lainsäädäntöä vain, kun ne valtuutetaan liittovaltion lailla nimenomaisesti tekemään niin (perustuslain 71 §).
Perustuslain 73 §:n mukaan liittovaltiolla on yksinomainen lainsäädäntövalta muun muassa seuraavilla aloilla: kaikissa ulkopoliittisissa asioissa, puolustusasioissa (myös siviiliväestön suojelemisessa), kansalaisuutta koskevissa asioissa, liikkumisvapaudessa, passiasioissa, osoitteenmuutos- ja henkilöllisyystodistusasioissa, maahanmuuttoasioissa, maastamuutto- ja luovutusasioissa, valuutta- ja raha-asioissa, tulli- ja kauppa-alueen yhtenäisyyttä koskevissa asioissa, ilmaliikenneasioissa, liittovaltion ja osavaltioiden välistä rikospoliisiyhteistyötä koskevissa asioissa sekä ase- ja räjähdelainsäädännössä.

Rinnakkainen lainsäädäntövalta

Rinnakkaisen lainsäädäntövallan aloilla osavaltioilla on oikeus antaa lainsäädäntöä edellyttäen, että liittovaltio ei käytä lainsäädäntövaltaansa samalla alalla (perustuslain 72 §). Rinnakkainen lainsäädäntö kattaa muun muassa seuraavat alat: siviilioikeus, rikosoikeus, tieliikenneoikeus, yhdistysoikeus, ulkomaalaisten oleskelu- ja sijoittautumisoikeus, talousoikeus, työoikeus, sosiaaliturvaoikeus ja tietyt kuluttajansuojaan liittyvät seikat. Perustuslain 74 §:ssä rinnakkaisen lainsäädäntövallan piiriin kuuluviksi luetelluilla tietyillä aloilla liittovaltiolla on oikeus antaa lainsäädäntöä vain, mikäli koko liittovaltion kattava sääntely on kansallisen edun vuoksi välttämätöntä yhtenäisten elinolojen aikaansaamiseksi koko liittovaltion alueella tai oikeudellisen ja taloudellisen yhtenäisyyden ylläpitämiseksi.

Asetukset

Asetus on abstrakti ja yleinen sääntö, jolla on ulkoinen vaikutus ja jonka toimeenpanovallan käyttäjä antaa asianmukaisen lakisääteisen valtuutuksen perusteella.

Määräykset

Määräys on abstrakti ja yleinen säännös, jonka julkisoikeudellinen oikeushenkilö voi antaa käyttämällä sille laissa annettua itsemääräämisoikeutta, ja se vaikuttaa oikeushenkilöön kuuluviin tai sen toimivallan alaisuuteen kuuluviin henkilöihin.

Tapaoikeuden ja oikeuskäytännön asema

Kirjallisten oikeuslähteiden lisäksi on **kirjoittamattomia oikeuslähteitä**, kuten kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt ja tapaoikeus. Oikeuskäytäntö ei periaatteessa ole oikeuslähde, vaikka sillä on käytännössä tärkeä rooli. Vain tietyistä liittovaltion perustuslakituomioistuimen päätöksistä tulee lainvoimaisia.

Kansainväliset oikeuslähteet ja Euroopan unionin oikeus

Perustuslain 25 pykälässä annetaan erityisasema kansainvälisen oikeuden yleisille säännöille kansallisessa oikeusjärjestyksessä – perustuslain 25 pykälän ensimmäisen virkkeen mukaan ne ovat osa liittovaltion oikeutta ja perustuslain 25 pykälän toisen virkkeen mukaan lakeihin nähden ensisijaisia. Kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt sijoittuvat kansallisessa säädöshierarkiassa siis perustuslain ja lakien väliin.
Perustuslain 59 pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan liittovaltion lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia asioita koskevat kansainväliset sopimukset edellyttävät toimivaltaisten viranomaisten hyväksyntää liittovaltion lakina, jotta niitä voidaan soveltaa kansallisella tasolla. Näin ollen niillä on myös (ainoastaan) liittovaltion lain asema kansallisessa oikeusjärjestyksessä.

Unionin lainsäädäntö

Tietyt perustuslailliset määräykset koskevat Saksan osallistumista EU:n toimintaan (perustuslain 23 §) ja muita tapauksia, joissa suvereniteettioikeudet siirretään hallitustenvälisille elimille (perustuslain 24 §) kansainvälisillä sopimuksilla.
Unionin primaarioikeutta sovelletaan Saksassa perustuslain 23 §:ssä säädettyjen edellytysten mukaisesti tarvittavan hyväksymislain nojalla. Suoraan sovellettavia unionin sekundäärilainsäädäntöön perustuvia säädöksiä (kuten asetuksia) sovelletaan Saksassa eli kansallisella tasolla tällä perusteella suoraan, kun taas sellaisia sekundäärilainsäädäntöön perustuvia säädöksiä, jotka on ensin saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä (kuten direktiivit), aletaan soveltaa Saksassa vasta, kun kansalliset täytäntöönpanosäädökset on hyväksytty. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden soveltaminen on ensisijaista silloin, kun kansallinen oikeus on ristiriitaista, mikä johtaa samalla vaatimukseen siitä, että kansallista oikeutta on tulkittava ristiriitaisuuksien vähentämiseksi unionin oikeuden mukaisesti, mikäli tulkinnan varaa on.

Tärkeimmät säädökset

Valtio-oikeus

- Saksan liittotasavallan perustuslaki (GG) – englanninkielinen käännös
- Saksan perustuslakituomioistuinta koskeva laki (BVerfGG) – englanninkielinen käännös

Yksityisoikeus

- Siviililaki (BGB) – englanninkielinen käännös
- Siviiliprosessilaki (ZPO) – englanninkielinen käännös

Kauppaoikeus

- Kauppalaki (HGB) – englanninkielinen käännös
- Osakeyhtiölaki (AktG) – englanninkielinen käännös
- Rajavastuuyhtiöitä koskeva laki (GmbHG) – englanninkielinen käännös

Hallinto-oikeus

- Hallinto-oikeuslaki (VwGO) – englanninkielinen käännös
- Hallintomenettelylaki (VwVfG)

Rikosoikeus

- Rikoslaki (StGB) – englanninkielinen käännös
- Rikosprosessilaki (StPO) – englanninkielinen käännös

Normihierarkia

Kansallisen normihierarkian **huipulla** on **perustuslaki**. Se on kaikkien muiden kansallisten oikeuslähteiden yläpuolella. **Perustuslaki** on Saksan koko oikeusjärjestelmän perusta. Jokaisen Saksassa annetun oikeussäännöksen on oltava sekä muodollisesti että aineellisesti perustuslain mukainen.
Perustuslain 20 §:n 3 momentissa säädetäänkin, että perustuslaillinen järjestys velvoittaa lainsäädäntövaltaa ja että laki ja oikeus velvoittavat toimeenpano- ja tuomiovaltaa. Lisäksi lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovallan käyttäjiä velvoittavat erityisesti perustuslain 1–19 §:ssä säädetyt perusoikeudet, jotka

ovat välittömästi sovellettavaa oikeutta (1 §:n 3 momentti). Perustuslain etusijan varmistaa viime kädessä liittovaltion perustuslakituomioistuin. Ainoastaan liittovaltion perustuslakituomioistuin voi kumota parlamentin perustuslain vastaisen lain.
Perustuslain 79 §:n 2 momentin mukaan perustuslakia voidaan muuttaa vain liittopäivien (Bundestag) jäsenten kahden kolmasosan enemmistöllä ja liittoneuvoston (Bundesrat) äänten kahden kolmasosan enemmistöllä. Osavaltiot osallistuvat liittoneuvoston välityksellä liittovaltion lainsäädäntö- ja hallintotyöhön sekä Euroopan unionia koskeviin asioihin. Muutamia **perustuslain tärkeimpiä kohtia** – esimerkiksi liittovaltion jakamista osavaltioihin, osavaltioiden periaatteellista osallistumista lainsäädäntöprosessiin ja 1–20 §:ssä säädettyjä periaatteita – **ei ole mahdollista muuttaa** lainkaan (79 §:n 3 momentti, ns. **ikuisuuslauseke (*Ewigkeitsklausel*)**, jolla taataan perustuslain tiettyjen keskeisten valtiosääntöoikeudellisten peruspäätösten muuttumattomuus).
Kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt sijoittuvat perustuslain sekä liittovaltion ja osavaltioiden lainsäädännön väliin. Niihin kuuluvat kansainvälinen tapaoikeus ja kansainvälisen oikeuden yleiset periaatteet, mutta ei kansainvälinen sopimusoikeus. Perustuslaissa säädetään nimenomaisesti, että kansainvälisen oikeuden yleiset säännöt ovat oleellinen osa liittovaltion lainsäädäntöä ja etusijalla liittovaltion lainsäädäntöön nähden ja luovat välittömästi oikeuksia ja velvollisuuksia liittovaltion alueella asuville henkilöille (25 §). Näihin kansainvälisen oikeuden yleisiin sääntöihin, joilla on oikeusvaikutusta yksilöihin (siis yksilöä suojeleviin sääntöihin), kuuluvat erityisesti velvoittavaan kansainväliseen oikeuteen luettavat ihmisoikeudet, asianmukaisen oikeussuojan takaaminen ulkomaalaisille ja erityissääntö, jonka mukaan luovuttavan ulkovallan suostumus henkilön luovuttamiseen rajoittaa rikosoikeudellista menettelyä.
Tavalliset **lait** ovat perustuslain alapuolella. **Liittopäivät hyväksyy ne yhdessä liittoneuvoston kanssa**. Lakiehdotuksia liittopäiville voivat antaa liittovaltion hallitus, liittoneuvosto tai liittopäivät (poliittinen ryhmä tai vähintään 5 prosenttia jäsenistä). Perustuslaissa määritetään tapaukset, joissa lain lopullinen hyväksyminen liittopäivillä edellyttää liittoneuvoston hyväksyntää (nykyisin tällaisia tapauksia on noin 38 prosenttia kaikista laeista liittoneuvoston verkkosivustolla julkaistujen tilastojen mukaan). Muissa liittopäivien hyväksymissä laeissa liittoneuvostolla on oikeus vain vastustaa liittopäivien antamaa lakiehdotusta, ja liittopäivät voi puolestaan hylätä vastalauseen. Jos liittopäivät ja liittoneuvosto ovat erimielisiä, voidaan nimetä yhteinen lakiehdotuksia tarkasteleva valiokunta (niin kutsuttu sovitteluvaliokunta), johon kuuluu yhtä monta jäsentä sekä liittopäiviltä että liittoneuvostosta (nykyisin 16 jäsentä kummastakin). Sovitteluvaliokunnan tehtävänä on laatia ehdotuksia, joilla yksimielisyys saataisiin aikaan, mutta se ei voi tehdä itse päätöksiä liittopäivien ja liittoneuvoston puolesta.
Asetukset (*Rechtsverordnung*) sijoittuvat lakien alapuolelle, ja niitä voivat antaa liittohallitus (*Bundesregierung*), liittovaltion ministeri tai osavaltion hallitus (*Landesregierung*). **Määräykset** taas sijoittuvat asetusten alapuolelle, ja niitä voi antaa julkisoikeudellinen elin (esimerkiksi kunta).

Lainsäädäntömenettely

Saksan liittotasavallassa **lainsäädäntötyö** on maan parlamenttien tehtävä. **Saksan liittopäivät** on tärkein lainsäädäntöelin. Se **tekee päätökset** – liittoneuvoston kanssa – **kaikista laeista, jotka kuuluvat liittovaltion toimivaltaan**.
Saksan liittovaltiojärjestelmässä **osavaltioilla** on huomattavasti valtion toimivaltaa, ja siksi myös **liittoneuvosto** osallistuu **lainsäädännön antamiseen**. Kaikki lait annetaan liittoneuvostolle äänestettäviksi, ja liittoneuvosto voi saada jotkin lakiehdotukset jopa hylättyä, jos kyse on hyväksymistä edellyttävistä laista.

Lainsäädäntöaloite

Valtaosan lakiehdotuksista ja esityksistä laatii **liittohallitus**. Keskeisenä hallintoa ohjaavana elimenä sillä on eniten kokemusta lainsäädännön täytäntöönpanosta ja suoraa tietoa siitä, mitä uusia säädöksiä käytännössä tarvitaan.
Ehdotuksia uusiksi laeiksi voivat tehdä muutkin tahot kuin liittohallitus. Myös **liittoneuvostolla** on oikeus tehdä lakiehdotuksia.
Yhtä lailla **liittopäivien edustajat ja poliittiset ryhmät** voivat tehdä liittopäiville ehdotuksia uusiksi laeiksi tai nykyisten lakien muutosehdotuksia.
Lakiehdotuksista keskustellaan, ne käsitellään ja niistä äänestetään liittopäivillä laissa säädetyn menettelyn mukaisesti.

Liittohallituksen tai liittoneuvoston tekemät aloitteet

Jos **liittohallitus** haluaa tehdä lakiehdotuksen tai muuttaa nykyistä lakia, liittokanslerin on ohjattava lakiehdotus ensin **liittoneuvostolle**.
Liittoneuvostolla on tämän jälkeen yleensä kuusi viikkoa aikaa esittää lakiehdotuksesta **huomautuksensa**, joihin hallitus voi vuorostaan vastata kirjallisesti.
Tämän jälkeen liittokansleri vie lakiehdotuksen ja liittoneuvoston esittämät huomautukset liittopäivien käsiteltäviksi. **Talousarviolaki** (*Haushaltsgesetz*) on **poikkeus** tästä menettelystä: sitä koskevat lakiehdotukset toimitetaan yhtä aikaa liittoneuvostolle ja liittopäiville.
Vastaavaa menettelyä sovelletaan, kun liittoneuvosto tekee lakialoitteen. Kun liittoneuvoston jäsenten enemmistö on äänestänyt lakiehdotuksen puolesta, lakiehdotus menee ensin liittohallitukselle, joka liittää siihen huomautuksensa tavallisesti kuuden viikon kuluessa. Tämän jälkeen lakiehdotus toimitetaan liittopäiville.

Liittopäivien jäsenten tekemät aloitteet

Myös liittopäivien edustajat voivat tehdä aloitteita lakiehdotuksista: aloitteen tekemiseen tarvitaan **vähintään yksi poliittinen ryhmä tai vähintään viisi prosenttia liittopäivien jäsenistä**.
Näin tehtyjä lakiehdotuksia ei tarvitse toimittaa ensin liittoneuvostolle. Tästä syystä hallitus esittää erityisen **kiireelliset lakiehdotukset** liittopäivien poliittisten ryhmien kautta.

Lakiehdotuksen käsittely ja lain hyväksyminen

Lakiesityksen jakelu

Ennen kuin lakiehdotusta voidaan käsitellä liittopäivillä, se on toimitettava ensin liittopäivien puhemiehelle ja kirjattava hallinnossa.
Tämän jälkeen se jaetaan kaikille liittopäivien ja liittoneuvoston jäsenille ja liittovaltion ministeriöille joko paperimuodossa tai pääsääntöisesti sähköisesti.
Kun lakiehdotus on otettu **täysistunnon asialistalle**, prosessin ensimmäinen vaihe on ohi. Seuraavaksi lakiehdotus voidaan **esitellä virallisesti** liittopäivillä.

Kolme käsittelyä täysistunnossa

Lakiehdotuksista keskustellaan liittopäivien täysistunnossa **kolme kertaa**. Näitä keskusteluja kutsutaan **käsittelyiksi**.
Ensimmäisessä käsittelyssä käydään keskustelua vain, jos tästä on sovittu vanhimpien neuvostossa (*Ältestenrat;* liittopäivien erityinen toimeenpanoelin) tai jos jokin poliittinen ryhmä on sitä pyytänyt. Useimmiten näin tapahtuu silloin, kun lakihanke on erityisen ristiriitainen tai yleisesti erittäin kiinnostava.
Ensimmäisen käsittelyn päätavoite on nimetä **yksi tai useampi valiokunta** käsittelemään lakiehdotusta ja valmistelemaan sitä toista käsittelyä varten. Tämä tehdään vanhimpien neuvoston antamien suositusten perusteella.
Jos nimetään useampia valiokuntia, yhdestä valiokunnasta tulee päävastuussa oleva valiokunta, jolloin se on vastuussa menettelyn etenemisestä. Muilta valiokunnilta pyydetään lausunnot lakiehdotuksesta.

Lainsäädäntötyö valiokunnissa

Yksityiskohtainen lainsäädäntötyö tehdään pysyvissä valiokunnissa, joihin kuuluu jäseniä kaikista poliittisista ryhmistä. Valiokunnan jäsenet tutustuvat aineistoon ja keskustelevat siitä kokouksissaan. Myös asiantuntijoita ja eturyhmien edustajia voidaan kutsua julkisiin kuulemisiin.
Valiokunnissa tehtävän työn ohella poliittiset ryhmät muodostavat **työryhmiä**, joissa tarkastellaan asiaan liittyviä kysymyksiä ja määritetään ryhmien kantoja.
On tavallista, että poliittisten ryhmien välille syntyy valiokunnissa kytköksiä. Suurin osa lakiehdotuksista saadaan tarkistettua enemmän tai vähemmän perusteellisesti hallituspuolueiden ja oppositiopuolueiden poliittisten ryhmien yhteistyössä.

Valiokuntakäsittelyn päätyttyä **päävastuussa oleva valiokunta** esittää **täysistunnolle mietinnön** valiokuntakäsittelyn kulusta ja tuloksista. Sen antama **päätössuositus** on seuraavaksi käytävän täysistunnon toisen käsittelyn perusta.

Keskustelu toisessa käsittelyssä

Ennen toista käsittelyä kaikille jäsenille annetaan painettuna julkaistu **päätössuositus**. Jäsenet valmistautuvat siis keskusteluun huolellisesti. Poliittiset ryhmät yhtenäistävät kantojaan vielä omissa kokouksissaan ennen keskustelua esiintyäkseen yhtenäisenä rintamana toisessa käsittelyssä, joka on julkinen. Yleiskeskustelun jälkeen kaikkia lakiehdotukseen sisältyviä säännöksiä voidaan käsitellä yksitellen. Yleensä täysistunto siirtyy kuitenkin suoraan äänestämään lakiehdotuksesta kokonaisuutena.

Kuka tahansa liittopäivien jäsenistä voi esittää **muutosehdotuksia**, jotka käsitellään välittömästi täysistunnossa. Jos täysistunto hyväksyy muutoksia, lakiehdotuksesta on painettava uusi versio, joka on jaettava jäsenille ennen kolmatta käsittelyä. Tätä menettelyä voidaan kuitenkin typistää läsnä olevien jäsenten kahden kolmasosan suostumuksella. Tällöin kolmas käsittely voidaan aloittaa välittömästi.

Äänestäminen kolmannessa käsittelyssä

Kolmannessa käsittelyssä jatketaan keskustelua vain, jos poliittinen ryhmä tai vähintään viisi prosenttia liittopäivien jäsenistä sitä pyytää.

Yksittäiset jäsenet eivät voi enää tässä vaiheessa esittää muutosehdotuksia, mutta sen sijaan poliittinen ryhmä tai ryhmä, johon kuuluu 5 prosenttia liittopäivien jäsenistä, voi sellaisen esittää. Muutosehdotuksia voi tehdä vain toisessa käsittelyssä hyväksytyistä muutoksista.

Lopullinen äänestys pidetään **kolmannen käsittelyn** päätteeksi. Kun liittopäivien puhemies pyytää äänestämään lakiehdotuksen puolesta, sitä vastaan tai tyhjää, jäsenet äänestävät nousemalla seisomaan.

Kun lakiehdotus on saanut tarvittavan enemmistön liittopäivien täysistunnossa, **se toimitetaan liittoneuvostolle lakina**.

Liittoneuvoston hyväksyntä

Liittoneuvoston kautta **osavaltiot** osallistuvat kaikkien lakien säätämiseen. Niiden **osallistumisoikeudet** on määritetty tarkasti.

Liittoneuvosto ei voi tehdä muutoksia liittopäivien hyväksymään lakiin. Jos se ei kuitenkaan hyväksy lakia, se voi kutsua **sovitteluvaliokunnan** koolle. Sovitteluvaliokunnassa on yhtä monta jäsentä liittopäiviltä ja liittoneuvostosta.

Joidenkin lakien, joita kutsutaan ns. **hyväksymistä edellyttäviksi laeiksi** (*Zustimmungsgesetz*), yhteydessä liittoneuvoston hyväksyntä on pakollinen. Tällaisia lakeja ovat esimerkiksi ne, joilla osavaltiot velvoitetaan suorittamaan rahamääräisiä etuuksia kansalaisille tai jotka koskevat osavaltioiden hallintovastuuta.

Ns. **vastustettujen lakien** (*Einspruchsgesetz*) yhteydessä liittopäivät voi antaa lain tulla voimaan, vaikka sovitteluvaliokunnassa ei olisi päästy asiasta yksimielisyyteen. Se edellyttää kuitenkin liittopäivien uutta äänestystä, josta on saatava tulokseksi määräenemmistö.

Lisätietoja on Saksan liittopäivien ja liittoneuvoston verkkosivuilla.

Lain antaminen, julkaiseminen ja voimaantulo

Kun liittopäivät ja liittoneuvosto ovat hyväksyneet lakiehdotuksen, ehdotuksen on käytävä läpi vielä muutamia vaiheita ennen voimaantuloa.

Hyväksytty laki painetaan ja toimitetaan liittokanslerille ja asiasta vastaavalle ministerille, jotka allekirjoittavat sen.

Tämän jälkeen laki toimitetaan liittopresidentille allekirjoitettavaksi. Liittopresidentti tutkii, onko laki annettu perustuslain mukaisesti ja ettei siinä ole perustuslain kanssa ilmeisessä ristiriidassa olevia kohtia. Sen jälkeen liittopresidentti allekirjoittaa lain ja määrää sen julkaistavaksi liittovaltion virallisessa lehdessä (Bundesgesetzblatt).

Tällöin laki on varsinaisesti annettu. Jos laissa ei mainita tiettyä voimaantulopäivää, laki tulee voimaan automaattisesti 14. päivänä siitä päivästä, jona sen sisältävä liittovaltion virallinen lehti julkaistaan.

Eri oikeuslähteitä koskevien ristiriitojen ratkaiseminen

Perustuslaissa säädetään myös tilanteesta, jossa liittovaltion ja osavaltioiden lait ovat ristiriidassa. Perustuslain 31 §:ssä säädetään perussäännöstä, jonka mukaan ”liittovaltion laki voittaa osavaltion lain”. Tätä periaatetta sovelletaan ristiriidassa olevien oikeussäännösten hierarkkisesta asemasta riippumatta siten, että esimerkiksi liittovaltion asetus on ensisijainen osavaltion perustuslakiin nähden.

Ristiriitoja voidaan ratkaista myös keskenään ristiriidassa olevien oikeussäännösten hierarkkisen aseman perusteella. Kun määritetään muodollisesti samanarvoisten oikeussäännösten välistä suhdetta, otetaan tarvittaessa huomioon säädöksen erityisluonne (*lex specialis*) tai säädösten säätämisen ajallinen järjestys *(lex posterior*).

Oikeusalan tietokannat (linkkeineen)

Gesetze im Internet -sivusto

Liittovaltion oikeusministeriö ja liittovaltion oikeusvirasto julkaisevat lähes kaiken voimassa olevan liittovaltion lainsäädännön internetissä. Kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat käyttää sivustoa maksutta. Lakeja ja asetuksia on mahdollista tarkastella sellaisina kuin ne kulloinkin ovat voimassa. Liittovaltion oikeusministeriön dokumentointikeskus konsolidoi niitä jatkuvasti.

Saksankieliset oikeussäännökset ovat vapaasti käytettävissä kaikissa tarjolla olevissa tiedostomuodoissa. Internetissä julkaistavat lakitekstit eivät ole virallisia versioita lakitekstistä. Vain liittovaltion virallisen lehden paperiversiossa julkaistava lakiteksti on virallinen.

Onko tietokannan käyttö maksutonta?

Kyllä.

Millä kielillä se on saatavilla?

Oikeussäännökset ovat saatavilla saksaksi. Saatavilla on kuitenkin lukuisia englanninkielisiä käännöksiä.

Mitkä ovat hakukriteerit?

1. Otsikkohaku

Tietokannassa voi tehdä haun, joka on rajattu kaikkien saatavilla olevien säädösten pitkässä tai lyhyessä otsikossa oleviin sanoihin ja virallisiin lyhenteisiin. Hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

2. Kokotekstihaku

Kaikista saatavilla olevista lakiteksteistä voi tehdä myös hakusanahaun. Myös tässä hakutavassa hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

Oikeuskäytäntö internetissä

Liittovaltion oikeusministeriö ja liittovaltion oikeusvirasto julkaisevat internetissä Saksan perustuslakituomioistuimen, liittovaltion ylimpien tuomioistuinten sekä liittovaltion patenttituomioistuimen tiettyjä ratkaisuja (alkaen vuodesta 2010). Kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat käyttää sivustoa maksutta.
Ratkaisut on anonymisoitu, ja ne julkaistaan pääsääntöisesti lyhentämättöminä. Tietokantaa päivitetään joka päivä.
Ratkaisut ovat vapaasti käytettävissä kaikissa tarjolla olevissa tiedostomuodoissa.

Onko tietokannan käyttö maksutonta?

Kyllä.

Millä kielillä se on saatavilla?

Ratkaisut ovat saatavilla saksaksi.

Mitkä ovat hakukriteerit?

1. Yksinkertainen haku

Vakiohaun (ns. yksinkertainen haku) avulla voi tehdä kokotekstihaun kaikista kansalaispalvelussa julkaistuista ratkaisuista. Käyttäjän antamat hakukriteerit kohdennetaan mahdollisuuksien mukaan tiettyyn metadataan, ja kirjoitustavat standardoidaan. Hakusanat (hakukriteerit) näytetään haun suorittamisen jälkeen hakulomakkeen alapuolella hakutulosten kanssa. Käytettävissä on syöttökenttä, johon voi syöttää kaikenlaisia konkreettisia hakukriteerejä samaan tapaan kuin internetin hakukoneissa.
Hakukone näyttää mahdollisia tuloksia luettelossa jo hakusanaa syötettäessä. Kun käyttäjä alkaa syöttää hakukriteeriä, järjestelmä näyttää tekstimuotoisia ja muita hakusanoja automaattisesti syntyvässä ehdotusluettelossa, josta hakusanat voi poimia suoraan hakunäkymään. Järjestelmä tunnistaa kirjoitusvirheet ja näyttää ne. Pikahaku tulkitsee syötettyä tietoa ja tarjoaa vaihtoehtoisia kirjoitustapoja ehdotusluettelossa (ns. tarkoititko tätä -toiminto).
Järjestelmä yhdistää syötetyt hakusanat toisiinsa und-sanalla (und = ja), joten käyttäjän ei tarvitse kirjoittaa sitä. Peräkkäin syötettyjen hakukriteerien leikkausjoukkohaku tehdään automaattisesti. Käyttäjä voi muodostaa yhdistäviä tai poissulkevia joukkoja haetuista asiakirjoista syöttämällä operaattorit ODER (tai) ja OHNE (ilman). Hakukriteerien syöttöjärjestys säilyy hakusananäkymässä. ODER- ja OHNE-operaattorien perusteella tehdyt yhdistämiset näkyvät hakusanaluettelossa korostettuina.

2. Tarkennettu haku

Tarkennetun haun avulla eri hakukriteerejä voi yhdistää toisiinsa kaikkien asiakirjojen avulla.
Tarkennetun haun voi tehdä kokotekstihaun lisäksi metatietohakuna, joka perustuu seuraaviin hakukriteereihin:
Tuomioistuin
Säädös
Päivämäärä
Diaarinumero/ECLI

Verwaltungsvorschriften im Internet -sivusto

Liittohallitus ja juris GmbH ovat toteuttaneet Saksan sisäministeriön johdolla yhteishankkeen, jonka myötä internetiin on asetettu saataville kattava tietokanta. Se sisältää liittovaltion ylimpien viranomaisten ajankohtaiset hallintomääräykset, ja kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat käyttää tietokantaa maksutta. Tietokanta sisältää ns. eläviä asiakirjoja, eli liittovaltion viranomaiset päivittävät tietokannassa olevia asiakirjoja jatkuvasti. juris GmbH voi päivittää tarkistettavina olevia ja uusia hallintomääräyksiä milloin tahansa.
Hallintomääräykset eivät ole oikeussäännöksiä. Hallintomääräykset ovat hallinto-organisaation laatimia abstrakteja ja yleisiä säännöksiä, joita hierarkiassa ylempänä olevat hallintoelimet tai esihenkilöt voivat antaa hierarkiassa alempana oleville viranomaisille tai virkahenkilöille. Niiden tarkoituksena on määrittää hallinnon organisointi ja toimintatavat. Lisätietoja yksittäisistä hallintomääräyksistä on sen liittovaltion ministeriön verkkosivuilla, jonka vastuualueeseen määräyksellä säädelty asiakokonaisuus kuuluu.

Onko tietokannan käyttö maksutonta?

Kyllä.

Millä kielillä se on saatavilla?

Hallintomääräykset ovat saatavilla saksaksi.

Mitkä ovat hakukriteerit?

1. Otsikkohaku

Tietokannassa voi tehdä haun, joka on rajattu kaikkien saatavilla olevien hallintomääräysten pitkässä tai lyhyessä otsikossa oleviin sanoihin ja virallisiin lyhenteisiin. Hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

2. Kokotekstihaku

Kaikista saatavilla olevista lakiteksteistä voi tehdä myös hakusanahaun. Myös tässä hakutavassa hakukriteerejä voi yhdistää kahdella tavalla:

Und-sanalla (und = ja) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on kaikki kriteeriksi annetut sanat.

Oder-sanalla (oder = tai) yhdistäminen:

Hakukone etsii asiakirjoja, joissa on vähintään yksi kriteeriksi annetusta sanoista.

Liittovaltion ja osavaltioiden oikeusportaali

Liittovaltion oikeusministeriö ja osavaltioiden viranomaiset asettavat lakitekstejä saataville internetiin, ja kaikki asiasta kiinnostuneet kansalaiset voivat tutustua niihin. Tarjolla olevat tiedot ovat osittain maksullisia. Myös käytettävät hakukriteerit poikkeavat osittain tavanomaisista kriteereistä.

Muita oikeusalan tietokantoja

Liittovaltion virallinen lehti (Bundesgesetzblatt)

Liittovaltion virallinen lehti julkaistaan painettuna versiona ja sähköisenä versiona, joka on saatavana osoitteessa https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav
Painettu versio on sitova versio.

Saksan virallinen lehti (Bundesanzeiger)

Saksan virallinen lehti julkaistaan sähköisesti, ja se on saatavana seuraavassa osoitteessa: https://www.bundesanzeiger.de/pub/de/amtlicher-teil
Sähköinen versio on sitova versio.

Parlamentin työn dokumentointi- ja tietojärjestelmä

Päivitetty viimeksi: 05/05/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Viro

Tällä sivulla kerrotaan Viron oikeusjärjestyksestä ja luodaan yleissilmäys Viron lainsäädäntöön.

Oikeuslähteet

Viron oikeusjärjestys noudattaa mannereurooppalaista perinnettä (siviilioikeusjärjestelmä). Tärkeimpiä oikeuslähteitä ovat oikeudelliset välineet, kuten perustuslaki, Euroopan unionin lainsäädäntö, kansainväliset sopimukset sekä lait ja asetukset.

Oikeuslähteisiin kuuluvat myös ylimpänä oikeusasteena toimivan korkeimman oikeuden (*Riigikohus*) oikeudelliset tulkinnat ja asiantuntijoiden esittämät huomautukset (esim. perustuslain kommentein varustettu laitos). Tuomioilla ei luoda oikeuksia, eivätkä ylemmän oikeusasteen päätökset yleensä ole alemman oikeusasteen tuomioistuimia sitovia. Korkein oikeus toimii myös perustuslakituomioistuimena, ja sillä on oikeus julistaa mitättömiksi oikeudelliset välineet, jotka eivät ole perustuslain tai ylemmäntasoisten säädösten mukaisia. Kaikki tuomioistuimet voivat jättää oikeudenkäynnissä soveltamatta tällaista oikeudellista välinettä ja niillä on oikeus jättää soveltamatta perustuslain vastaista oikeudellista välinettä. Tämän jälkeen korkein oikeus käsittelee asiaa perustuslakituomioistuimena ja voi julistaa tällaisen oikeudellisen välineen perustuslainvastaiseksi (muttei kuitenkaan mitättömäksi).

Kansainvälisen oikeuden yleisesti hyväksytyt periaatteet ja normit ovat Viron oikeusjärjestelmän erottamaton osa.

Oikeudellisten välineiden lajit

Oikeudellisia välineitä on kahdenlaisia: yleiset säädökset eli sääntelytoimet ja yksittäiset säädökset eli täytäntöönpanotoimet.

Yleiset säädökset

Perustuslaki – Perustuslain 3 §:n 1 momentin mukaan valtiovaltaa käytetään vain perustuslain ja sen kanssa sopusoinnussa olevien lakien perusteella.

Lait – Perustuslain 65 §:n mukaan lait säätää Viron parlamentti (*Riigikogu*), joka käyttää lainsäädäntövaltaa. Lait hyväksytään perustuslain mukaisesti ja julkaistaan säädetyllä tavalla Viron virallisessa lehdessä *Riigi Teataja*. Vain julkaistut lait pannaan täytäntöön.

Tasavallan presidentin määräys – lain asemassa oleva oikeudellinen väline. Kun Riigikogu ei pääse kokoontumaan, tasavallan presidentti voi pakottavien valtiollisten tarpeiden vallitessa antaa lain asemassa olevia määräyksiä perustuslain 109 §:n nojalla. Niissä on oltava myös Riigikogun puhemiehen ja pääministerin allekirjoitukset. Perustuslain mukaan presidentti voi antaa

ns. tasavallan presidentin erityismääräyksiä pakottavien valtiollisten tarpeiden vallitessa, kun Riigikogu ei pääse kokoontumaan

ns. tasavallan presidentin erityismääräyksiä tasavallan hallituksen vahvistamissa poikkeustilanteissa esiintyvien pakottavien valtiollisten tarpeiden vallitessa, kun Riigikogu ei pääse kokoontumaan tai aika ei riitä sen kokoontumiseen.

Tasavallan presidentin määräys tulee voimaan kymmenentenä päivänä sen jälkeen kun se on julkaistu *Riigi Teatajassa*, ellei kyseisessä määräyksessä toisin säädetä.

Kun Riigikogu on kokoontunut, tasavallan presidentti esittää antamansa määräykset parlamentille, joka hyväksyy välittömästi lain niiden vahvistamisesta tai kumoamisesta. Perustuslain 110 §:n mukaan tasavallan presidentin määräyksellä ei saa määrätä, muuttaa eikä kumota perustuslakia, kuten ei myöskään perustuslain 104 §:ssä tarkoitettuja lakeja, kansallisia veroja koskevia lakeja eikä valtion talousarviota.

Asetus – Perustuslain 87 ja 94 §:n mukaan tasavallan hallituksella ja ministereillä on oikeus antaa lain nojalla ja sen täyttämiseksi asetuksia. Paikallisesti tärkeissä kysymyksissä tai laissa säädetyissä tapauksissa asetuksia voivat antaa myös kunnan- tai kaupunginvaltuustot. Lisäksi asetuksia voivat antaa Viron pankin pääjohtaja, valtiontalouden tarkastusviraston johtaja ja julkisten yliopistojen hallitukset. Asetuksia voidaan antaa vain laissa määritellyn toimivallan nojalla ja laissa määritellyssä laajuudessa.

Tasavallan hallituksella ja ministereillä on oikeus antaa *intra legem* -asetuksia. Asetukset tulevat voimaan kolmantena päivänä sen jälkeen, kun ne on julkaistu Riigi Teatajassa, jollei asetuksessa toisin säädetä.

Yksittäiset säädökset

Hallinnollinen määräys – yksittäinen hallintotoimi, jossa julkisoikeudellinen hallintoelin päättää yksittäisistä oikeudellisista kysymyksistä. Perustuslain 87 §:n 6 momentin mukaan tasavallan hallitus antaa lain nojalla ja sen täyttämiseksi hallinnollisia määräyksiä. Myös pääministerillä, maaherroilla sekä kunnan- ja kaupunginhallituksilla on oikeus antaa hallinnollisia määräyksiä.

Päätös – Yksittäinen hallintotoimi, joka on annettu hallinnollisen kanteen tai valituksen perusteella tai jolla määrätään seuraamuksia. Päätöksiä tekevät myös Viron parlamentti, kunnan- ja kaupunginvaltuustot, kansallinen keskusvaalilautakunta ja tuomioistuimet.

Määräys – Perustuslain 94 §:n mukaan ministerit antavat lain nojalla ja sen täyttämiseksi määräyksiä. Määräykseen sisältyvät yleiset velvoittavat menettelysäännöt, jotka koskevat ministeriössä työskentelyyn liittyviä asioita tai joissa määritetään ministeriön toimivaltaan kuuluvien valtiollisten elinten rakenne ja toiminnan järjestäminen.

Oikeudellisten välineiden hierarkia

Oikeudellisten välineiden hierarkkinen järjestys on seuraavanlainen: perustuslaki, Euroopan unionin oikeus, kansainvälinen sopimus, laki, tasavallan presidentin määräys, tasavallan hallituksen asetus ja ministerin asetus. Perussäädösten ohella on myös yksittäisiä säädöksiä, jotka on annettu lain nojalla ja jotka ovat hierarkiassa lakien ja asetusten alapuolella. Kunkin tason oikeudellisten välineiden on oltava ylemmän tason välineiden mukaisia.

Toimielinjärjestelmä

Oikeudellisten välineiden antamisesta vastaavat toimielimet

Viron toimielinjärjestelmä noudattaa vallanjaon ja tasapuolisuuden periaatetta (perustuslain 4 §).

Lainsäädäntövaltaa käyttää Riigikogu. Lakiesitysten teko-oikeus on perustuslain 103 §:n mukaisesti Riigikogun jäsenillä, puolueryhmillä ja valiokunnilla sekä tasavallan hallituksella ja tasavallan presidentillä. Presidentti voi kuitenkin tehdä esityksen vain perustuslain muuttamiseksi. Riigikogu keskustelee säädösluonnoksesta ja päättää joko hyväksyä tai hylätä sen.

Riigikogulla on oikeus jäsentensä enemmistön tekemällä päätöksellä ehdottaa tasavallan hallitukselle haluamansa lain vireillepanoa.

Riigikogulla on oikeus alistaa säädösluonnos tai muu kansallinen kysymys kansanäänestyksellä ratkaistavaksi. Äänestystulos määräytyy äänestäneiden enemmistön mukaan. Tasavallan presidentti vahvistaa kansanäänestyksellä hyväksytyn lain välittömästi. Kansanäänestyksen tulos sitoo kaikkia valtion elimiä. Jos kansanäänestykseen alistetun säädösluonnoksen puoltoäänet eivät muodosta enemmistöä, tasavallan presidentti julistaa Riigikogun ylimääräiset vaalit. Kansanäänestystä ei voida järjestää kysymyksistä, jotka koskevat talousarviota, veroja, valtion rahallisia velvollisuuksia, kansainvälisten sopimusten ratifiointia tai irtisanomista, hätätilan julistamista tai lopettamista taikka maanpuolustusta.

Toimeenpanovalta kuuluu tasavallan hallitukselle. Useimmissa tapauksissa hallitus tekee Riigikogulle lakiesityksen. Hallitukselle säädösluonnokset esittelevät ministeriöt, joiden on neuvoteltava niistä etukäteen.

Oikeuskansleri ja valtion päätilintarkastaja osallistuvat puheoikeuksin tasavallan hallituksen istuntoihin. Heidän ehdotuksensa eivät sido hallitusta, mutta heidän suosituksensa ja ehdotuksensa otetaan usein huomioon. Jos oikeuskansleri ja valtion päätilintarkastaja katsovat tarpeelliseksi, he voivat esittää ehdotuksensa suoraan säädösluonnosta käsittelevälle parlamentin valiokunnalle. Perustuslain 139 §:n mukaan oikeuskansleri analysoi kaikki hänelle esitetyt lainsäädäntömuutoksia, uusien lakien säätämistä ja valtion virastojen työtä koskevat ehdotukset sekä antaa tarvittaessa Riigikogulle lausunnon. Jos

oikeuskansleri katsoo, että lainsäädäntövallan tai toimeenpanovallan taikka paikallisen itsehallintoelimen säädös on ristiriidassa perustuslain tai lain kanssa, hän ehdottaa säädöksen hyväksyneelle elimelle sen saattamista perustuslain tai lain mukaiseksi 20 päivässä. Jollei säädöstä ole 20 päivässä saatettu yhdenmukaiseksi perustuslain tai lain kanssa, oikeuskansleri esittää korkeimmalle oikeudelle kyseisen säädöksen mitätöimistä perustuslain 142 § nojalla.
Tasavallan presidentti vahvistaa Riigikogun hyväksymät lait tai kieltäytyy vahvistamasta niitä. Jälkimmäisessä tapauksessa tasavallan presidentti lähettää lain perustellulla päätöksellään Riigikogulle uudelleen käsiteltäväksi ja päätettäväksi.
Oikeusministeriö julkaisee hyväksytyt lait Viron virallisessa lehdessä Riigi Teataja, kun tasavallan presidentti on vahvistanut ne.

Säätämismenettely

Lainsäädäntömenettely Riigikogussa käsittää seuraavat vaiheet:
lakiesityksen tekeminen
säädösluonnoksen käsittely
säädösluonnoksen hyväksyminen

Lakiesityksen tekeminen

Perustuslain 103 §:n mukaan säädöksenteon voivat panna vireille tasavallan hallitus, Riigikogun jäsenet, parlamentin puolueryhmät, parlamentin valiokunnat ja tasavallan presidentti. Presidentti voi kuitenkin tehdä esityksen vain perustuslain muuttamiseksi. Säädösluonnoksen on oltava Riigikogun puhemiehistön ja tasavallan hallituksen hyväksymien hyvän lainsäädännön periaatteiden ja teknisten sääntöjen mukainen. Riigikogun puhemiehistö ohjaa säädösluonnoksen asiasta vastaavaan parlamentin pysyvään valiokuntaan.

Säädösluonnoksen käsittely

Säädösluonnoksen valmistelusta Riigikogun täysistuntoa varten vastaa jokin parlamentin pysyvistä valiokunnista (oikeudellisten asioiden valiokunta, perustuslakivaliokunta, talousvaliokunta jne.). Asiasta vastaavan valiokunnan ehdotuksesta luonnos lisätään Riigikogun täysistunnon esityslistalle.
Riigikogun sisäisiä sääntöjä ja työjärjestystä koskevan lain mukaisesti säädösluonnoksen ensimmäinen käsittely on järjestettävä seitsemän Riigikogun täysistuntoviikon kuluessa siitä, kun se on hyväksytty valiokunnassa. Säädösluonnoksista keskustellaan Riigikogun täysistunnossa kolmessa käsittelyssä, joista ensimmäisessä keskustellaan luonnoksen yleisistä periaatteista. Jos asiasta vastaava valiokunta tai jokin puolueryhmä ei esitä neuvotteluissa luonnoksen hylkäämistä, ensimmäisen käsittelyn päätteeksi ei toimiteta äänestystä. Ensimmäisen käsittelyn jälkeen Riigikogun, valiokuntien ja puolueryhmien jäsenillä on 10 työpäivää aikaa ehdottaa luonnokseen muutoksia. Jos asiasta vastaava valiokunta niin ehdottaa, Riigikogun puhemies voi asettaa muutosten ehdottamiselle tästä poikkeavan määräajan.
Valiokunta pyytää luonnoksen käsittelyyn sen valmisteluun osallistuneet eturyhmät, jotka haluavat osallistua myös käsittelyyn.
Asiasta vastaava valiokunta tarkastelee kaikkia ehdotettuja muutoksia ja päättää, otetaanko ne huomioon laadittaessa luonnoksen uutta tekstiä. Asiasta vastaava valiokunta laatii toista käsittelyä varten uuden luonnosversion, johon sisältyvät kaikki hyväksytyt muutokset ja valiokunnan itse mahdollisesti tekemät tarkistukset. Se laatii toista käsittelyä varten myös perustelut, joihin sisältyy säädösluonnoksen käsittelyyn liittyviä tietoja, kuten syyt ehdotettujen muutosten hyväksymiseen tai hylkäämiseen sekä lakiesityksen tekijän tai esittelijän, menettelyyn osallistuvien asiantuntijoiden ja muiden mahdollisten henkilöiden näkemykset asiasta.
Säädösluonnos otetaan esityslistalle toista käsittelyä varten asiasta vastaavan valiokunnan ehdotuksesta. Riigikogun puhemiehistön, asiasta vastaavan valiokunnan tai lakiesityksen tekijän ehdotuksesta Riigikogu keskeyttää säädösluonnoksen toisen käsittelyn siitä äänestämättä. Jos puolueryhmä ehdottaa käsittelyn keskeyttämistä, asiasta äänestetään. Vaikka säädösluonnoksen toinen käsittely keskeytetään, luonnokseen voidaan silti ehdottaa muutoksia. Jos toista käsittelyä Riigikogussa ei keskeytetä, se katsotaan päättyneeksi, ja säädösluonnos lähetetään kolmanteen käsittelyyn.
Riigikogun päätösesityksestä voidaan äänestää toisen käsittelyn päättymisen jälkeen.
Asiasta vastaava valiokunta laatii säädösluonnoksen lopullisen tekstin kolmatta käsittelyä varten tekemällä siihen kielellisiä ja teknisiä parannuksia sen jälkeen, kun toinen käsittely on päättynyt. Asiasta vastaava valiokunta voi laatia kolmatta käsittelyä varten perustelut, joissa esitetään pääpiirteittäin toisen käsittelyn päättymisen jälkeen tehdyt muutokset. Lakiesityksen kolmannessa käsittelyssä aloitetaan neuvottelut, joissa puolueryhmien edustajat esittävät näkemyksiään. Kolmannessa käsittelyssä säädösluonnoksesta toimitetaan lopullinen äänestys.

Lakiesityksen hyväksyminen

Lait ja Riigikogun päätökset hyväksytään Riigikogun julkisissa äänestyksissä. Lopullinen äänestys toimitetaan säädösluonnoksen kolmannessa käsittelyssä.
Perustuslain 73 ja 104 §:ssä säädetään, miten monen Riigikogun jäsenen on äänestettävä lain puolesta, jotta se voidaan hyväksyä:
yhtäältä ovat perustuslailliset lait, joiden hyväksyminen edellyttää Riigikogun jäsenten ehdotonta enemmistöä (yli puolet Riigikogun 101 jäsenestä äänestää lain hyväksymisen puolesta) ja
toisaalta ovat lait, joiden hyväksyminen edellyttää yksinkertaista enemmistöä (Riigikogun jäsenistä useampi äänestää lain hyväksymisen puolesta kuin sitä vastaan).
Seuraavat lait voidaan hyväksyä ja muuttaa ainoastaan Riigikogun jäsenten enemmistöllä:
Laki kansalaisuudesta
Laki Riigikogun vaaleista
Laki tasavallan presidentin vaalista
Laki kunnallisvaaleista
Laki kansanäänestyksestä
Laki Riigikogun menettelysäännöistä ja laki Riigikogun työjärjestyksestä
Laki tasavallan presidentin ja Riigikogun jäsenten palkkioista
Laki tasavallan hallituksesta
Laki oikeudenkäyntiin ryhtymisestä presidenttiä ja hallituksen jäseniä vastaan
Laki kansallisten vähemmistöjen kulttuuriautonomiasta
Laki valtion talousarviosta
Laki Viron pankista
Laki valtiontalouden tarkastusvirastosta
Laki oikeushallinnosta ja lait tuomioistuinmenettelyistä
Lait ulkomaisesta ja kotimaisesta lainanotosta sekä valtion haltijasitoumuksista
Laki hätätilasta
Laki rauhanajan maanpuolustuksesta ja laki sota-ajan maanpuolustuksesta
Kun laki tai Riigikogun päätös on hyväksytty, Riigikogun puhemies tai hänen poissa ollessaan istuntoa johtanut Riigikogun varapuhemies allekirjoittaa sen viimeistään viidentenä työpäivänä siitä, kun laki tai päätös on hyväksytty.

Vahvistaminen

Kun laki on hyväksytty ja allekirjoitettu, se lähetetään tasavallan presidentin vahvistettavaksi. Tasavallan presidentti voi kieltäytyä vahvistamasta Riigikogun hyväksymää lakia ja palauttaa sen 14 päivän kuluessa vastaanottamisesta perustellulla päätöksellään varustettuna Riigikoguun uutta käsittelyä ja päätöstä varten. Jos Riigikogu hyväksyy tasavallan presidentin sille palauttaman lain uudelleen muutoksitta, presidentin on vahvistettava laki tai esitettävä korkeimmalle oikeudelle sen julistamista perustuslain vastaiseksi. Jos korkein oikeus julistaa lain perustuslain mukaiseksi, tasavallan presidentin on vahvistettava laki.
Laki tulee voimaan kymmenentenä päivänä sen jälkeen kun se on julkaistu Riigi Teatajassa, ellei kyseisessä laissa toisin säädetä.

Oikeudellisten välineiden julkaiseminen

Tärkeimmät oikeudelliset välineet ja kansainväliset sopimukset julkaistaan Riigi Teatajassa. Lait ja asetukset saavat lainvoiman vasta kun ne on julkaistu Riigi Teatajassa.
Riigi Teataja on sähköisessä muodossa oleva Viron virallinen lehti ja keskeinen lainsäädäntötietokanta. Riigi Teataja on ilmestynyt 1.6.2010 lähtien vain nettiversiona.
Riigi Teatajaa on 1.1.2011 lähtien julkaissut oikeusministeriö.

Lyhyt kuvaus sisällöstä

Riigi Teatajassa julkaistaan lait, asetukset, kansainväliset sopimukset, Riigikogun päätökset ja tasavallan hallituksen määräykset. Lisäksi siinä asetetaan saataville muita tärkeitä tietoja, kuten säädösten käännökset ja tiedot säädösluonnoksia koskevista menettelyistä.
Suurin osa vuodesta 1990 lähtien hyväksytyistä välineistä on saatavissa Riigi Teatajassa.
Riigi Teatajassa on 1.6.2002 lähtien julkaistu lakien, tasavallan presidentin erityismääräysten, hallituksen määräysten ja asetusten, ministerien määräysten, Viron keskuspankin pääjohtajan määräysten sekä kansallisen keskusvaalilautakunnan määräysten viralliset konsolidoidut tekstit. Riigikogun päätösten konsolidoidut tekstit on julkaistu 1.6.2010 alkaen ja paikallishallinnon määräysten konsolidoidut tekstit vuoden 2011 lopusta.
Aina kun näitä oikeudellisia välineitä muutetaan, laaditaan uusi ajantasainen konsolidoitu teksti, johon sisältyvät muutokset ja joka julkaistaan samanaikaisesti varsinaisen muutossäädöksen ja sen voimassaoloa koskevien tietojen kanssa. Konsolidoidut tekstit ovat virallisia ja oikeudellisesti sitovia ja niihin voi vedota lainsäädäntöä sovellettaessa.
Kaikkiin julkaistaviin oikeudellisiin välineisiin lisätään julkaistaessa digitaalinen leima, joka on kenen tahansa nähtävissä ja joka takaa välineen muuttumattomuuden julkaisemisen jälkeen. Jokaiseen julkaistuun oikeudelliseen välineeseen on lisätty aikaleima, jonka perusteella voidaan havaita sen luvaton käsitteleminen.
Tietokannassa voi tarkastella tiettynä ajankohtana voimassa olevia tai olleita konsolidoituja tekstejä. Myös mahdollisia uusia versioita näistä välineistä voi tarkastella. Jokaisesta konsolidoidun tekstin versiosta pääsee linkin kautta edelliseen ja seuraavaan versioon. Näin käyttäjä voi siirtyä konsolidoidun tekstin versiosta seuraavaan ja päinvastoin. Käyttäjällä on mahdollisuus vertailla saman oikeudellisen välineen eri konsolidoituja tekstejä ja näin nähdä, mitä muutoksia siihen on tehty.
Konsolidoidussa tekstissä olevien linkkien kautta pääsee lain nojalla annettuihin asetuksiin ja niistä puolestaan siihen lain säännökseen, jonka nojalla asetukset on annettu.
Riigi Teatajassa oikeudellisiin välineisiin lisätään menettelytietoja koskeva viittaus perusteluihin (linkit kuulemismenettelyä koskevaan tietokantaan ja Riigikogun menettelyyn), yhteydet Euroopan unionin lainsäädäntöön sekä käännöksiä ja muita lisätietoja, joita oikeudellisen välineen ymmärtäminen vaatii.
Riigi Teatajan verkkosivustolta voi etsiä voimaantulleita käräjäoikeuksien, piirituomioistuinten ja korkeimman oikeuden päätöksiä. Lisäksi siellä on tietoa oikeusistuntojen ajankohdista ja paikoista.
Korkeimman oikeuden päätöksistä ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksistä julkaistaan tiivistelmiä ja katsauksia. Tiivistelmät laaditaan systemaattisesti, ja korkeimman oikeuden päätösten tiivistelmiä voi etsiä hakusanoilla tai oikeudellisen välineen viitetiedoilla. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätösten tiivistelmät on ryhmitelty artiklojen mukaan.
Riigi Teatajassa julkaistaan myös erilaisia laki- ja oikeusasioita koskevia uutisia.
Vuoden 2013 lokakuun 30. päivänä otettiin käyttöön englanninkielinen Riigi Teataja, jossa julkaistaan englanninkieliset käännökset säädösten konsolidoiduista versioista. Kaikista säädösten konsolidoiduista versioista (ratifiointilakeja lukuun ottamatta) on saatavilla englanninkielinen käännös vuoden 2014 lopusta lähtien. Säädöskäännöksiä tekevät valantehneet kääntäjät. Oikeusministeriö alkoi käännättää säädöksiä englanniksi vuonna 2011. Vaikka käännökset eivät ole oikeudellisesti sitovia, ne pidetään ajantasalla. Kuka tahansa voi tilata uudet käännökset sähköpostiinsa My RT -palvelusta.
Myös jo hyväksyttyjen tai käsiteltävinä olevien säädösten luonnoksia ja niiden eri käsittelyvaiheita voi hakea. Tätä kautta saa tietoja menettelyistä ja asiaan liittyvistä asiakirjoista. Lisäksi MinuRT-palvelusta voi tilata sähköpostiinsa tiedot säädösluonnoksen etenemisvaiheista.
Kuka tahansa voi luoda MinuRT-palvelussa oman käyttäjäportaalin, jossa voidaan lisätä oikeudellisia välineitä omaan linkkikokoelmaan ja pyytää saada portaalin kautta sähköpostitse tiedon uusista oikeudellisista välineistä ja mahdollisista lisätiedoista.

Onko Viron lainsäädäntötietokannan käyttö ilmaista?

Riigi Teatajan ja kaikkien oikeudellisten tietopalvelujen käyttö on maksutonta.
Kaikilla asiasta kiinnostuneilla on mahdollisuus käyttää netissä ilmestyvää Riigi Teatajaa paikallishallinnon virastoissa ja yleisissä kirjastoissa (joita on noin 600). Käyttäjiä myös opastetaan oikeudellisten välineiden hakemisessa. Käyttäjät saavat tulostaa aineistoa maksutta enintään 20 sivua.

Taustatietoja Viron lainsäädäntötietokannasta

Riigi Teataja on Viron tasavallan virallinen lehti, ja se on ilmestynyt 27.11.1918 lähtien. Sen julkaiseminen loppui vuonna 1940 mutta alkoi uudelleen vuonna 1990.
Riigi Teataja on julkaistu internetissä vuodesta 1996 lähtien, ja 1.6.2002 myös sähköiselle versiolle annettiin virallisen julkaisun asema.
Riigi Teataja on ilmestynyt virallisena julkaisuna vain sähköisessä muodossa 1.6.2010 lähtien. Tämän jälkeen se ei ole ilmestynyt enää paperilehtenä.
Marraskuussa 2010 otettiin käyttöön uusi käyttäjäystävällisempi tietokanta, joka tarjoaa aiempaa enemmän oikeudellista tietoa. Tietokanta kehitettiin valtionkanslian johdolla, ja siinä käytettiin Euroopan aluekehitysrahaston myöntämiä varoja.
Riigi Teatajan verkkosivustolla on ollut 20. tammikuuta 2012 lähtien saatavilla korkeimman oikeuden ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätösten tiivistelmät, erilaisia oikeusasioita koskevia uutisia sekä tietoja voimaantulleista tuomioistuinten päätöksistä ja oikeudenkäynneistä.
Oikeudellisten välineiden luonnosten hakutoiminto otettiin käyttöön vuoden 2012 lopulla.
Vuodesta 2013 lähtien Riigi Teatajassa on julkaistu kaikki paikallisviranomaisten antamat määräykset ja niiden konsolidoidut tekstit.
Jokaiseen Riigi Teatajassa julkaistavaan oikeudelliseen välineeseen on 24. syyskuuta 2013 lähtien lisätty julkaisijan digitaalinen leima ja aikaleima.
Vuoden 2013 syyskuun 30. päivänä otettiin käyttöön englanninkielinen Riigi Teataja.
Riigi Teatajan uutta järjestelmää kehitettäessä luodaan yhteys EU:n N-Lex-portaaliin.

Päivitetty viimeksi: 14/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Irlanti

Tällä sivustolla on tietoa Irlannin oikeusjärjestelmästä.

Oikeusjärjestys

1. Oikeudelliset välineet / oikeuslähteet

1.1. Kansalliset lähteet

Irlannin perustuslaki (*Bunreacht na hÉireann*) tuli voimaan 29. joulukuuta 1937, ja se on valtion oikeusjärjestyksen keskeisin säädös. Siinä määritellään Irlannin valtiollinen järjestelmä ja valtion laitokset ja säädetään vallan kolmijaosta toimeenpanovaltaan, lainsäädäntövaltaan ja tuomiovaltaan. Siinä myös taataan perusoikeudet, joita tuomioistuimet ovat tulkinneet seikkaperäisesti ja joiden tulkintaa ne ovat laajentaneet.

Ensisijainen lainsäädäntö koostuu parlamentin (*Oireachtas*) antamista laeista. Parlamentin muodostavat Irlannin presidentti, senaatti (*Seanad Éireann*) ja edustajainhuone (*Dáil Éireann*). Ensisijainen lainsäädäntö jakautuu seuraavasti: perustuslakia muuttavat lait, jotka on hyväksyttävä kansanäänestyksessä ennen kuin ne tulevat voimaan; yleisesti sovellettavat yleislait (*Public General Acts*); erityislait (*Private Acts*), jotka koskevat henkilön tai henkilöiden ryhmän käyttäytymistä.

Johdetusta oikeudesta on kyse silloin, kun parlamentti siirtää lainsäädäntövaltaa hallituksen ministerille tai tietylle viranomaiselle. Valtuudet johdetun lainsäädännön antamiseen on erikseen myönnettävä ensisijaisessa lainsäädännössä. Johdetun lainsäädännön antamista koskevat tiukat ehdot: puitelaissa on säädettävä selkeästi ja yksiselitteisesti noudatettavista periaatteista ja toimintalinjoista, joita johdettua lainsäädäntöä antavan viranomaisen on tiukasti noudatettava. Yleisimpiä johdetun oikeuden säädöksiä kutsutaan nimellä Statutory Instrument. Muita johdetun oikeuden säädöksiä ovat asetukset (*regulation*), määräykset (*order*), säännöt (*rule*), järjestelmät (*scheme*) ja kunnalliset järjestyssäännöt (*bye-law*).

Perustuslain 50 §:n nojalla sellaiset ennen vuotta 1922 annetut Irlantia koskevat lait (esim. Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin antamat lait) sekä Irlannin vapaavaltion (1922–1937) toimenpiteet, jotka eivät ole ristiriidassa perustuslain kanssa, ovat edelleen voimassa. Monet ennen vuotta 1922 annetut lait, joilla ei ollut merkitystä Irlannin kannalta, kumottiin vuosina 2005–2012 annetuilla lainsäädännön tarkistamista koskevilla laeilla (*Statute Law Revision Act*).

Irlannin oikeusjärjestelmä on common law -järjestelmä, mikä tarkoittaa, että ennakkoratkaisuista ilmenevä oikeus (prejudikaattioikeus) on merkittävä oikeuslähde. Ennakkotapausopin (stare decisis) mukaan tuomioistuimen on noudatettava aikaisemmissa tapauksissa tehtyjä ratkaisuja, varsinkin ylempien oikeusasteiden ratkaisuja. Kyseessä on kuitenkin toimintatapa eikä suinkaan muuttumaton sitova sääntö. Oikeuslähteinä pidetään muun muassa sääntöjä, yleisperiaatteita, tulkintasääntöjä (*canons of construction*) ja tunnettuja periaatteita (*maxims*). Ennakkoratkaisuperiaatteen mukaan erotetaan toisistaan tuomion velvoittava osa eli ensisijainen ratkaisuperuste (*ratio decidendi*) ja tapauksen taustaa koskevat tuomarin lausunnot (*obiter dictum*) kysymyksistä, jotka otettiin esille tai jotka eivät olleet olennaisia asiassa tai jotka ilmenivät sellaisella tavalla, ettei päätöksen tekeminen ole tarpeen. Tuomarin lausunto (*obiter dictum*) ei ole sitova tulevissa tapauksissa, mutta sillä voi olla vaikutusta.

1.2. Unionin lainsäädäntö

Irlanti on Euroopan unionin jäsen, minkä vuoksi unionin oikeudella on merkittävä osa sen sisäisessä oikeusjärjestyksessä. EU:n jäsenyys merkitsee, että unionin lainsäädäntö on ensisijainen Irlannin perustuslakiin ja muihin kansallisiin lakeihin nähden niillä aloilla, joilla unionilla on toimivalta. Maan perustuslakia täytyi muuttaa, jotta Irlanti pystyi liittymään Euroopan unioniin niin, että perustuslain ja unionin oikeuden säännökset eivät ole keskenään ristiriitaisia.

1.3. Kansainväliset oikeuslähteet

Irlanti on allekirjoittanut useita kansainvälisiä sopimuksia ja on monen kansainvälisen organisaation jäsen. Perustuslain mukaan Irlanti hyväksyy kansainvälisen oikeuden yleisesti tunnustetut periaatteet, joita sovelletaan valtioiden välisiin suhteisiin.

Irlannissa on käytössä dualistinen järjestelmä, mikä tarkoittaa, että parlamentin on sisällytettävä kansainväliset sopimukset osaksi kansallista lainsäädäntöä, jotta ne ovat muodollisesti valtionsisäisesti voimassa eivätkä vain voimassa valtioiden välillä.

Irlanti allekirjoitti Euroopan ihmisoikeussopimuksen jo vuonna 1953. Siitä lähtien kansainväliset oikeudelliset velvoitteet ovat sitoneet Irlantia ja sen kansalaiset ovat voineet vedota kyseisen sopimuksen määräyksiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa. Euroopan ihmisoikeussopimusta koskevassa vuoden 2003 laissa otettiin Euroopan ihmisoikeussopimus osaksi Irlannin lainsäädäntöä, ja siinä tunnustetaan sopimuksen määräysten lainvoima myös valtion sisällä.

2. Muut lähteet

Silloin kun muodollisia oikeussääntöjä ei ole, voi asianajaja asiaa käsiteltäessä tai tuomioistuin päätöksessään viitata oikeustieteelliseen kirjallisuuteen. Vaikka oikeustieteellisen kirjallisuuden soveltamisesta kiistellään ja sen merkitys on saattanut vähentyä viime vuosina, tuomioistuimet ovat perustuslakia tulkitessaan nojautuneet luonnonoikeuteen, ja sellaisia perustuslain mukaisia oikeuksia määrittäessään, joista ei ole erikseen säädetty perustuslaissa, ne ovat nojautuneet luonnonoikeudellisiin normeihin.

3. Oikeuslähteiden hierarkia

Perustuslaki on Irlannin oikeusjärjestelmän normihierarkiassa ylimpänä. Lainsäädäntöä, hallituksen päätöksiä, hallinnollisia päätöksiä ja käytänteitä voidaan tarkastella suhteessa perustuslakiin ja sen noudattamiseen.

Perustuslaissa kuitenkin säädetään, ettei sen nojalla mitätöidä mitään lakeja tai toimenpiteitä, joiden noudattaminen on välttämätöntä EU:n jäsenyyden perusteella. Tästä säädetään perustuslain 29 §:n 4 momentin 6 kohdassa. EU:n oikeus on siis ensisijainen kaikkiin kansallisiin lakeihin, myös perustuslakiin, nähden. EU:n lainsäädännössä säädetään, että se pannaan täytäntöön kansallisten menettelyjen vaatimuksia noudattaen eli EU:n lainsäädäntöä täytäntöönpanevien säädösten on oltava perustuslain menettelyvaatimusten mukaiset.

Euroopan ihmisoikeussopimusta koskevalla vuoden 2003 lailla annetaan mahdollisuus vedota ihmisoikeussopimuksen määräyksiin Irlannin tuomioistuimissa. Ihmisoikeussopimus on sisällytetty Irlannin lainsäädäntöön siten, että perustuslaki säilyttää asemansa normihierarkian ylimpänä säädöksenä. Vuoden 2003 laki edellyttää, että tuomioistuimet tulkitsevat ja soveltavat kansallisia säännöksiä mahdollisimman pitkälle ihmisoikeussopimuksen sisältämien sääntöjen mukaisesti. Jos valtionsisäinen lainsäädäntö ei ole ihmisoikeussopimuksen mukaista, annetaan ilmoitus yhteensopimattomuudesta.

Tuomioistuinten kannan mukaan kansainvälisen tapaoikeuden periaatteet ovat osa kansallista lainsäädäntöä perustuslain 29 §:n 3 momentin nojalla siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa perustuslain, lainsäädännön tai common law -oikeuden kanssa. Kansainväliset sopimukset voidaan ratifioida vain, jos ne ovat perustuslain mukaisia. Muissa tapauksissa on järjestettävä kansanäänestys.

Lainsäädäntöä voidaan korvata tai muuttaa myöhemmällä lainsäädännöllä. Johdettu lainsäädäntö voidaan korvata primaarilainsäädännöllä, myös valtuudet antaa johdettua lainsäädäntöä voidaan korvata, mutta johdettu lainsäädäntö ei voi syrjäyttää primaarilainsäädäntöä. Tuomioistuimet voivat kumota lainsäädäntöä sillä perusteella, että se mitätöityy perustuslain säännösten (vuoden 1937 jälkeinen lainsäädäntö) nojalla tai että se on ristiriidassa perustuslain (vuotta 1937 edeltävä lainsäädäntö) kanssa. Oletuksena on, että vuoden 1937 jälkeinen lainsäädäntö on perustuslain mukainen.

Tuomioistuimen antama tuomio voidaan syrjäyttää oikeuslähteenä lainsäädäntötoimilla, perustuslain muutoksella ja saman tai ylemmän tason tuomioistuimen myöhemmin antamalla tuomiolla.

4. Ylikansallisten säädösten voimaantulo

Irlannin perustuslaki ei alkuperäisessä muodossaan ollut yhteensopiva Euroopan yhteisön oikeuden kanssa. Siinä esimerkiksi säädettiin, että Irlannin parlamentti oli maan ainoa lakiasäätävä elin. Tästä syystä perustuslakiin sisällytettiin säännös, jossa todetaan, ettei sen nojalla mitätöidä mitään lainsäädäntöä, lakeja tai toimenpiteitä, joiden noudattaminen on välttämätöntä EU:n jäsenyyden perusteella. Siitä kuitenkin pidetään kiinni, että jos EU:n oikeuden soveltamisalaa ja tavoitteita muutetaan esimerkiksi uudella perussopimuksella, siitä on järjestettävä kansanäänestys. Jos muutokset hyväksytään kansanäänestyksessä, perustuslakiin sisällytetään säännös, jonka perusteella valtio voi ratifioida uuden perussopimuksen.

Silloin kun Irlannin on saatettava EU:n lainsäädäntöä osaksi kansallista lainsäädäntöä, tämä voi tapahtua antamalla ensisijaista lainsäädäntöä, mutta yleisempi käytäntö on, että hallitus tai hallituksen ministeri antaa säädöksen (*Statutory Instrument*).

Perustuslain mukaan kansainväliset sopimukset tulevat osaksi kansallista lainsäädäntöä parlamentin päätöksellä. Useimmiten annetaan asiaa koskeva laki, kuten Euroopan ihmisoikeussopimusta koskeva vuoden 2003 laki, jolla Euroopan ihmisoikeussopimus sisällytettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä, minkä ansiosta sen määräyksiin voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa.

5. Viranomaiset, joilla on valtuudet antaa oikeussääntöjä

Perustuslaissa säädetään, että yksinomaan parlamentti, jonka muodostavat edustajainhuone (*Dáil Éireann*), senaatti (*Seanad Éireann*) ja Irlannin presidentti, voi antaa valtion lainsäädäntöä ottaen huomioon unionin jäsenyydestä johtuvat velvoitteet perustuslain mukaisesti. Ehdotetusta lainsäädännöstä tehdään lakiesitys, joka tulee voimaan, kun presidentti on sen allekirjoittanut. Jos presidentillä on epäilyksiä ehdotetun lainsäädännön perustuslainmukaisuudesta, hän voi kutsua koolle ylimmän neuvoa-antavan elimen (*Council of State*) ja tarvittaessa saattaa asian perustuslain 26 artiklan mukaisesti korkeimman oikeuden (*Supreme Court*) käsiteltäväksi ja arvioitavaksi.

Kuten edellä on todettu, parlamentti voi siirtää lainsäädäntövaltaa hallituksen ministerille tai tietylle viranomaiselle. Tällöin on kyse tiukasti sidotusta toimivallasta, joka on siirretty valtuutussäädöksellä. EU:n direktiivit pannaan yleensä täytäntöön ministerin antamalla säädöksellä (*Statutory Instrument*).

Lainsäädäntövaltaa voidaan siirtää useille tahoille: hallituksen ministerit, valtionhallinnon lakisääteiset elimet, puoliviralliset elimet, sääntelyelimet, asiantuntijaelimet ja paikallisviranomaiset.

Perustuslain mukaan hallitus on vastuussa ulkosuhteiden hoidosta ja voi allekirjoittaa kansainvälisiä sopimuksia sekä liittyä kansainvälisiin organisaatioihin silloin kuin nämä täyttävät perustuslain vaatimukset.

Common law -järjestelmässä ennakkoratkaisuista ilmenevä oikeus on sitovaa.

6. Oikeussääntöjen antaminen

6.1. Perustuslaki

Muutettaessa perustuslakia esitetään ensin edustajainhuoneelle 46 §:n mukainen lakialoite. Lakiesitys on hyväksyttävä parlamentin molemmissa kamareissa, minkä jälkeen siitä järjestetään kansanäänestys, jossa se joko hyväksytään tai hylätään. Perustuslain 47 §:n 1 momentin mukaan ehdotusta pidetään kansan hyväksymänä, jos enemmistö annetuista äänistä puoltaa sen saattamista osaksi lainsäädäntöä. Lakiesityksessä on mainittava, että kyseessä on perustuslakia muuttava laki, eikä se saa sisältää muita ehdotuksia. Jos lakiesitys hyväksytään kansanäänestyksessä, presidentti allekirjoittaa sen ja antaa kyseisen lain.

Perustuslain 47 §:n 2 momentin mukaan ehdotuksesta, josta järjestetään kansanäänestys ja jonka tarkoituksena ei ole muuttaa perustuslakia, käytetään veto-oikeutta, jos enemmistö äänestää ehdotusta vastaan ja jos ehdotusta vastaan annettujen äänten määrä on vähintään yksi kolmasosa rekisteröidyistä äänestäjistä.

6.2. Lainsäädäntömenettely

Annettaessa ensisijaista lainsäädäntöä esitetään ensin lakialoite jommallekummalle parlamentin kamarille. Kaikki edustajainhuoneelle esitetyt lakialoitteet on toimitettava myös senaatin käsiteltäväksi. Senaatti voi tehdä niihin muutoksia, joita edustajainhuoneen on käsiteltävä. Silloinkin kun lakialoite esitetään ensimmäisenä senaatille, joka sen hyväksyy, mutta edustajainhuone tekee aloitteeseen myöhemmin muutoksia, aloitteen katsotaan tulleen edustajainhuoneelta ja se on palautettava senaatin käsiteltäväksi.

Ennen lain antamista parlamentin molempien kamarien on hyväksyttävä lakiesitys, minkä jälkeen presidentti allekirjoittaa sen. Molemmat kamarit voivat tehdä lakialoitteeseen muutoksia parlamenttikäsittelyn aikana. Perustuslaissa kuitenkin vahvistetaan yleisillä vaaleilla valitun edustajainhuoneen ensisijaisuus. Perustuslain 23 §:ssä säädetään, että silloin kun senaatti on hylännyt lakiesityksen tai muuttanut sitä vastoin edustajainhuoneen tahtoa, edustajainhuone voi antaa 180 päivän kuluessa päätöslauselman, jossa se katsoo kummankin kamarin hyväksyneen lakiesityksen.Senaatti voi lykätä lakiesitystä enintään 90 päivää, mutta se ei voi estää esitystä tulemasta laiksi tai muuttaa sitä, ellei edustajainhuone hyväksy esitystä.

Suurin osa lakiesityksistä edustajainhuoneelle tulee hallituksen ministereiltä.

Varoja koskevat lakiesitykset (kuten veron määrääminen, kumoaminen, lieventäminen, muuttaminen tai sääntely sekä julkisiin varoihin vaikuttavat lakiesitykset) on esitettävä aina edustajainhuoneelle, joka hyväksyy tai hylkää ne. Tällaiset lakiesitykset toimitetaan senaatille vain ”suosituksia” varten.

Lainsäädäntömenettelyn viimeisessä vaiheessa presidentti allekirjoittaa lakiesityksen ja antaa lain. Presidentti voi ylintä neuvoa-antavaa elintä (*Council of State*) kuultuaan saattaa lakiesityksen tai sen osan korkeimman oikeuden käsiteltäväksi, jotta tämä arvioi sen perustuslainmukaisuuden. Tämä käsittely tunnetaan 26 §:n mukaisena käsittelynä (Article 26 Reference). Kun korkein oikeus on päättänyt, että lakiesitys on perustuslainmukainen, sen perustuslainmukaisuutta ei voida enää koskaan riitauttaa missään tuomioistuimessa ja presidentin on se allekirjoitettava ja annettava laki. Jos kyseinen tuomioistuin kuitenkin toteaa, että lakiesitys on ristiriidassa perustuslain kanssa, presidentin on kieltäydyttävä allekirjoittamasta sitä eikä lakia anneta.

6.3. Johdettu oikeus

Puitesäädöksissä säädetään yleisesti, että parlamentti voi mitätöidä tai hyväksyä puitesäädöksen valtuutukseen perustuvan johdetun lainsäädännön.

Puitesäädöksissä säädetään usein myös, että johdetun oikeuden säädökset on esitettävä jommallekummalle tai kummallekin parlamentin kamarille, jotka voivat mitätöidä ne määräajassa. Kaikki EU:n toimenpiteitä täytäntöönpaneva johdettu lainsäädäntö kuuluu tämän menettelyn piiriin. Lain antamisen jälkeen eräät säädökset on talletettava nimettyihin kirjastoihin ja ilmoitus lain antamisesta julkaistaan Irlannin hallituksen virallisessa lehdessä (Iris Oifigiúil).

6.4. Kansainvälinen oikeus

Hallitus voi allekirjoittaa kansainvälisiä sopimuksia tai liittyä kansainväliseen organisaatioon, mutta oikeuskäytännön mukaan tämä ei ole mahdollista, jos hallitus sillä tavoin kahlehtisi parlamentille annettua yksinomaista lainsäädäntövaltaa tai muutoin rikkoisi perustuslakia. Tämän vuoksi tuomioistuimet katsovat, ettei hallitus voi hyväksyä Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisalan tai tavoitteiden muuttamista ilman, että kansa on sen hyväksynyt kansanäänestyksellä.

7. Kansallisten sääntöjen voimaantulo

Perustuslain muutokset tulevat voimaan, kun ne on hyväksytty kansanäänestyksessä ja presidentti on allekirjoittanut muutosta koskevan lakiesityksen.

Lakiesityksestä tulee lainsäädäntöä päivänä, jona presidentti sen allekirjoittaa, ja se tulee voimaan kyseisenä päivänä ellei säädöksessä toisin säädetä.

Presidentti allekirjoittaa lakiesitykset tavallisesti aikaisintaan viidentenä tai viimeistään seitsemäntenä päivänä niiden esittämispäivästä. Laissa voidaan

säätää, milloin se tulee voimaan tai että ministeri antaa voimaantulosäädöksen (johdettu oikeus) lain tai sen osan voimaantulosta. Presidentillä on velvollisuus antaa laki ja julkaista ilmoitus lain antamisesta virallisessa lehdessä.
Johdetussa lainsäädännössä mainitaan päivä, jona sitä aletaan soveltaa.
Tuomioistuinten päätökset tulevat tavallisesti voimaan päivänä, jona ne tehdään.

8. Eri oikeuslähteitä koskevien ristiriitojen ratkaiseminen

Tuomioistuimet ratkaisevat eri oikeussääntöjä tai -lähteitä koskevat ristiriidat.
EU:n lainsäädännöllä on ensisijainen asema, mutta muutoin valtion perustuslaki on ristiriitatilanteessa etusijalla muuhun lainsäädäntöön nähden.
Perustuslain 34 §:n mukaan yksityiset henkilöt voivat riitauttaa lainsäädännön perustuslainmukaisuuden High Court -tuomioistuimessa. Päätökseen voidaan hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta. Yksityiset voivat myös väittää, että valtion toiminta on rikkonut heidän perustuslaillisia oikeuksiaan tai perustuslain mukaisia menettelyjä.
Kaiken lainsäädännön, joka on annettu vuoden 1937 perustuslain antamisen jälkeen, oletetaan olevan perustuslainmukaista kunnes toisin osoitetaan.
Joskus saattaa tulla tilanteita, joissa perustuslain säännökset, erityisesti perusoikeuksia koskevat säännökset, ovat jossain määrin ristiriitaisia.
Tuomioistuimet ovat käyttäneet useita menetelmiä päätöksen tekemiseksi tällaisissa tilanteissa. Näitä menetelmiä ovat muun muassa kirjaimellinen tai kieliopillinen tulkinta, historiallinen tulkinta, tarkoitukseen perustuva tai yhtenäinen tulkinta, oikeasuhteisuusperiaate, oikeuksien hierarkiaan perustuva tulkinta, luonnonoikeuteen ja luonnonoikeudellisiin normeihin sitoutunut tulkinta.
On ollut sellaisiakin tapauksia, joissa tuomioistuimen perustuslainmukainen ratkaisu tai tulkinta on ollut niin epäsuosittu, että on järjestetty kansanäänestys perustuslain muuttamiseksi.
Jos joku väittää, että lainsäädäntö rikkoo hänen Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisia oikeuksiaan, hän voi kääntyä tuomioistuimen puoleen ja hakea ilmoitusta lainsäädännön yhteensopimattomuudesta.
EU:n lainsäädännöllä on perustuslakiin perustuva koskemattomuus, sillä perustuslaissa säädetään, ettei sen nojalla mitätöidä mitään lakeja tai toimenpiteitä, joiden noudattaminen on välttämätöntä jäsenyyden perusteella; kyseisten lakien tai toimenpiteiden täytäntöönpanossa on kuitenkin noudatettava perustuslakia.
Perustuslakia koskevien kysymysten lisäksi johdetun lainsäädännön lainvoimaisuutta arvioidaan sillä perusteella, miten hyvin se noudattaa puitesäädöstä.
Lisätietoja Irlannin oikeusjärjestelmästä, lainsäädännöstä ja perustuslaista löytyy seuraavilta verkkosivustoilta:

- https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-the-taoiseach
- https://www.courts.ie/judgments
- https://www.irishstatutebook.ie
- http://www.bailii.org

Päivitetty viimeksi: 25/04/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota el on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Kreikka

Tällä sivulla kerrotaan Kreikan oikeusjärjestyksestä.

Oikeuslähteet

Laki
Tapaoikeuden säännöt
Yleisesti hyväksytyt kansainvälisen oikeuden säännöt
Euroopan unionin oikeus
Kansainväliset yleissopimukset
Oikeuskäytäntö

Oikeudellisten välineiden lajit

Perustuslaki (Syntagma)
Lait
Muut säädökset
Presidentin asetus (Proedriko diatagma)
Hallintomenettelyt
EU:n perussopimukset
EU:n asetukset
EU:n direktiivit
Kansainväliset yleissopimukset

Normihierarkia

Perustuslaki on ylin kaikista kansallisista oikeusvälineistä, ja sen jälkeen tulevat laki, presidentin asetus ja lopuksi hallintomenettelyt. Euroopan unionin perussopimukset ovat perustuslain kanssa samantasoisia, kun taas muut kansainväliset oikeusvälineet ovat kansallisten oikeusvälineiden yläpuolella perustuslakia lukuun ottamatta.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Kun ilmenee tarvetta muuttaa tai täydentää voimassa olevaa lainsäädäntöä, laatia uusia oikeussääntöjä tai saattaa kansainvälisiä oikeussääntöjä osaksi kansallista lainsäädäntöä,
toimivaltainen ministeri antaa lakiehdotuksen laatimisen lakiasäätävän erityiskomitean tehtäväksi.

Säätämismenettely

Lakiasäätävän erityiskomitean laatima lakiehdotus lähetetään hallituksen pääsihteeristön lakiasäätävään keskuskomiteaan, jossa varmistetaan järjestelmällisesti lähinnä sen perustuslainmukaisuus ja yhteensopivuus kansainvälisen oikeuden kanssa.
Sen jälkeen lakiehdotus esitellään parlamentille. Ehdotuksen liitteenä on asiaa koskeva selittävä muistio, joka sisältää perustellut säännösehdotukset ja niiden tavoitteet. Jos asiaa koskevista säännöksistä aiheutuu kustannuksia valtion talousarvioon, valtiontalouden tarkastusviraston (Geniko Logistirio tou Kratous) on laadittava erityiskertomus kustannuksista ja vertaileva kertomus kustannuksista. Lainsäädäntöluonnokseen on myös liitettävä arviointiraportti lakiehdotuksen vaikutuksista sekä kertomus julkisesta kuulemisesta, joka on tehty ennen lain antamista, poikkeuksellisia tilanteita lukuun ottamatta.

Parlamentin puhemies jättää ehdotuksen joko täysistunnon, parlamentin istuntotaukojen aikana toimivien jaostojen tai pysyvien valiokuntien käsiteltäväksi.
Kreikan tasavallan presidentti antaa lakien täytäntöönpanosäädökset asiassa toimivaltaisten ministerien ehdotuksesta. Erityissäännösten mukaisesti hallintoelimet antavat säädöksiä tietyistä aiheista taikka paikallisesti kiinnostavista tai luonteeltaan teknisistä tai vähäisistä aiheista.
Perustuslain 28 §:n mukaan lailla ratifioidut kansainväliset yleissopimukset ovat ratifiointiajankohdastaan alkaen erottamaton osa Kreikan lainsäädäntöä, ja niitä sovelletaan ensisijaisesti niiden kanssa ristiriidassa oleviin aiempiin säännöksiin perustuslain määräyksiä lukuun ottamatta.
Euroopan unionin asetukset ovat sitovia ja yleisesti voimassa sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.
EU:n direktiivit saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä lailla, presidentin asetuksella tai ministeriön päätöksellä.
Kaikkien toimivaltaisten ministereiden allekirjoitettua lain tasavallan presidentti antaa sen ja saattaa sen voimaan kuukauden kuluessa sen hyväksymisestä parlamentissa.
Yleensä lakeihin sisältyy voimaantulosäännös. Muussa tapauksessa laki tulee voimaan kymmenen päivän kuluessa sen julkaisemisesta virallisessa lehdessä (Efimerida tis Kyverniseos) siviililain täytäntöönpanosta annetun lain (Eisagogikos Nomos tou Astikou Kodika) 103 §:n mukaisesti.
Laki yleissopimuksen ratifioinnista astuu periaatteessa voimaan siitä alkaen, kun laki julkaistaan virallisessa lehdessä, ja yleissopimuksen oikeusvaikutukset alkavat yleissopimuksessa määrätystä päivästä alkaen.
Kreikan parlamentin (Bouli ton Ellinon) verkkosivuilta löytyvät kaikki 22.10.1993 jälkeen annetut lait sähköisessä muodossa. Sen lisäksi Valtion kirjapainon (Ethniko Typografeio) verkkosivujen hakemistosta ("Αναζητήσεις") voi hakea luetteloita vuodesta 1890 alkaen kunakin vuonna hyväksytyistä lakiehdotuksista ja presidentin asetuksista sekä niiden aiheista ja julkaisutiedoista.
Aloiteoikeus lain muuttamiseksi on asiasta vastaavalla ministerillä.
Laki on voimassa siihen asti, kun se kumotaan uudella lailla.

Oikeudelliset tietokannat

Valtion kirjapainolla on kattava oikeudellinen tietokanta , jota se ylläpitää.
Tietokannan käyttö on maksutonta (lain nro 3861/ 2010 7 §, virallinen lehti A/112/13.7.2010).
Yritykset Intracom ja Hol omistavat kattavan oikeudellisen tietokannan, jota ne hallinnoivat.
Tietokannan käyttö on maksutonta.
Valtion oikeudellisella neuvostolla (Nomiko Symboulio tou Kratous) on verkkosivut.
Sivuston käyttö on maksutonta.

Linkkejä

Kreikan parlamentti
Valtion kirjapaino

Päivitetty viimeksi: 04/07/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Espanja

Tällä sivustolla on tietoa Espanjan oikeusjärjestelmästä, ja samalla luodaan yleiskatsaus Espanjan oikeusjärjestykseen.

Espanjan oikeusjärjestyksen oikeuslähteet

Espanjan oikeusjärjestystä koskevat oikeuslähteet määritellään siviililain (*Código Civil*) 1 §:ssä:
Espanjan oikeusjärjestyksen oikeuslähteet ovat laki, tapaoikeus ja yleiset oikeusperiaatteet.
Säännöt, jotka ovat hierarkiassa ylempänä olevien sääntöjen vastaisia, ovat pätemättömiä.
Tapaoikeutta sovelletaan ainoastaan silloin, kun sovellettavaa lakia ei ole. Tapaoikeus ei saa olla ristiriidassa yleisen moraalin eikä yleisen järjestyksen kanssa, ja sen on oltava vakiintunut.
Oikeuskäytännöt, jotka eivät ole pelkästään tahdonilmaisun tulkintoja, katsotaan tapaoikeudeksi.
Yleisiä oikeusperiaatteita sovelletaan lain tai tapaoikeuden puutteessa, rajoittamatta kuitenkaan niiden oikeusjärjestystä ohjaavaa luonnetta.
Kansainvälisiin sopimuksiin sisältyviä oikeussääntöjä ei sovelleta suoraan Espanjassa ennen kuin niistä on tullut osa kansallista lainsäädäntöä sen myötä, että ne on julkaistu Espanjan valtion virallisessa lehdessä (*Boletín Oficial del Estado*).
Oikeusjärjestystä täydentää oikeuskäytäntö, jota korkein oikeus jatkuvasti luo tulkitsemalla ja soveltamalla lakia, tapaoikeutta ja yleisiä oikeusperiaatteita.
Espanjan tuomareilla ja tuomioistuimilla, joiden on noudatettava ainoastaan perustuslakia ja muita lakeja, on ehdoton velvoite ratkaista niiden käsiteltäviksi tulevat asiat vakiintuneen oikeuslähteiden järjestelmän pohjalta.

Sääntötyypit

Perustuslaki: Valtion ylimmän tason oikeussääntö, jota sovelletaan kaikkiin viranomaisiin ja kansalaisiin. Kaikki perustuslain vastaiset säännöt ja toimet ovat pätemättömiä. Perustuslaki koostuu kahdesta sisällöltään selkeästi erillisestä osasta: a) lainopillisesta osasta ja b) orgaanisen lain osasta.
Kansainväliset sopimukset: Kansainvälisen oikeuden oikeussubjektien keskinäisiä kirjallisia sopimuksia, joihin sovelletaan kansainvälistä oikeutta. Ne voivat koostua yhdestä tai useammasta toisiinsa liittyvästä oikeudellisesta välineestä, riippumatta niiden nimityksistä. Kun laillisesti solmitut kansainväliset sopimukset on virallisesti julkaistu Espanjassa, niiden sisältämät oikeussäännöt tulevat osaksi kansallista lainsäädäntöä.
Itsehallintoa koskevat peruskirjat: Vuoden 1978 Espanjan perustuslaissa tunnustetun itsehallintoalueen institutionaaliset perussäännöt, jotka hyväksytään oikeuslaitoslailla. Niihin sisältyy vähintään alueen nimi, alueen rajat, nimitykset, itsehallinnollisten viranomaisten organisaatiorakenne ja toimipaikka ja keskeiset tehtävät. Itsehallintoa koskevat peruskirjat eivät ole suvereniteetin ilmaisu. Ne eivät ole myöskään *perustuslakeja*. Niiden olemassaolo perustuu valtion niille antamaan tunnustukseen, eikä itsehallinnon periaate voi missään tilanteessa vaarantaa yhtenäisyyttä.
Laki: lakeja on useaa eri tyyppiä.
Orgaaninen laki (*Ley Orgánica*): perusoikeuksien ja kansalaisvapauksien vahvistamiseen liittyvät lait, itsehallintoalueita ja yleistä vaalijärjestelmää koskevat lait sekä muut perustuslaissa vahvistetut lait.
Tavallinen laki (*Ley Ordinaria*): lait, jotka koskevat muita kuin orgaanisella lailla säänneltäviä asioita.
Lain tasoinen asetus: Edellytyksenä on Espanjan parlamentin (*Cortes Generales*) hallitukselle siirtämä toimivalta antaa laintasoisia sääntöjä tietyistä asioista.
Hätätila-asetus: hallituksen poikkeuksellisen ja kiireellisen tarpeen vaatiessa määräämiä tilapäisiä säännöksiä, jotka eivät voi vaikuttaa valtion perusinstituutioiden toimintaan eivätkä perustuslain ensimmäisessä luvussa säädettyihin kansalaisten oikeuksiin, velvollisuuksiin ja vapauksiin, itsehallintoalueiden järjestelmiin tai yleiseen äänioikeuteen. Edustajainhuone käsittelee ne täysimääräisenä välittömästi ja äänestää niistä 30 päivän kuluessa niiden antamisesta.
Asetus: toimeenpanovallan käyttäjän määräämä yleisluontoinen oikeussääntö. Säädöshierarkiassa ne ovat välittömästi lain alapuolella, ja yleensä niillä täsmennetään lakia.

Tapaoikeus: määritellään normistoksi, joka pohjautuu kutakuinkin pysyvien yhdenmukaisten käytänteiden toistoon. Jotta tapaoikeus edustaisi yhteistä ja vapaaseen tahtoon perustuvaa tapaa, sen on oltava yleistä, jatkuvaa, yhdenmukaista ja pysyvää.
Yleiset oikeusperiaatteet: yleisiä periaatteita, joiden katsotaan kuuluvan oikeusjärjestykseen, vaikka niitä ei ole virallisesti sisällytetty siihen, koska ne muodostavat perustan muille erityissäännöille tai ne kokoavat abstraktilla tasolla yhteen jonkin sääntöryhmän sisällön. Niitä käytetään lainsäädännön aukkojen täyttämiseen tai oikeussääntöjen tulkitsemiseen.
Oikeuskäytäntö: muodostuu kahdesta ylimmän tuomioistuimen antamasta tuomiosta, jossa jotakin sääntöä on tulkittu samalla tavalla. Tietyissä asioissa, jotka kuuluvat itsehallintoalueen rajoitettuun toimivaltaan, oikeuskäytännön muodostavat kyseisen itsehallintoalueen ylioikeuksien (*Tribunales Superiores de Justicia*) antamat tuomiot. Tuomarin tai tuomioistuimen antama, ylimmän tuomioistuimen vakiinnuttamasta oikeuskäytännöstä poikkeava tuomio ei ole automaattisesti mitätön, vaan oikeuskäytäntö toimii pikemminkin valitusperusteena. Sekä ylin tuomioistuin että asianomainen ylioikeus voivat kuitenkin milloin tahansa, perusteltujen syiden nojalla, poiketa vakiintuneesta oikeuskäytännöstään ja luoda näin uutta oikeuskäytäntöä.

Normihierarkia

Espanjan siviililain 1 §:n 2 momentin mukaan säännökset, jotka ovat ristiriidassa hierarkiassa ylempänä olevien äännöstenlakien kanssa, ovat pätemättömiä. Tämä merkitsee väistämättä sitä, että säännöt on asetettava hierarkkiseen järjestykseen. Tätä varten Espanjan perustuslaissa säädetään eri sääntöjen välisestä suhteesta ja siitä, missä suhteessa ne ovat keskenään hierarkian ja lainkäyttövallan näkökulmasta.
Perustuslain mukaan Espanjan lainsäädännön hierarkia on seuraava:
Perustuslaki
Kansainväliset sopimukset.
Lait (suppeassa merkityksessä): Orgaaninen laki, tavallinen laki ja laintasoiset säännöt (muun muassa kuninkaan asetus ja kuninkaallinen lain tasoinen asetus). Näiden välillä ei ole varsinaista hierarkiaa, vaan niihin liittyy erilaisia menettelyjä ja eri soveltamisaloja.
Toimeenpanovallan käyttäjän antamat säännöt (kuninkaan asetus, ministerin määräys jne.), joilla on oma hierarkiansa sen mukaan, mikä elin on antanut ne.
Lisäksi vahvistetaan toimivaltaperiaate, joka koskee itsehallintoalueiden parlamenttien antamia säädöksiä (alueellinen laki, itsehallintoalueiden päätökset jne.).
Tuomarit ja tuomioistuimet eivät saa soveltaa asetuksia tai muita säännöksiä, jotka ovat vastoin perustuslakia, lakia tai normihierarkian periaatteita.

Institutionaalinen kehys

Oikeudellisten sääntöjen hyväksymisestä vastaavat instituutiot

Espanjassa institutionaalinen kehys perustuu vallanjaon periaatteeseen, jonka mukaan lainsäädäntövalta on Espanjan parlamentilla ja itsehallintoalueiden parlamenteilla.
Täytäntöönpanovalta, johon sisältyy myös määräysvalta, kuuluu Espanjan valtion hallitukselle sekä kunkin itsehallintoalueen hallituksille, jotka toisinaan käyttävät myös parlamentin niille antamaa lainsäädäntövaltaa.
Paikallisviranomaisille ei ole annettu lainsäädäntövaltaa, mutta niillä on määräysvaltaa, jota ne käyttävät pääasiassa kunnallisten määräysten antamiseen.
Lainsäädäntöä koskeva aloiteoikeus kuuluu hallitukselle, edustajainhuoneelle ja senaatille sekä itsehallintoalueiden parlamenteille ja tietyissä tapauksissa kansalle kansalaisaloitteen muodossa.

Päätöksentekoprosessi

Kansainväliset sopimukset: Hyväksymismekanismeja on kolme riippuen siitä, millaisista asioista sopimuksessa on kyse.
Ensiksikin orgaanisella lailla annetaan valtuudet sellaisten sopimusten tekemiseen, joilla annetaan kansainväliselle järjestölle tai instituutiolle perustuslaista johtuvaa toimivaltaa.
Toiseksi hallitus voi Espanjan parlamentin ennakkosuostumuksella antaa valtion luvan tehdä oikeudellisesti sitovia sopimuksia seuraavissa tapauksissa: poliittiset sopimukset, sotilaalliset sopimukset, sopimukset, jotka vaikuttavat valtion alueelliseen koskemattomuuteen tai perustuslain ensimmäisessä luvussa vahvistettuihin perusoikeuksiin ja -velvollisuuksiin, sopimukset, joihin liittyy julkiseen talouteen kohdistuvia rahoitusvelvoitteita, sopimukset, jotka edellyttävät lain muuttamista tai kumoamista tai lainsäädäntötoimia niiden täytäntöönpanemiseksi.
Muihin asioihin liittyvistä sopimuksista on ilmoitettava välittömästi edustajainhuoneelle ja senaatille.
Kun laillisesti solmitut kansainväliset sopimukset on virallisesti julkaistu Espanjassa, niiden sisältämät oikeussäännöt tulevat osaksi kansallista oikeusjärjestystä. Sopimusten määräyksistä voidaan poiketa tai niitä voidaan muuttaa tai niiden täytäntöönpano keskeyttää kulloisessakin sopimuksessa määritellyllä tavalla tai kansainvälisen oikeuden yleisten sääntöjen mukaisesti. Kansainvälisten sopimusten irtisanomisessa noudatetaan samaa menettelyä kuin niiden hyväksynnässä.
Laki:
Lainsäädäntöehdotukset hyväksytään ministerineuvostossa (*Consejo de Ministros*), joka toimittaa ne edustajainhuoneelle perusteluineen ja käsittelyn kannalta välttämättömien taustatietojen kera.
Itsehallintoalueiden osalta kunkin itsehallintoalueen neuvostot hyväksyvät lakiehdotukset ja ne toimitetaan samoin ehdoin kyseisen itsehallintoalueen edustajainkokoukselle.
Kun edustajainhuone hyväksyy lakiehdotuksen, sen puhemies tiedottaa asiasta välittömästi senaatin puhemiehelle, jolle lakiehdotus toimitetaan käsiteltäväksi. Senaatti voi kahden kuukauden kuluessa tekstin vastaanottamisesta käyttää veto-oikeuttaan tai esittää siihen muutoksia. Veto-oikeus on hyväksyttävä ehdottomalla enemmistöllä.
Lakiehdotus voidaan toimittaa kuninkaan hyväksyttäväksi sillä edellytyksellä, että edustajainhuone on vahvistanut alkuperäisen tekstin ehdottomalla enemmistöllä, jos veto-oikeutta on käytetty, tai yksinkertaisella enemmistöllä, kun lakiehdotuksen toimittamisesta on kulunut kaksi kuukautta, tai se on äänestänyt muutoksista ja hyväksynyt tai hylännyt ne yksinkertaisella enemmistöllä. Senaatille asetettua kahden kuukauden määräaikaa käyttää veto-oikeuttaan lakiehdotuksen osalta tai muuttaa sitä lyhennetään 20 kalenteripäivään niiden lakiehdotusten osalta, jotka hallitus tai edustajainhuone julistaa kiireellisiksi.
Kuningas hyväksyy kahden viikon kuluessa parlamentin hyväksymät lait, hyväksyy ne ja määrää välittömästi ne julkaistavaksi.
Orgaaninen laki: Orgaanisten lakien hyväksyntä, muuttaminen tai niistä poikkeaminen edellyttää edustajainhuoneen ehdotonta enemmistöä koko hankkeesta järjestettävässä lopullisessa äänestyksessä.
Asetus: Asetusten laatimisessa noudatetaan seuraavaa menettelyä:
Toimivaltainen hallintoyksikkö huolehtii asetuksen vireillepanosta laatimalla asiaa koskevan luonnoksen ja siihen liittyvän selvityksen hankkeen tarpeellisuudesta ja asianmukaisuudesta sekä taloudellisen muistion hankkeen kustannuksista.
Valmisteluprosessin aikana on vaadittavien selvitysten, lausuntojen ja ennakkohyväksymisten lisäksi suoritettava kaikki ne tutkimukset ja kuulemiset, jotka katsotaan tekstin moitteettomuuden ja laillisuuden varmistamisen kannalta tarpeellisiksi. Joka tapauksessa asetukseen on liitettävä selvitys siinä esitettyjen toimien sukupuolivaikutuksista.

Kun säädös vaikuttaa kansalaisten oikeuksiin ja oikeutettuihin etuihin, kansalaisia voidaan kuulla kohtuullisen ajan ja vähintään 15 arkipäivän ajan. Jos säädöksen luonne antaa siihen aihetta, siitä myös tiedotetaan yleisölle edellä mainittuna ajanjaksona.
Kaikissa tapauksissa pääsihteeristön (*Secretaría General Técnica*) on tiedotettava asetusehdotuksista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta ylimmän hallintotuomioistuimen (*Consejo de Estado*) lausuntoa tapauksissa, joista säädetään laissa.
Viranomaisilta on pyydettävä alustava selvitys tapauksissa, joissa asetus voi vaikuttaa valtion ja itsehallintoalueiden keskinäiseen vallanjakoon.
Hallituksen hyväksymien asetusten voimaantulo edellyttää, että ne julkaistaan kokonaisuudessaan valtion virallisessa lehdessä.

Lainsäädäntöä koskevat tietokannat

Valtion virallisella lehdessä on tietokanta, joka sisältää kaiken vuodesta 1960 alkaen julkaistun lainsäädännön.

Onko tietokantojen käyttö maksutonta?

Tämän tietokannan käyttö on maksutonta.

Lyhyt kuvaus sisällöstä

Espanjan virallisen lehden verkkosivustolla voi tutustua virallisiin lehtiin vuodesta 1960 alkaen.
Sivuston hakukoneella voi etsiä lainsäädäntöä ja ilmoituksia. Lisäksi se sisältää tietokannan perustuslaillisesta oikeuskäytännöstä (vuodesta 1980) sekä valtion oikeuspalvelun (*Abogacía del Estado*) (tiedotteita ja lausuntoja) ja ylimmän hallintotuomioistuimen tietokannat. Sivustolla on saatavilla myös **konsolidoitu toisinto**, joka sisältää säädösten keskeiset muutokset. Sivusto tarjoaa myös palveluja, joilla ilmoitetaan uudesta lainsäädännöstä, julkaistaan ilmoituksia ja haetaan tietoja ja asiakirjoja.

Linkkejä

Espanjan lainsäädäntöä koskeva tietokanta

Päivitetty viimeksi: 17/01/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Ranska

Tässä osassa esitetään yleiskatsaus eri oikeuslähteisiin Ranskassa.

Oikeuslähteet

Ranskassa oikeus koostuu pääasiassa kirjallisista säännöistä, joita kutsutaan **oikeuslähteiksi**. Niitä voivat olla valtioiden hyväksymät tai valtioiden kesken hyväksytyt kansalliset säännökset mutta myös kansallisten tai kansainvälisten tuomioistuinten oikeuskäytäntö tai paikallisesti vahvistetut säännöt, kuten kunnalliset määräykset tai ammattijärjestöjen, esimerkiksi lääkäriliiton, säännöt, kansalaisten keskenään sopimat säännöt, kuten työehtosopimukset tai sopimukset, sekä pelkkä tapaoikeus.
Tämä kokonaisuus järjestyy **normihierarkiaksi**. Siksi uuden säännön
on oltava aiemmin annettujen ylemmäntasoisten sääntöjen mukainen,
avulla voidaan muuttaa aiempia samantasoisia sääntöjä ja
voimaantulo aiheuttaa aiempien, sen vastaisten sääntöjen kumoutumisen.

Kansainväliset oikeuslähteet

Kansainväliset yleissopimukset ja sopimukset

Yleissopimuksen voimaantulon ehtona Ranskassa on sen ratifiointi tai sen hyväksyminen ja julkaiseminen. Osaa yleissopimuksia **sovelletaan suoraan** Ranskan oikeusjärjestyksessä, toiset taas on **saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä** sisäisen normatiivisen säädöksen avulla.

Euroopan unionin oikeus

Euroopan unionin oikeuden käsitteellä viitataan Euroopan unionin toimielinten vahvistamiin säännöksiin. Ne voivat olla suosituksia, lausuntoja, asetuksia, päätöksiä tai direktiivejä.

Kansalliset oikeuslähteet

Perustuslain arvoiset säännökset

4. lokakuuta 1958 annettu perustuslaki
27. lokakuuta 1946 annetun perustuslain johdanto-osa sekä 26. elokuuta 1789 päivätty ihmisoikeuksien ja kansalaisoikeuksien julistus sekä ne tasavallan lakien tunnustetut perustavat periaatteet, joihin johdanto-osassa viitataan,
perustuslakia täydentävät orgaaniset lait, jotka annetaan perustuslakineuvoston käsiteltäväksi ennen niiden vahvistamista.

Lainsäädännön arvoiset säännökset

Parlamentin hyväksymä laki on perustuslaille alisteinen. Mikäli laki saatetaan perustuslakineuvoston käsiteltäväksi, se tarkastaa lakien perustuslaillisuuden ennen lakien vahvistamista, eli se tarkistaa, että lait ovat perustuslain mukaisia. Perustuslakineuvostoon asian voi viedä Ranskan tasavallan presidentti, pääministeri, kansalliskokouksen ja senaatin puheenjohtajat tai 60 kansalliskokouksen jäsentä tai 60 senaattoria. Lisäksi korkein hallinto-oikeus (Conseil d'Etat) tai kassaatiotuomioistuin voivat pyytää perustuslakineuvostoa kumoamaan voimassa olevan lain, jos yksityinen oikeussubjekti asettaa riita-asiassa, johon lakia sovelletaan, kyseenalaiseksi lain yhdenmukaisuuden perustuslaissa taattujen vapauksien ja oikeuksien kanssa.
Perustuslain 55 §:n nojalla Ranskan ratifioimia kansainvälisiä sopimuksia sovelletaan ennen lakeja. Hallinto- tai rikosoikeuden tuomari torjuu näin ollen sellaisen lain soveltamisen, joka on selvästi ristiriidassa jonkin sopimuksen kanssa, riippumatta siitä, onko sopimus tehty ennen lakia vai lain jälkeen.

Määräysten arvoiset säännökset

Päätökset

Perustuslain 38 §:n mukaisesti **hallitus** voi pyytää parlamenttia antamaan luvan saattaa voimaan lain alaan kuuluvia toimenpiteitä hallitusohjelman täytäntöön panemiseksi rajalliseksi ajaksi. Nämä päätökset ovat muodoltaan hallinnollisia määräyksiä, kunnes lainsäätäjä vahvistaa ne, joten ne voidaan riitauttaa hallinto-oikeudessa vahvistamiseen asti.

Määräykset

Määräykset **erotellaan antajaviranomaisen mukaan**:
Tasavallan presidentin tai pääministerin asetukset (kun ne vahvistaa ministerineuvosto tai korkein hallinto-oikeus, niitä voidaan muuttaa vain samoin edellytyksin);
ministerien määräykset tai ministeriöiden yhteiset määräykset
valtion paikallisten viranomaisten (prefektit, kaupunginjohtajat jne.) tai hajautettujen viranomaisten (kunnat, departementit, alueet) tekemät määräyksen tasoiset päätökset.

Kattavat työehtosopimukset
Työlainsäädännössä vahvistetaan työoloihin sovellettavat yleiset säännöt. Yksityisen sektorin työmarkkinaosapuolet (työnantajat ja palkansaajien ammattiliitot) neuvottelevat tässä yhteydessä sopimuksia.
Niissä määritellään kaikki työolosuhteet ja sosiaaliset takuut, joita sovelletaan asianomaisten tahojen palkansaajiin (teollisuus, kierrätysala, nuorten työntekijöiden suojatyöpaikat, lisäeläkelaitokset jne.). **Työehtosopimukset** koskevat puolestaan vain yhtä erityisalaa (palkkoja, työaikaa tms.). Kattavia työehtosopimuksia ja muita työehtosopimuksia voidaan tehdä toimialatasolla (kaikki samaa toimintaa tietyllä alueella harjoittavat yritykset), yritystasolla tai toimipaikkatasolla. Työ-, työmarkkinasuhde-, perhe- ja solidaarisuusministeriö tai maatalous- ja kalastusministeriö voi ”laajentaa” sopimuksen soveltamisalaa, jolloin sitä sovelletaan kaikkiin kyseisen toimialan toimijoihin.
Oikeus- ja hallintokäytäntö
Oikeuskäytäntö voi perustua oikeus- ja hallintokäytäntöön. Oikeuskäytäntö perustuu lain tulkintaan, mutta sitä sovelletaan periaatteessa vain ratkaistavana olevaan asiaan. Hallintokäytäntö taas on hierarkiassa lainsäädännön alapuolella, mutta ylempänä kuin määräykset, koska määräys voidaan sen nojalla peruuttaa.

Toimielinjärjestelmä

Säätämismenettely Ranskassa
On erotettava **lakiesitykset**, joissa lakitekstialoite on hallituksella ja ministeri esittelee ne ministerineuvostossa, ja **lakiehdotukset**, joissa lakitekstialoite on parlamentilla. Lakiesitykset ja -ehdotukset jätetään kansalliskokoukselle tai senaatille.
Parlamentti käsittelee lakitekstin sen jälkeen. Se hyväksytään, kun kumpikin kamari on hyväksynyt sen samansisältöisenä.
Mikäli kamarit ovat erimielisiä, kutsutaan koolle yhteinen sekakomitea Komiteassa on seitsemän kansalliskokouksen ja seitsemän senaatin jäsentä, ja sen tehtävänä on ehdottaa yhteistä lakitekstiä sen jälkeen, kun kumpikin kamari on käsitellyt tekstiä kahdesti. Hallitus voi kuitenkin turvautua nopeutettuun menettelyyn, jonka nojalla yhteinen sekakomitea voidaan muodostaa jo ensimmäisen käsittelyn jälkeen.
Lakiteksti vahvistetaan laiksi siten, että tasavallan presidentti allekirjoittaa sen 15 päivän kuluessa siitä, kun parlamentin hyväksymä teksti on toimitettu hallitukselle. Tänä aikana presidentti voi pyytää tekstiä uudelleen käsiteltäväksi, ja teksti voidaan saattaa perustuslakineuvoston käsiteltäväksi, jos sen perustuslainmukaisuus halutaan tarkistaa. **Vahvistettu laki** tulee voimaan, kun se on julkaistu virallisessa lehdessä (*Journal officiel*).
Lakien ja määräysten julkaiseminen
Lait ja määräykset on **saatettava kansalaisten tietoon**, jotta niiden pakollista noudattamista voidaan vaatia. Yksittäiset asiakirjat on siis annettava tiedoksi niille henkilöille, joita ne koskevat, mutta säädöstekstit on julkaistava.
Laki- ja määräystekstien voimaantuloa koskevia säännöksiä on muutettu 1. heinäkuuta 2004 alkaen (20. helmikuuta 2004 annetulla) päätöksellä nro 2004-164. Siitä lähtien siviililain 1 §:ssä säädetään, että ellei toisin mainita, **tekstit tulevat voimaan seuraavana päivänä niiden julkaisemisesta virallisessa lehdessä**. Kiireellisissä tapauksissa laki voidaan saattaa voimaan jo sen julkaisupäivänä, kun sen vahvistusasetuksessa niin säädetään. Sama koskee hallinnollisia määräyksiä, jos hallitus määrää voimaantulosta erityisessä määräyksessä.
Asetusten ohella **virallisessa lehdessä julkaistaan** kansallisella tasolla toimivaltaisten valtion viranomaisten **määräykset** (ministerien päätökset, riippumattomien hallintoviranomaisten asiakirjat jne.). Ministerien päätökset julkaistaan usein myös ministeriöiden virallisissa tiedotuslehdissä.
Julkaisu pelkästään virallisessa tiedotelehdessä on mahdollista vain silloin, kun määräys koskee vain erittäin tarkasti rajattua hallintosubjekteja (pääasiassa virkailijoita ja ministeriön virkamiehiä).
Paikallisviranomaisten määräysten yhteydessä noudatetaan erityisiä julkaisusääntöjä. Niitä ei julkaista virallisessa lehdessä.
Yleiskirjeet tai ohjeet eivät periaatteessa ole säädösten arvoisia. Niissä tyydytään antamaan ohjeita virastoille lakien ja asetusten soveltamisesta tai tarkennetaan tiettyjen säännösten tulkintaa.
Jotta niitä voitaisiin soveltaa, ne on julkaistava tarkoitusta varten perustetulla pääministerin sivustolla (8. joulukuuta 2008 annettu asetus 2008-1281). Tavanomainen julkaisutapa on julkaisu ministeriöiden virallisissa tiedotelehdissä. Ainoastaan tärkeimmät yleiskirjeet julkaistaan virallisessa lehdessä.

Lainsäädäntötietokannat

Ranskan oikeudelliset tietokannat kuuluvat Internetin välityksellä tapahtuvan julkisen jakelun (SPDDI) piiriin. Siitä säädetään 7. elokuuta 2002 annetussa asetuksessa nro 2002-1064 (englanninkielinen versio).
Järjestelmä on selvitetty yksityiskohtaisesti Légifrance-verkkosivuilta saatavien tietojen uudelleenkäyttöä koskevassa huomautuksessa.
Légifrance sisältää seuraavat osat:
koonnetut lakikokonaisuudet (codes), lait, asetukset ja määräykset **(Legi-tietokanta)**
asiakirjat virallisen lehden ”lait ja asetukset” -laitoksessa julkaistussa muodossa (**Jorf-tietokanta**)
kansallisesti voimassa oleviksi laajennetut yleiset kattavat työehtosopimukset (**Kali-tietokanta**)
perustuslakineuvoston päätökset (**Constit-tietokanta**)
kassaatiotuomioistuimen ja muutoksenhakutuomioistuinten tuomiot (**Cass-tietokanta** tiedotelehdessä julkaistuista tuomioista, **Inca-tietokanta** julkaisemattomista tuomioista, **Capp-tietokanta** muutoksenhakutuomioistuinten tuomioista)
korkeimman hallinto-oikeuden ja tuomiovaltakiistatuomioistuimen päätökset, hallinnollisten muutoksenhakutuomioistuinten päätökset sekä valikoima hallinnollisten tuomioistuinten päätöksiä (**Jade-tietokanta**)
kansallisen tietosuojalautakunnan CNIL:n päätökset (**CNIL-tietokanta**).
Myös eräät muut verkkosivut, joille pääsee joko suoraan tai Légifrance-sivuilta, kuuluvat SPDDI-palveluun:
valtiontalouden tarkastusviraston verkkosivut sisältävät taloudellisia asioita käsittelevien tuomioistuinten päätökset
ministeriöiden viralliset tiedotelehdet
verohallituksen veroasiakirjat
ulko- ja Eurooppa-asiain ministeriön kansainväliset yleissopimukset (Pacte-tietokanta).
Näiden verkkosivujen tietojen noutoa ja uudelleenkäyttöä koskevat tiedot on ilmoitettu kullakin sivuilla.
Légifrance-palvelusta on saatavissa myös edellä mainitut tietokannat sisältävä tietokantaluettelo.
Saatavissa on niin ikään Légifrance-lisenssien hinnasto.

Tietokannat

Seuraavassa on esitelty oikeudellisia tietokantoja (luettelo ei ole täydellinen):
LEGI-tietokanta sisältää koonnetut lakikokonaisuudet, lait, asetukset ja määräykset.
JORF-tietokanta sisältää asiakirjat siinä muodossa, jossa on julkaistu virallisen lehden ”lait ja asetukset” -laitoksessa.
KALI-tietokanta sisältää kansallisesti voimassa oleviksi laajennetut kattavat työehtosopimukset.
CONSTIT-tietokanta sisältää perustuslakineuvoston päätökset.

JADE-tietokanta sisältää korkeimman hallinto-oikeuden ja tuomiovaltakiistatuomioistuimen päätökset, hallinnollisten muutoksenhakutuomioistuinten päätökset sekä valikoiman hallinnollisten tuomioistuinten päätöksiä.
CNIL-tietokanta sisältää kansallisen tietosuojalautakunnan päätökset.

Kassaatiotuomioistuimen oikeuskäytäntö on saatavissa tuomioistuimen omasta sivustosta.
Kassaatiotuomioistuimen päätöksiä voidaan tilata verkossa, ja osa kassaatiotuomioistuimen päätöksistä on käännetty englanniksi, arabiaksi ja mandariinikiinaksi.
Päivitetty viimeksi: 13/12/2016
Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.
Tämän sivun alkukielistä versiota hr on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Kroatia

Kroatian perustuslaki

Kroatian perustuslaki

Tärkeimmät rikosoikeuden lait

Rikoslaki (virallisen lehden (*Narodne Novine*) nrot 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 ja 126/19)

Uusi rikoslaki (*Kazneni zakon*) tuli voimaan 1. tammikuuta 2013. Sillä otettiin käyttöön ankarampia rangaistuksia ja pidempiä vanhentumisaikoja sekä joitakin uusia rikosnimikkeitä, kuten palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti, holtiton ajotapa ja laittomat rahapelit. Rikoslakiin joulukuussa 2012 tehtyjen muutosten ja täydennysten myötä huumausaineiden hallussapito henkilökohtaiseen käyttöön muuttui rikoksesta rikkeeksi.
Rikoslaki jakautuu yleiseen osaan ja erityiseen osaan:
A) Yleinen osa sisältää säännökset, joita sovelletaan kaikkiin rangaistaviin tekoihin. Niillä säännellään rikosvastuun edellytyksiä, rangaistuksia ja muita rikosoikeudellisia seuraamuksia.
B) Erityisessä osassa kuvataan eri rikokset ja niistä määrättävät rangaistukset, mukaan lukien muualla lainsäädännössä määritellyt rikokset ja niistä määrättävät rangaistukset. Kroatian rikoslaissa rangaistavia tekoja ovat seuraavat:
ihmisyyttä ja ihmisarvoa vastaan kohdistuvat rikokset
henkeen ja ruumiilliseen koskemattomuuteen kohdistuvat rikokset
ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin kohdistuvat rikokset
työsuhteisiin ja sosiaalivakuutukseen kohdistuvat rikokset
henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvat rikokset
yksityisyyden suojaan kohdistuvat rikokset
kunniaan ja maineeseen kohdistuvat rikokset
seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kohdistuvat rikokset
lasten seksuaalinen riisto ja hyväksikäyttö
avioliittoon, perheeseen ja lapsiin kohdistuvat rikokset
ihmisten terveyteen kohdistuvat rikokset
ympäristörikokset
yleisen turvallisuuden vaarantaminen
liikenneturvallisuuden vaarantaminen
omaisuusrikokset
talousrikokset
tietokonejärjestelmiin, ohjelmiin ja tietoihin kohdistuvat rikokset
väärentäminen
immateriaalioikeuksiin kohdistuvat rikokset
virantoimituksen vastustaminen
oikeudenkäytön vastustaminen
yleisen järjestyksen vaarantaminen
äänioikeuteen kohdistuvat rikokset
Kroatian tasavallan vastaiset teot
ulkovaltaan tai kansainväliseen järjestöön kohdistuvat rikokset
Kroatian armeijan vastaiset teot.

Rikosprosessilaki (*Zakon o kaznenom postupku*; virallisen lehden nrot 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – Kroatian perustuslakituomioistuimen päätös ja määräys, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 ja 126/19)

Rikosprosessilaissa määritellään säännöt, joilla taataan, että viattomia ei tuomita ja että rikoksentekijöille määrätään rangaistus tai muu seuraamus laissa vahvistetuin edellytyksin ja toimivaltaisessa tuomioistuimessa laillisesti suoritettavan menettelyn mukaisesti.
Rikossyyte voidaan nostaa ja rikosprosessi suorittaa ainoastaan kyseisessä laissa vahvistettujen sääntöjen ja edellytysten mukaisesti.
Rikosprosessilailla seuraavat EU:n säädökset viedään osaksi Kroatian oikeusjärjestelmää:
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 280, 26.10.2010, s. 26),
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011, ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta (EUVL L 101, 15.4.2011),
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/93/EU, annettu 13 päivänä joulukuuta 2011, lasten seksuaalisen hyväksikäytön sekä lapsipornografian torjumisesta (EUVL L 335, 17.12.2011),
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 142, 1.6.2012),

Neuvoston puitepäätös 2008/977/YOS, tehty 27 päivänä marraskuuta 2008, rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (EUVL L 350, 30.12.2008),
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012),
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin (EUVL L 294, 6.11.2013),
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014),
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/62/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, euron ja muiden valuuttojen suojaamisesta rahanväärennykseltä rikosoikeuden keinoin ja neuvoston puitepäätöksen 2000/383/YOS korvaamisesta (EUVL L 151, 21.5.2014).
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/343, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä (EUVL L 65, 11.3.2016).
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1919, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, oikeusavusta rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyille ja syytetyille henkilöille ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä etsityille henkilöille (EUVL L 297, 4.11.2016).
Rikosoikeudenkäynti käynnistyy valtuutetun syyttäjän pyynnöstä.
Viran puolesta käynnistettävissä rikosoikeudellisissa menettelyissä valtuutettuna syyttäjänä toimii syyttäjäviranomainen (*državni odvjetnik*) ja asianomistajasyytteen johdosta käynnistettävissä rikosoikeudellisissa menettelyissä syyttäjänä toimii asianomistaja toissijaisen syyteoikeuden käyttäjänä (*privatni tužitelj*). Tietyissä laissa säädetyissä rikoksissa syyttäjäviranomainen käynnistää menettelyn ainoastaan uhrin pyynnöstä. Jollei laissa toisin säädetä, syyttäjäviranomaisen on käynnistettävä rikosoikeudellinen menettely tilanteessa, jossa on perusteltu syy epäillä henkilöä sellaisesta rikoksesta, josta menettely käynnistetään viran puolesta, ja edellyttäen, että henkilön asettamiselle syytteeseen ei ole olemassa oikeudellisia esteitä.
Jos syyttäjäviranomaisella ei ole perusteita käynnistää rikosoikeudellista menettelyä, uhri voi vahinkoa kärsineenä osapuolena ryhtyä ajamaan asiaa kantajan ominaisuudessa rikosprosessilaissa säädetyin ehdoin.
Laki tuomioiden oikeusvaikutuksista, rikosrekisteristä ja rehabilitoinnista (*Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji*; virallisen lehden nrot 143 /12 ja 105/15).
Tässä laissa säädetään tuomioiden oikeusvaikutuksista, rikosrekisterin järjestämisestä ja pitämisestä, rikosrekisteritietojen saatavuudesta, luovuttamisesta, poistamisesta ja kansainvälisestä vaihdosta sekä rehabilitoinnista.
Laki sisältää säännöksiä, jotka ovat yhdenmukaisia seuraavien EU:n säädösten kanssa:
neuvoston puitepäätös 2009/315/YOS, tehty 26 päivänä helmikuuta 2009, jäsenvaltioiden välisen rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä, neuvoston päätös 2009/316/YOS, tehty 6 päivänä huhtikuuta 2009, eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän (ECRIS) perustamisesta puitepäätöksen 2009/315/YOS 11 artiklan mukaisesti.
Kroatiassa rikosrekisterin järjestämisestä ja pitämisestä vastaa oikeusministeriö (jäljempänä 'ministeriö'), joka toimii myös keskusviranomaisena rikosrekisteritietojen vaihdossa muiden valtioiden kanssa.
Rikosrekisteriä pidetään luonnollisista henkilöistä ja oikeushenkilöistä, jotka ovat saaneet Kroatiassa lopullisen tuomion rikoksesta. Rikosrekisteriin merkitään myös ne Kroatian kansalaiset ja oikeushenkilöt, joiden kotipaikka on Kroatiassa, jotka ovat saaneet Kroatian ulkopuolella lopullisen tuomion rikoksesta, jos kyseiset tiedot on toimitettu ministeriölle.
Rikosrekisteri sisältää myös luettelon henkilöistä, jotka ovat saaneet lopullisen tuomion lasten seksuaalisesta riistosta ja hyväksikäytöstä sekä muista lain 13 §:n 4 momentissa tarkoitetuista rikoksista.

A) Tärkeimmät siviili-, kauppa- ja hallinto-oikeuden lait

Laki siviilioikeudellisista velvoitteista (*Zakon o obveznim odnosima*; virallisen lehden nrot 35/05, 41/08 ja 125/11)
Tässä laissa määritellään siviilioikeudellisten velvoitteiden perusteet (yleinen osa) sekä sopimukseen perustuvat ja perustumattomat siviilioikeudelliset velvoitteet (erityisosa).
Oikeustoimen osapuolet voivat vapaasti sopia velvoitteistaan, mutta ne eivät saa olla perustuslain, pakottavien oikeussääntöjen ja julkisen moraalin vastaisia.
Laki omistus- ja muista esineoikeuksista (*Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima*; virallisen lehden nrot 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114 /01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 ja 152/14)
Tässä laissa säädetään henkilöiden omistusoikeuksista yleisesti. Lain sääntöjä sovelletaan myös erityisen oikeudellisen menettelyn kohteena olevien esineiden omistamiseen, paitsi jos säännöt ovat ristiriidassa kyseisen menettelyn kanssa.
Omistusoikeutta ja omistajia koskevia lain säännöksiä sovelletaan myös kaikkiin muihin esineoikeuksiin, paitsi jos niihin sovelletaan jotain erityislakia tai jos niiden oikeudellinen luonne edellyttää toisin.
Perintölaki (*Zakon o nasljeđivanju* ; virallisen lehden nrot 48/03, 163/03 ja 35/05 – Laki siviilioikeudellisista velvoitteista (*Zakon o obveznim odnosima*) ja 127 /13)
Tässä laissa säädetään perintöoikeudesta, ja siinä vahvistetaan säännöt, joita tuomioistuinten, muiden viranomaisten ja valtuutettujen henkilöiden on noudatettava perimysasioissa.
Kiinteistörekisterilaki (*Zakon o zemljišnim knjigama*; virallisen lehden nrot 63/19)
Tällä lailla säännellään Kroatiassa sijaitsevan kiinteistön oikeudelliseen asemaan liittyviä, oikeustoimien kannalta merkityksellisiä kysymyksiä. Lisäksi siinä säädetään kiinteistö- ja maarekisterin pitotavasta ja -muodosta sellaisten tonttien osalta, joista ei ole olemassa erityissäännöksiä.
Siviiliprosessilaki (*Zakon o parničnom postupku*; virallisen lehden nrot 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 – konsolidoitu toisinto 25/13 ja 89/14)
Tässä laissa vahvistetaan menettelysäännöt, joita noudattaen tuomioistuimet käsittelevät ja ratkaisevat yksityishenkilöiden perusoikeuksiin ja -velvollisuuksiin tai henkilökohtaisiin suhteisiin ja perhesuhteisiin liittyvät riita-asiat, työ-, kauppa- tai omistusoikeuden piiriin kuuluvat riita-asiat ja muut siviilioikeudelliset riita-asiat, paitsi jos laissa säädetään muusta menettelystä, jota tuomioistuimen on asiassa noudatettava.
Täytäntöönpanolaki (*Ovršni zakon*; virallisen lehden nrot 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 ja 73/17)
Tässä laissa vahvistetaan menettelyt, joiden mukaisesti tuomioistuimet ja julkiset notaarit panevat täytäntöön täytäntöönpanoasiakirjaan tai muuhun todistusvoimaiseen asiakirjaan perustuvien saatavien pakkoperinnän (täytäntöönpanomenettely) tai toteuttavat toimenpiteitä saatavien turvaamiseksi (turvaamismenettely), ellei erityislaissa toisin säädetä. Lailla säännellään myös täytäntöönpano- ja turvaamismenettelystä johtuvia aineellisia oikeussuhteita.

B) Tärkeimmät oikeudellista yhteistyötä koskevat lait

Laki kansainvälisestä yksityisoikeudesta (*Zakon o međunarodnom privatnom pravu*; virallisen lehden nro 101/17)
Lailla säädellään

kansainvälisen ulottuvuuden omaaviin yksityisoikeudellisiin suhteisiin sovellettavaa oikeutta
Kroatian tuomioistuinten ja muiden viranomaisten toimivaltaa edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa oikeusasioissa ja menettelysääntöjä
ulkomaisten tuomioistuinten päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa oikeusasioissa.

Tarkempia tietoja osoitteessa

https://pravosudje.gov.hr/pristup-informacijama-6341/zakoni-i-ostali-propisi/zakoni-i-propisi-6354/6354

Lisätietoja

Päivitetty viimeksi: 01/10/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Italia

Tässä osiossa on tietoja Italian oikeusjärjestelmästä.

Oikeuslähteet

Italiassa, kuten kaikissa nykyaikaisissa demokratioissa, poliittinen järjestelmä perustuu vallanjakoon lainsäädäntövallan, toimeenpanovallan ja lainkäyttövallan välillä.
Tavanomaisesti Italian lainsäädäntövalta antaa oikeuslähteet, ja toimeenpanovalta panee ne täytäntöön. Lainkäyttövalta puuttuu asiaan, jos lakeja rikotaan.

Oikeudellisten välineiden lajit

Italian oikeuslähteet tärkeysjärjestyksessä:
perustuslaki
lait (koodeksit (*codici*) ja muut parlamentin antamat lait, alueelliset lait)
asetukset (*regolamenti*)
tapaoikeus
Kansanäänestys voi olla oikeuslähde, jos sillä kumotaan aiempi laki.
Lakeja voidaan tulkita, ja oikeuskäytäntö voi vaikuttaa myöhempiin tuomioihin. Oikeuskäytäntö ei kuitenkaan ole sitovaa, koska Italian siviilioikeusjärjestelmässä laintulkitsijoiden tärkein opas on voimassa oleva kirjoitettu oikeus.
Tärkein oikeuslähde on perustuslaki. Se on perustavanluonteinen säädös, ja sitä voidaan muuttaa vain erityismenettelyllä, joka on monimutkaisempi kuin tavanomaisten lakien muuttamismenettely.
Parlamentin antamat lait syntyvät menettelyssä, jossa niitä käsittelevät sekä parlamentin alahuone (*Camera dei Deputati*) että ylähuone (*Senato*).
Parlamentin antamia lakeja on noudatettava kaikkialla Italiassa. Tämä ei koske erityislakeja, jotka on annettu erityisten alueiden tai tapahtumien, esimerkiksi maanjäristyksen, takia.
Alueelliset lait ovat voimassa vain alueella, jota ne koskevat. Niillä voidaan säännellä vain erityiskysymyksiä.
Joissakin asioissa alueelliset lait voidaan sisällyttää valtion lakeihin (jos niitä on), tai ne voivat olla yksinomaisia (jos kansallista sääntelyä ei ole). Ne voivat koskea esimerkiksi kauppaa, koulutusta, tieteellistä tutkimusta, urheilua, satamia ja lentokenttiä, työturvallisuutta ja kulttuurihyödykkeitä.
Asetukset ovat sekä kansallisten että alueellisten lakien yksityiskohtaisia täytäntöönpanosäädöksiä.

Normihierarkia

Italian tuomioistuinjärjestelmä noudattaa sekä tapaoikeuteen perustuvia että kirjoitettuja kansainvälisiä ja yhteisön sääntöjä.
Oikeuslähteiden välillä vallitsee hierarkia. Laillisuusperiaatteen mukaan laki ei saa olla ristiriidassa perustuslain kanssa eikä lakia alempi säädös saa olla ristiriidassa lain tasoisen oikeuslähteen kanssa.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Tavallisesti parlamentti ja aluevaltuustot (*Consigli regionali*) vastaavat oikeussääntöjen antamisesta.
Erityisolosuhteissa hallitus voi antaa lakeja (siten, että parlamentti myöhemmin vahvistaa ne tai muuttaa niitä). Näin voidaan menetellä kiireellisissä tapauksissa tai jos parlamentti on siirtänyt lainsäädäntövaltaa.
Asetukset antaa tavallisesti hallitus tai aluevaltuustot, ja ne sisältävät yksityiskohtaisia sääntöjä lakien soveltamisesta.

Säätämismenettely

Tavanomainen lain säätämismenettely käsittää kolme vaihetta:
Lakialoite: aloiteoikeus on hallituksella, jokaisella parlamentin jäsenellä, äänestäjien ryhmillä (kansalaisilla), aluevaltuustoilla ja joillakin erikoisinstituutioilla.
Keskustelu ja äänestys: tämä voidaan tehdä monin eri tavoin parlamentin sisäisten sääntöjen mukaisesti.
Lain antaminen ja julkaiseminen: Italian tasavallan presidentti julistaa lain annetuksi, ja se julkaistaan virallisessa lehdessä.

Oikeudelliset tietokannat

Normattiva-tietokantahanke aloitettiin maaliskuussa 2010. Tarkoituksena on edistää voimassa olevan kansallisen ja alueellisen sääntelyn tietokoneistamista ja luokittelua, jotta kansalaiset voivat tehdä helpommin säädöksiä koskevia hakuja ja tarkastella niitä ilmaiseksi. Myös pääministeri, senaatti ja alahuone voivat käyttää tietokantaa niille tehtäväksi annetun lainsäädännön uudelleentarkastelun yhteydessä.
Normattiva-tietokannassa voi tarkastella
*Gazzetta Ufficiale*ssa alun perin julkaistuja lakeja;
voimassa olevia lakeja, jota sovelletaan haun tekopäivänä;
versioita, jotka ovat olleet voimassa minä tahansa käyttäjän ilmoittamana ajankohtana.
Lopullinen tietokanta sisältää kaikki valtion lainsäädäntöön kuuluvat numeroidut säädökset (lait, asetukset ja muut säädökset).
Niitä on nyt 75 000 vuodesta 1946.
Ministeriöiden asetukset eivät kuulu tietokantaan.
Hanke on edelleen kehittämisvaiheessa. Tulevaisuudessa
tietokannassa on mahdollista siirtyä linkkien kautta muutetusta säännöksestä myöhemmän, kyseistä muutosta koskevan lain säännökseen,
hakuja voi tehdä myös käsitteen ja semanttisen luokan mukaan,
Italian kuningaskunnan (1861–1946) aikaan annetut saatavilla olevat säädökset lisätään tietokantaan,
tietokanta sisältää linkit muihin julkisiin säädöstekstien, esimerkiksi aluelakien ja EU:n säännösten, tietokantoihin.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Kypros

Perustuslain (Σύνταγμα) 1 artiklan mukaisesti Kyproksen valtio on itsenäinen ja täysivaltainen tasavalta, jota johtaa presidentti noudattaen laillisuuden, toimivaltajaon (täytäntöönpano- lainsäädäntö- ja lainkäyttövalta), tuomioistuinlaitoksen puolueettomuuden sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen ja suojelun periaatteita.

Ihmisoikeudet ja perusvapaudet suojataan perustuslain II osassa, joka vastaa Euroopan ihmisoikeussopimusta (ECHR) (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) (Ε.Σ.Α.Δ.). Kyproksen lainsäädäntö-, täytäntöönpano- ja lainkäyttövaltaa käyttävien viranomaisten on perustuslain 35 artiklan mukaisesti varmistettava edellä mainitun osan säännösten tehokas soveltaminen oman toimivaltansa puitteissa.

Laillisuus turvataan paitsi kirjallisella perustuslailla ja oikeussäännöillä myös sillä, että hallitus sitoutuu noudattamaan sille perustuslaissa asetettuja rajoituksia ja varmistamaan, että lainsäädäntövallan käyttäjän antamat lait ovat perustuslain mukaisia. Lisäksi laillisuuden takeena on riippumaton ja puolueeton tuomioistuinlaitos.

Oikeuslähteet

1. Euroopan unionin oikeus

Kyproksesta tuli Euroopan unionin täysivaltainen ja tasavertainen jäsenvaltio 1. toukokuuta 2004, joten sen on sovellettava EU:n lainsäädäntöä. Euroopan unionin tuomioistuimen (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκης Ένωσης) oikeuskäytännön mukaan EU:n lainsäädäntö on ensisijainen jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön eli kansallisiin lakeihin ja perustuslakiin nähden.

EU:n lainsäädännön ensisijaisuus Kyproksen tasavallan perustuslakiin nähden turvataan Kyproksen tasavallan perustuslaissa. Perustuslakia muutettiin perustuslain muuttamisesta annetulla viidennellä lailla (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (laki 127(I)/2006), jolla tehdään selväksi EU:n lainsäädännön ensisijaisuus perustuslakiin nähden.

Kyproksen tasavalta on myös mukauttanut ja yhdenmukaistanut kansallista lainsäädäntöään EU:n lainsäädäntöä vastaavaksi antamalla useita uusia säädöksiä ja samalla kumoamalla tai muuttamalla kansallisia säännöksiä, myös perustuslain säännöksiä, edellä kuvatulla tavalla.

EU:n lainsäädännöllä on näin ollen ensisijaisen oikeuslähteen asema Kyproksen tasavallassa. EU:n lainsäädäntö käsittää toisaalta jäsenvaltioiden antamat säännöt eli Euroopan yhteisöjen perustamissopimukset pöytäkirjoineen ja liitteineen, sellaisina kuin ne ovat myöhemmin täydennettyinä tai muutettuina, sekä toisaalta Euroopan unionin toimielinten antamat säännöt, jotka ovat asetusten, direktiivien tai päätösten muodossa. EU:n lainsäädäntöön kuuluvat myös EU:n ja kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen välisten kansainvälisten yleissopimusten määräykset, lainsäädännön yleiset ja perusperiaatteet, common law, kansainvälisen julkisoikeuden yleiset säännöt ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan ihmisen perusoikeudet ovat lainsäädännön yleisinä periaatteina erottamaton osa unionin säännöstöä.

2. Kyproksen tasavallan perustuslaki

Kyproksen tasavallan perustuslaki annettiin vuonna 1960, kun Kyproksen tasavalta julistautui itsenäiseksi. Se on perustuslain 179 artiklan mukaisesti Kyproksen tasavallan ylin laki. Kyproksen tasavallan EU-jäsenyyden myötä Kyproksen perustuslakia muutettiin edellä 1 kohdassa kuvatulla tavalla. Siitä lähtien EU:n lainsäädäntö on ollut etusijalla maan sisäiseen perustuslailliseen järjestykseen nähden ja perustuslaissa olevien oikeussääntöjen on ollut oltava EU:n lainsäädännön mukaisia.

3. Kansainväliset yleissopimukset / valtiosopimukset / muut sopimukset

Perustuslain 169 artiklan mukaan kansainväliset yleissopimukset, valtiosopimukset ja muut sopimukset, joihin liitytään ministerineuvoston päätöksellä, ovat ensisijaisia kaikkeen kansalliseen lainsäädäntöön (lukuun ottamatta perustuslakia) nähden, kun ne on vahvistettu lailla ja julkaistu hallituksen virallisessa lehdessä. Jos ne ovat ristiriidassa kansallisen lainsäädännön kanssa, ne ovat ensisijaisia sillä edellytyksellä, että sopimuksen vastapuoli soveltaa niitä samalla tavalla.

4. Lait

Lait ovat säädöksiä, jotka lainsäädäntövaltaa käyttävä edustajainhuone (Βουλή των Αντιπροσώπων) antaa. Niiden on oltava sekä EU:n lainsäädännön että perustuslain mukaisia.

Perustuslain 188 artiklan mukaisesti Kyproksen tasavallassa sovelletaan nykyään lakeja, jotka olivat mainitun artiklan nojalla voimassa itsenäistymistä edeltäneenä päivänä, ellei toisin ole säädetty tai säädetä voimassa olevan lain tai perustuslain mukaisesti säädetyn lain nojalla, sekä lakeja, jotka edustajainhuone (Βουλή των Αντιπροσώπων) on säätänyt Kyproksen itsenäistymisen jälkeen.

5. Asetukset

Täytäntöönpanovallan käyttäjä antaa säädöksiä sille annettujen lakisääteisten valtuuksien nojalla. Niiden on oltava sekä EU:n lainsäädännön että perustuslain ja muiden lakien mukaisia.

Hallintoviranomaisten valtuuksia säätää lisäsääntöjä (sekundaarilainsäädäntöä) lakien soveltamista ja täytäntöönpanoa varten nimitetään sääntelyvaltuuksiksi. Vaikka lainsäädäntövalta Kyproksessa onkin edustajainhuoneella, hallintoviranomaisille on annettu valtuudet säännellä eräitä erityiskysymyksiä, paikallisia kysymyksiä ja teknisiä tai yksityiskohtaisia kysymyksiä.

6. Korkeimman oikeuden oikeuskäytäntö (Ανώτατο Δικαστήριο)

Kyproksessa sovellettavien lainopillisten periaatteiden mukaan korkeimman oikeuden antamat päätökset sitovat kaikkia alempia tuomioistuimia. Tämän vuoksi korkeimman oikeuden päätökset säädösten tulkinnasta katsotaan oikeuslähteeksi.

7. Common law – tasapuolisuuden periaatteet

Myös common law (κοινοδίκαιο) ja tasapuolisuuden (επιείκεια) periaatteet ovat oikeuslähteitä sellaisissa tapauksissa, joissa muuta lainsäädäntöä ei ole.

Oikeudellisten välineiden lajit

Kirjalliset

Kyproksen tasavallan perustuslaki.

Kolmansien maiden kanssa tehdyt kansainväliset yleissopimukset, valtiosopimukset ja muut sopimukset, jotka on vahvistettu lailla ja julkaistu Kyproksen hallituksen virallisessa lehdessä ja jotka ovat ensisijaisia kansalliseen lainsäädäntöön nähden, jos sopimuksen vastapuoli soveltaa niitä samalla tavalla.

Perustuslain 188 artiklan mukaan itsenäistymistä edeltäneenä päivänä voimassa olleet perustuslain mukaiset lait, ellei toisin ole säädetty tai säädetä voimassa olevan lain mukaisesti tai perustuslain nojalla annettavan lain mukaisesti. Lait, jotka edustajainhuone on antanut Kyproksen itsenäistymisen jälkeen.

Asetukset (Κανονιστικές Πράξεις), (Κανονισμοί).

Kirjoittamattomat

Korkeimman oikeuden, Euroopan unionin tuomioistuimien ja ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö.

Common law ja tasapuolisuuden periaatteet, ellei toisin ole säädetty tai säädetä voimassa olevan lain tai perustuslain nojalla annettavan lain mukaisesti.

Normihierarkia

Kyproksen tasavallan normihierarkia on Kyproksen EU:hun liittymisen jälkeen ollut seuraava:
EUROOPAN UNIONIN LAINSÄÄDÄNTÖ
KYPROKSEN TASAVALLAN PERUSTUSLAKI
KANSAINVÄLISET YLEISSOPIMUKSET / VALTIOSOPIMUKSET / MUUT SOPIMUKSET
LAIT
ASETUKSET
KORKEIMMAN OIKEUDEN OIKEUSKÄYTÄNTÖ
COMMON LAW JA TASAPUOLISUUDEN PERIAATTEET
Common law ja tasapuolisuuden periaatteet ovat Kyproksen oikeuslähteitä, ja niitä sovelletaan, kun muu lainsäädäntö tai institutionaaliset puitteet puuttuvat.

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Kyproksen tasavallan perustuslaissa tehdään selkeä ero kolmen eri toimivallan käyttäjän välillä. Täytäntöönpanovalta on presidentillä, varapresidentillä ja ministerineuvostolla, lainkäyttövalta Kyproksen tuomioistuimilla ja lainsäädäntövalta edustajainhuoneella, joka on Kyproksen korkein lainsäädäntöelin. Vaikka edustajainhuone on korkein lainsäädäntöelin, täytäntöönpanovallan käyttäjät voivat säätää lain soveltamista koskevia oikeussääntöjä ja ottaa huomioon vaihtelevat olosuhteet, joissa lakia on mahdollisesti sovellettava. Hallintoviranomaisilla on siten sääntelyvaltuudet eli valtuudet säätää lisäsääntöjä lakien soveltamista ja täytäntöönpanoa varten.

Lainsäädäntömenettely

Lainsäädäntömenettely aloitetaan esittämällä lakialoite tai lakiesitys. Edustajainhuoneen jäsenillä on oikeus tehdä lakialoite ja ministereillä on oikeus tehdä lakiesitys. Kaikki edustajainhuoneelle esitetyt lakiesitykset ja -aloitteet käsitellään ensin asiasta vastaavassa parlamentin valiokunnassa ja sen jälkeen täysistunnossa.
Edustajainhuone säätää lakeja ja päätöslauselmia läsnä olevien ja äänestykseen osallistuvien jäsenten yksinkertaisella enemmistöllä, minkä jälkeen ne ilmoitetaan Kyproksen presidentin kansliaan. Presidentti joko antaa ne julkaisemalla ne Kyproksen hallituksen virallisessa lehdessä tai palauttaa ne edustajainhuoneelle uudelleentarkastelua varten. Jos edustajainhuone viimeksi mainitussa tapauksessa pitää kiinni päätöksestään, presidentin on annettava kyseinen laki. Hän voi kuitenkin vaihtoehtoisesti käyttää perustuslaillista oikeuttaan vedota korkeimpaan oikeuteen, joka voi päättää, onko laki perustuslain tai EU:n lainsäädännön mukainen. Jos tuomioistuin tekee myönteisen päätöksen, laki julkaistaan heti. Jos päätös on kielteinen, lakia ei julkaista.
Lait tulevat voimaan laissa säädettynä ajankohtana tai kun ne julkaistaan Kyproksen hallituksen virallisessa lehdessä. Ne voidaan kumota toisella lailla tai hiljaisesti tietyissä olosuhteissa.

Oikeudelliset tietokannat

Kyproksen tasavallassa on seuraavat oikeudelliset tietokannat:
CyLaw
Kyproksen oikeudellinen portaali (ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ).

Onko tietokanta maksuton?

CyLaw-tietokanta on maksuton. Kyproksen oikeudellista portaalia voivat käyttää vain tilaajat.

Lyhyt kuvaus

1. CyLaw

CyLaw perustettiin tammikuussa 2002. Se on voittoa tavoittelemattoman tietokanta, joka tarjoaa maksutonta ja objektiivista oikeudellista tietoa Kyproksen oikeuslähteistä sekä niiden käyttöoikeuden. Tietokanta on osa kansainvälistä hanketta, jossa pyritään lainsäädännön maksuttoman käytön edistämiseen.
CyLaw-tietokannat sisältävät korkeimman oikeuden ja toisen oikeusasteen perhetuomioistuimen vuoden 1997 jälkeen antamia päätöksiä, säännöksiä lainkäytöstä riita-asioissa sekä lainsäädäntöä käsitteleviä artikkeleja ja tekstejä.
Korkein oikeus on tallentanut CyLaw-tietokannan sisältämät päätökset sähköisessä muodossa. Tietokannan sisältämien päätösten tekstit ovat todistusvoimaisia tekstejä siinä muodossa, kuin korkein oikeus on ne antanut ilman muutoksia tai korjauksia.

2. Kyproksen oikeudellinen portaali

Kyproksen oikeudellisen portaalista löytyy muun muassa uutiskirjoituksia, tekstejä ja artikkeleja, joissa käsitellään oikeudellisia kysymyksiä koskevia aiheita. Lisäksi se tarjoaa tilauspohjaisen käyttöoikeuden oikeudelliseen tietokantaan, joka sisältää Kyproksen tasavallan lainsäädäntöä (‘Νομοθεσία’) ja oikeuskäytäntöä (‘Νομολογία’) koskevat tietokannat.
Lakihakemisto (Ευρετήριο των Νόμων) sisältää kaikkien voimassa olevien ja kumottujen lakien hakemiston ja kaikkien niihin liittyvien asetusten hakemiston. Näitä hakemistoja päivitetään jatkuvasti hallituksen virallisen lehden julkaisemisen yhteydessä.
Oikeuskäytännön hakemistosta (Ευρετήριο της Νομολογίας) voidaan hakea päätösten tekstejä eri hakukriteerien perusteella.

Linkkejä

Syyttäjälaitos (Νομική Υπηρεσία)
Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο)
Edustajainhuone (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Päivitetty viimeksi: 11/03/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Latvia

Tällä sivulla on tietoa Latvian oikeusjärjestelmästä.

Oikeuslähteet

Latviassa on mannereurooppalaisen perinteen mukainen oikeusjärjestelmä. Sen keskeisin oikeuslähde on kirjoitettu lainsäädäntö.

Oikeusnormit

Julkisoikeudellisten yhteisöjen, kansalaisten ja muiden oikeudenhaltijoiden välisistä suhteista säädetään oikeusnormeissa (*ārējie normatīvie akti*).
Oikeusnormilajit ovat arvojärjestyksessä seuraavat:
Latvian tasavallan perustuslaki
perustamiskirja: parlamentin säätämät lait
valtioneuvoston asetukset
Latvian keskuspankin (*Latvijas Banka*), rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontaelimen ja yleishyödyllisten palvelujen valvontaelimen asetukset (joilla on sama asema Latvian oikeusjärjestelmässä kuin valtioneuvoston asetuksilla)

sitovat kunnalliset määräykset.
Euroopan unionin oikeusnormeja sovelletaan sen mukaan, mikä niiden asema on normihierarkiassa. Eurooppaoikeutta soveltaessaan viranomaisten ja tuomioistuinten on otettava huomioon myös Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö.
Kansainvälisiä oikeusnormeja sovelletaan niiden lähteestä riippumatta sen mukaan, mikä niiden asema on normihierarkiassa. Jos kansainvälisen oikeusnormin ja oikeusvaikutuksiltaan vastaavan Latvian kansallisen oikeusnormin välillä on ristiriita, sovelletaan kansainvälistä oikeusnormia.
Sitovat kunnalliset määräykset sitovat kaikkia luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä kyseisen kunnan alueella.
Lainsäädäntöä ja muita säädöksiä julkaistaan virallisessa lehdessä (*Latvijas Vēstnesis*). Virallisesti julkaistut tiedot ovat todistusvoimaisia ja oikeudellisesti sitovia. Kukaan ei voi vedota siihen, ettei hän tiennyt virallisessa lehdessä julkaistuista säädöksistä tai virallisista ilmoituksista.
Oikeusnormeja voivat antaa seuraavat tahot:
Latvian kansa voi käyttää lainsäädäntövaltaa (kymmenesosa kaikista äänioikeutetuista voi antaa säädösehdotuksen parlamentille, ja lisäksi kansalaiset voivat osallistua kansanäänestyksiin).
Parlamentilla (*Saeima*) on valta antaa lakeja.
Valtioneuvostolla on valta antaa asetuksia silloin, kun laissa niin säädetään.
Latvian keskuspankki, rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontaelin ja yleishyödyllisten palvelujen valvontaelin voivat niin ikään antaa asetuksia, kun laissa niin säädetään.
Kuntaviranomaisilla on valta antaa määräyksiä silloin, kun laissa niin säädetään.

Sisäiset normit

Sisäisiä normeja (*iekšējie normatīvie akti*) antavat julkisoikeudelliset yhteisöt. Sisäisillä normeilla vahvistetaan näiden yhteisöjen omassa sisäisessä toiminnassa tai niiden alaisten elinten toiminnassa noudatettavat menettelyt tai selvennetään yleisen lainsäädännön soveltamista niiden toimintaan. Sisäiset normit eivät oikeudellisesti sido kansalaisia. Jos yhteisö tekee kansalaista koskevan päätöksen, sen perustana ei siten voi olla sisäinen normi.
Sisäisiin normeihin kuuluvat seuraavat:
yhteisön perussääntö (*nolikums*) tai työjärjestys (*reglaments*), jossa määritetään yhteisön sisäinen rakenne ja organisaatio tai yhteisön perustamien lautakuntien tai yksiköiden sisäinen rakenne ja organisaatio
suositukset (*ieteikumi)*, joissa määrätään menettelyistä oikeusnormeihin ja sisäisiin normeihin perustuvan toimintavapauden harjoittamisesta yhdenmukaisesti samanlaisissa tilanteissa; joissakin tapauksissa suositukset voidaan jättää huomiotta, jos siihen on riittävä peruste
ohjeet (*instrukcija*), jotka koskevat yleisten oikeusnormien ja periaatteiden soveltamista
sisäiset määräykset (*iekšējie noteikumi*), jotka koskevat hallinnollisten päätösten hyväksymismenettelyjä, viranhaltijoiden ja muun henkilöstön toimintatapoja, käyttäytymisnormeja, työturvallisuutta ja muita asianomaisen elimen toimintaan liittyviä asioita.
Kaikilla sisäisillä normeilla on yhtäläinen asema maan oikeusjärjestelmässä. Jos sisäisten normien välillä havaitaan ristiriita, sovelletaan hierarkiassa ylemmän viranomaisen tai viranhaltijan antamaa normia.
Jos viranhaltija havaitsee, että viranomaisten tai vastaavan tason viranhaltijoiden antamien sisäisten normien välillä on ristiriita, sovelletaan
yleistä oikeussääntöä, kunhan erityissääntö ei sitä rajoita
uudempaa sääntöä siinä tapauksessa, että molemmat säännöt ovat yleisiä sääntöjä tai erityissääntöjä – ratkaiseva päivämäärä on päivä, jolloin sisäinen normi annettiin.
Jos viranhaltija havaitsee, että sisäisten normien ja lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen välillä on ristiriita, sovelletaan lainsäädäntöä.
Sisäisiä normeja voivat antaa seuraavat tahot:
valtioneuvosto
valtioneuvoston jäsen
julkisyhteisön hallintoelin
hallintoviranomaisen johtaja
viranomaisen perustaman rakenteellisen yksikön johtaja.

Oikeuslähteet: luokat

Oikeuslähteet voidaan jakaa seuraaviin luokkiin:
Lait ja asetukset (*normatīvie akti*) ovat säädöksiä, joissa annetaan, saatetaan voimaan tai muutetaan oikeussääntöjä tai kumotaan ne. Lait ja asetukset voidaan luokitella oikeusnormeiksi ja sisäisiksi normeiksi.
Yleiset oikeusperiaatteet ovat kirjoitettuja (säädöksissä) tai kirjoittamattomia yleisiä sääntöjä, joilla säännellään objektiivista lainmukaisuutta yhteiskunnassa. Tapaoikeus muodostuu käyttäytymisnormeista, jotka ovat kehittyneet aikojen saatossa käytännön soveltamisen myötä. Tapaoikeutta sovelletaan oikeuksien kehittämiseen ja oikeussäännösten tulkintaan, jos perustamiskirja tai muut oikeusnormit eivät anna vastausta kyseessä olevaan asiaan.
Oikeuskäytäntö muodostuu tuomioistuinten tuomioista, jotka sisältävät paikkansapitäviä abstrakteja oikeudellisia päätelmiä, joita tuomarit voivat hyödyntää muita asioita koskevien ratkaisujensa perusteluissa.
Oikeuskirjallisuus (*doktrīna*) sisältää oikeustieteilijöiden vakiintuneet näkemykset oikeussäännösten tulkinnasta, alkuperästä ja soveltamisesta.
Oikeuskirjallisuuteen viitataan usein tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten päätösten perusteluissa.

Normihierarkia

Ensisijaiset oikeuslähteet

Lait ja asetukset ovat oikeusnormien hierarkiassa ylimpänä, ja niitä sovelletaan tämän aseman mukaisesti.
Yleisiä oikeusperiaatteita sovelletaan, kun asiasta ei säädetä laeissa tai asetuksissa. Niitä käytetään myös lakien ja asetusten tulkitsemiseen. Yleisiä oikeusperiaatteita ei luokitella hierarkkisesti, vaan niillä on kaikilla sama oikeudellinen arvo.
Tapaoikeutta sovelletaan oikeuksien kehittämiseen ja oikeussäännösten tulkintaan, jos perustamiskirja tai muut oikeusnormit eivät anna vastausta kyseessä olevaan asiaan.

Toissijaiset oikeuslähteet

Oikeuskäytäntö koostuu tuomioistuinten tuomioista, jotka menettelysääntöjen mukaan sitovat kanteita käsitteleviä tuomioistuimia. Tuomiot ovat lainvoimaisia, ne sitovat kaikkia osapuolia, ja niitä on noudatettava kuten säädännäistä oikeutta.
Perustuslakituomioistuimen (*Satversmes tiesa*) tuomiot sitovat kaikkia valtion ja paikallishallinnon viranomaisia, laitoksia ja virkamiehiä, tuomioistuimia, luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä. Jos perustuslakituomioistuin katsoo säädöksen olevan hierarkiassa ylemmän oikeusnormin vastainen, kyseinen säädös katsotaan pätemättömäksi siitä päivästä alkaen, jona perustuslakituomioistuimen tuomio julkaistaan, jollei perustuslakituomioistuin toisin päätä.
Jos perustuslakituomioistuin katsoo, että kansainvälinen sopimus, jonka Latvia on allekirjoittanut tai johon se on liittynyt, on perustuslain vastainen, valtioneuvoston on välittömästi huolehdittava siitä, että sopimusta muutetaan tai se irtisanotaan, sen soveltaminen keskeytetään tai siihen liittyminen peruutetaan.

Asian käsittelyn päättävä perustuslakituomioistuimen tuomio, jolla tulkitaan jotakin säädöstä, sitoo kaikkia valtion ja paikallishallinnon viranomaisia, laitoksia ja virkamiehiä, tuomioistuimia sekä luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä.
Oikeuskirjallisuuteen viitataan usein tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten päätösten perusteluissa. Oikeuskirjallisuus ei ole kuitenkaan juridisesti sitovaa eikä se ole yleisesti sovellettavissa.

Toimielinjärjestelmä

Lakia säätävät elimet

Oikeus antaa lainsäädäntöä on **Saeimalla** ja **Latvian kansalaisilla** kansanäänestysten kautta.
Valtioneuvosto voi antaa lainsäädäntöä asetuksina (*noteikumi*) seuraavissa tapauksissa:
lain nojalla
kansainvälisen sopimuksen tai sen luonnoksen vahvistamiseksi, kansainvälisen sopimuksen irtisanomiseksi tai sen soveltamisen keskeyttämiseksi, ellei perustuslaissa tai muussa laissa toisin säädetä
jos se on tarpeen Euroopan unionin säädösten soveltamiseksi eikä kyseisestä asiasta säädetä laissa; tällaisilla säännöksillä ei saa rajoittaa kansalaisten perusoikeuksia.
Latvian pankki, **rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontaelin** ja **yleishyödyllisten palvelujen valvontaelin** voivat niin ikään antaa asetuksia (*noteikumi*), mutta vain oman toimivaltansa alalla siltä osin kuin laissa niin säädetään.
Lisäksi **kuntaviranomaiset** voivat antaa sitovia määräyksiä lakien tai valtioneuvoston asetusten nojalla.

Lainsäädäntömenettely

Tässä osassa luodaan yleiskatsaus lainsäädäntömenettelyyn.

Lait

Lakiesityksen esittäminen parlamentille

Lakiesityksiä voivat tehdä parlamentille presidentti, valtioneuvosto, parlamentin valiokunnat, vähintään viisi kansanedustajaa tai perustuslaissa määrätyissä asioissa yksi kymmenesosa kaikista äänioikeutetuista perustuslaissa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

Lakiesityksen tarkastelu ja hyväksyminen parlamentissa

Parlamentti tarkastelee lakiehdotuksia kolmessa käsittelyssä. Kiireellisiksi katsotut lakiesitykset, esitys valtion talousarvioksi ja muutokset siihen sekä kansainvälisten sopimusten hyväksymistä koskevat lakiesitykset hyväksytään toisessa käsittelyssä.
Lakiesitys katsotaan hyväksytyksi ja se muuttuu säädökseksi, jos sitä on tarkasteltu kolmessa käsittelyssä tai edellä tarkoitetuissa tapauksissa kahdessa käsittelyssä ja jos ehdoton enemmistö läsnä olevista kansanedustajista on kannattanut sitä äänestyksessä.

Lain vahvistaminen

Saeiman puhemiehistö (*Prezidijs*) toimittaa hyväksytyn lakiesityksen presidentille vahvistettavaksi.
Presidentin on vahvistettava Saeiman hyväksymä laki aikaisintaan 10 päivän ja viimeistään 21 päivän kuluttua lain hyväksymisestä. Laki tulee voimaan 14 päivän kuluttua siitä, kun se on vahvistettu ja julkaistu Latvian virallisessa lehdessä (*Latvijas Vēstnesis*), jollei laissa ole säädetty poikkeavasta voimaantulopäivästä.

Oikeus lykätä lain vahvistamista

Presidentillä on oikeus vaatia, että lakia tarkastellaan uudelleen, tai lykätä lain vahvistamista ja julkaisemista kahdella kuukaudella.
Presidentti voi vaatia lain uudelleen tarkastelemista oma-aloitteisesti. Sen sijaan hän voi lykätä lain julkaisemista vain, jos vähintään yksi kolmasosa kansanedustajista vaatii sitä. Presidentin tai yhden kolmasosan kansanedustajista on käytettävä näitä oikeuksiaan kymmenen päivän kuluessa siitä, kun Saeima on hyväksynyt lain.
Tällä tavoin lykätystä laista järjestetään kansanäänestys, jos asiaa koskevan vaatimuksen allekirjoittaa vähintään kymmenesosa äänioikeutetuista. Jos vaatimusta ei esitetä kahden kuukauden kuluessa, laki julkaistaan. Kansanäänestystä ei järjestetä, jos Saeima äänestää laista uudelleen ja vähintään kolme neljäsosaa kaikista kansanedustajista äänestää sen hyväksymisen puolesta.
Saeiman hyväksymä laki, jonka vahvistamista presidentti on lykännyt, voidaan kumota kansanäänestyksessä, jos vähintään puolet edellisissä parlamenttivaaleissa äänestäneiden äänestäjien määrästä osallistuu kansanäänestykseen ja jos heistä enemmistö äänestää lain kumoamisen puolesta.
On kuitenkin säädöksiä, joista ei voida järjestää kansanäänestystä. Näihin kuuluvat valtion talousarvio, lait, jotka koskevat lainoja, veroja, tulleja, rautatietariffeja, asevelvollisuutta, sodanjulistus ja sodan aloittaminen, rauhansopimukset, sotatilan julistaminen ja lakkauttaminen, liikekannallepano ja joukkojen kotiuttaminen sekä muiden valtioiden kanssa tehtävät sopimukset.

Lain voimaantulo

Laki tulee voimaan 14 päivän kuluttua siitä, kun se on julkaistu Latvian virallisessa lehdessä (*Latvijas Vēstnesis*), jollei laissa ole säädetty poikkeavasta voimaantulopäivästä. Määräaika lasketaan julkaisupäivämäärää seuraavasta päivästä.

Lain voimassaolon päättyminen

Lain voimassaolo päättyy seuraavissa tapauksissa:
voimaan tulee uusi laki, jossa säädetään aiemman lain kumoamisesta
voimaan tulee toisen lain siirtymäkauden säännös, jonka nojalla aiempi laki kumotaan
voimaan tulee perustuslakituomioistuin tuomio, jonka mukaan laki on pätemätön
määräajaksi säädetyn lain voimassaoloaika päättyy.

Valtioneuvoston asetukset

Valtioneuvoston asetusehdotuksen esittäminen

Ministeriöt, valtioneuvoston kanslia tai pääministerin alaiset valtion laitokset voivat laatia asetusehdotuksia valtioneuvoston tarkasteltavaksi. Tällaiset ehdotukset esittelee aina valtioneuvoston jäsen.
Muun valtionviranomaisen, paikallisviranomaisen, kansalaisjärjestön tai työmarkkinajärjestön johtajan laatiman asetusehdotuksen esittelee ministerivaliokunnalle tai valtioneuvostolle ainoastaan se valtioneuvoston jäsen, joka vastaa poliittisesti kyseisestä alueesta, alasta tai osa-alasta.

Valtioneuvoston asetusehdotuksen tarkastelu ja hyväksyminen

Valtioneuvoston käsittelyyn tulevat asetusehdotukset esitellään ja niitä tarkastellaan ensin valtiosihteereiden kokouksissa. Kun asetusehdotus on esitelty, se toimitetaan hyväksyttäväksi asiassa toimivaltaisille ministeriöille ja tarvittaessa muille valtionhallinnon elimille. Oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö esittävät kantansa kaikista lainsäädäntöehdotuksista. Myös kansalaisjärjestöjen edustajat voivat esittää kantansa hyväksymismenettelyn aikana.
Jos asetusehdotuksesta on päästy yhteisymmärrykseen, sitä tarkastellaan valtioneuvoston kokouksessa. Jos yhteisymmärrykseen ei ole päästy, sitä tarkastellaan valtiosihteereiden tai ministerivaliokunnan kokouksessa. Jos ehdotuksesta päästään yhteisymmärrykseen kyseisessä kokouksessa, se toimitetaan valtioneuvostolle jatkotarkastelua varten. Jos asetusehdotuksesta päästään yhteisymmärrykseen valtioneuvoston kokouksessa, ehdotus katsotaan hyväksytyksi ja siitä tulee valtioneuvoston asetus.

Valtioneuvoston asetuksen vahvistaminen
Valtioneuvoston asetukset vahvistetaan julkaisemalla ne Latvian virallisessa lehdessä (*Latvijas Vēstnesis*).
Valtioneuvoston asetuksen voimaantulo
Valtioneuvoston asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se on julkaistu Latvian virallisessa lehdessä, jollei asetuksessa ole säädetty toisin.
Valtioneuvoston asetuksen voimassaolon päättyminen
Valtioneuvoston asetuksen voimassaolo päättyy seuraavissa tapauksissa:
voimaan tulee uusi asetus, jolla aiempi asetus kumotaan
voimaan tulee asetuksen loppusäännös, jolla aiempi asetus kumotaan
asetus on annettu jonkin lain säännöksen nojalla, ja tämän säännöksen voimassaolo päättyy
voimaan tulee perustuslakituomioistuimen tuomio, jonka mukaan asetus on pätemätön
määräajaksi säädetyn asetuksen voimassaoloaika päättyy.

Latvian pankin, rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontaelimen ja yleishyödyllisten palvelujen valvontaelimen asetukset

Latvian pankin, rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontaelimen ja yleishyödyllisten palvelujen valvontaelimen asetuksiin sovelletaan samoja vahvistamiseen, voimaantuloon ja voimassaolon päättymiseen liittyviä menettelyjä kuin valtioneuvoston asetuksiin.

Sitovat kunnalliset määräykset

Sitovaa kunnallista määräystä koskevan ehdotuksen esittäminen kunnanvaltuustolle
Sitovaa kunnallista määräystä koskevan ehdotuksen voi toimittaa kunnan- tai kaupunginvaltuustolle valtuuston puheenjohtaja, kunnan lautakunta, valtuuston jäsen, ylimääräisen kokouksen koollekutsuja tai kaupungin- tai kunnanhallituksen puheenjohtaja.
Määräysehdotuksen tarkastelu ja hyväksyminen
Sitovaa kunnallista määräystä koskeva ehdotus katsotaan hyväksytyksi ja siitä tulee sitova, jos yli puolet läsnä olevista kunnanvaltuutetuista äänestää sen puolesta, jollei laissa toisin säädetä.
Valtuusto toimittaa määräyksen perusteluineen ympäristö- ja aluekehitysministeriölle kirjallisena ja sähköisessä muodossa kolmen päivän kuluessa allekirjoittamisesta. Ministeriö arvioi määräyksen lainmukaisuutta kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta ja toimittaa valtuustolle lausuntonsa.
Jos ministeriön lausunnossa ei esitetä määräyksen lainmukaisuutta koskevia varaumia tai lausuntoa ei toimiteta valtuustolle määräajassa, valtuusto antaa määräyksen sellaisena kuin se on hyväksytty.
Jos ministeriö antaa lausunnon, jonka mukaan määräys on kokonaan tai osaksi lainvastainen, valtuusto tekee siihen lausunnossa edellytetyt korjaukset ja antaa muutetun määräyksen. Jos valtuusto on eri mieltä lausunnon tai sen osan kanssa, se perustelee tämän päätöksessään ja antaa määräyksen. Määräys toimitetaan ympäristö- ja aluekehitysministeriölle kirjallisena ja sähköisessä muodossa kolmen päivän kuluessa allekirjoittamisesta.
Sitovan kunnallisen määräyksen vahvistaminen
Kaupunginvaltuusto (*pilsētas dome*) julkaisee sitovat määräykset perusteluineen Latvian virallisessa lehdessä (*Latvijas Vēstnesis*). Kunnanvaltuusto (*novada dome*) julkaisee sitovat määräykset perusteluineen Latvian virallisessa lehdessä (6. marraskuuta 2015 alkaen) tai paikallisessa sanomalehdessä tai ilmaisjakelulehdessä.
Kunnanvaltuuston on määräyksiä hyväksyessään eriteltävä, missä kyseiset määräykset julkaistaan, ja julkaistava sitten tieto valitusta julkaisukanavasta Latvian virallisessa lehdessä. Kunnanvaltuusto voi muuttaa sitoville määräyksille valitsemaansa julkaisukanavaa enintään kerran vuodessa. Sitovien määräysten tultua voimaan ne julkaistaan paikallishallinnon verkkosivuilla. Kunnanvaltuustot asettavat antamansa sitovat määräykset nähtäville myös kunnanvirastossa ja kunnan tai kaupungin hallinnollisissa toimistoissa.
Sitovan kunnallisen määräyksen voimaantulo
Sitova määräys tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se on julkaistu valitussa julkaisukanavassa, jollei määräyksessä toisin määrätä.
Sitovan kunnallisen määräyksen voimassaolon päättyminen
Sitovan kunnallisen määräyksen voimassaolo päättyy seuraavissa tapauksissa:
voimaan tulee uusi määräys, jolla aiempi määräys kumotaan
voimaan tulee sitovan määräyksen loppusäännös, jolla aiempi määräys kumotaan
määräys perustuu normihierarkiassa ylempänä olevan lain tai asetuksen säännökseen, ja tämän sitovan määräyksen voimassaolo päättyy
voimaan tulee perustuslakituomioistuimen tuomio, jonka mukaan määräys on pätemätön
määräajaksi säädetyn sitovan määräyksen voimassaoloaika päättyy.

Oikeudelliset tietokannat

Latvijas Vēstnesis, Latvian tasavallan virallinen lehti

Virallinen julkaisu *Latvijas Vēstnesis* on Latvian tasavallan virallinen lehti. Siinä julkaistut tiedot ovat virallisia.
Virallisesti julkaistut tiedot ovat todistusvoimaisia ja oikeudellisesti sitovia.
Kukaan ei voi vedota siihen, ettei hän tiennyt virallisessa lehdessä julkaistuista säädöksistä tai virallisista ilmoituksista.
Latvian virallista lehteä on julkaistu heinäkuun 1. päivästä 2012 virallisesti sähköisessä muodossa verkkosivustolla https://www.vestnesis.lv. Tätä aikaisemmin verkkosivustolla https://www.vestnesis.lv julkaistiin tietoja vain epävirallisesti informaatiotarkoituksessa ja virallinen julkaiseminen tapahtui *Latvijas Vēstnesis* lehden painetussa versiossa.

Konsolidoitu lainsäädäntö

Konsolidoidut lait ja valtioneuvoston asetukset sekä muut säädökset ovat saatavilla Latvian sähköisessä säädöskokoelmassa https://likumi.lv/.
Konsolidoidut lait ja asetukset julkaistaan sivustolla ainoastaan tiedoksi. Sivustoa ylläpitää virallinen julkaisutoimisto VSIA Latvijas Vēstnesis.
Virallinen julkaisija
Virallisen lehden (*Latvijas Vēstnesis*) sähköisen version julkaisemisesta vastaa sama julkaisutoimisto, joka vastasi aiemman paperilehden julkaisemisesta: VSIA Latvijas Vēstnesis.
Virallinen julkaisutoimisto noudattaa toiminnassaan kansainvälisiä standardeja ISO 9001:2015 (laadunhallinta) ja ISO 27001:2013 (tietoturvallisuus).
Voiko portaalia käyttää ilmaiseksi?
Kyllä, *Latvijas Vēstnesis* on saatavilla maksutta. Myös *Latvijas Vēstnesis* lehden sähköistä arkistoa saa käyttää maksutta. Sama koskee konsolidoitua sähköistä säädöskokoelmaa.
Linkkejä
Saeima (Latvian parlamentti)
Latvian valtioneuvosto
Latvian pankki

Rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontaelin
Yleishyödyllisten palvelujen valvontaelin
Latvian paikallisviranomaisten yhteystiedot
Virallinen lehti, *Latvijas Vēstnesis*
Latvian sähköinen säädöskokoelma

Päivitetty viimeksi: 30/03/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota lt on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla: bg es en fr hr pl.

Kansallinen lainsäädäntö - Liettua

Tällä sivulla on tietoa Liettuan oikeusjärjestelmästä ja Liettuan lainsäädännöstä.

Oikeuslähteet

Oikeudelliset säännökset esitetään ja säädetään virallisesti oikeuslähteissä.

Säädös on virallinen toimivaltaisen valtion toimielimen hyväksymä kirjallinen asiakirja, jossa esitetään ja selitetään oikeudellisia säännöksiä tai jossa ilmoitetaan, millä perusteella oikeudellisia säännöksiä sovelletaan tietyssä tapauksessa. Säädöksessä esitetyn oikeudellisen tiedon luonteesta riippuen kyseessä on jokin seuraavista:

Lainsäädäntövälineet – nämä ovat valtion toimielinten kirjallisia päätöksiä, joissa säädetään, muutetaan tai kumotaan valtion hyväksymiä yleisluonteisia sääntöjä, joita sovelletaan ennalta määrittelemättömään kohderyhmään. Lainsäädäntövälineet on jaettu kahteen ryhmään:

Lait ovat säädöshierarkiassa ylimpänä. Ne hyväksytään Liettuan tasavallan parlamentissa [*Seimas*] tai kansanäänestyksellä. Niissä säädetään yleisiä oikeudellisia säännöksiä, joilla säännellään inhimillisen vuorovaikutuksen pääaloja ja joilla on ensisijainen lainvoima. Lakeja pidetään pääasiallisena oikeuslähteenä.

Hallinnolliset määräykset ovat lain perusteella hyväksyttyjä lainsäädäntövälineitä, joilla konkretisoidaan lakia ja varmistetaan sen täytäntöönpano. Hallinnolliset määräykset eivät saa olla ristiriidassa lakien kanssa. Hallinnollisia määräyksiä ovat

parlamentin päätöslauselmat
hallituksen päätöslauselmat
ministeriöiden ohjeet ja määräykset
paikallis- ja muiden viranomaisten päätöslauselmat ja päätökset
muut vastaavat välineet.

Tulkitsevien huomautusten tarkoituksena on selkiyttää sovellettavien oikeudellisten säännösten merkitystä ja sisältöä. Nämä hyväksyy toimielin, jolla on valtuudet tulkita lakia.

Yksittäisillä täytäntöönpanotoimilla pannaan täytäntöön säädöksiin sisältyvät vaatimukset. Lainsäädäntövälineiden tapaan myös yksittäisillä täytäntöönpanotoimilla on oikeudellisia vaikutuksia. Niillä ei kuitenkaan ole samaa oikeuslähteen asemaa, koska niillä ei luoda yleisesti sovellettavia yleissääntöjä, vaan ne on määräävän luonteensa mukaisesti osoitettu tietyille henkilöille tietyissä olosuhteissa. Ne ovat luonteeltaan kertakäyttöisiä siinä mielessä, että niitä ei voida soveltaa sen jälkeen, kun kyseinen sosiaalinen suhde (rekrytointi, irtisanominen, eläkkeen myöntäminen tms.) on päättynyt.

Muut oikeuslähteet

Lainsäädäntövälineiden lisäksi myös seuraavia pidetään primaarioikeuden lähteinä:

Yleisiä oikeusperiaatteita (vilpitön mieli, tasapuolisuus, yksilön vastuu, kohtuullisuus) pidetään kiinteänä osana Liettuan oikeusjärjestelmää niin lainsäädännön tulkinnan kuin oikeudellisten puutteiden korjaamisenkin kannalta. Lisäksi Liettuan tasavallan perustuslain 135 §:n 1 momentissa myös kansainvälisen oikeuden yleisesti tunnustettujen periaatteiden katsotaan olevan kiinteä osa Liettuan oikeusjärjestelmää, ja Liettuan tuomioistuimilla on näin ollen velvollisuus soveltaa niitä ja perustaa toimintansa niihin.

Oikeudelliset tavat eli käyttäytymissäännöt, jotka ovat syntyneet yhteiskunnassa toistuvan ja pitkäaikaisen käytön tuloksena ja jotka valtio on vahvistanut. Liettuan tasavallan siviililaissa vahvistetaan oikeudellisten tapojen olevan suora oikeuslähde. Tapoja voidaan soveltaa, jos laissa säädetään tai sopimuksessa määrätään suoraan niiden soveltamisesta tai jos oikeudellinen sääntely on puutteellista. Tapoja, jotka ovat ristiriidassa yleisten oikeusperiaatteiden tai velvoittavien oikeudellisten säännösten kanssa, ei voida soveltaa.

Seuraavia pidetään sekundaarioikeuden lähteinä:

Ennakkopäätös eli tietyssä asiassa annettu oikeuden päätös, jota saman tai alemman oikeusasteen tuomioistuimet käyttävät ohjenuorana käsitellessään vastaavia asioita. Ennakkopäätöksillä on Liettuan oikeusjärjestelmässä lähinnä neuvoa-antava luonne.

Oikeustiede.

Normihierarkia

Säädösten hierarkkinen järjestys:

perustuslaki
perustuslailliset säädökset
ratifioidut sopimukset
lait
muut täytäntöönpanosäädökset (esimerkiksi presidentin, hallituksen ja perustuslakituomioistuimen antamat säädökset).

Institutionaalinen rakenne:

Liettuan parlamentti [*Seimas*] on ainoa toimielin, joka voi hyväksyä lakeja. Valtion muiden toimielinten hyväksymien säädösten on oltava Liettuan perustuslain ja muiden lakien mukaisia.

Muita lainsäädäntövälineitä voivat hyväksyä

Liettuan parlamentti (päätöslauselmat)
presidentti (asetukset)
hallitus (päätöslauselmat)
ministeriöt ja muut hallituksen elimet (määräykset)
paikallisviranomaiset (päätökset, määräykset).

Oikeudelliset tietokannat

Liettuan säädöstietokannan (*Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) omistaa ja sitä ylläpitää **Liettuan tasavallan parlamentti**.
Säädöstietokanta sisältää seuraavaa:
annetut säädökset
säädösluonnokset
päätöslauselmat
päätelmät
muun tyyppiset lainsäädäntövälineet.
Tietokannan asiakirjat eivät ole virallisia eivätkä oikeudellisesti sitovia.
Tietokannassa voi tehdä hakuja sekä englanniksi että liettuaksi. Lainsäädäntöasiakirjan tyypin voi valita avautuvasta pudotusvalikosta kohdassa ”Type”.
Lainsäädäntöä ja muita oikeudellisia asiakirjoja on saatavissa myös Liettuan säädösrekisterissä (*Lietuvos teisės aktų registras*). Sivustoa ylläpitää **rekisterikeskus** (*valstybė įmonė Registrų centras*), joka on valtionyhtiö, ja sitä valvoo **oikeusministeriö**. Rekisteriä ylläpitää 31. elokuuta 2013 lähtien Liettuan tasavallan parlamentin kanslia.

Onko tietokannan käyttö ilmaista?

Kyllä, sekä Liettuan säädösrekisteriä että säädöstietokantaa voi käyttää **maksutta**.

Päivitetty viimeksi: 07/04/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Luxemburg

Tässä osassa on yleistä tietoa Luxemburgin oikeuslähteistä.

Oikeuslähteet

Kansainväliset oikeuslähteet

Monen- tai kahdenväliset kansainväliset sopimukset sitovat Luxemburgin suurherttuakuntaa. Sopimuksissa on velvoitteita, jotka sitovat Luxemburgin valtiota suhteessa muihin valtioihin, mutta jotkut sopimukset ovat oikeuslähteitä myös yksilöille. Esimerkiksi Euroopan unionin kansalaiset voivat unionin perussopimusten perusteella vedota suoraan liikkumisvapauteen.

Kansainväliset yleissopimukset

Kansainväliset yleissopimukset ovat sopimuksia, joita Luxemburgin suurherttuakunta on tehnyt ulkomaisten valtioiden kanssa. Esimerkkeinä voidaan mainita Roomassa 4. marraskuuta 1950 allekirjoitettu yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tai Haagissa 3. helmikuuta 1958 tehty ja 17. kesäkuuta 2008 uusittu Benelux-sopimus, joka sitoo Belgiaa, Alankomaita ja Luxemburgia.

Euroopan unionin oikeus

Euroopan unionin oikeus käsittää varsinaiset unionin perussopimukset ja johdetun oikeuden säännöt, jotka sisältyvät Euroopan yhteisön ja Euroopan unionin toimielinten antamiin säädöksiin: direktiiveihin, päätöksiin, asetuksiin, lausuntoihin ja suosituksiin.

Kansalliset oikeuslähteet

Perustuslain tasoiset säännöt

Luxemburgin suurherttuakunnan perustuslaki on vahvistettu 17. lokakuuta 1868. Vuonna 1868 luotu perustuslakijärjestelmä muistuttaa läheisesti Belgiassa vuonna 1831 käyttöön otettua perustuslakijärjestelmää, joten Belgian perustuslaillista oikeutta koskeviin teoksiin voi yleisten periaatteiden osalta tutustua varauksetta, huolimatta lukuisista eroavuuksista yksityiskohdissa. Nykyinen perustuslaki vastaa edelleen pääpiirteissään vuonna 1868 vahvistettua tekstiä, vaikka perustuslakia on sen antamisen jälkeen tarkistettu useita kertoja.

Luxemburgin perustuslaki on tyypiltään jäykkä, eli sen muuttaminen edellyttää erityistä menettelyä, joka on monimutkaisempi kuin tavanomainen lainsäädäntömenettely. Perustuslain tarkistamisesta on äänestettävä parlamentissa (*Chambre des Députés*) kaksi kertaa peräkkäin, ja muutosesitys on hyväksyttävä parlamentin jäsenten kahden kolmanneksen äänienemmistöllä. Valtakirjalla ei voi äänestää. Kahden äänestyksen välillä on oltava vähintään kolme kuukautta.

Parlamentin ensimmäisessä käsittelyssä hyväksytystä tekstistä on järjestettävä kansanäänestys, jos neljännes parlamentin jäsenistä tai 25 000 äänestäjää sitä vaatii kahden kuukauden kuluessa ensimmäisestä äänestyksestä. Siinä tapauksessa parlamentissa ei järjestetä toista äänestystä ja tarkistus hyväksytään ainoastaan, jos se saa kansanäänestyksessä taakseen enemmistön hyväksytyistä äänistä.

Lainsäädännön tasoiset säännöt

Lailla tarkoitetaan Luxemburgin suurherttuan vahvistamaa parlamentin äänestyksessä hyväksyttyä säädöstä. Luxemburgin lainsäätäjä voi itsenäisesti päättää hallinto-oikeuden suuntaviivat, ellei jokin perustuslaillinen säännös tai kansainvälisen oikeuden normi rajoita sen vapautta.

Määräysten tasoiset säännöt

On selvää, ettei laeilla pystytä sääntelemään kaikkia kysymyksiä yksityiskohtaisesti. Sitä paitsi lainsäädäntömenettely on niin monimutkainen, ettei sen käyttäminen ole aina paikallaan, esimerkiksi asioissa, joissa säädöstä on tarpeen muuttaa usein.

Tällöin annetaan suurherttuan asetus (*règlement grand-ducal*), joka on lain täytäntöönpanosäädös. Luxemburgin perustuslain mukaan on suurherttuan tehtävä *(laatia) asetukset ja päätökset lakien täytäntöönpanoa varten*.

Mahdolliset muut oikeuslähteet ja niiden arvo

Oikeuskäytäntö

Oikeuskäytännön sisällyttäminen oikeuslähteisiin ei ole ongelmatonta. Luxemburgin oikeudessa ei näet tunneta ennakkoratkaisusääntöä, jollaista sovelletaan anglosaksisissa oikeusjärjestelmissä. Muissa asioissa annetut tuomioistuinratkaisut eivät yleensä sido tuomareita, vaikka asiat olisivat aivan vertailukelpoisia. Tuomiossa ei sitä paitsi saa antaa yleisiä määräyksiä, vaan siinä on rajoituttava käsittelemään vireillä olevaa konkreettista asiaa. Käytännössä vertailukelpoista asiaa koskevalla oikeuskäytännöllä on kuitenkin kiistämätön painoarvo asian ratkaisun kannalta. Sitä paitsi tuomarin valta on kiistämättä ratkaisevampi, jos tekstiä on mahdollista tulkita, koska hän voi silloin muokata oikeutta tulkitsemalla sitä.

Kansainvälinen oikeuskäytäntö

Luxemburgin suurherttuakunta tunnustaa suoraan usean kansainvälisen tuomioistuimen auktoriteetin. Yksi sellainen tuomioistuin on Strasbourgissa sijaitseva Euroopan ihmisoikeustuomioistuin.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklan nojalla Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö sitoo kansallisia tuomioistuimia ennakkoratkaisumenettelyn kautta. Jos yksityishenkilö tuo kansallisen tuomioistuimen ratkaistavaksi yhteisön oikeuden soveltamiseen liittyvän ongelman, tuomioistuin voi pyytää Euroopan unionin tuomioistuinta antamaan asiasta ennakkoratkaisun, ennen kuin se antaa oman tuomionsa.

Kansallinen oikeuskäytäntö

Siviili- ja kauppaoikeudellisissa menettelyissä annetuilla tuomioistuinratkaisuilla on pääsääntöisesti vain oikeusvoimaisen päätöksen auktoriteetti: päätökset velvoittavat riita-asian asianosaisia, mutta niillä ei muuteta oikeuden yksityiskohtaista soveltamista.
Sama koskee myös suurinta osaa hallintotuomioistuinten ratkaisuista. Tästä on poikkeuksena tilanne, jossa sääntelytointa vastaan nostetaan kanne hallintotuomioistuimessa (*Tribunal administratif*) tai ylimmässä hallintotuomioistuimessa (*Cour administrative*). Siinä tapauksessa tuomioistuimen antama tuomio pätee yleisesti ja se julkaistaan Luxemburgin suurherttuakunnan virallisessa lehdessä (*Mémorial*).
Myös perustuslakituomioistuimen (*Cour constitutionnelle*) tuomiot pätevät yleisesti, ja ne julkaistaan virallisessa lehdessä.

Yleiset oikeusperiaatteet

Oikeuskäytäntöön perustuvista säännöistä on erityisesti mainittava yleisten oikeusperiaatteiden ryhmä. Niillä tarkoitetaan hallintoa sitovia oikeussääntöjä, jotka on vahvistettu tuomioistuimessa.

Normihierarkia

Oikeuslähteet on kansallisessa oikeudessa asetettu hierarkkiseen järjestykseen. Korkein oikeuslähde on perustuslaki, ja sitä seuraavat lait ja asetukset.
Ellei perustuslaillisia säännöksiä ole, kansainvälisen ja kansallisen oikeuden suhde ratkaistaan Luxemburgissa yksinomaan oikeuskäytännön nojalla.
Tätä koskevaa oikeuskäytäntöä on kehitetty Luxemburgissa 1950-luvun alusta lähtien. Tuolloin ensin kassaatiotuomioistuin (*Cour de cassation*) ja sen jälkeen hallituksen ylin neuvoa-antava elin Conseil d'Etat kiistivät siihen asti puolletun näkemyksen, jonka mukaan tuomioistuin ei voi valvoa kansainvälisten sopimusten lainmukaisuutta toimivallan jaon vuoksi.
Conseil d'Etat'n vuoden 1951 viitepäätöksen mukaan kansalliseen lainsäädäntöön lailla sisällytetty kansainvälinen sopimus on ylemmäntasoinen laki, koska sen alkuperä ylittää kansallisen elimen arvovallan. Siitä seuraa, että jos kansainvälisen sopimuksen määräykset ovat ristiriidassa myöhemmin annetun kansallisen lain säännösten kanssa, kansainvälinen laki on asetettava etusijalle kansalliseen lakiin nähden (Conseil d'Etat, 28. heinäkuuta 1951, *Pasicrisie luxembourgeoise*, nide XV, s. 263).
Päätöksen muotoilu on toki hyvin yleisluontoinen, koska siinä vahvistetaan erottelematta, että kansainvälinen normi ylittää jokaisen kansallisen elimen tahdon. Luxemburgin tuomioistuimissa ei kuitenkaan koskaan ole nimenomaisesti vahvistettu kansainvälisten normien etusijaa perustuslakiin nähden.
Sitä vastoin on huomattava, että perustuslakia säätävä kokous hylkäsi vuoden 1956 tarkistuksen yhteydessä nimenomaisesti hallituksen esityksen, jonka mukaan kansainvälisen oikeuden säännöt olisivat osa kansallista oikeusjärjestystä ja etusijalla kansallisiin lakeihin ja muihin säännöksiin nähden.
Säännöksiä koskevissa selityksissä oli selkeästi täsmennetty, että viimeksi mainittu muotoilu kattaisi myös perustuslailliset säännökset.
Conseil d'Etat hyväksyi kuitenkin tällaisen ensisijaisuuden epäsuorasti lausunnossa, jonka se antoi 26. toukokuuta 1992 unionin perussopimuksen hyväksymistä koskevasta lakiesityksestä. Lausunnossa todetaan olevan syytä muistaa, että oikeudellista normihierarkiaa koskevan säännön mukaan kansainvälinen oikeus on asetettava etusijalle kansalliseen oikeuteen nähden ja että ristiriitatapauksessa tuomioistuimet ohittavat kansallisen lain perussopimuksen hyväksi. Koska on tärkeää välttää ristiriitaa kansallisen oikeuden ja kansainvälisen oikeuden välillä, Conseil d'Etat vaati painokkaasti, että siihen liittyvä perustuslain tarkistus tehdään hyvissä ajoin tällaisen ristiriitatilanteen välttämiseksi. Luxemburgin suurherttuakunta vaikuttaa siis sitoutuneen kansainvälistymiseen.
Tilanne on epäilemättä teknisesti seuraus siitä, ettei Luxemburgissa ole lakien perustuslainmukaisuuden valvontaa. Perustuslakituomioistuin tosin tarkistaa lakien perustuslainmukaisuuden, mutta sen käsiteltäväksi ei voida saattaa kansainvälisen sopimuksen hyväksymistä koskevan lain perustuslainmukaisuutta.
Perustuslakituomioistuin voi Luxemburgin oikeusjärjestyksen mukaisesti julistaa lain perustuslain vastaiseksi. Luxemburgin oikeudellinen tai hallinnollinen tuomioistuin voi viedä asian perustuslakituomioistuimen käsiteltäväksi, jos kyseisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä otetaan esiin perustuslainmukaisuus. Asian vieminen suoraan perustuslakituomioistuimeen ei ole mahdollista.
Hallintotuomioistuimessa on mahdollista myös nostaa lainvastaisia sääntelytoimia koskeva kumoamiskanne, jota koskevaan päätökseen on mahdollista hakea muutosta ylimmältä hallintotuomioistuimelta. Kannetta ei kuitenkaan oteta käsiteltäväksi, ellei sitä ole nostettu kolmen kuukauden kuluessa sääntelytoimen julkaisemisesta. Jos sääntelytoimen lainmukaisuus kiistetään tämän määräajan jälkeen oikeudellisessa tai hallinnollisessa tuomioistuimessa, tuomioistuin voi ohittaa sääntelytoimen lain hyväksi, mutta päätöksellä ei ole yleissitovuutta, toisin kuin julkaisua seuraavien kolmen kuukauden aikana mahdollisen suoran kanteen johdosta tehdyllä päätöksellä.

Ylikansallisiin välineisiin sisältyvien sääntöjen voimaantulo Luxemburgin alueella

Kansainväliset yleissopimukset

Luxemburgin perustuslaissa säännellään kansainvälisten sopimusten hyväksyntämenettelyä erityisen suppeasti. Siinä rajoitutaan toteamaan, että sopimukset eivät tule voimaan, ennen kuin ne on hyväksytty lailla ja julkaistu lakien julkaisemisen edellyttämässä muodossa.
Suurherttuakunta on menettelyiltään perinteisesti monistinen. Tällä tarkoitetaan sitä, että kansainvälistä sopimusta sovelletaan samantasoisena suurherttuakunnan sisäisten normien kanssa, eikä sitä ole tarpeen tavalla tai toisella saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä.
Hyväksyntälain sisältö on siis erittäin lyhyt ja rajoittuu yleensä yhteen pykälään, jonka mukaan "valtiosopimus on hyväksytty". Lailla ei ole mitään normatiivista sisältöä. Hyväksyntälailla hyväksytään; sillä ei saateta osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sen ainoa tarkoitus on valtuuttaa hallitus ratifioimaan valtiosopimus.
Parlamentti äänestää laista tavanomaisessa lainsäätämismenettelyssä. Ehdotus hyväksytään yleensä ehdottomalla äänestenenemmistöllä, paitsi jos valtiosopimus koskee toimivallan siirtoa (ks. jäljempänä). Luxemburgin perustuslaissa on vuoden 1956 tarkistuksesta lähtien ollut nimenomainen säännös, jossa sallitaan toimivallan siirtäminen valtiosopimuksella kansainväliselle organisaatiolle. Perustuslain 49 a §:ssä säädetään, että lainsäädäntövaltaa, toimeenpanovaltaa ja lainkäyttövaltaa perustuslain mukaisesti käyttävien elinten toimivaltaa voidaan valtiosopimuksella väliaikaisesti osoittaa kansainvälisen oikeuden instituutioille. Perustuslain 37 §:n 2 momentissa säädetään kuitenkin, että tämäntyyppisten valtiosopimusten on saatava parlamentissa selkeästi vahvistetun enemmistön hyväksyntä.
Ellei toisin säädetä, hyväksyntälain äänestyksellä ei saateta valtiosopimusta voimaan Luxemburgin kansallisessa oikeusjärjestyksessä. Hyväksyntälaki on valtiosopimuksen voimaantulon ehdoton edellytys, mutta sopimus tulee voimaan vasta ratifioinnin jälkeen. Lisäksi Luxemburgissa katsotaan, että tekstin ratifiointi on täysin toimeenpanovallan harkinnassa jopa parlamentin hyväksynnän jälkeen ja että kyseisen vallan käyttöön ei kohdistu tuomioistuinvalvontaa.
Valtiosopimuksen voimaantulolla kansallisessa oikeudessa on yleensä kolme edellytystä: 1) Luxemburg on ratifioinut valtiosopimuksen. 2) Valtiosopimus on voimassa kansainvälisesti. 3) Valtiosopimuksen teksti on kokonaisuudessaan julkaistu Luxemburgin virallisessa lehdessä samalla tavoin kuin laki.
On syytä korostaa, että valtiosopimuksen julkaisemista koskeva (perustuslain 37 §:n mukainen) vaatimus ja sopimuksen hyväksyntälain julkaisemista koskeva vaatimus ovat erillisiä vaatimuksia. Useimmissa tapauksissa nämä kaksi vaatimusta täytetään tosin yhtä aikaa, eli valtiosopimuksen teksti julkaistaan virallisessa lehdessä välittömästi lain perässä. Nämä kaksi säädöstä ovat kuitenkin erillisiä, ja julkaisu voitaisiin tehdä erikseenkin, koska valtiosopimus ei ole hyväksyntälain erottamaton osa.

Euroopan unionin normit

Luxemburgin perustuslaissa ei ole mitään erityissäännöstä, joka sääntelisi Euroopan unionin johdetun oikeuden saattamista osaksi Luxemburgin kansallista oikeusjärjestystä.
Unionin direktiivit pannaan yleensä täytäntöön lailla, joka hyväksytään parlamentissa tavanomaisella enemmistöllä.

Vaikka unionin direktiivit on pääsääntöisesti saatettava osaksi Luxemburgin oikeutta lailla, muodollisen lain antaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos direktiivin soveltamisalaan kuuluvaa asiaa on jo säännelty Luxemburgin lailla, joka ei ole ristiriidassa direktiivin kanssa. Siinä tapauksessa direktiivi voidaan saattaa osaksi kansallista oikeutta suurherttuan asetuksella, joka annetaan hallituksella (perustuslain 33 ja 36 §:n mukaisesti) olevan yleisen täytäntöönpanovallan perusteella. Tällöin kyseessä on *muodollisesti* Luxemburgin laki, jonka suurherttua panee täytäntöön, vaikka asetuksen sisältö todellisuudessa on peräisin Euroopan unionin direktiivistä.
Lainsäädäntötoimi voidaan välttää myös silloin, jos direktiivillä yhdenmukaistettu ala kuuluu sellaisen valtuutuslain piiriin, jolla parlamentti on siirtänyt hallitukselle vallan säännellä yksinkertaisin asetuksin asioita, joita tavallisesti säännellään lailla.
Parlamentti on hyväksynyt tällaisia valtuutuslakeja vuosittain vuodesta 1915 lähtien, ja hallituksella on niiden ansiosta laajennettua sääntelyvaltaa talous- ja rahoitusaloilla. Hallitus voisi siis epäilemättä saattaa myös lukuisia Euroopan unionin direktiivejä osaksi kansallista oikeutta, vaikka unioniin ei olisi valtuutuslaissa erityisesti viitattukaan.
Euroopan unionin direktiivien täytäntöönpanoa säännellään kuitenkin nykyisin 9. elokuuta 1971 annetulla ja 8. joulukuuta 1980 muutetulla erityisvaltuutuslailla. Sen yksinomaisena tarkoituksena on valtuuttaa hallitus panemaan täytäntöön Euroopan yhteisöjen (ja nyttemmin unionin) direktiivit talouden, tekniikan, maa- ja metsätalouden, sosiaaliasioiden ja liikenteen aloilla sekä säätämään niiden laiminlyöntiä koskevista seuraamuksista.
Tavanomaisesta sääntelymenettelystä poiketen kyseisten suurherttuan asetusten antamiseen on saatava parlamentin valiokunnan suostumus.
Samoin kuin lainsäädäntömenettelyyn, suurherttuan asetusten hyväksyntämenettelyyn kuuluu hallituksen velvoite antaa esityksensä Conseil d'Etat'lle ja työntekijöitä edustaville elimille (*Chambres professionnelles*) lausuntoa varten. Toisin kuin lainsäädäntömenettelyssä, sääntelymenettelyssä hallitus voi kuitenkin kokonaan välttää kuulemiset vetoamalla suositellun toimenpiteen kiireellisyyteen. Tätä helpotusta ei kuitenkaan suoda, jos hallitus aikoo saattaa Euroopan unionin direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä suurherttuan asetuksella. Tavanomaista sääntelymenettelyä on täydennetty 9. elokuuta 1971 annetulla lailla siten, että siinä vaaditaan toisaalta Conseil d'Etat'n pakollista kuulemista ja toisaalta parlamentin valiokunnan suostumusta.
Kummassakin tapauksessa suurherttuan asetuksen teksti hyväksytään valtioneuvostossa, minkä jälkeen vastuuministeri allekirjoittaa asetuksen ja toimittaa sen suurherttuan vahvistettavaksi. Suurherttuan asetus tulee voimaan sen jälkeen, kun se on julkaistu Luxemburgin virallisessa lehdessä.

Kansallisesti annettujen sääntöjen voimaantulo

Lait ja asetukset tulevat Luxemburgin suurherttuakunnassa voimaan vasta sen jälkeen, kun ne on julkaistu *Luxemburgin virallisessa lehdessä, Mémorialissa*.

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat viranomaiset

Kansainväliset normit

Luxemburgin perustuslain mukaan suurherttua tekee valtiosopimukset. Perustuslaissa lisätään kuitenkin, että valtiosopimukset saavat oikeusvoiman vasta kun ne on hyväksytty lailla ja julkaistu lakien julkaisulta edellytettävällä tavalla.
Hyväksyntää edellytetään siis kaikilta kansainvälisiltä sopimuksilta niiden kohteesta riippumatta, ja hyväksyntä on annettava lain muodossa. Viimeksi mainittu täsmennys lisättiin vuonna 1956 Conseil d'Etat'n nimenomaisesta vaatimuksesta. Conseil d'Etat katsoi, että hyväksyntä kuuluu lainvalmistelumenettelyyn, sillä perustuslaissa tunnetaan vain tämä yksi menettely, jota sovelletaan kaikkiin parlamentin tahdonilmauksiin aiheesta riippumatta.

Kansalliset normit

Luxemburgin oikeusjärjestyksessä lainsäädäntövaltaa edustavat parlamentti (*Chambre des Députés*) ja hallitus (*Gouvernement*), joilla kummallakin on oikeus tehdä **lainsäädäntöaloitteita**.
Jos aloite lain säätämiseksi tulee hallitukselta, sitä nimitetään **lakiesitykseksi** (*projet de loi*).
Parlamentin aloitetta kutsutaan **lakiehdotukseksi** (*proposition de loi*).
Kaikista lakiesityksistä ja ehdotuksista on ensin pyydettävä lausuntoa työntekijöitä edustavilta elimiltä ja ennen kaikkea **Conseil d'Etat'lta**. Conseil d'Etat'n annettua lausuntonsa esitykset ja ehdotukset voidaan saattaa parlamentin hyväksyttäväksi.

Oikeussääntöjen säätämismenettely

Lait

Luxemburgin parlamentti on yksikamarinen.
Jotta yksikamariseen järjestelmään liittyviä harkitsemattoman toiminnan riskejä voitaisiin lievittää, Luxemburgin perustuslakia säätävä kokous on säätänyt, että jokaisesta lakiesityksestä on lähtökohtaisesti äänestettävä kahdesti kolmen kuukauden välein.
Perustuslaissa säädetään kuitenkin, että toista äänestystä koskeva perustuslain vaatimus (*second vote constitutionnel*) voidaan ohittaa, jos parlamentti päättää toisin Conseil d'Etat'n julkisessa istunnossa antamalla suostumuksella.
Conseil d'Etat'lla on tässä hyvin omaperäinen tehtävä, joka lähenee ylemmän lakiasäätävän kamarin (varsinkin Englannin parlamentin ylähuoneen) asemaa muissa valtioissa. Conseil d'Etat osallistuu lainsäädäntömenettelyyn ensimmäisen kerran ennen parlamentin käsittelyä. Perustuslaissa säädetään, että Conseil d'Etat'n lausunto on pyydettävä jokaisesta lakiesityksestä ja ehdotuksesta. Conseil d'Etat osallistuu menettelyyn toisen kerran parlamentin ensimmäisen äänestyksen jälkeen päättämällä julkisessa istunnossa, suostuuko se siihen, että toisesta äänestyksestä luovutaan.
Käytännössä lakien suuri enemmistö annetaan ilman toista äänestystä. Conseil d'Etat'n omaksuman toimintalinjan mukaan toisesta äänestyksestä luopumiseen suostutaan lähes kaikissa tapauksissa, ja sen epääminen on varattu kaikkein hankalimmille tapauksille. Toisesta äänestyksestä luopumisen mahdolliset esteet poistetaan useimmiten jo valmistelevan menettelyn aikana.
Lisäksi on korostettava, ettei Conseil d'Etat'lla ole todellista veto-oikeutta. Tällainen valta olisikin vaikeasti sovitettavissa yhteen sen tosiseikan kanssa, ettei Conseil d'Etat ole vaaleilla valittu elin, vaan suurherttua nimittää sen jäsenet. Jos jäsenen paikka vapautuu, suurherttua nimittää korvaavan jäsenen vuorotellen seuraavasti: ensimmäiseksi suoraan, toiseksi parlamentin ehdottamasta kolmen ehdokkaan luettelosta ja kolmanneksi Conseil d'Etat'n ehdottamasta kolmen ehdokkaan luettelosta. Conseil d'Etat voi ainoastaan viivästyttää lain hyväksymistä kolmella kuukaudella, jotta lainsäätäjä saa lisää harkinta-aikaa.
Suurherttua osallistuu lainsäädäntömenettelyyn paitsi sen alussa (lakiesitysten osalta), myös sen jälkeen, kun parlamentti on äänestyksessä lopullisesti hyväksynyt lain. Luxemburgin perustuslain mukaan *suurherttua vahvistaa lait kolmen kuukauden kuluessa parlamentin äänestyksestä*.

Suurherttuan asetukset

Conseil d'Etat'n uudistamisesta 12. heinäkuuta 1996 annetun lain (*loi portant réforme du Conseil d'Etat*) 2 §:n mukaan lakien ja valtiosopimusten täytäntöönpanemiseksi laadittuja **asetusesityksiä** ei voida toimittaa suurherttuan vahvistettavaksi, ennen kuin **Conseil d'Etat** on antanut niistä **lausunnon**. Kiireellisissä tapauksissa hallitus voi kuitenkin poiketa tästä periaatteesta ja hyväksyä esityksen lausuntoa pyytämättä. Suurherttua päättää näistä tapauksista aloitteen tehneen ministerin perustellun selvityksen perusteella. Tähän **nopeutettuun menettelyyn** voidaan kuitenkin turvautua vain poikkeustapauksissa.
Nopeutettua menettelyä ei missään tapauksessa käytetä, jos kyseisessä laissa edellytetään nimenomaisesti, että sen täytäntöönpanoasetuksista on pyydettävä Conseil d'Etat'n lausuntoa. Sama menettely koskee muutoksia asetusesityksiin, joista Conseil d'Etat on jo antanut lausuntonsa.
Conseil d'Etat antaa sekä laki- että asetusesityksiä koskevat lausuntonsa **perusteltuina mietintöinä** (*rapport motivé*), jotka koostuvat yleisistä huomioista, esityksen tarkastelusta sekä tarvittaessa vastaesityksestä.

Conseil d'Etat tutkii asetusesitysten muodon ja sisällön ja tarkistaa, ovatko ne ylempien oikeusnormien mukaisia.

Säädöstietokannat

Légilux on Luxemburgin suurherttuakunnan oikeudellinen portaali internetissä.

Luxemburgin lainsäädännöstä voi Légiluxin kautta hakea virallisen lehden A-osan tekstit joko sellaisinaan tai konsolidoituina versioina. Suuri osa näistä teksteistä on julkaistu säädöskokoelmissa.

Sivusto jakautuu seuraavasti:

Lainsäädäntö-osiossa ovat Luxemburgin lainsäädäntöä koskevat julkaisut ja säädösten konsolidoidut tekstit. Lisäksi siellä on erinäisiä muita julkaisuja.

Hallinto-osiossa on hallinnollisia julkaisuja, jotka koostuvat lähinnä virallisen lehden B-osan (*Mémorial B*) kokoelmista sekä hallintoa ja lainsäädäntöä koskevasta virallisesta vuosikatsauksesta (*Annuaire Officiel d'Administration et de Législation*).

Yhtiöt ja yhdistykset -osio eli virallisen lehden C-osa (*Mémorial C*) on 1. kesäkuuta 2016 alkaen korvattu Luxemburgin kauppa- ja yhtiörekisterin (*Registre de commerce et des Sociétés*, RCS) internet-sivustolta saatavien julkaisujen luettelolla. Yhtiöt ja yhdistykset -osiossa voi edelleen tutustua virallisen lehden Cosan arkistoon vuodesta 1996 aina viimeiseen, 27. heinäkuuta 2016 ilmestyneeseen *Mémorial C* lehteen.

Onko tietokantojen käyttö maksutonta?

Tietokantoja voi käyttää **maksutta**.

Linkkejä

Légilux-sivusto

Conseil d'Etat

Parlamentti

Hallitus

Oikeusministeriö

Päivitetty viimeksi: 17/07/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Unkari

Tällä sivulla on tietoa Unkarin oikeusjärjestelmästä.

Oikeuslähteet

I. Normihierarkia

1. Perustuslaki

Unkarin normihierarkiassa ylimpänä on 25. huhtikuuta 2011 annettu Unkarin **perustuslaki** (*Alaptörvény*), eikä mikään muu säädös saa olla ristiriidassa sen kanssa. Perustuslain on säätänyt **parlamentti** (*Országgyűlés*), ja sen **muuttaminen** edellyttää **kaikkien parlamentin jäsenten kahden kolmasosan ääntenenemmistöä** (perustuslain S §:n 2 momentti).

Perustuslaki ja sen siirtymäsäännökset, jotka annettiin 31. joulukuuta 2011, **tulivat voimaan 1. tammikuuta 2012**.

Unkarin perustuslaki käsittää **kuusi osaa**: johdanto, jonka otsikkona on **kansallinen uskontunnustus**, **perusta** (A–U §), **vapaus ja vastuu** (I–XXXI §), **valtio** (1–54 §), erityiset säännökset sekä **loppusäännökset ja muut säännökset**.

Perustassa esitetään yleiset säännökset, ja se käsittelee seuraavia seikkoja:

valtiomuoto

valtion toiminnan perusperiaatteet

toimivallan siirtäminen Euroopan unionille

Unkarin pääkaupunki ja alueelliset hallintoelimet

Unkarin kansalaisuutta ja sen saamista koskevat keskeiset säännökset

Unkarin virallinen kieli, vaakuna, lippu, kansallislaulu, kansalliset pyhäpäivät ja virallinen rahayksikkö

perustuslain asema Unkarin oikeusjärjestelmässä (perustuslaki muodostaa oikeusjärjestelmän perustan)

perustuslain hyväksymistä ja muuttamista koskeva menettely

Unkarin säädöstyypit

eräät perusperiaatteet, kuten

kielto hankkia tai käyttää valtaa voimakeinoin

vastuu Unkarin rajojen ulkopuolella asuvista unkarilaisista

Euroopan yhtenäisyyttä edistävä yhteistyö

avioliittoinstituution suojeleminen

tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistaminen talouden alalla

tasapainoisen, läpinäkyvän ja kestävän budjettihallinnon periaate

velvollisuus suojella ja säilyttää luonnonvaroja

rauhan ja turvallisuuden luominen ja turvaaminen sekä ihmiskunnan kestävän kehityksen turvaamiseen tähtäävä kansainvälinen yhteistyö kaikkien maailman kansojen ja maiden kanssa.

Vapautta ja vastuuta koskevassa osassa määritellään perusoikeudet ja velvollisuudet. **Perusoikeuksia** ovat muun muassa seuraavat:

oikeus elämään ja ihmisarvoon

kidutuksen, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun ja rangaistuksen, orjuuttamisen sekä ihmiskaupan kielto

eugeniikkaan tähtäävien toimien, ihmisruumiin tai sen osien taloudellisiin tarkoituksiin tapahtuvan hyödyntämisen sekä ihmisen kloonaamisen kielto

oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen sekä vapaudenriiston ehkäisemisen varmistaminen

oikeus vapaaseen liikkuvuuteen ja asuinpaikan vapaaseen valintaan

oikeus yksityis- ja perhe-elämään

oikeus henkilötietojen suojeluun ja yleistä etua koskevien tietojen saatavuuteen

ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapaus

oikeus kokoontua rauhanomaisesti

sananvapaus

oikeus osallistua kulttuurielämään

oikeus valita vapaasti työ ja ammatti sekä oikeus toimia yrittäjänä

omistusoikeus
kielto karkottaa Unkarin kansalaista Unkarin alueelta
oikeus turvapaikkaan
yhdenvertaisuus lain edessä
syrjintäkielto
lapsityövoiman käytön kielto
oikeus terveelliseen ympäristöön
äänioikeus ja vaalikelpoisuus parlamenttivaaleissa, paikallishallinnon vaaleissa ja pormestareiden vaaleissa sekä Euroopan parlamentin vaaleissa
oikeus puolueettomaan ja oikeudenmukaiseen viranomaismenettelyyn kohtuullisessa määräajassa
Unkarin kansalaisen oikeus saada suojelua Unkarin valtiolta ulkomailla oleskelunsa aikana
lisäksi perustuslaissa määritellään vähemmistökansallisuuksien sekä rikosoikeudellisen menettelyn kohteena olevien henkilöiden tärkeimmät oikeudet.
Perustuslain mukaan Unkari pyrkii turvaamaan muun muassa
sosiaaliturvan kaikille kansalaisille
ihmisarvoiset asuinolosuhteet sekä julkisten palvelujen saatavuuden kaikille ihmisille.
Perustuslaissa määritellään myös eräitä **velvollisuuksia**, kuten:
velvollisuus osallistua yhteisten tarpeiden kattamiseen (yhdenvertainen verotuskohtelu)
Unkarin kansalaisten velvollisuus puolustaa isänmaataan.
Perustuslain **valtiota** koskevaan osaan sisältyvät valtion ylintä johtoa ja tärkeimpiä instituutioita koskevat perussäännöt. Niissä säädetään seuraavien elinten oikeudellisesta asemasta ja tehtävistä:
parlamentti
tasavallan presidentti
hallitus
itsehallintoelimet (*önálló szabályozó szervek*)
perustuslakituomioistuin (*Alkotmánybíróság*)
tuomioistuin- ja syyttäjälaitos (*a bíróság és az ügyészség*)
oikeusasiamies (*Alapvető jogok biztosa*)
paikallishallinnot (*helyi önkormányzatok*)
Unkarin keskuspankki (*Magyar Nemzeti Bank*)
valtion tilintarkastusvirasto (*Állami Számvevőszék*)
Unkarin puolustusvoimat (*Magyar Honvédség*)
poliisi (*rendőrség*) sekä kansalliset turvallisuusjoukot (*nemzetbiztonsági szolgálatok*)
kansanäänestykset.
Erityisiä säännöksiä koskevassa perustuslain osassa säädetään hätätilaa, poikkeustilaa, ehkäisevää suojelua, terrorismin uhkaa, odottamatonta hyökkäystä sekä erityisiä vaaratilanteita koskevista säännöksistä.

2. Lait

Unkarissa lait (*törvény*) antaa **parlamentti**. Perustuslain mukaan **perusoikeuksia ja velvollisuuksia koskevista säännöistä** on säädettävä lailla. Lait hyväksytään parlamentissa **yksinkertaisella äänestenemmistöllä** (yli puolet läsnä olevien parlamentin jäsenten äänistä) lukuun ottamatta perustuslaissa määriteltyjä, **perustuslain säätämisjärjestyksessä annettavia lakeja** (*sarkalatos törvény*), jäljempänä 'perustava säädös', joiden hyväksymiseen ja muuttamiseen tarvitaan parlamentissa **paikalla olevien** jäsenten **kahden kolmasosan** äänestenemmistö.
Perustuslain mukaan perustavassa säädöksessä on säädettävä muun muassa kansalaisuudesta, kirkoista, Unkarin kansallisten vähemmistöjen oikeuksista, parlamentin jäsenten ja tasavallan presidentin oikeudellisesta asemasta ja palkkauksesta, perustuslakituomioistuimesta, paikallishallinnoista, vaakunan ja lipun käyttöä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä sekä valtion kunniamerkkeihin sovellettavista säännöksistä.
Perustuslain mukaan Euroopan unionin perussopimusten ja unionia muuttavien sopimusten sitovan vaikutuksen tunnustamiseen, sotatilan julistamiseen, rauhan tekemiseen sekä erityisen oikeusjärjestyksen käyttöönottoon tarvitaan parlamentin kaikkien jäsenten kahden kolmasosan äänestenemmistö.
Ennen kuin perustuslain muuttamista koskeva vuoden 1989 laki XXXI (*Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény*) annettiin, Unkarin presidentinneuvostolla (*Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa*) oli oikeus antaa asetuksia (*törvényerejű rendelet*). Nämä edelleen voimassa olevat asetukset katsotaan normihierarkiassa lakien kanssa samantasoisiksi säädöksiksi.

3. Asetukset (*rendelet*)

Perustuslaissa mainitaan hallituksen asetukset, pääministerin asetukset, ministeriöiden asetukset, Unkarin keskuspankin pääjohtajan asetukset, itsehallintoelinten johtajien asetukset sekä paikallishallinnon asetukset. Lisäksi kansallisen kriisin aikana asetuksia voi antaa kansallinen puolustusneuvosto (*Honvédelmi Tanács*) ja hätätilan aikana tasavallan presidentti.

3.1. Hallituksen asetukset (*kormányrendelet*)

Hallituksen toimivalta antaa asetuksia voi olla **ensisijainen** tai perustua laissa annettuun **valtuutukseen**. Hallituksen ensisijaisesta toimivallasta säädetään perustuslain 15 §:n 3 momentissa, jonka mukaan hallitus voi antaa asetuksia omaan toimivaltaansa kuuluvalla alalla sellaisissa kysymyksissä, joista ei säädetä laissa. Hallituksen asetukset eivät saa olla ristiriidassa lakien kanssa. Tämä ei rajoita parlamentin valtaa, sillä parlamentilla on toimivalta käsitellä mitä tahansa sääntelyn alaa.
Perustuslain sekä lainsäädännästä vuonna 2010 annetun lain CXXX (*Jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény*) mukaisesti hallitus voi antaa lakien täytäntöönpanoasetuksia erillisen laissa annetun valtuutuksen nojalla. Lainsäädäntää koskevan lain 5 §:n 1 momentin mukaan täytäntöönpanoasetuksen antamista koskevassa valtuutuksessa on määriteltävä valtuutettu, valtuutuksen kohde ja sen laajuus. Valtuutettu ei voi siirtää lainsäädäntövaltaa edelleen muille osapuolille.

3.2. Pääministerin asetukset (*miniszterelnöki rendelet*)

Perustuslain mukaan pääministeri voi myös antaa asetuksia, esimerkiksi nimittää asetuksella varapääministerin ministereiden joukosta. Pääministerin asetus on normihierarkiassa samalla tasolla kuin ministeriöiden asetukset.

3.3. Ministeriön asetukset

Ministeriön asetus (*miniszteri rendelet*) asettuu normihierarkiassa hallituksen asetusten alapuolelle. Perustuslain mukaan ministeriöt voivat antaa asetuksia joko lakiin tai hallituksen (alkuperäisen lainsäädäntövallan nojalla antamaan) asetukseen perustuvan **valtuutuksen nojalla** itsenäisesti tai yhdessä jonkin toisen ministeriön kanssa. Ministeriön asetukset eivät saa olla ristiriidassa minkään lain, hallituksen asetuksen tai Unkarin keskuspankin pääjohtajan antaman asetuksen kanssa.

3.4. Unkarin keskuspankin pääjohtajan asetus

Unkarin keskuspankin pääjohtaja voi antaa asetuksia **lainsäädäntöön perustuvan valtuutuksen nojalla** ja perustavassa säädöksessä määritellyn toimivallan puitteissa. Nämä asetukset eivät saa olla ristiriidassa lakien kanssa.

3.5. Itsehallintoelinten johtajien asetukset (*önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete*)

Perustuslain 23 §:n 4 momentin mukaan itsehallintoelinten johtajat voivat antaa asetuksia lainsäädäntöön perustuvan valtuutuksen nojalla ja perustavassa säädöksessä määritellyn toimivallan puitteissa. Nämä asetukset eivät saa olla ristiriidassa minkään lain, hallituksen asetuksen, pääministerin asetuksen, ministeriön asetuksen tai Unkarin keskuspankin pääjohtajan asetuksen kanssa.

3.6. Paikallishallinnon asetukset (*helyi önkormányzati rendelet*)

Perustuslain 32 §:n 2 momentin mukaan paikallishallinnon edustuselin voi antaa toimivaltansa puitteissa paikallishallinnon asetuksia sellaisten paikallisten yhteiskunnallisten suhteiden järjestämiseksi, joista ei säädetä lailla, lainsäädäntöön perustuvan valtuutuksen nojalla. Paikallishallinnon asetukset eivät saa olla ristiriidassa muun lainsäädännön kanssa.

Paikallishallinnon edustuselinten antamiin asetuksiin sovellettavat yksityiskohtaiset säännöt sisältyvät Unkarin paikallishallinnosta vuonna 2011 annettuun lakiin CLXXXIX (*Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény*).

4. Kansainväliset sopimukset ja kansainvälisen lainsäädännön perusperiaatteet

Unkarin hallitus voi tehdä **kansainvälisiä sopimuksia** muiden valtioiden / muiden valtioiden hallitusten kanssa. Unkarissa kansainvälisten sopimusten ja kansallisen lainsäädännön suhde perustuu dualistiseen järjestelmään: kansainvälisistä sopimuksista tulee osa **Unkarin lainsäädäntöä**, kun ne **saatetaan voimaan** unkarilaisella säädöksellä.

Kansainvälisen oikeuden periaatteet

Unkarin perustuslain Q §:n 3 momentin mukaan Unkari hyväksyy yleisesti tunnustetut kansainvälisen oikeuden periaatteet. Kansainvälinen tapaoikeus ja kansainvälisen oikeuden yleiset periaatteet ovat siis automaattisesti osa Unkarin lainsäädäntöä ilman, että niitä tarvitsee erikseen saattaa sen osaksi.

II. Muut, laajasti ymmärretyt oikeuslähteet, joita ei luokitella säädöksiksi

1. Julkishallinnon oikeudelliset välineet

Unkarin oikeusjärjestelmä käsittää julkishallinnon oikeudellisia välineitä, jotka eivät ole säädöksiä, vaikka ne sisältävät normatiivisia säännöksiä.

Lainsäädännästä vuonna 2010 annetussa laissa CXXX määritellään kaksi erityyppistä julkishallinnon oikeudellista välinettä: normatiiviset päätökset ja normatiiviset määräykset. Nämä käytännesäännöt eivät ole yleisesti sitovia eli ne eivät sido kaikkia. Ne ovat sisäisiä määräyksiä ja organisaatiota ja toimintaa koskevia sääntöjä, jotka koskevat pelkästään ne antanutta elintä tai kyseisen elimen alaisia yhteisöjä tai henkilöitä. Normatiivisissa päätöksissä ja määräyksissä ei voida määritellä kansalaisten oikeuksia tai velvollisuuksia. Julkishallinnon oikeudelliset välineet eivät saa olla ristiriidassa lainsäädännön kanssa, eikä niissä saa toistaa lainsäädännön säännöksiä.

Lainsäädännästä annetun aiemman lain mukaan (vuonna 1987 annettu laki XI) myös **tilastolliset tiedonannot** (*statisztikai közlemény*) ja **oikeudelliset suuntaviivat** (*jogi iránymutatás*) katsottiin oikeuslähteiksi (eli muiksi hallinnon oikeudellisiksi välineiksi), jotka eivät ole säädöksiä. Lainsäädännästä annetussa uudessa laissa ei enää mainita kyseisiä asiakirjoja, ja uuden lain tultua voimaan (1. tammikuuta 2011) oikeudelliset suuntaviivat kumottiin. Sen sijaan tilastolliset tiedonannot, jotka on annettu ennen uuden lain voimaantuloa, ovat voimassa, kunnes ne kumotaan. (Valtion tilastokeskuksen (*Központi Statisztikai Hivatal*) johtaja antaa tilastollisia tiedonantoja, joihin sisältyy velvoittavia määräyksiä. Nämä koskevat kuitenkin ainoastaan tilastotieteellisiä käsitteitä, menetelmiä, luokituksia, luetteloita ja numerotietoja.)

1.1. Normatiiviset päätökset

Normatiivisilla päätöksillä parlamentti, hallitus ja muut keskushallinnon elimet, perustuslakituomioistuin sekä finanssipoliittinen neuvosto (*Költségvetési Tanács*) voivat määrätä omasta organisaatiostaan ja toiminnastaan sekä toimintaohjelmistaan.

Paikallishallinnon edustuselimet voivat määrätä normatiivisissa päätöksissä omasta sekä määräysvallassaan olevien elinten toiminnasta sekä toimintaohjelmista ja määräysvallassaan olevien elinten organisaatiosta. Kansallisten itsehallintojen edustuselimet voivat määrätä normatiivisilla päätöksillä omasta ja määräysvallassaan olevien elinten organisaatiosta ja toiminnasta sekä toimintaohjelmista.

1.2. Normatiiviset määräykset

Tasavallan presidentti, pääministeri, keskushallinnon elinten johtajat (lukuun ottamatta hallitusta), valtakunnallisen tuomioistuinneuvoston (*Országos Bírósági Hivatal*) puheenjohtaja, ylin syyttäjä (*legfőbb ügyész*), oikeusasiamies, Unkarin keskuspankin pääjohtaja, valtion tilintarkastusviraston johtaja, Budapestin aluehallintoviraston ja läänien aluehallintovirastojen (*kormányhivatal*) johtajat sekä pormestarit ja pormestarin apulaiset (*jegyző*) voivat normatiivisilla määräyksillä määrätä valvonnassaan, ohjauksessaan tai määräysvallassaan olevien elinten organisaatiosta ja toiminnasta.

Lisäksi parlamentti, tasavallan presidentti, perustuslakituomioistuin, oikeusasiamies, itsehallintoelimet sekä pääministerin kanslia ja ministeriöiden kansliapäälliköt voivat antaa normatiivisia määräyksiä, jotka sitovat kyseisten elinten henkilöstöä.

2. Perustuslakituomioistuimen päätökset

Perustuslakituomioistuimen päätöksillä (*Alkotmánybíróság határozata*) on tärkeä asema Unkarin oikeusjärjestyksessä.

Perustuslakituomioistuimesta vuonna 2011 annetussa laissa CLI säädetään, että perustuslakituomioistuimella on seuraavat **tehtävät**:

se tarkistaa jälkikäteen säädösten perustuslaillisuuden (*utólagos normakontroll eljárás*)

se tarkistaa (ennaltaehkäisevästi) jo annettujen mutta ei vielä voimassa olevien säädösten ja kansainvälisten sopimusten tiettyjen määräysten perustuslaillisuuden

se tarkistaa säädöksen perustuslaillisuuden tuomarin pyynnöstä: jos tuomarin on oikeuskäsittelyn aikana sovellettava säädöstä, jota hän pitää perustuslain vastaisena tai jonka perustuslakituomioistuin on katsonut perustuslain vastaiseksi, tuomarin on keskeytettävä käsittely ja pyydettävä perustuslakituomioistuinta julistamaan kyseinen säädös tai säännös perustuslain vastaiseksi ja kieltämään sen soveltaminen

se antaa tuomion perustuslaissa taattujen oikeuksien rikkomisen johdosta tehdyistä perustuslaillisista valituksista: henkilö tai yhteisö, jota tietty asia koskee, voi tehdä perustuslaillisen valituksen, jos henkilön tai yhteisön perustuslaissa turvattuja oikeuksia on loukattu sen takia, että asiaa koskevassa oikeuskäsittelyssä sovelletaan perustuslain vastaista lainsäädäntöä ja henkilö tai yhteisö on käyttänyt kaikki muutoksenhakumahdollisuudet tai henkilöllä tai yhteisöllä ei ole muutoksenhakuoikeutta

se tutkii säädökset varmistaakseen, että ne vastaavat kansainvälisiä sopimuksia

se puuttuu perustuslain vastaisiin lainsäätäjän laiminlyönteihin

se ratkaisee tietyt toimivaltakiistat valtion elinten välillä sekä paikallishallintojen ja valtion elinten välillä

se tulkitsee perustuslain säännöksiä

se käsittelee toimivaltaansa kuuluvat eri alojen oikeusasiat laissa säädetyn mukaisesti.

Perustuslakituomioistuin perustelee ratkaisunsa yksityiskohtaisesti. Perustuslakituomioistuimen päätöksistä ei voi valittaa, ja ne ovat yleisesti sitovia.

3. Tuomioistuinten oikeuskäytäntö

Unkarin **korkeimman oikeuden** (1. tammikuuta 2012 lähtien: *Kúria*) tehtävänä on varmistaa lainsäädännön yhdenmukainen soveltaminen ja antaa oikeudellista ohjausta alemman oikeusasteen tuomioistuimille. Tätä varten korkein oikeus tekee **lainsäädännön yhdenmukaisuutta koskevia päätöksiä** (*jogegységi határozat*) ja **oikeudellisia periaatepäätöksiä** (*elvi bírósági határozat*).
Lainsäädännön yhdenmukaisuutta koskeva menettely (*jogegységi eljárás*) voidaan aloittaa, jos oikeuskäytännön kehittäminen tai yhdenmukaisuus edellyttävät lainsäädännön yhdenmukaisuutta koskevan päätöksen tekemistä periaatekysymyksessä tai jos jokin korkeimman oikeuden jaostoista aikoo poiketa toisen jaoston tekemästä päätöksestä. Lainsäädännön yhdenmukaisuutta koskeva päätös velvoittaa tuomioistuimia.
Periaatepäätökset perustuvat korkeimman oikeuden jaostojen käytäntöihin, ja nekin edistävät oikeuskäytännön yhdenmukaisuutta.
Lainsäädännön yhdenmukaisuutta koskevat päätökset ja periaatepäätökset julkaistaan **korkeimman oikeuden virallisessa päätöskokoelmassa** (*Legfelsőbb Bíróság határozatainak Hivatalos Gyűjteménye*).

III. Lainsäädännön soveltamisala

Lainsäädännön alueellinen soveltamisala kattaa Unkarin koko alueen, kun taas paikallishallinnon asetusten alueellinen soveltamisala rajoittuu paikallishallinnon toimialueelle. Lainsäädännön henkilöllinen soveltamisala ulottuu Unkarissa asuviin yksityishenkilöihin, Unkariin sijoittautuneisiin oikeushenkilöihin ja Unkarin alueella oleviin yhteisöihin, jotka eivät ole oikeushenkilöitä, sekä Unkarin ulkopuolella oleskeleviin Unkarin kansalaisiin.
Paikallishallinnon asetusten henkilöllinen soveltamisala ulottuu paikallishallinnon toimialueella luonnollisiin henkilöihin, oikeushenkilöihin sekä yhteisöihin, jotka eivät ole oikeushenkilöitä.
Lainsäädäntää koskevassa laissa kielletään **taannehtiva vaikutus** ja todetaan, ettei säädöksellä voida asettaa velvoitteita, jotka koskevat lain voimaantuloa edeltävää aikaa, tai koventaa velvoitteita tai peruuttaa tai rajoittaa oikeuksia, jotka on annettu ennen lain voimaantuloa, tai julistaa lainvastaiseksi tekoa, joka on tapahtunut ennen lain voimaantuloa.
Säädöksessä on aina määritettävä sen **voimaantulopäivä** siten, että jää riittävästi aikaa valmistautua sen soveltamiseen.
Säädöksen ja sen täytäntöönpanosäädösten (*végrehajtási jogszabályok*) on tultava voimaan samanaikaisesti. Säädös (tai säännös) lakkaa olemasta voimassa, jos se kumotaan, tai lainsäädännästä annetun lain nojalla, jos se sisältää pelkästään muutos- tai kumoamissäännöksiä.

IV. Oikeudelliset tietokannat

Unkarin virallinen lehti (Magyar Közlöny) ilmestyy sähköisessä muodossa, ja siihen sisältyvät tekstit ovat autenttisia.
Virallinen lehti sisältää lainsäädännön (paikallishallinnon asetuksia lukuun ottamatta) ja erityisesti seuraavat:
perustuslakituomioistuimen määräykset ja päätökset, jotka on julkaistava virallisessa lehdessä laissa säädetyllä tavalla tai perustuslakituomioistuimen päätöksen mukaisesti
parlamentin päätökset
lainsäädännön yhdenmukaisuutta koskevat korkeimman oikeuden päätökset
kansallisen vaalilautakunnan (*Országos Választási Bizottság*) lausunnot (*állásfoglalás*)
liitteet, myös päätöskokoelma (*Határozatok Tára*)
virallinen kertomus (*Hivatalos Értesítő*).
Kansallinen säädöskokoelma (Nemzeti Jogszabálytár) sisältää kaiken lainsäädännön (paikallishallinnon asetuksia lukuun ottamatta) ja julkishallinnon oikeudelliset välineet, jotka ovat voimassa hakuhetkellä. Säädöksistä esitetään konsolidoitu versio muutoksineen.
Tietoja voi etsiä säädöksen otsikon ja numeron perusteella tai myös säädöstekstin perusteella.
Tietokantoja voi käyttää **ilmaiseksi** rajoituksetta.

Linkkejä

Sähköinen virallinen lehti
Kansallinen säädöskokoelma

Päivitetty viimeksi: 17/07/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Malta

Tällä sivulla on tietoa Maltan oikeusjärjestelmästä.

Oikeuslähteet

parlamentin lait (primaarioikeus)
asetukset, säännöt, määräykset, alempien viranomaisten oikeussäännöt (toissijainen lainsäädäntö)
EU:n lainsäädäntö, myös Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö
Perustuslaki on kansallisen oikeuden peruslähde. Perustuslain mukaan parlamentti antaa lait parlamentin lakeina, mutta parlamentti voi siirtää lainsäädäntövaltaa muille elimille (kuten ministereille, viranomaisille ja julkishallinnon elimille), joilla on valta antaa toissijaista lainsäädäntöä parlamentin laissa niille annetun toimivallan rajoissa.
Myös EU:n lainsäädäntö ja erityisesti Maltan liittymissopimus vaikuttavat kansalliseen oikeusjärjestykseen.
Maltassa ei ole tuomioistuinkäytäntöön perustuvaa lainsäädäntöä. Tuomioistuin tulkitsee lakia sellaisena kuin se sisältyy erilaisiin säädöksiin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei aikaisemmilla oikeustapauksilla olisi oikeusvaikutusta. Itse asiassa tuomarit eivät yleensä poikkea oikeuskäytännössä vakiintuneesta periaatteesta ilman painavaa perustetta. Alemmat oikeusasteet seuraavat myös yleensä korkeimman oikeuden eri lainkohdista luomia periaatteita.

Oikeudellisten välineiden lajit

Kansainväliset sopimukset voivat muodostaa osan Maltan lainsäädäntöä.

Euroopan ihmisoikeussopimus

Euroopan ihmisoikeus sisällytettiin osaksi Maltan lainsäädäntöä parlamentin lailla XIV vuonna 1987. Mikään Maltan laki ei voi olla ristiriidassa kyseisessä sopimuksessa määrättyjen oikeuksien ja vapauksien kanssa. Tuomioistuimet voivat tutkia, onko laki ristiriidassa sopimuksen kanssa.

Normihierarkia

Kansallisella tasolla perustuslaki on maan ylin laki, jonka jälkeen tulevat parlamentin lait ja seuraavana toissijainen lainsäädäntö. Kuten edellä kuitenkin todettiin, liittymissopimus ja EU:n säädökset ovat oikeudellisesti sitovia ja päteviä Maltassa – kuten kaikissa jäsenvaltioissa – ja ne on otettava huomioon yleisesti EU:n oikeuden ohella.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Maltassa lainsäädäntövallan, toimeenpanovallan ja tuomiovallan käyttäjät valvovat toisiaan. Kukin vallankäyttäjä käyttää lainsäädäntö-, toimeenpano- ja tuomiovaltaansa omalla alallaan, ja keskinäisellä valvonnalla, jonka Malta on omaksunut englantilaisesta oikeusvaltioajattelusta, saadaan Maltan oikeusjärjestelmä toimimaan sujuvasti.

Säätämismenettely

Maltan parlamentaarinen järjestelmä on samanlainen kuin Yhdistyneen kuningaskunnan järjestelmä, mikä ei ole yllättävää 180 vuotta kestäneen brittihallinnon jälkeen. Ministeri tekee lakiehdotuksen, joka julkaistaan virallisessa lehdessä parlamentin ensimmäistä käsittelyä varten. Jos laki on tärkeä, voidaan ehdotuksesta antaa ennakkoon valkoinen kirja. Toisessa käsittelyssä parlamentin jäsenillä on tilaisuus esittää yleisiä huomautuksia käsiteltävänä olevasta lakiehdotuksesta, minkä jälkeen edustajainhuoneen muodostama valiokunta tutkii tarkoin lakiehdotuksen jokaisen säännöksen ja esittää mahdollisia muutoksia. Valiokuntakäsittelyn päätyttyä lakiehdotus palautetaan parlamenttiin kolmatta ja viimeistä käsittelyä varten, minkä jälkeen – kun tasavallan presidentti on antanut hyväksyntänsä – laki vahvistetaan.

Yleensä laki tulee voimaan lain julkaisemispäivänä, ellei laissa itsessään ole nimenomaisesti mainittu, että asiasta vastaava ministeri voi saattaa lain (tai lain osan) voimaan jonain muuna päivänä.

Oikeudelliset tietokannat

Kansallinen oikeudellinen tietokanta: Maltan lainsäädäntö – Oikeudelliset palvelut

Palvelussa on saatavissa ilmaiseksi

kaikki kansallinen ensisijainen ja toissijainen lainsäädäntö

oikeudelliset julkaisut – kuten lait, lakiehdotukset, oikeudelliset tiedonannot ja viranomaisten oikeussäännöt.

Linkkejä

Maltan lainsäädäntö

Päivitetty viimeksi: 04/05/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota nl on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Alankomaat

Tällä sivulla on tietoja Alankomaiden oikeusjärjestelmästä.

Alankomaiden hallitukseen kuuluu ministereiden lisäksi kuningas. Tässä suhteessa maa on erityisasemassa, koska valtaosassa länsieurooppalaisia monarkioita monarkki ei ole hallituksen jäsen. Alankomaiden perustuslaki (Grondwet) uudistettiin perusteellisesti vuonna 1848. Maa on siitä asti ollut perustuslaillinen monarkia, jossa on parlamentaarinen järjestelmä.

Oikeuslähteet

Oikeudellisten välineiden lajit

Perustuslaki muodostaa Alankomaiden valtiojärjestelmän kehyksen ja lainsäädännön perustan. Alankomaiden ja muiden valtioiden väliset sopimukset ovat tärkeä oikeuslähde; perustuslain 93 §:n mukaan kansainvälisten järjestöjen tekemien sopimusten määräyksillä ja päätösten säännöksillä voi olla välitön vaikutus Alankomaiden oikeusjärjestykseen. Tällöin kyseiset määräykset/säännökset ovat ensisijaisia Alankomaiden lakeihin nähden. Kuningaskunnassa voimassa olevaa lainsäädäntöä ei sovelleta, jos se ei ole yhdenmukainen tällaisten määräysten/säännösten kanssa. Tästä seuraa, että perussopimuksiin, asetuksiin ja direktiiveihin kirjattu Euroopan unionin lainsäädäntö on keskeinen oikeuslähde Alankomaissa.

Alankomaiden kuningaskunnan valtiosäännössä (*Statuut*) määritellään Alankomaiden, Aruban, Curaçaon ja Sint Maartenin väliset poliittiset suhteet.

Lait laaditaan kansallisella tasolla. Keskushallinto voi lailla siirretyin valtuuksin vahvistaa (tarkempia) sääntöjä valtioneuvoston määräyksin ja ministeriöiden asetuksin. Myös itsenäiset valtioneuvoston määräykset (joita ei ole johdettu mistään laista) ovat mahdollisia. Keskushallintoa alemmilla julkisoikeudellisilla elimillä (provinsseilla, kunnilla ja vesikunnilla) on perustuslaista johdetut sääntelyvaltuudet.

Oikeuskäytäntö on oikeuslähde, koska oikeuden päätösten vaikutus ulottuu pidemmälle kuin siihen nimenomaiseen tapaukseen, josta se on annettu. Korkeampien oikeusasteiden päätökset ovat ohjeellisia. Korkeimman oikeuden päätöksillä on erityistä painoarvoa, koska sen tehtävänä on edistää oikeudenkäytön yhdenmukaisuutta. Uusissa tapauksissa alemman oikeusasteen tuomari ottaa siis päätöksenteossaan huomioon korkeimman oikeuden aiemmat päätökset.

Yleisillä oikeusperiaatteilla on merkitystä hallinnon ja oikeudenkäytön kannalta. Joskus näihin periaatteisiin (mm. ”oikeus ja kohtuus”) viitataan laissa, esimerkiksi siviililaissa (*Burgerlijk Wetboek*). Myös tuomarit voivat päätöksenteossaan tukeutua yleisiin oikeusperiaatteisiin.

Tapaoikeus, josta käytetään myös nimitystä kirjoittamaton oikeus, on täydentävä oikeuslähde. Periaatteessa tapaan voidaan vedota vain, jos siihen viitataan laissa, mutta tuomari voi tuomiossaan ottaa tavan huomioon, jos asia on ristiriitainen. Rangaistavien tekojen tapauksessa tapaoikeus ei voi toimia oikeuslähteenä (perustuslain 16 §).

Normihierarkia

Perustuslain 94 §:n mukaan eräät kansainväliset oikeussäännöt ovat normihierarkiassa ylimpänä. Tämä tarkoittaa, että säädöksiä, jotka ovat ristiriidassa niiden kanssa, ei sovelleta. Esimerkiksi Euroopan unionin oikeus on ensisijainen kansalliseen oikeuteen nähden. Seuraavaksi hierarkiassa tulevat valtiosääntö, perustuslaki ja tavalliset lait. Ne ovat ensisijaisia muihin säännöksiin nähden. Hallitus ja parlamentti (*Staten-Generaal*) antavat yhdessä tavalliset lait.

Edelleen on sovittu, että laki voi menettää oikeusvaikutuksensa kokonaan tai osittain ainoastaan myöhemmin annetulla lailla. Lisäksi on olemassa yleinen tulkintasääntö, jonka mukaan erityislait ovat ensisijaisia yleisiin lakeihin nähden. Mannereurooppalaisen perinteen mukaisesti laki on normihierarkiassa korkeammalla kuin oikeuskäytäntö.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Säätämismenettely

Hallitus ja parlamentti säätävät yhdessä lait. Lakiesityksen voi tehdä joko hallitus tai parlamentin edustajainhuone eli toinen kamari (*Tweede Kamer*). Alankomaiden ylin hallintotuomioistuin (*Raad van State*) antaa lausunnon lakiesityksistä (ja valtioneuvoston määräyksistä). Lakiesitystä valmisteltaessa kuullaan yleensä muita asianomaisia.

Yleensä ministerineuvosto (*ministerraad*) vahvistaa lakiesityksen ja toimittaa sen ylimmälle hallintotuomioistuimelle lausuntoa varten. Hallitus vastaa lausuntoon laatimalla yksityiskohtaisemman mietinnön. Tämän jälkeen hallitus toimittaa – mahdollisesti muutetun – lakiesityksen edustajainhuoneelle.

Lakiesitys voi muuttua edustajainhuoneen käsittelyssä, koska edustajainhuoneella on muutoksenteko-oikeus. Sen jälkeen kun esitys on hyväksytty edustajainhuoneessa, se siirtyy senaatin eli parlamentin ensimmäisen kamarin (*Eerste Kamer*) käsittelyyn. Senaatti ei voi enää muuttaa esitystä, ainoastaan hyväksyä tai hylätä sen. Senaatin hyväksynnän jälkeen kuningas ja ministeri vahvistavat lakiesityksen ja siitä tulee laki.

Oikeudelliset tietokannat

Overheid.nl-sivustolla on saatavilla kaikenlaista tietoa Alankomaiden valtionhallinnosta. Sieltä löytyvät muun muassa kansalliset ja paikalliset lait. Viralliset lehdet (*Staatsblad*, *Staatscourant* ja *Tractatenblad*) löytyvät erilliseltä officielebekendmakingen.nl-sivustolta. Sieltä löytyvät myös kaikki parlamentin julkaisut.

Onko tietokannan käyttö ilmaista?

Tietokantaa voi käyttää **maksutta**.

Linkkejä

Valtionhallinto
Hallitus
Ulkoministeriö
Edustajainhuone
Government.nl
Houseofrepresentatives.nl

Päivitetty viimeksi: 19/11/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota de on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Itävalta

Johdanto – tällä sivulla annetaan tietoa Itävallan oikeusjärjestelmästä ja esitetään yleiskatsaus Itävallan lainsäädäntöön.

Oikeuslähteet

Itävallan oikeusjärjestelmä perustuu ensisijaisesti säädännäiseen oikeuteen. Tapaoikeudella on sen sijaan hyvin vähäinen merkitys. Ylimpien tuomioistuinten ratkaisuilla on suuri merkitys, ja ne toimivat tärkeinä suuntaviivoina lakien soveltamisessa. Tuomioistuinten ratkaisuja ei pidetä kuitenkaan virallisina oikeuslähteinä.

Itävallan valtiosääntöoikeuden mukaan kansainvälisen oikeuden yleisesti tunnustetut periaatteet ovat osa liittovaltion oikeutta. Lisäksi perustuslaissa säädetään **valtiosopimusten** (yleisestä ja erityisestä) saattamisesta osaksi Itävallan oikeusjärjestelmää. Valtiosopimusten hierarkia määräytyy Itävallan oikeusjärjestelmässä sopimusten sisällön mukaan.

Perustuslakia muuttavan tai sitä täydentävän valtiosopimuksen hyväksyminen edellyttää kansallisneuvostossa samaa määräenemmistöä kuin liittovaltion perustuslakia koskevien päätöslauselmien hyväksyminen. Lakia muuttavia tai täydentäviä valtiosopimuksia koskeviin päätöksiin sovelletaan samoja vaatimuksia kuin lakiesitysten hyväksymiseen.

Valtiosopimukset tekee periaatteessa liittovaltion presidentti liittovaltion hallituksen tai sen valtuuttaman liittovaltion ministerin pyynnöstä. Lakia muuttaville tai täydentäville poliittisille valtiosopimuksille on saatava ennen sopimuksen tekemistä kansallisneuvoston hyväksyntä. Liittovaltion presidentti voi valtuuttaa liittohallituksen tai sen toimivaltaisia jäseniä tekemään valtiosopimuksia, jotka eivät ole poliittisia eivätkä muuta tai täydennä lainsäädäntöä.

Itävallan liittovaltion perustuslain mukaisesti kussakin **yhdeksässä osavaltiossa** sovelletaan liittovaltion (perustus)lain ohella **osavaltion (perustus)lakia**. Osavaltion valtiosääntöoikeus ei saa olla ristiriidassa liittovaltion valtiosääntöoikeuden kanssa ja on sen vuoksi **alisteinen** liittovaltion valtiosääntöoikeuteen nähden. Tällaista ensisijaisuusjärjestystä ei sen sijaan periaatteessa ole liittovaltion ja osavaltioiden lainsäädännön välillä. Vuodesta 1988 lähtien osavaltiot ovat voineet tehdä myös valtiosopimuksia niiden toimivaltaan kuuluvilla aloilla. Ulkosuhteissa liittovaltion hallituksella on kuitenkin ensisijainen asema.

Oikeudellisten välineiden lajit – normihierarkia

Liittovaltion perustuslain säännöksen hyväksyminen edellyttää yleensä, että sitä kannattaa kahden kolmasosan enemmistö kansallisneuvostossa, jonka jäsenistä vähintään puolet on läsnä äänestyksessä. Näin annettu säädös on lisäksi nimenomaisesti nimettävä perustuslaiksi tai perustuslain säännökseksi. Liittovaltion tavallisesta lainsäädännöstä kansallisneuvostossa tehtävän päätöksen hyväksyminen edellyttää puolestaan, että päätös saa ehdottoman enemmistön annetuista äänistä ja että vähintään kolmasosa jäsenistä on läsnä.

1. Liittovaltion perustuslain pääperiaatteet

Seuraavat Itävallan liittovaltion perustuslain pääperiaatteet ovat Itävallan oikeusjärjestelmän tärkeimmät normit:

demokratiaperiaate
vallanjakoperiaate
oikeusvaltioperiaate
tasavaltalaisuusperiaate
liittovaltioperiaate ja
liberalismin periaate.

Nämä pääperiaatteet yhdessä muodostavat **perustuslaillisen järjestelmän** ytimen.

Pääperiaatteilla on tärkeä perustuslaillinen merkitys. Jos jokin pääperiaatteista hylätään **perustuslakia muuttamalla** tai periaatteiden keskinäisiä suhteita muutetaan merkittävästi, kyseessä on kokonaismuutos, jolle on saatava **hyväksyntä kansanäänestyksessä**.

2. EU:n primaarioikeus ja johdettu oikeus

Itävallan liittyminen Euroopan unionin jäseneksi 1. tammikuuta 1995 merkitsi Itävallan liittovaltion perustuslain kokonaismuutosta. Liittymisen jälkeen Itävallan perusoikeusjärjestyksen perustana on ollut sekä kansallinen valtiosääntöoikeus että Euroopan unionin oikeus **(dualistinen valtiosääntöjärjestelmä)**.

Vallitsevan näkemyksen mukaan **EU:n oikeus on ensisijainen kansalliseen oikeuteen** ja myös tavalliseen liittovaltion valtiosääntöoikeuteen **nähden**, mutta ei liittovaltion perustuslain pääperiaatteisiin nähden.

3. "Tavallinen" liittovaltion valtiosääntöoikeus

Valtiosääntöoikeudessa annetaan pelisäännöt poliittiselle toiminnalle, sillä siinä säädetään

lainsäädäntömenettelystä
ylimpien valtioelinten asemasta
liittohallituksen ja osavaltioiden välisestä suhteesta lainsäädäntöä ja täytäntöönpanoa koskevissa asioissa
tuomioistuinten suorittamasta valtiovallan toiminnan valvonnasta.

4. Liittovaltion laki
Liittovaltion perustuslaissa säädetyn oikeusvaltioperiaatteen mukaan kaikki toimeenpanovalta (hallintovalta ja tuomiovalta) on sidottu lakiin. Lainsäädäntövalta jaetaan liittovaltion perustuslaissa liittovaltion ja osavaltioiden kesken.
5. Asetus
Asetukset ovat **hallintoviranomaisten antamia yleisiä oikeussäännöksiä**, jotka kohdistuvat kaikkiin oikeussubjekteihin. Muita yleisiä säädöksiä (yleensä yksittäisiä lakeja) täsmentävien toimeenpanoasetusten antamista koskee perustuslain mukainen yleinen valtuutus antaa säädöksiä. Lakia muuttavien tai lakia täydentävien asetusten antaminen edellyttää nimenomaista perustuslain mukaista valtuutusta.
6. Päätös
Päätökset ovat ensisijaisesti oikeuden täytäntöönpanoon tarkoitettuja hallintotoimia, jotka koskevat yhtä tai useampaa henkilöä.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet
Liittovaltion perustuslakiin perustuvan liittovaltion ja osavaltioiden välisen toimivaltajaon mukaisesti lainsäädäntömenettelyyn osallistuu useita eri elimiä. **Kansallisneuvosto** käyttää lainsäädäntövaltaa **yleensä liittoneuvoston** myötävaikutuksella. Kansallisneuvoston 183 jäsentä valitaan suorilla kansanvaaleilla, kun taas maapäivät valitsee liittoneuvoston, jolla on yleensä vain vastustusoikeus lainsäädäntömenettelyssä.
Maapäivät antaa lainsäädäntöä osavaltioissa.
Lainsäädäntömenettely
Kansallisneuvosto saa liittovaltion lainsäädäntöä koskevia esityksiä
jäsentensä esityksinä (jäsenaloitteet)
liittohallituksen ehdotuksina (hallituksen esitykset)
liittoneuvoston esityksinä.
Kansallisneuvoston käsittelyyn on lisäksi saatettava sellaiset lakiesitykset, joita kannattaa vähintään 100 000 äänioikeutettua tai vähintään yksi kuudesosa kolmen osavaltion äänioikeutetuista (kansalaisaloite).
Käytännössä useimmat **lakialoitteet** ovat lähtöisin **liittohallitukselta**. Ne on hyväksyttävä liittohallituksessa (ministerineuvostossa) yksimielisesti. Ennen liittohallituksen päätöksentekoa liittovaltion toimivaltaisen ministerin valmistelema lakiesitys julkaistaan, jotta muut osapuolet (osavaltiot, sidosryhmät) voivat antaa siitä lausuntonsa.
Kansallisneuvoston päätöksen jälkeen lakiesitykset on hyväksyttävä liittoneuvostossa (liittovaltion rahoituslakiesityksiä ei tarvitse käsitellä liittoneuvostossa, koska ne kuuluvat kansallisneuvoston yksinomaiseen toimivaltaan). Tämän jälkeen liittokansleri esittää lain liittopresidentin **vahvistettavaksi**.
Kansallisneuvosto voi päättää **kansanäänestyksen** järjestämisestä. Sitä voi vaatia myös kansallisneuvoston jäsenten enemmistö. Tällöin lakiesitys, jonka kansallisneuvosto on jo hyväksynyt, on vielä hyväksyttävä kansanäänestyksessä, ennen kuin se voidaan vahvistaa. Lisäksi kaikkien liittovaltion perustuslain kokonaismuutosten on tultava hyväksytyksi kansanäänestyksessä.
Liittopresidentti vahvistaa allekirjoituksellaan, että liittovaltion lait on säädetty perustuslain mukaisesti. Liittokansleri varmentaa liittopresidentin antaman **vahvistuksen**.
Varmennuksen jälkeen liittovaltion lait annetaan tiedoksi Itävallan virallisessa lehdessä. Liittovaltion laki tulee **voimaan** – jos laissa ei nimenomaisesti toisin säädetä (taannehtivuus tai *vacatio legis*) – sitä päivää seuraavasta päivästä lähtien, jona kyseisen lain tiedoksiannon sisältävä virallinen lehti julkaistaan ja toimitetaan painosta.
Laki voidaan kumota nimenomaisesti (muodollinen derogaatio) tai säätämällä uusi säädös, joka poikkeaa sisällöltään aiemmasta normista, ilman että aiemman normin voimassaolon päättymisestä määrätään erikseen (materiaalinen derogaatio, *lex posterior derogat legi priori*). Yleiset säädökset ovat alisteisia erityissäädöksille (*lex specialis derogat legi generali*). Säädöksen voimassaoloaika voidaan määrittää myös itse säädöksessä.
Oikeudelliset tietokannat
Liittovaltion digitalisaatio- ja talousasioiden ministeriö (***Bundesministerium für Digitalisierung und Wirtschaftsstandort***) ylläpitää oikeustietojärjestelmää (RIS), jonka kautta Itävallan lainsäädäntö on saatavilla verkossa.
Onko oikeudellinen tietokanta maksuton?
Liittovaltion oikeustietojärjestelmää (RIS) voi käyttää maksutta.
Yhteenveto tietokannan sisällöstä
Liittovaltion oikeustietojärjestelmä tarjoaa seuraavia tietoja:
Liittovaltion lait
Konsolidoidut liittovaltion lait
Säädöskokoelmat (*Bundesgesetzblatt*) vuodesta 2004 lähtien
Säädöskokoelmat 1945–2003
Itävallan keisarikunnan, valtakunnan ja liittovaltion säädöskokoelmat 1848–1940
Laki- ja asetuskokoelmat 1740–1848 (ulkoinen)
Saksan säädöskokoelmat 1919–1945 (ulkoinen)
Lakiesitykset (*Begutachtungsentwürfe*)
Hallituksen esitykset (*Regierungsvorlagen*)
Osavaltioiden lait
Konsolidoidut osavaltioiden lait
Osavaltioiden viralliset ja epävirallliset lehdet (eri ajanjaksoilta)
Kuntien määräykset: Valikoituja oikeusnormeja seuraavien osavaltioiden kunnista:
Kärnten (kaikki kunnat)
Niederösterreich (Ala-Itävalta)
Oberösterreich (Ylä-Itävalta)
Salzburg
Steiermark
Wien
Tuomioistuinten oikeuskäytäntö
Perustuslakituomioistuin (*Verfassungsgerichtshof* VfGH)
Hallintotuomioistuin (*Verwaltungsgerichtshof* VwGH)
Hallintotuomioistuimen ”normiluettelo”

Oikeuskäytäntö (korkein oikeus (*Oberster Gerichtshof*), osavaltioiden ylioikeudet (*Oberlandesgerichte*), alueoikeudet (*Landesgerichte*), piirituomioistuimet (*Bezirksgerichte*), ylin patentti- ja tavaramerkkituomioistuin (*Oberste Patent- und Markensenat*) ja kansainväliset tuomiot)
Liittovaltion hallintotuomioistuin (*Bundesverwaltungsgericht*)
Alueelliset hallintotuomioistuimet (*Landesverwaltungsgerichte*)
Finanssituomioistuin (*Bundesfinanzgericht*) (ulkoinen)
Tietosuojaviranomainen (*Datenschutzbehörde*) (ennen vuotta 2014 *Datenschutzkommission*)
Kurinpitolautakunnat (*Disziplinarkommissionen*), ylin kurinpitolautakunta (*Disziplinaroberkommission*), valituslautakunta (*Berufungskommission*)
henkilöstöedustuksen valvontaviranomainen (*Personalvertretungsaufsichtsbehörde*) (ennen vuotta 2014 *Personalvertretungs-Aufsichtskommission*)
Tasa-arvolautakunnat (*Gleichbehandlungskommissionen*) vuodesta 2014
Tasa-arvolautakunnat (*Gleichbehandlungskommissionen*) vuodesta 2008 (ulkoinen)
vero- ja tulliasioiden tietojärjestelmä (*Finanzdokumentation*), riippumaton verotuomioistuin (*Unabhängiger Finanzsenat*) (ulkoinen)
riippumattomat hallinnolliset elimet (*unabhängige Verwaltungssenate*) – valikoituja päätöksiä vuosilta 1991–2013
Turvapaikka-asioiden tuomioistuin (*Asylgerichtshof*) – heinäkuu 2008–2013
Turvapaikka-asioiden valituslautakunta (*unabhängiger Bundesasylsenat*) – valikoituja päätöksiä vuodesta 1998 kesäkuun 2008 loppuun
Ympäristötuomioistuin (*Umweltsenat*) – valikoituja päätöksiä vuosilta 1994–2013
Liittovaltion ylin televiranomainen (*Bundeskommunikationssenat*) – valikoituja päätöksiä vuosilta 2001–2013
Julkisten hankintojen tarkastamisesta vastaavat viranomaiset (*Vergabekontrollbehörden*) – valikoituja päätöksiä vuoteen 2013
Siviili- ja rikosasioiden korkeimman oikeuden ja kassaatiotuomioistuimen ratkaisut (*Oberster Gerichts- und Cassationshof in Civil- und Strafsachen*) (1885–1897) (ulkoinen)
Itävallan keisarikunnan tuomioistuimen (*Reichsgericht*) ratkaisukokoelma 1869–1918 (ulkoinen)
Itävallan perustuslakituomioistuimen (*Verfassungsgerichtshof*) ratkaisukokoelma 1919–1979 (ulkoinen)
Itävallan hallintotuomioistuimen (*Verwaltungsgerichtshof*) ratkaisukokoelma 1876–1934 (ulkoinen)

Muut julkaisut:

Elinkeinolain (*Gewerbeordnung*) mukaiset tutkintomääräykset
Sosiaaliturvajärjestelmän viralliset ilmoitukset – velvoittavia vuodesta 2002
Terveydenhuollon rakennesuunnitelmat (ÖSG, RSG)
Viralliset eläinlääkintätiedotteet (AVN) 15.9.2004 alkaen

Määräykset (*Erlässe*)

Liittovaltion ministeriöiden määräykset
Liittovaltion valtiovarainministeriön suuntaviivat ja määräykset (ulkoinen)
Liittovaltion työ-, sosiaali-, terveys- ja kuluttajansuoja-asioiden ministeriön määräykset (ulkoinen)

Austrian Laws

Osa Itävallan laeista on saatavilla myös englanninkielisinä.

Lisätietoja

Lisätietoja on internetsivustolla Itävallan oikeustietojärjestelmä.

Päivitetty viimeksi: 13/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Puola

Tällä sivulla on tietoa Puolan oikeusjärjestelmästä.

Puolan on tasavalta, jossa on demokraattinen hallinto. Lainsäädäntövalta kuuluu parlamentille, joka muodostuu alahuoneesta **(Sejm)** ja ylähuoneesta **(Senat)** . Toimeenpanovalta kuuluu **Puolan tasavallan presidentille** (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej) ja **ministerineuvostolle** (Rada Ministrów). Tuomiovalta kuuluu tuomioistuimille.

Puolan oikeusjärjestelmä perustuu mannereurooppalaiseen oikeusjärjestelmään (**civil law perinne**). Puolan yleisiä tuomioistuimia ovat **muutoksenhakutuomioistuimet** (sądy apelacyjne), **aluetuomioistuimet** (sądy okręgowe) ja **alioikeudet** (sądy rejonowe). Niillä on valtuudet käsitellä rikosasioita, siviilioikeudellisia asioita, perhe- ja holhousoikeudellisia asioita, työoikeudellisia asioita ja sairausvakuutusasioita.

Hallinto-oikeudellinen tuomiovalta kuuluu korkeimmalle hallinto-oikeudelle (Naczelny Sąd Administracyjny), joka valvoo julkishallinnon toimintaa.

Korkein oikeus (Sąd Najwyższy) on keskitetyn tuomiovallan ylin elin Puolan tasavallassa, ja näin siis myös ylin muutoksenhakutuomioistuin. Korkeimman oikeuden päätehtäviä ovat oikeudenhoito Puolassa (yhdessä yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten kanssa), ylimääräiseen muutoksenhakuun kuuluvien kassaatioiden käsittely ja lain tulkintaa koskevien päätöslauselmien antaminen.

Perustuslakituomioistuin (Trybunał Konstytucyjny) on osa tuomioistuinlaitosta. Sillä on toimivalta ratkaista seuraavat asiat:
annetun lain perustuslainmukaisuus
toimivaltakiistat keskushallinnon toimielinten välillä
puolueiden tavoitteiden ja toiminnan perustuslainmukaisuus
kansalaisten tekemien perustuslakivalitusten käsittely.

Englanninkielinen käännös perustuslakituomioistuinlaista ja muita asiaan liittyviä lakeja on saatavissa Puolan perustuslakituomioistuimen verkkosivustolla.

Oikeuslähteet

Puolan lainsäädännön oikeuslähteitä ovat perustuslaki, lait, ratifioidut kansainväliset sopimukset ja asetukset. Perustuslaki katsotaan tärkeimmäksi Puolan lainsäädännön oikeuslähteeksi. Siinä on tietoa Puolan oikeusjärjestelmästä, toimielinjärjestelmästä, tuomioistuinjärjestelmästä ja paikallisviranomaisista. Siihen sisältyvät myös poliittiset vapaudet ja oikeudet. Tällä hetkellä voimassa oleva perustuslaki annettiin vuonna 1992. Puolan perustuslain teksti on saatavissa Puolan parlamentin alahuoneen (Sejm) verkkosivustolla puolaksi, englanniksi, saksaksi, ranskaksi ja venäjäksi.

Oikeudellisten välineiden lajit

Lait (ustawy) ovat yleisesti velvoittavia välineitä, jotka koskevat merkittäviä asioita. Mistä tahansa asiasta voidaan antaa laki. Toisinaan perustuslaissa on asetettu velvollisuus säätää tietystä asiasta lailla – esimerkiksi talousarviosta tai kansalaisten oikeudellisesta asemasta.

Puolan perustuslain mukaan jotkin **kansainväliset sopimukset** (umowy międzynarodowe) on vahvistettava lailla ennen ratifiointia. Tällaisen lain antaa parlamentti, ja sen allekirjoittaa presidentti. Sopimuksissa määrätään muun muassa erilaisista liittoutumista, poliittisista tai sotilaallisista sopimuksista, kansalaisten vapauksista, oikeuksista ja velvollisuuksista, kansainvälisten järjestöjen jäsenyydestä ja muista perustuslailla säädettävistä asioista.

Asetuksia (rozporządzenia) antavat perustuslaissa nimetyt hallintoelimet laissa annetun valtuutuksen mukaisesti.
Ministerineuvostolla on oikeus antaa luonteeltaan sisäisiä **päätöslauselmia** (uchwały), jotka velvoittavat ainoastaan päätöslauselman antavan toimielimen alaisia yksikköjä. Päätöslauselmat eivät voi olla oikeusperustana kansalaisia, oikeushenkilöitä ja muita subjekteja koskeville päätöksille.
Paikallishallinnon viranomaiset ja valtionhallinnon paikalliset viranomaiset voivat laissa annetun valtuutuksen nojalla säätää **paikallisia lakeja** (akty prawa miejscowego), joita sovelletaan niiden hallintoalueella.

Normihierarkia

Perustuslaki on Puolan lainsäädännön ensisijainen oikeuslähde. Puolan perustuslain jälkeen normihierarkiassa seuraavina ovat ratifioidut kansainväliset sopimukset, Euroopan unionin asetukset, direktiivit ja päätökset, lait sekä paikallisviranomaisten määräykset ja lait.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Lainsäädäntövaltaa käyttävät **Puolan parlamentin kaksi kamaria**: alahuone (Sejm) ja ylähuone (Senat). Parlamentin jäsenet valitaan **nelivuotiskaudeksi**.
Lainsäädännön aloiteoikeus on kansanedustajilla, ylähuoneella, Puolan tasavallan presidentillä ja ministerineuvostolla. Aloiteoikeus on myös ryhmällä, johon kuuluu **vähintään 100 000 kansalaista**, joilla on äänioikeus parlamenttivaaleissa.
Parlamentin alahuone käsittelee lakiehdotukset kolmessa käsittelyssä. Kun ala- ja ylähuone ovat hyväksyneet lakiehdotuksen, se lähetetään presidentille allekirjoitettavaksi. Presidentti voi ennen lakiehdotuksen allekirjoittamista siirtää sen perustuslakituomioistuimelle, joka ratkaisee lain perustuslainmukaisuuden.
Ministerineuvosto varmistaa **lakien** täytäntöönpanon, antaa **asetuksia**, tekee **ratifiointia edellyttävät kansainväliset sopimukset** ja hyväksyy tai hylkää **muut kansainväliset sopimukset**.

Säätämismenettely

Oikeus tehdä aloitteita

Lakialoitteen voivat tehdä kansanedustajat, parlamentin ylähuone, tasavallan presidentti, ministerineuvosto ja ryhmä, johon kuuluu vähintään 100 000 kansalaista, joilla on äänioikeus parlamenttivaaleissa.
Useimmiten lakiehdotuksen antavat ministerineuvosto tai kansanedustajat.
Lakiehdotus perusteluineen on toimitettava alahuoneen puhemiehelle eli **Sejmin marsalkalle** (Marszałek Sejmu), joka välittää sen tasavallan presidentille, ylähuoneelle ja ministerineuvoston puheenjohtajalle (pääministerille).

Keskustelu

Parlamentin alahuone käsittelee lakiehdotukset kolmessa käsittelyssä. Lakiehdotukset tutkitaan myös parlamentin ala- ja ylähuoneen erityisvaliokunnissa.

Lain antaminen

Parlamentin ylähuoneen on **30 päivän kuluessa lakiehdotuksen esittämisestä** hyväksyttävä se muutoksitta, esitettävä siihen muutoksia tai päätettävä sen hylkäämisestä kokonaan. **Alahuone** voi hylätä ylähuoneen esittämät muutokset vain äänten ehdottomalla enemmistöllä, kun kansanedustajia on läsnä vähintään puolet edustajien lakimääräisestä määrästä.

Lain vahvistaminen

Kun käsittely parlamentin ala- ja ylähuoneessa on saatu päätökseen, alahuoneen puhemiehen on toimitettava hyväksytty lakiehdotus presidentille allekirjoitettavaksi. Tasavallan presidentin on allekirjoitettava lakiehdotus 21 päivän kuluessa sen toimittamisesta ja määrättävä se julkaistavaksi Puolan tasavallan säädöskokoelmassa (Dziennik Ustaw). Laki tulee voimaan 14 päivää myöhemmin. Lakiehdotuksessa voidaan myös asettaa **voimaantulopäivä**.
Puolan oikeusjärjestelmässä lakiehdotus voidaan kumota vain toisella lakiehdotuksella. Säädöstekstissä on vielä mainittava, milloin säädöksen voimassaolo lakkaa.

Oikeudelliset tietokannat

Puolan säädöstietokannassa (Sejm) on säädöksiä vuodesta 1918 sekä luettelo kaikista tietokantaan sisältyvistä säädöksistä.
Tietokantaa voi käyttää **maksutta**.

Päivitetty viimeksi: 01/02/2024

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Portugali

Tällä sivulla on tietoa Portugalin oikeusjärjestelmästä.

1. Oikeuslähteet

Perinteisesti Portugalissa on pidetty oikeuslähteinä seuraavia:
perustuslait, jotka koostuvat Portugalin perustuslaista (*Constituição da República*) sekä sitä täydentävistä ja muuttavista säädöksistä;
yleisen tai yhteisen kansainvälisen oikeuden säännöt ja periaatteet; asianmukaisesti ratifioitujen tai hyväksyttyjen kansainvälisten yleissopimusten määräykset; niiden kansainvälisten organisaatioiden toimivaltaisten elinten antamat säännöt, joiden jäsen Portugali on, jos tämä on vahvistettu organisaatioiden perustamissopimuksissa; Euroopan unionin perussopimusten määräykset ja EU:n toimielinten toimivaltuuksiensa mukaisesti antamat säännökset (Portugalin perustuslain 8 §);
tavanomaiset lait, jotka käsittävät parlamentin (*Assembleia da República*) antamat lait (*lei*), hallituksen antamat lain tasoiset asetukset (*decreto-lei*) sekä Azoreiden ja Madeiran autonomisten alueiden parlamenttien antamat alueelliset säädökset (*decreto legislativo regional*);
lakeja oikeusvaikutuksiltaan vastaavat instrumentit, kuten kansainvälisten yleissopimusten, perussopimusten tai sopimusten hyväksymistä koskevat säädökset, perustuslakituomioistuimen (*Tribunal Constitucional*) tekemät velvoittavat päätökset, joilla oikeussääntö julistetaan peruslain vastaiseksi tai laittomaksi, yleiset työehtosopimukset ja muut työmarkkinasuhteita sääntelevät yleiset instrumentit;
määräykset eli normihierarkiassa lakeja alemmalle tasolle sijoittuvat sääntelyinstrumentit (*regulamento*), joiden tarkoituksena on täydentää yksityiskohtaisesti lakeja niiden soveltamisen tai täytäntöönpanon mahdollistamiseksi. Tällaisia instrumentteja ovat *decreto regulamentar*, *regulamento*, *decreto*, *decreto regulamentar regional*, *resolução*, *regimento*, *portaria*, *despacho normativo*, *regulamento policial dos governadores civis*, *postura* ja *regulamento autárquico* (erityyppiset viranomaisten määräykset, alueelliset määräykset, päätöslauselmat, säännöt, ministeriöiden päätökset, täytäntöönpanomääräykset, poliisilaitosta koskevat määräykset sekä kunnalliset ohjeet ja määräykset).

2. Täydentävät oikeuslähteet

Portugalissa on erilaisia näkemyksiä siitä, miten velvoittavia valtion poliittisen lainsäädäntövallan kautta syntyvän kirjoitetun lain ulkopuoliset normit ovat ja mitkä niistä voidaan hyväksyä täydentäviksi oikeuslähteiksi. Mielipide-erot johtuvat siitä, että jotkut katsovat oikeuslähteiden tarjoavan välineitä oikeussääntöjen luomiseen, toisten mielestä oikeuslähteet ovat kanavia, joiden välityksellä oikeussäännöt ilmenevät, ja eräiden mukaan oikeuslähteet ovat molempia näistä. Toisinaan suorat ja välilliset oikeuslähteet erotetaan toisistaan, jolloin voidaan välttää erilaisista lähestymistavoista aiheutuvia ongelmia.

Täydentävinä oikeuslähteinä pidetään yleensä seuraavia:
Maan tapa (*costume*), jolla tarkoitetaan yleisesti pakolliseksi katsotun käytännön toistuvaa ja tavanomaista valitsemista. Maan tapaa voidaan pitää oikeuslähteenä vain määrätyillä aloilla. Maan tavan perusteella muodostettuja sääntöjä sovelletaan kansainvälisen julkisoikeuden (esim. itsenäisten valtioiden immuniteettiperiaate), kansainvälisen yksityisoikeuden ja hallinto-oikeuden alalla.
Oikeuskäytäntö (*jurisprudência*), jolla tarkoitetaan tuomioistuinten tuomioista ja päätöksistä johdettuja periaatteita. Kaikki eivät kuitenkaan pidä oikeuskäytäntöä varsinaisena oikeuslähteenä, vaan merkityksellisenä pidetään oikeuskäytännön tehtävää lain säännösten sisällön tulkitsemisessa. Oikeuskäytännön katsotaan tarjoavan tulkintaongelmiin ratkaisuja, joita voidaan noudattaa muissa tilanteissa loogisten ja teknisten perustelujen sovellettavuuden mukaan. Toisinaan tähän ryhmään luetaan yksittäistapauksissa annettujen tuomioiden lisäksi myös muut tuomioistuinten lainvoimaiset määräykset (perustuslakituomioistuimen yleisesti velvoittavat päätökset), sillä niiden katsotaan olevan osa objektiivista oikeutta.
Oikeudenmukaisuusperiaate (*equidade*), jonka mukaan tuomioistuimilla on valtuudet laatiaa niiden käsiteltäväksi saatetuissa yksittäistapauksissa tulkintasääntöjä, joissa otetaan tapauksen ominaispiirteet huomioon. Lähtökohtana ovat yleiset oikeusperiaatteet ja tuomarin juridis-eettiset arvot. ”Tuomioistuimet voivat ratkaista asian oikeudenmukaisuusperiaatteen perusteella vain silloin, kun a) tämä sallitaan lainsäädännössä; b) osapuolet sopivat asiasta ja asiassa voi valittaa ylempään oikeusasteeseen; c) osapuolet ovat aikaisemmin sopineet oikeudenmukaisuusperiaatteen soveltamisesta” (siviililain (*Código Civil*) 4 §).
Käytännöt (*uso*), joilla tarkoitetaan toistuvia toimintatapoja, joita ei pidetä pakollisina mutta jotka ovat oikeussuhteiden kannalta tärkeitä periaatteita esimerkiksi oikeustoimien yhdentämisen alalla ja erityisesti liiketoiminnassa. Tuomioistuimet voivat ottaa vakiintuneet käytännöt huomioon silloin, kun tämä sallitaan laissa ja ”kun se ei ole vastoin vilpittömän mielen periaatteita” (siviililain 3 §). Käytännöt eivät siis synnytä itsessään uusia oikeuslähteitä, ja tämän vuoksi monet eivät pidä niitä varsinaisina oikeuslähteinä.
Oikeustiede (*doutrina*), jolla tarkoitetaan oikeuskirjallisuudessa esitettyjä oikeusoppineiden näkemyksiä. Oikeustiedettä ei pitäisi katsoa varsinaiseksi oikeuslähteeksi, vaikka sillä onkin merkitystä oikeusalan tieteellisen ja teknisen kehityksen kannalta ja vahva vaikutus oikeussäännösten tulkitsijoihin ja soveltajiin.

3. Oikeuslähteiden välinen hierarkia

Oikeuslähteiden välisellä hierarkialla tarkoitetaan eri oikeussääntöjen suhteellista painoarvoa tai niiden velvoittavuusjärjestystä vahvasti velvoittavista vähemmän velvoittaviin oikeuslähteisiin.
Toisinaan katsotaan, että hierarkiasta voidaan puhua vain oikeussääntöjen laatimistavan yhteydessä. Tällöin hierarkian ei katsota perustuvan oikeussääntöjen suhteelliseen painoarvoon ja asemaan, vaan niiden synty- tai laatimistapaan.
Käsitteen tulkinnasta riippumatta oikeussäännöt on kuitenkin mahdollista asettaa etusijajärjestykseen.
Kohdassa 1 mainittujen oikeuslähteiden välinen normihierarkia on seuraava:
perustuslaki ja sitä täydentävät tai muuttavat säädökset;
yleisen tai yhteisen kansainvälisen oikeuden oikeussäännöt ja periaatteet sekä kansainväliset yleissopimukset (ts. kaikki kohdassa 1 b mainitut instrumentit);
lait ja lain tasoiset asetukset
alueelliset oikeussäännöt
lakeja oikeusvaikutuksiltaan vastaavat instrumentit
määräykset.

4. Kansainvälisten velvoitteiden voimaantulo Portugalissa

Kansainväliset instrumentit saatetaan Portugalin lainsäädännön osaksi seuraavien perustuslain 8 §:ään sisältyvien periaatteiden mukaisesti:
Yleisen kansainvälisen oikeuden oikeussäännöt ja periaatteet muodostavat olennaisen osan Portugalin oikeutta.
Asianmukaisesti ratifioitujen tai hyväksyttyjen kansainvälisten yleissopimusten määräykset tulevat voimaan kansallisessa oikeudessa niiden virallisen julkaisemisen jälkeen. Ne ovat voimassa niin kauan kuin ne sitovat kansainvälisesti Portugalin valtiota.
Niiden kansainvälisten organisaatioiden toimivaltaisten elinten vahvistamat säännöt, joiden jäsen Portugali on, ovat suoraan voimassa kansallisessa oikeudessa, jos niiden perustamissopimuksissa on näin määrätty.
Euroopan unionin perussopimusten määräykset ja sen toimielinten toimivaltuuksiensa mukaisesti antamat säännökset tulevat voimaan Portugalissa EU:n oikeudessa määriteltyjen edellytysten ja oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti.

5. Oikeussääntöjen antamiseen toimivaltaiset viranomaiset

Toimivalta oikeussääntöjen antamiseen on parlamentilla, hallituksella, Azoreiden ja Madeiran aluehallituksilla ja -parlamenteilla, paikallisviranomaisilla ja tietyillä hallintoviranomaisilla.

6. Säätämismenettely

Säätämismenettely vaihtelee sen perusteella, mikä taho vastaa oikeussäännön antamisesta. Erityyppisiä oikeussääntöjä laaditaan siis erilaisin menettelyin. Seuraavassa kuvaillaan kahta keskeisintä oikeussääntöjen säätämismenettelyä.
Monivaiheisin säätämismenettely käydään parlamentissa, ja se muodostuu lyhyesti esitettynä seuraavista vaiheista:
Lainsäädäntöaloite: aloiteoikeus on ”kansanedustajilla, valiokunnilla ja hallituksella sekä lakisääteisten ehtojen täyttyessä äänioikeutettujen kansalaisten ryhmillä; autonomisilla alueilla aloiteoikeutta käyttävät niiden alueparlamentit” (perustuslain 167 §:n 1 momentti).
Alustava hyväksyminen, julkaisu, kirjaaminen, numerointi ja arviointi: tässä vaiheessa tarkastellaan ehdotuksen mahdollisuuksia tulla hyväksytyksi, ehdotus julkaistaan parlamentin virallisessa lehdessä (*Diário da Assembleia da República*) ja ehdotuksen sisältöä käsitellään ja arvioidaan.
Keskustelu ja hyväksyminen: tässä vaiheessa keskustellaan sekä ehdotuksen yleisestä sisällöstä että yksityiskohdista, äänestetään ehdotuksen yleisestä hyväksymisestä, sen yksityiskohtien hyväksymisestä ja lopuksi sen lopullisesta hyväksymisestä. Ehdotuksen hyväksyminen voi edellyttää yksinkertaista enemmistöä, ehdotonta enemmistöä tai määräenemmistöä.
Valvonnan suorittaa Portugalin tasavallan presidentti laissa säädetyssä määräajassa. Presidentti joko vahvistaa ehdotuksen tai käyttää veto-oikeuttaan. Viimeksi mainitussa tapauksessa ehdotus palaa parlamentin toiseen käsittelyyn. Jos äänestystulos vahvistetaan tai ehdotukseen tehdään muutoksia, ehdotus toimitetaan uudelleen presidentille vahvistettavaksi määräajan kuluessa. Presidentin tehtävänä on ”vahvistaa lait, asetukset ja muut sääntelyinstrumentit sekä määrätä ne julkaistaviksi ja allekirjoittaa kansainvälisten sopimusten hyväksymisestä annetut parlamentin päätöslauselmat ja muut hallituksen asetukset” (perustuslain 134 §:n b momentti).
Julkaiseminen: kun presidentti on vahvistanut säädöksen, uusi säädös julkaistaan Portugalin virallisessa lehdessä (*Diário da República*).
Hallituksen esitykseen perustuva säätämismenettely koostuu seuraavista päävaiheista:
Lainsäädäntöaloite: aloiteoikeus on ministeriöillä.
Lausuntovaihe: tässä vaiheessa ehdotuksen laatineen ministeriön on kuultava perustuslaissa ja muissa laeissa säädettyjä tahoja.
Alustava ja varsinainen käsittely: kun ehdotus on alustavasti hyväksytty, sitä tarkastellaan ja arvioidaan.

Hyväksyminen: vaikka kaikkien esitysten kohdalla ei edellytetä ministerineuvoston (*Conselho de Ministros)* hyväksyntää, se kuitenkin yleensä vahvistaa ehdotuksen.
Valvonta: ”saatuaan hallituksen esityksen – – presidentin on 40 päivän kuluessa vahvistettava ehdotus tai käytettävä veto-oikeuttaan ja ilmoitettava hallitukselle kirjallisesti veto-oikeuden käyttöön johtaneet syyt” (perustuslain 136 §:n 4 momentti).
Julkaiseminen: vahvistettu säädös julkaistaan Portugalin virallisessa lehdessä.

7. Kansallisten oikeussääntöjen voimaantulo

”Laki tulee voimaan vasta sen jälkeen, kun se on julkaistu virallisessa lehdessä.” ”Lain julkaisun ja sen voimaantulon välinen aika säädetään kyseisessä laissa tai jos sitä ei ole säädetty, siitä on säädettävä erillisellä lailla” (siviililain 5 §).
Lain nro 74/98 (annettu 11. marraskuuta 1998) 2 §:ssä säädetään nykyisessä sanamuodossaan seuraavaa:
1. ”Säädökset ja muut sisällöltään yleiset oikeussäännöt tulevat voimaan niissä säädetyssä määräajassa, mutta niiden voimassaoloaika ei voi alkaa niiden julkaisupäivästä.”
2. ”Jos erityistä voimaantulopäivää ei ole säädetty, edellä 1 momentissa tarkoitetut säädökset tulevat voimaan koko Portugalissa ja sen ulkopuolella viidentenä päivänä niiden julkaisemisesta.”
4. "Edellä 2 momentissa tarkoitettu ajanjakso alkaa kulua sitä päivää seuraavasta päivästä, jona oikeussäännöt on julkaistu Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA:n ylläpitämällä verkkosivustolla."

8. Oikeusnormien ristiriitatilanteiden ratkaiseminen

Oikeusnormien ristiriitatilanteissa tärkein tehtävä on Portugalin perustuslakituomioistuimella. Se tutkii oikeussäännöt ja tarvittaessa julistaa ne Portugalin perustuslain tai siinä ilmenevien periaatteiden vastaisiksi.
Käsitellessään toimivaltansa piiriin kuuluvia asioita tuomioistuimet eivät saa soveltaa perustuslain tai siitä johdettujen periaatteiden vastaisia säännöksiä. Kun tuomioistuimet arvioivat käsiteltävinä olevia tosiseikkoja, niiden on ratkaistava mahdolliset eri oikeussääntöjen väliset ristiriidat ja otettava huomioon edellä mainittu normihierarkia. Tällöin tuomioistuinten on tarkasteltava oikeusjärjestystä yhtenä kokonaisuutena. Ne eivät saa hyväksyä etenkään loogisia tai semanttisia puutteita tai epäjohdonmukaisuutta. Niiden on punnittava sääntöjen laatimisen lähtökohtana olleita periaatteita ja menettelyn aikana vallitsevia olosuhteita. Niiden on edellytettävä aina tiettyä sanallista (vaikka epätäsmällisestikin ilmaistua) vastaavuutta valitun lähestymistavan kanssa ja oletettava, että lainsäätäjä on valinnut ”sopivimmat ratkaisut” ja ”ilmaissut näkemyksensä asianmukaisesti” (perustuslain 9 §).
Kansainväliseen yksityisoikeuteen liittyviä lainvalintakysymyksiä käsitellään tietosivulla ”Sovellettava lainsäädäntö”.

Oikeudelliset tietokannat

Portugalin oikeudellisena tietokantana toimii Digesto, jossa julkaistaan Portugalin virallinen lehti (*Diário da República*).

Digesto – yhdennetty oikeustietojärjestelmä

Oikeustietojärjestelmä Digesto perustetiin 31. joulukuuta 1992 annetulla ministerineuvoston päätöslauselmalla (*Resolução de Conselho de Ministros*) nro 48 /92. Se sisältää seuraavaa:
Portugalin virallisen lehden 1 ja 2 sarjassa julkaistut säädökset
maksutta saatavilla olevaa yksityiskohtaista ja ajantasaista oikeudellista tietoa, esimerkiksi
Portugalin virallisen lehden 1 sarjassa 5. lokakuuta 1910 lähtien julkaistujen säädösten sekä PCMLEX-keskustietokannassa käsiteltyjen, aiemmilta vuosikymmeniltä peräisin olevien asiakirjojen sekä virallisen lehden 2 sarjassa julkaistujen säädösten voimassaoloajan, vaikutukset ja perustelut;
kaiken olennaisen tiedon, kuten valtuuttavat säännöt, määräykset, muutossäädökset, erilaiset muutokset, sovellettavan EU:n oikeuden, budjettihallinnon keskusviraston (*Direção-Geral do Orçamento*) hallinnolliset suuntaviivat, oikeuskäytännön sekä yleiset työehtosopimukset;
mahdollisuuden käyttää kolmea muuta tietokantaa: LEGAÇOR – Azorien autonomisen alueen tietokanta, REGTRAB – työehtosopimusten erityistietokanta ja DGO–DOUT – budjettihallinnon lausuntotietokanta.
Tietokanta on yhteentoimiva oikeusministeriön (*Ministério da Justiça*) oikeudellisten tietokantojen, tasavallan syyttäjälaitoksen (*Procuradoria-Geral da República*) tietokantojen ja parlamentin (*Assembleia da República*) tietokantojen kanssa. Näihin pääsee parlamentaarista toimintaa koskevan AP-tietokannan (*Atividade Parlamentar*) välityksellä. Sen kautta voi tutustua tärkeimpien tuomioistuinten oikeuskäytäntöön, syyttäjälaitoksen lausuntoihin ja lainsäädännön valmisteluun säädösehdotuksen antamisesta aina säädöksen julkaisemiseen asti.

Sähköinen virallinen lehti (*Diário da República* Electrónico, DRE)

Portugalin virallinen lehti (*Diário da República*) on 16. joulukuuta 2016 annetun lain tasoisen asetuksen nro 83/2016 mukaisesti ainoastaan sähköisesti julkaistava yleisesti saatavilla oleva maksuton julkinen palvelu. Tästä julkisesta palvelusta huolehtii Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S.A. (INCM), joka julkaisee virallista lehteä verkkosivuillaan. Yleinen maksuton käyttöoikeus käsittää mahdollisuuden tulostaa, arkistoida, hakea ja tutustua virallisen lehden 1 ja 2 sarjassa julkaistujen säädösten sisältöön sähköisesti.
Sähköinen virallinen lehti käsittää seuraavat palvelut:
säädöstekstit, jotka on julkaistava virallisessa lehdessä perustuslain ja muun lainsäädännön nojalla (erityisesti 11. heinäkuuta 2014 annetulla lailla nro 43 /2014 muutetun ja uudelleen julkaistun, 11. marraskuuta 1998 annetun lain nro 74/98 nojalla);
työkalun, jonka avulla voi tutustua oikeusjärjestykseen sisältyvien säädösten konsolidoitujen versioiden (joilla ei ole todistusvoimaa) sisältöön;
oikeusalan termien käännöstyökalun;
hakusanoihin perustuvan virallisessa lehdessä julkaistujen säädösten hakutyökalun;
asianmukaisesti käsitellyt ja luokitellut oikeudelliset tiedot;
linkit täydentäviin alakohtaisiin tietokantoihin, erityisesti oikeuskäytäntöön, EU-oikeuteen, hallinnon ohjeisiin ja oikeuskirjallisuuteen;
virallisen lehden 1 ja 2 sarjan hakemistojen toimituksen tilaajille maksutta sähköpostitse.

Linkkejä

Portugalin virallinen lehti

Päivitetty viimeksi: 28/03/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Romania

Tällä sivulla kerrotaan Romanian oikeusjärjestelmästä ja luodaan yleissilmäys Romanian lainsäädäntöön.

Oikeuslähteet

Romanian oikeuslähteet ovat seuraavat:

Romanian perustuslaki

parlamentin hyväksymä lainsäädäntö (valtiosääntö, perustuslakia täydentävä laki ja yleislainsäädäntö)
Romanian presidentin asetukset

hallituksen säädökset (määräykset, poikkeusmääräykset, päätökset)
keskushallinnon antamat säädökset (ministerien määräykset, ohjeet ja asetukset)
paikallisten hallintoelimien (maakuntaneuvoston, paikallisneuvoston, Bukarestin kaupungin yleisneuvoston) antamat säädökset
Euroopan unionin oikeus (asetukset, direktiivit)
kansainväliset sopimukset, joissa Romania on osapuolena.

Oikeudellisten välineiden lajit

Romanian oikeuskehykseen kuuluvat seuraavat oikeudelliset välineet:
Perustuslaki on Romanian ylin laki. Siinä säädetään Romanian rakenteesta yhtenä ja jakamattomana kansallisvaltiona, toimeenpano-, lainsäädäntö- ja lainvalvontaelinten välisistä suhteista sekä valtion laitosten, kansalaisten ja oikeushenkilöiden välisistä suhteista.
Valtiosäännön antaa tätä tarkoitusta varten erityisesti valittu ja kokoontunut perustuslakia säätävä kokous.
Perustuslakia täydentävässä lainsäädännössä käsitellään valtion kannalta erityisen merkittäviä asioita, kuten valtion rajoja, Romanian kansalaisuutta, valtion vaakunaa ja sinettiä, omistamista ja perimystä koskevia oikeudellisia järjestelyitä, kansanäänestysten järjestämistä ja toteuttamista, rikoksia, seuraamuksia ja niiden täytäntöönpanoa, ylimmän tuomarineuvoston, tuomioistuinten, syyttäjälaitoksen ja tilintarkastustuomioistuimen organisaatiota ja toimintaa, valtion viranomaisten vuoksi vahinkoa kärsineiden henkilöiden oikeuksia, maanpuolustusta, hallintoelimien järjestämistä sekä poliittisia puolueita.
Yleislainsäädännössä säädetään kaikista muista aloista, joista ei säädetä perustuslakia täydentävässä lainsäädännössä. Yleisellä lainsäädännöllä ei voida tarkistaa tai muuttaa korkeamman tason lakia, kuten perustuslakia tai sitä täydentävää lakia.
Erityistapauksissa (parlamentin istuntotaukojen aikana) tiettyjä aloja, jotka parlamentti määrittelee, voidaan säädösvallan siirron nojalla säännellä **hallituksen määräyksillä**. Määräykset annetaan erityisen valtuuttamislain perusteella siinä vahvistettujen rajoitusten ja edellytysten rajoissa. Hätätilanteissa hallitus voi antaa poikkeusmääräyksiä kaikilla aloilla katsoessaan tämän tarpeelliseksi.
Hallituksen päätöksissä säädetään lakien tehokkaasta täytäntöönpanosta tai muista niiden soveltamiseen liittyvistä järjestelynäkökohdista.
Keskushallinto antaa **säädöksiä** (määräyksiä tai ohjeita) ainoastaan lakien sekä hallituksen päätösten ja määräysten perusteella ja niiden panemiseksi toimeen.
Riippumattomien hallintoviranomaisten säädökset
Paikallishallinnon viranomaisten (maakuntaneuvoston, paikallisneuvoston, Bukarestin kaupungin yleisneuvoston) antamissa säädöksissä säädetään asianomaisten paikallishallinnon viranomaisten toimivaltaan kuuluvista asioista.

Muut oikeuslähteet

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö sekä EU:n tuomioistuinten oikeuskäytäntö.
Vaikka kansallinen oikeuskäytäntö ei ole varsinainen oikeuslähde, korkeimman oikeuden päätökset, joilla varmistetaan tiettyjen lain säännösten yhtenäinen tulkinta, ovat toissijaisia oikeuslähteitä. Lisäksi perustuslakituomioistuimen päätöksiä, joilla on *erga omnes* eli kaikkia (ei pelkästään *inter partes litigantes* eli riita-asian osapuolia) koskeva vaikutus, voidaan pitää toissijaisina oikeuslähteinä.
Siviililakia koskevan lain nro 287/2009 1 §:n mukaan yksityisoikeuden lähteitä ovat laki sekä **oikeuden käytänteet ja perusperiaatteet**. Tässä ’käytänteillä’ tarkoitetaan tapoja ja ammattikäytäntöjä.
Edellä mainituissa säännöksissä vahvistetaan seuraavat säännöt käytänteiden soveltamiselle oikeuslähteenä:
Käytänteitä sovelletaan tapauksiin, joista ei säädetä laissa. Jos käytänteitä ei ole, sovelletaan vastaavia tilanteita koskevaa lainsäädäntöä. Jos puolestaan tällaista lainsäädäntöä ei ole, sovelletaan yleisiä oikeusperiaatteita.
Kysymyksissä, joista on säädetty laissa, käytänteitä sovelletaan ainoastaan siinä laajuudessa kuin niihin nimenomaisesti viitataan laissa.
Oikeuslähteiksi tunnustetaan ainoastaan yleisen järjestyksen ja hyvien tapojen mukaiset käytänteet.
Asianomaisen osapuolen on todistettava käytänteiden olemassaolo ja sisältö. Asiaankuuluvien valtuutettujen toimijoiden tai elinten laatimissa säännöstöissä julkaistujen käytänteiden katsotaan olevan olemassa, ellei toisin todisteta.

Normihierarkia

Romanian normihierarkia on seuraava:
Romanian perustuslaki ja valtiosääntö ovat normihierarkiassa ylimpänä. Kaiken muun lainsäädännön on oltava niiden mukaista.
Toisella sijalla normihierarkiassa on perustuslakia täydentävä lainsäädäntö. Parlamentti hyväksyy perustuslakia täydentävän lainsäädännön määräenemmistöllä.
Kolmannella sijalla normihierarkiassa on yleislainsäädäntö. Parlamentti hyväksyy yleiset lait yksinkertaisella enemmistöllä. Yleislainsäädännöllä ei voida tarkistaa tai muuttaa perustuslakia tai sitä täydentävää lakia.
Neljännellä sijalla normihierarkiassa ovat hallituksen määräykset.
Viidennellä sijalla normihierarkiassa ovat hallituksen päätökset.
Kuudennella sijalla normihierarkiassa ovat valtion keskushallinnon ja riippumattomien hallintoviranomaisten antamat säädökset.
Viimeisellä sijalla normihierarkiassa ovat paikallishallinnon (maakuntaneuvoston, paikallisneuvoston, Bukarestin kaupungin yleisneuvoston) antamat säädökset.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Perustuslain mukaan valtio perustuu perustuslaillisen demokratian periaatteisiin, joita ovat (lainsäädäntövaltaa, toimeenpanovaltaa ja tuomiovaltaa käyttävien) valtion instituutioiden välinen **vallanjako sekä keskinäinen valvonta**.
Valta on myös jaettu parlamentin, hallituksen ja oikeusviranomaisten kesken. Myös perustuslakituomioistuin, Romanian oikeusasiamies (*Avocatul Poporului din România*), tilintarkastustuomioistuin (*Curtea de Conturi*) ja lainsäädäntöneuvosto (*Consiliul Legislativ*) turvaavat viranomaisten ja kansalaisten välistä valtatasapainoa.
Parlamentti on ylin kansalaisia edustava elin ja maan ainoa lainsäädäntöviranomainen. Se koostuu edustajainhuoneesta ja senaatista. Periaatteessa parlamentti käyttää **lainsäädäntövaltaa** yksin, mutta tietyissä tapauksissa se jakaa lainsäädäntövallan toimeenpanevan vallan (hallituksen) ja äänestäjien (kansalaisten) kanssa.
Hallitus voi antaa määräyksiä parlamentin hyväksymän erityisen toimivaltalainsäädännön nojalla. Lisäksi se voi antaa poikkeusmääräyksiä erityistilanteissa, jotka edellyttävät kiireellisiä toimia.

Lainsäädäntömenettely

Lainsäädäntömenettelyssä on kolme vaihetta:
1. Hallituksen käsittely eli parlamenttikäsittelyä edeltävä vaihe
Lakiesitys valmistellaan hallitustasolla.
Lakiesityksestä käydään julkinen keskustelu laissa edellytetyllä tavalla.

Lakiasäätävä neuvosto (*Consiliul Legislativ*), ministeriöt ja muut neuvoa-antavat elimet antavat lausuntonsa.
Hallitus hyväksyy lakiesityksen.
2. Parlamenttikäsittelyvaihe
Lakiesitys toimitetaan toiseen parlamentin kamareista (edustajainhuone tai senaatti ensimmäisenä kamarina) Romanian perustuslaissa vahvistetun toimivallan mukaan.
Lakiesitystä koskevasta raportista tai lausunnosta keskustellaan ja se hyväksytään parlamentin valiokunnissa (tietyissä erityisolosuhteissa voidaan perustaa erityisiä valiokuntia).
Täysistunnossa kamari, joka käsittelee lakiesitystä tai -ehdotusta ensin, antaa lausuntonsa 45 päivän kuluessa siitä, kun se on esitetty pysyvälle toimistolle (*Biroul permanent*).
Jos kyse on laajasta ja muutoin monimutkaisesta lainsäädännöstä, aikaraja on 60 päivää ehdotuksen toimittamisesta pysyvälle toimistolle.
Hallituksen poikkeusmääräyksen tapauksessa aikaraja on 30 päivää.
Jos nämä määräajat ylittyvät, lakiesitys tai -ehdotus katsotaan hyväksytyksi ja se toimitetaan edustajainhuoneeseen, joka tekee siitä lopullisen päätöksen.
Lakiesityksestä tai -ehdotuksesta pidetään lopullinen äänestys, jossa se hyväksytään tai hylätään. Tämän jälkeen se lähetetään siihen parlamentin kamariin, joka on vastuussa päätöksen tekemisestä (edustajainhuone tai senaatti) ja joka hyväksyy säädöksen lopullisessa muodossaan.
3. Parlamenttikäsittelyn jälkeinen vaihe
Varmistetaan, että laki on perustuslain mukainen (ennakkotarkastus), eli perustuslakituomioistuin tarkistaa, että laki on yhteensopiva perustuslain kanssa.
Asiaa koskevan pyynnön voi esittää Romanian presidentti, parlamentin jommankumman kamarin puhemies, hallitus, korkein oikeus, Romanian oikeusasiamies tai vähintään 50 edustajainhuoneen jäsentä tai vähintään 25 senaatin jäsentä, tai pyyntö voidaan esittää viran puolesta (*ex-officio*), jos kyseessä on perustuslainmukaisuuden valvonta.
Romanian presidentti **saattaa lain virallisesti voimaan** 20 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta. Jos presidentti pyytää tarkastelemaan lakia uudelleen tai tutkimaan, onko se perustuslain mukainen (ainoastaan yksi tällainen pyyntö on mahdollinen), laki on saatettava virallisesti voimaan 10 päivän kuluessa sen vastaanottamisesta sen jälkeen, kun sitä on tarkasteltu uudelleen tai kun perustuslakituomioistuimelta on saatu vahvistus siitä, että laki on perustuslain mukainen.
Laki tulee voimaan kolmen päivän kuluessa sen julkaisemisesta Romanian virallisen lehden I osassa tai myöhempänä, laissa vahvistettuna ajankohtana.
Oikeudelliset tietokannat
a) Oikeusministeriön hallinnoima oikeusportaali on lakitietojärjestelmä, johon kaikki kansallisesta lainsäädännöstä kiinnostuneet pääsevät nopeasti, ilmaiseksi ja rajoittamattomasti tutustumaan sen päivitetyssä ja vahvistetussa muodossa. Sovellus yhdistyy yhteisen eurooppalaisen yhdyskäytävän avulla kansalliseen oikeuteen, N-Lexiin.
Oikeusministeriö kehitti oikeusportaalin projektissa, johon saatiin tukea Euroopan sosiaalirahaston *hallinnollisia valmiuksia koskevasta toimenpideohjelmasta*.
Tietokantaa päivitetään päivittäin, ja siinä on yli 150 000 lakia vuodesta 1989 tähän päivään saakka sekä tätä vanhempia merkittävien lakien sarjoja.
Tietokannasta voi tehdä hakuja useilla perusteilla, joita ovat
otsikon sanat
tekstin sanat
asiakirjatyyppi
asiakirjan numero
virallisen julkaisun tyyppi ja numero
julkaisupäivä
lain antanut viranomainen jne.
b) Toisessa Romanian oikeudellisessa tietokannassa, jonka lainsäädäntöneuvosto on laatinut ja jota se hallinnoi ja päivittää, voi tutustua vapaasti Romanian lainsäädäntöön.
Kyseessä on verkkoversio julkaisusta *Repertoriul legislației României® – evidența oficială*® (Romanian virallinen säädösluettelo). Siinä esitetään kaikkien Romanian säädösten tarkka ja oikea oikeudellinen asema eri aikoina.
Tietokannassa on säädökset vuodesta 1864 nykyhetkeen.
Tietokantaa voi selata seuraavien perusteiden avulla:
säädöksen luokka/tyyppi
numero
antamisvuosi (kausi)
julkaisuväli
viralliset julkaisutiedot (tyyppi, numero, vuosi)
otsikon avainsanat
säädöksen tila (voimassa / ei voimassa)
muut perusteet (normatiivinen, yksittäinen / julkaistu, julkaisematon).
Myös **lakiasäätävän neuvoston** intranetissä on tietokanta. Sitä päivitetään yksityiskohtaisilla oikeudellisilla tiedoilla, joita tarvitaan erityisesti lakiehdotuksia koskevien lausuntojen antamiseen ja lainsäädäntömenettelyn aikana hyödyllisten tietojen toimittamiseen.
c) Rakenteeltaan erilainen oikeudellinen tietokanta löytyy edustajainhuoneen eli parlamentin toisen kamarin verkkosivuilta. Sen hakuperusteita ovat seuraavat:
säädöstyyppi
numero
päiväys
säädöksen antanut viranomainen
julkaisupäivä ja avainsanat (säädöksen otsikosta ja leipätekstistä).

Onko oikeudellisen tietokannan käyttö ilmaista?

Kyllä, tietokannan käyttö on **ilmaista**.

Päivitetty viimeksi: 24/02/2020
Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Slovenia

Tällä sivulla kerrotaan Slovenian oikeusjärjestyksestä.

Säädösviitteet

Oikeudellisten välineiden lajit

Slovenian tasavallan oikeusjärjestyksessä abstrakteja oikeusnormeja hyväksytään sekä valtiollisella että paikallisella tasolla. Valtion tason oikeudellisia välineitä ovat perustuslaki (*ustava*), lait (*zakon*) ja täytäntöönpanosäädökset, jotka jaetaan kahteen pääryhmään: asetuksiin (*uredba*, käännetään toisinaan ”määräyksiksi”) ja sääntöihin (*pravilnik*).

Kunnanvaltuustot hyväksyvät pääasiassa määräyksiä (*odlok*).

Slovenian oikeusjärjestyksessä ei tunneta oikeudellista ensisijaisuutta, mikä merkitsee sitä, että ylempien tuomioistuimien päätökset eivät muodollisesti sido alempia tuomioistuimia. Alemmat tuomioistuimet ottavat kuitenkin yleensä huomioon ylempien tuomioistuimien ja korkeimman oikeuden oikeuskäytännön ja noudattavat sitä.

Korkein oikeus voi täysistunnossaan hyväksyä periaatteellisia oikeudellisia lausuntoja (**načelno pravno mnenje**) aiheista, jotka ovat tärkeitä lakien yhdenmukaiselle soveltamiselle. Tuomioistuinlain mukaan periaatteelliset oikeudelliset lausunnot sitovat ainoastaan korkeimman oikeuden jaostoja, ja niitä voidaan muuttaa ainoastaan uudessa täysistunnossa. Alemmat tuomioistuimet ottavat kuitenkin yleensä huomioon periaatteelliset oikeudelliset lausunnot, ja korkein oikeus edellyttää oikeuskäytännössään, että osapuoli, joka vetoaa jo hyväksyttyyn, käsiteltävänä olevaa kysymystä koskevaan oikeudelliseen lausuntoon, on otettava asianmukaisesti huomioon.

Laeissa ja muissa säännöksissä on noudatettava yleisesti hyväksyttyjä kansainvälisen oikeuden periaatteita ja Sloveniaa sitovia sopimuksia (perustuslain 8 §:n mukaisesti). Ratifioituja ja julkaistuja sopimuksia on sovellettava suoraan. Slovenian perustuslakituomioistuimen kannan mukaan kansainväliset sopimukset ovat säädöshierarkiassa laissa annettuja säännöksiä tärkeämpiä. Ratifioidut sopimukset sisällytetään sisäiseen oikeusjärjestykseen, ja siten niillä luodaan maan luonnollisille ja juridisille henkilöille oikeuksia ja velvollisuuksia (edellyttäen että sopimukset ovat luonteeltaan suoraan sovellettavia).

Slovenian oikeusjärjestys on mannermaisen oikeuskulttuurin mukainen. Se on siviilioikeusjärjestelmä, mikä tarkoittaa, että tapaoikeus ei sellaisenaan kuulu oikeusjärjestykseen. Slovenian lainsäädäntöelin ottaa kuitenkin tavat jossakin määrin huomioon. Esimerkiksi sitoumuksia koskevan lain (Obligacijski zakonik) 12 §:n nojalla laki, jolla säännellään luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden välisiä sopimuksia sekä osapuolten sopimia liiketoimintatapoja, -käytäntöjä ja -tottumuksia, otetaan huomioon, kun arvioidaan vaadittua käyttäytymistä ja sen vaikutuksia taloudellisten toimijoiden pakollisiin suhteisiin.

Tuomarinvirkaa harjoittaessaan tuomarin on noudatettava perustuslakia ja muita lakeja, kansainvälisen oikeuden yleisiä periaatteita sekä ratifioituja ja julkaistuja kansainvälisiä sopimuksia. Tuomioistuinlain mukaan tuomarin on otettava huomioon vastaavanlaisiin tapauksiin sovellettavat määräykset, jos siviilioikeudellista asiaa ei voida ratkaista voimassa olevien määräysten perusteella. Jos asian ratkaisu on tästä huolimatta oikeudellisesti kyseenalainen, tuomarin on tehtävä päätös valtion oikeusjärjestyksen yleisten periaatteiden mukaisesti. Tässä yhteydessä tuomarin on noudatettava oikeusperinnettä ja vakiintuneita oikeuskäytännön periaatteita. Tuomarin on toimittava aina siten kuin hänellä olisi käytettävissään rajaton määrä vastaavanlaisia aikaisempia tapauksia.

Normihierarkia

Kaikkien oikeusnormien on oltava perustuslain mukaisia. Laeissa ja muissa normeissa on noudatettava yleisesti hyväksyttyjä kansainvälisen oikeuden periaatteita ja Sloveniaa sitovia kansainvälisiä sopimuksia (perustuslain 8 §:n 1 momentin mukaisesti). Täytäntöönpanosäädösten ja paikallisten määräysten on lisäksi oltava lakien mukaisia.

Julkisen vallan käyttöä koskevien yleisten lakien (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*) on oltava perustuslain ja muiden lakien sekä täytäntöönpanosäädösten mukaisia.

Valtion, paikallisten sekä julkista valtaa käyttävien viranomaisten yksittäisten oikeustoimien ja toiminnan on perustuttava hyväksyttyyn lakiin tai lain perusteella annettuun määräykseen.

Slovenian oikeusjärjestyksessä Euroopan unionin lainsäädännön ensisijaisuus hyväksytään perustuslain nojalla. Sellaisten kansainvälisten järjestöjen hyväksymiä säädöksiä ja päätöksiä, joille Slovenia on siirtänyt oikeuden käyttää osaa täysivaltaisista oikeuksistaan, on perustuslain mukaan noudatettava Sloveniassa kyseisten järjestöjen (tässä tapauksessa Euroopan unionin) oikeudellisen sääntelyn mukaisesti.

Institutionaalinen kehys

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Lait (**zakon**) hyväksytään Slovenian kaksikamarisen parlamentin alahuoneessa, jota kutsutaan kansalliskokoukseksi (**Državni zbor**). Perustuslain 80 ja 81 §:n mukaan kansalliskokoukseen kuuluu 90 edustajaa, jotka edustavat Slovenian kansalaisia. Kahdeksankymmentäkahdeksan edustajaa valitaan suorilla vaaleilla, jotka ovat yleiset, yhtäläiset ja salaiset. Italialaisen ja unkarilaisen yhteisön jäsenet valitsevat kumpikin yhden yhteisönsä edustajan kansalliskokoukseen. Kansalliskokous valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Hallitus (**Vlada**) hyväksyy **asetukset**, kun taas hallituksen **yksittäiset ministerit** antavat **sääntöjä**. Perustuslain 110–119 §:n mukaisesti hallitukseen kuuluu pääministeri ja muita ministereitä. Hallitus ja yksittäiset ministerit ovat toimivaltansa rajoissa riippumattomia ja vastuussa kansalliskokoukselle, joka voi asettaa heidät syytteeseen, äänestää luottamuksesta tai päättää heidän toimikautensa tekemällä välikysymyksen. Kansalliskokous valitsee hallituksen pääministerin, minkä jälkeen pääministeri tekee ehdotuksen ministereistä, jotka kansalliskokous nimittää (ja erottaa).

Perustuslakituomioistuimella (**Ustavno sodišče**) on keskeinen rooli toimielinjärjestelmässä, sillä se voi kumota perustuslain vastaisina pitämänsä lait, täytäntöönpanosäädökset ja paikalliset määräykset. Se myös antaa lausuntoja kansainvälisten sopimusten perustuslaillisuudesta ja tekee päätökset vahinkoa kärsineiden kansalaisten esittämistä yksittäisistä perustuslakiin liittyvistä valituksista, joita voidaan jättää sen jälkeen, kun mitään muita muutoksenhakukeinoja ei enää ole käytettävissä.

Paikalliset määräykset hyväksytään kunnanvaltuustoissa (*občinski svet*, *mestni svet*), joiden jäsenet kuntien asukkaat valitsevat suorilla vaaleilla.

Päätöksentekomenettely

Hallitus, kansalliskokouksen yksittäiset edustajat, parlamentin ylähuone, kansallisneuvosto (*Državni svet*) tai vähintään viisituhatta äänestäjää voivat esittää lakeja kansalliskokouksen hyväksyttäväksi. Kansalliskokouksen työjärjestyksen mukaan lakiehdotusta käsitellään kansalliskokouksessa yleensä kolmivaiheisessa menettelyssä.

Lisäksi työjärjestyksen mukaan voidaan noudattaa kiireellistä menettelyä. Kansalliskokous voi 86 §:n nojalla tehdä päätöksen, jos enemmistö edustajista on läsnä käsittelyssä ja jos enemmistö paikalla olevista edustajista kannattaa lakia äänestyksessä, mikäli kyseisen lain hyväksyminen ei edellytä muunlaista enemmistöpäätöstä. Kansallisneuvosto voi käyttää veto-oikeuttaan hyväksytyn lain voimaantulon estämiseksi, mutta kansalliskokous voi kumota veto-oikeuden, jos edustajien enemmistö niin päättää.

Lainsäädäntöön liittyvästä **kansanäänestyksestä** (sellaisena kuin siihen viitataan perustuslain 90 §:ssä) on säädetty kansanäänestystä ja kansalaisten aloitteita koskevassa laissa (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*). Kansalliskokous voi päättää järjestää kansanäänestyksen omasta aloitteestaan tai jos kansallisneuvosto, kolmannes kansanedustajista tai vähintään neljäkymmentätuhatta äänestäjää sitä pyytää. Äänestäjillä on mahdollisuus vahvistaa tai hylätä kansalliskokouksen hyväksymä laki, ennen kuin tasavallan presidentti (**Predsednik republike**) julkaisee sen.

Tasavallan presidentin on julkaistava hyväksytty laki kahdeksan päivän kuluessa sen hyväksymisestä. Perustuslain 154 §:n nojalla kaikki oikeusnormit on julkaistava ennen niiden voimaantuloa. Valtion elinten hyväksymät oikeusnormit julkaistaan Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä (*Uradni list Republike Slovenije*), kun taas määräykset ja muut paikalliset säännökset julkaistaan paikallisissa lehdissä.

Perustuslain muuttaminen tapahtuu erityisellä perustuslaissa määrätyllä menettelyllä. Esityksen perustuslain muuttamisesta voi tehdä 20 kansanedustajaa, hallitus tai 30 000 äänestäjää. Kansalliskokous päättää tällaisesta esityksestä läsnä olevien edustajien kahden kolmasosan enemmistöllä, ja esitys hyväksytään, jos kaksi kolmasosaa kaikista kansanedustajista äänestää sen puolesta. Perustuslain 87 §:ssä todetaan, että kansalliskokous voi lailla määrittää kansalaisten ja muiden henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet.

EU:n toimielinten antamia **asetuksia ja päätöksiä** sovelletaan suoraan Sloveniassa. Niiden soveltaminen ei edellytä ratifioimista ja julkaisemista Slovenian virallisessa lehdessä.

Slovenian allekirjoittamat **kansainväliset sopimukset** tulevat voimaan, kun kansalliskokous on ne erityisessä menettelyssä ratifioinut. Kansainväliset sopimukset ratifioidaan hyväksymällä hallituksen esittämä laki. Ellei perustuslaissa tai jossakin muussa laissa toisin määrätä, kansainvälisen sopimuksen ratifioimista koskeva laki hyväksytään, jos läsnä olevien kansanedustajien enemmistö äänestää sen puolesta.

Oikeudelliset tietokannat

Oikeudellinen tietojärjestelmä (*Pravno-informacijski sistem* – PIS)

Oikeudellisesta tietojärjestelmästä – **Register predpisov Republike Slovenije** (säädösrekisteri) – pääsee linkin kautta muiden valtion elinten säädöksiä koskevaan kokoelmaan ja virallisen lehden sivustoon.

Kansalliskokouksen lainsäädäntö (*Zakonodaja državnega zbora*)

Kansalliskokouksen lainsäädäntöä koskeva tietokanta sisältää kaikkien kansalliskokouksen käsiteltävinä olevien lakien ja muiden säädösten tekstit. Näitä ovat seuraavat:

Konsolidoidut lakitekstit – virallisesti konsolidoidut lakitekstit, jotka on hyväksytty 29.11.2002 jälkeen ja julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä, sekä 17.6.2007 jälkeen epävirallisesti konsolidoidut tekstit.

Hyväksytyt lait – kansalliskokouksen hyväksymät lait, jotka on julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä Slovenian itsenäistymisen jälkeen eli 25.6.1991 alkaen.

Hyväksytyt säädökset – kansalliskokouksen hyväksymät säädökset, jotka on julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä 28.11.1996 jälkeen.

Lakiesitykset – kansalliskokouksen kuluvan toimikauden aikana käsiteltäviksi jätetyt lakiesitykset (tietokanta sisältää myös hyväksytyt lakiesitykset, joita ei ole vielä julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä).

Lakien käsittely (menettelyn päättyminen) – arkisto sellaisten lakien kaikista käsittelyvaiheista, jotka on jätetty kansalliskokoukselle 28.11.1996 jälkeen.

Säädösluonnokset – kansalliskokouksen kuluvan toimikauden aikana käsiteltäviksi jätetyt säädösluonnokset (tietokanta sisältää myös hyväksytyt säädösluonnokset, joita ei ole vielä julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä).

Säädösten käsittely (menettelyn päättyminen) – arkisto sellaisten säädösten kaikista käsittelyvaiheista, jotka on jätetty kansalliskokoukselle 28.11.1996 jälkeen.

Määräysluonnokset – kansalliskokouksen kuluvan toimikauden aikana käsiteltäviksi jätetyt määräysluonnokset (tietokanta sisältää myös hyväksytyt määräysluonnokset, joita ei ole vielä julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä).

Määräysten käsittely (menettelyn päättyminen) – arkisto sellaisten määräysten kaikista käsittelyvaiheista, jotka on jätetty kansalliskokoukselle 28.11.1996 jälkeen.

Virallinen lehti (*Uradni list Republike Slovenije*)

Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä julkaistaan virallisesti kaikki kansalliset säädökset. Kaikki säädökset julkaistaan internetissä.

Linkkejä

Kansalliskokouksen lainsäädäntö

Oikeudellinen tietojärjestelmä

Slovenian tasavallan virallinen lehti

Päivitetty viimeksi: 20/07/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Slovakia

Tällä sivulla kerrotaan Slovakian oikeusjärjestelmästä.

Tietoja Slovakian oikeusjärjestyksestä esitetään sivustolla Euroopan oikeudellinen verkosto: siviilioikeuden oikeusjärjestys.

Oikeuslähteet

Oikeusvälineiden lajit – kuvaus

Termiä ”oikeuslähde” käytetään kolmessa merkityksessä:

oikeuslähteet materiaalisessa merkityksessä – materiaaliset oikeuslähteet

oikeuslähteet tieto-opillisessa merkityksessä – lakitiedon lähteet

oikeuslähteet virallisessa merkityksessä – viralliset oikeuslähteet.

Oikeusnormien syntytavan ja sitovan muodon perusteella voidaan erottaa perinteisesti seuraavat oikeuslähteet:

tapaoikeus

ennakkotapaukset (tuomioistuinten luoma oikeus)

säädökset

lainsäädännölliset sopimukset

yleiset oikeusperiaatteet

terve järki

ajankohtaiset kirjat, oikeuskirjallisuus ja asiantuntijoiden raportit

kansainväliset sopimukset, jos ne on saatettu asianmukaisesti osaksi Slovakian tasavallan oikeusjärjestystä.

Normihierarkia

Normihierarkia on Slovakian oikeusjärjestyksen perusperiaatteita. Laillisuuden kannalta on olennaisen tärkeää ymmärtää se oikein lainsäädäntökäytännössä ja lainsäädännön täytäntöönpanossa. Normihierarkiassa ei kuitenkaan ole kyse vain suoraviivaisesta, loogisesta ensisijaisuudesta tai alisteisuudesta. Hierarkia liittyy laajempaan kysymykseen **lainsäädäntövallasta**. Se sisältää myös sen ehdottoman vaatimuksen, että säännöksen voi antaa vain siihen lain nojalla toimivaltainen elin kyseisen lain ja oman lainsäädäntövaltansa rajoissa.

Säännökset on luokiteltu niiden niin kutsutun oikeudellisen velvoittavuuden perusteella. **Oikeudellinen velvoittavuus** tarkoittaa tässä sitä, että säännökset ovat toisilleen alisteisia (eli alisteisia säännöksille, jotka ovat niitä vahvemmin velvoittavia) tai että säännös on johdettu vahvemmin velvoittavasta säännöksestä. Jos sovelletaan kahta eritasoista säännöstä, heikommin velvoittava säännös ei saa olla ristiriidassa vahvemman kanssa, mutta vahvempi säännös voi kumota heikomman.
Säännökset voidaan oikeudellisen velvoittavuutensa perusteella luokitella hierarkkisesti seuraavasti:
Ensisijainen lainsäädäntö (lait)
perustuslailliset lait (aina ensisijaisia)
lait (ensisijaisia tai perustuslaillisista laeista johdettuja).
Toissijainen lainsäädäntö (lakeja alempitasoiset säädökset)
hallituksen asetukset – aina toissijaisia
keskusviranomaisten määräykset – aina toissijaisia
kunnallisten ja paikallisten edustuslaitosten (virastojen) säännöt ja määräykset – ensisijaisia tai toissijaisia
muiden kuin valtion elinten poikkeuksellisesti antamat määräykset – aina toissijaisia.
Lain ensisijaisuus tässä säädösjärjestelmässä merkitsee periaatteessa, että kaikkien muiden säädösten on oltava johdettuja siitä ja sen kanssa yhdenmukaisia eivätkä ne saa olla lain kanssa ristiriidassa. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että jos alempitasoinen säädös on ristiriidassa korkeampitasoisen säädöksen kanssa, on noudatettava korkeampitasoista säädöstä.
Toimielinjärjestelmä
Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet
Seuraavilla viranomaisilla on toimivalta antaa säädöksiä (= lakiasäätävät elimet):
Slovakian tasavallan kansallisneuvosto: perustuslaki, perustuslailliset lait, lait, lakeja korkeampitasoiset kansainväliset sopimukset, kansainväliset sopimukset, joilla on sama velvoittavuus kuin lailla
Slovakian tasavallan hallitus: hallituksen asetukset
ministeriöt ja muut keskusviranomaiset: määräykset, julistukset ja toimenpiteet
kunnan- ja kaupunginvaltuustot: yleisesti sitovat määräykset
kuntien ja kaupunkien viranomaiset ja paikallishallinnon elimet: yleisesti sitovat määräykset.
Lainsäädäntöprosessi
Lainsäädäntöprosessin eri vaiheet:
lakiehdotuksen esittäminen – lainsäädäntöaloite
lakiehdotuksen käsittely
äänestys (lakiehdotuksesta päättäminen)
hyväksytyn lakiehdotuksen allekirjoittaminen
normatiivisen säädöksen voimaan saattaminen (julkaiseminen).
Päätöksentekomenettely
Lainsäädäntöprosessi
Lakiehdotuksen esittäminen – lainsäädäntöaloite
Lain nro 460/1992 (Slovakian perustuslaki) 87 §:n 1 momentin mukaan lakiehdotuksia voivat tehdä:
Slovakian tasavallan kansallisneuvoston valiokunnat
Slovakian tasavallan kansallisneuvoston jäsenet
Slovakian tasavallan hallitus.
Lakiehdotukset esitetään pykälä pykälältä johdantoineen
Lakiehdotuksen käsittely
Slovakian tasavallan kansallisneuvoston työjärjestyksen (laki nro 350/1996) mukaan lakiehdotuksella on kolme käsittelyä:
Ensimmäisessä käsittelyssä käydään yleiskeskustelu **ehdotetun lain** ns. **filosofiasta** eli sen sisällöstä ja periaatteista. Tässä käsittelyssä ehdotukseen ei voi tehdä muutoksia tai lisäyksiä.
Toisessa käsittelyssä ehdotuksesta keskustellaan niissä kansallisneuvoston valiokunnissa, joiden käsiteltäväksi se on annettu. Kaikki lakiehdotukset on käsiteltävä perustuslakivaliokunnassa, joka varmistaa, että ne ovat **Slovakian tasavallan perustuslain**, perustuslaillisten lakien, Slovakian tasavaltaa sitovien kansainvälisten sopimusten, lakien ja Euroopan unionin lainsäädännön mukaisia. Tämän jälkeen voidaan tehdä **muutos- ja lisäysehdotuksia**, joista äänestetään valiokuntakeskustelujen päätyttyä. Tästä syystä eri kannat on koottava yhteen ennen kuin lakiehdotuksesta keskustellaan kansallisneuvostossa. Sen jälkeen kun **koordinaatiovaliokunta on hyväksynyt valiokuntien yhteisen mietinnön erityispäätöksellä**, lakiehdotus lähetetään kansallisneuvostoon. Kansallisneuvosto keskustelee ja äänestää toisessa käsittelyssä olevasta lakiehdotuksesta tämän mietinnön perusteella.
Kolmas käsittely koskee vain lakiehdotuksen sellaisia säännöksiä, joihin hyväksyttiin muutoksia tai lisäyksiä toisessa käsittelyssä. Kolmannessa käsittelyssä parlamentin jäsenet voivat esittää vain muutoksia, jotka koskevat muotovirheiden tai kielioppi- ja kirjoitusvirheiden korjaamista. Muiden virheiden poistamista koskevien muutosten ja lisäysten on saatava vähintään 30 kansallisneuvoston jäsenen tuki. Kun näistä on keskusteltu, lakiehdotuksesta äänestetään kokonaisuutena.
Äänestys (lakiehdotuksesta päättäminen)
Lain hyväksymisen edellytyksenä on, että **ehdoton enemmistö läsnä olevista jäsenistä äänestää lain puolesta**.
Perustuslakia voidaan muuttaa tai yksittäisiä pykäliä kumota vain määräenemmistöpäätöksellä, johon tarvitaan kolme viidesosaa kansallisneuvoston kaikista 150 jäsenestä.
Kansallisneuvosto on äänivaltainen, jos vähintään puolet sen jäsenistä on läsnä.
Hyväksytyn lakiehdotuksen allekirjoittaminen
Hyväksytyn lakiehdotuksen allekirjoittavat:
Slovakian tasavallan presidentti
Slovakian tasavallan kansallisneuvoston puhemies
Slovakian tasavallan pääministeri.
Tämän vaiheen tarkoituksena on tarkistaa hyväksytyn lakiehdotuksen sisältö, menettelyn asianmukaisuus ja lopullinen muoto. Nämä korkeimmassa asemassa olevat perustuslailliset virkamiehet vahvistavat allekirjoituksellaan lain sen lopullisessa sanamuodossa.
Presidentillä on niin kutsuttu lykkäävä veto-oikeus ja oikeus kieltäytyä allekirjoittamasta hyväksyttyä lakia sisältövirheen perusteella. Hänen on lähetettävä hyväksytty laki takaisin kansallisneuvoston käsiteltäväksi huomautuksin varustettuna.

Palautettu laki käy läpi toisen ja kolmannen käsittelyn. Tässä vaiheessa kansallisneuvosto voi ottaa huomioon presidentin huomautukset, mutta sen ei ole pakko tehdä sitä. Kansallisneuvosto voi kumota lykkäävän veto-oikeuden äänestämällä uudestaan. Tällöin laki on saatettava voimaan, vaikka presidentti ei olisi allekirjoittanut sitä.

Normatiivisen säädöksen voimaan saattaminen (julkaiseminen)

Voimaan saattaminen on lainsäädäntöprosessin viimeinen vaihe. Koko valtion alueella sovellettavat säännökset julkaistaan Slovakian tasavallan virallisessa lakikokoelmassa (Zbierka zákonov). Julkaiseminen kuuluu Slovakian oikeusministeriön toimivaltaan. Lakikokoelma on Slovakian valtion julkaisuväline. Lakikokoelmaa julkaistaan sähköisessä ja paperimuodossa. Lakikokoelman sähköisellä ja paperiversiolla on sama oikeudellinen vaikutus ja sisältö. Lakikokoelman sähköistä versiota voi käyttää ilmaiseksi Slov-Lex-portaalissa.

Voimaantulo

Lainsäädäntö tulee voimaan sinä päivänä, jolloin se vahvistetaan lakikokoelmassa.

Lainsäädäntö tulee voimaan 15. päivänä sen jälkeen, kun se on vahvistettu lakikokoelmassa, ellei siinä säädetä myöhäisemmästä voimaantulopäivästä. Muista säädöksistä tulee sitovia sinä päivänä, jolloin ne vahvistetaan lakikokoelmassa.

Oikeuslähteiden välisten ristiriitojen ratkaiseminen

Alempitasoinen normatiivinen väline ei saa olla ristiriidassa korkeampitasoisen normatiivinen välineen kanssa.

Normatiivista välinettä voidaan muuttaa tai se voidaan kumota ainoastaan samantasoisella tai korkeampitasoisella normatiivisella välineellä.

Jos samantasoiset säädökset ovat yhteensopimattomia, noudatetaan käytännössä sääntöä, jonka mukaan uudemmalla säädöksellä muutetaan aiempaa säädöstä tai kumotaan se, ja erityissäädöksellä muutetaan yleistä säädöstä tai kumotaan se.

Slovakian tasavallan perustuslakituomioistuin ratkaisee, ovatko

lait perustuslain mukaisia

hallituksen asetukset ja ministeriöiden ja muiden keskusviranomaisten antamat yleisesti sitovat määräykset perustuslain, perustuslaillisten lakien ja lakien mukaisia

kunnallisten ja paikallisten edustuslaitosten antamat yleisesti sitovat määräykset perustuslain ja lakien mukaisia

keskushallinnon paikalliselinten antamat yleisesti sitovat määräykset perustuslain, lakien ja muiden yleisesti sitovien määräysten mukaisia

yleisesti sitovat määräykset niiden kansainvälisten sopimusten mukaisia, jotka on saatettu voimaan asiaa koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Jos perustuslakituomioistuin katsoo, että tietyt säännökset ovat yhteensopimattomia, tällaiset säännökset tai niiden osat tai niihin sisältyvät säännöt lakkaavat olemasta voimassa. Jos tällaiset säännökset hyväksyneet elimet eivät yhdenmukaista niitä sovellettavien korkeampitasoisten välineiden kanssa lakisääteisessä määräajassa tuomioistuimen päätöksen antamisen jälkeen, kyseiset säännökset tai niiden osat tai niihin sisältyvät säännöt mitätöidään.

Oikeudelliset tietokannat

Slovakian tasavallan oikeusministeriön Slov-Lex-tietokanta

Oikeusministeriön ylläpitämä ”sähköinen lakikokoelma (Slov-Lex)” perustuu kahteen yhdistettyyn tietojärjestelmään:

eZbierka (sähköinen kokoelma) – tietojärjestelmä, joka sisältää sitovia konsolidoituja sähköisiä lainsäädäntötekstejä ja muita standardeja niille, joihin lainsäädäntö vaikuttaa,

eLegislatíva (sähköinen lainsäädäntö) – prosessinhallintatietojärjestelmä kaikista lainsäädäntöprosessin vaiheista ja varustettuna edistyneellä lakieditorilla.

Kohderyhmien saamat hyödyt:

Keskeistä oikeusperiaatetta, jonka mukaan kaikki ihmiset tuntevat voimassa olevan lainsäädännön ja tietävät oikeutensa ja velvollisuutensa, on entistä vaikeampi noudattaa käytännössä, koska lainsäädännön määrä ja monimutkaisuus kasvavat. Slov-Lex-hankkeella pyritään parantamaan kyseisen periaatteen noudattamista varmistamalla, että kaikki voivat tutustua voimassa olevaan lainsäädäntöön:

kansalaiset – erityisesti hankkeen osa eZbierka hyödyttää heitä siten, että voimassa olevaan lainsäädäntöön on muodollisesti ja sisällöllisesti huomattavasti helpompi tutustua maksutta, ja näin he oppivat tuntemaan uuden lainsäädännön entistä paremmin,

oikeusalan ammattilaiset voivat jatkuvasti tarkastella voimassa olevaa lainsäädäntöä ja tutustua Slovakian tasavallan tai Euroopan unionin uuteen lainsäädäntöön yleisesti ja erityisesti oman erikoisalansa lainsäädäntöön,

yrittäjät voivat myös jatkuvasti tarkastella ilmaiseksi voimassa olevaa lainsäädäntöä ja tutustua Slovakian tai Euroopan unionin uuteen lainsäädäntöön yleisesti ja erityisesti omaa toimialaansa koskevaan lainsäädäntöön; parempi sääntely-ympäristö luo entistä paremmat olosuhteet liiketoiminnalle ja vähentää liiketoimintaan liittyvää hallinnollista rasitusta,

paikallis- ja alueviranomaiset voivat jatkuvasti tarkastella ilmaiseksi voimassa olevan lainsäädännön lähteitä samalla kun niiden hallinnollinen rasite vähenee (hallinnollisesti vaativa ja kallis velvollisuus antaa työpäivinä mahdollisuus päästä tutustumaan lakikokoelmaan, mihin liittyy kokoelman paperikopion tilaus ja arkistointi), kun portaalilla korvataan rasittava velvollisuus avustaa lakikokoelmaan tutustumisessa työpäivinä,

julkishallinnot – toisaalta hanke tarjoaa jatkuvasti ja ilmaiseksi mahdollisuuden käyttää voimassa olevan lainsäädännön lähteitä, ja toisaalta se vähentää hallinnollista rasitusta ja siten lainsäädäntöprosessin kustannuksia ja tuo käyttöön myös mahdollisuuden parantaa lainsäädäntötehtävien suorittamista ja Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanoa,

oikeusviranomaiset voivat jatkuvasti ja nopeasti tarkastella lainsäädäntöä, joka on ollut voimassa millä tahansa historian hetkellä, ja oikeudellisten päätösten viittauksia kulloinkin voimassa olleeseen lainsäädäntöön, millä voidaan poistaa rutiinitehtäviä ainakin osittain ja lisätä tuomarien ja tuomioistuinten virkamiesten työn tehokkuutta,

lainsäädäntävallan käyttäjät voivat käyttää tehokasta välinettä laatiessaan lainsäädäntöä ja hallinnoidessaan lainsäädäntöprosessia, mikä vapauttaa niitä rasittavasta byrokratiasta ja auttaa niitä keskittymään entistä enemmän vireillä olevien ehdotusten sisältöön.

Aiheeseen liittyviä linkkejä

Oikeus- ja tietoportaali Slov-Lex

Päivitetty viimeksi: 25/04/2022

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Kansallinen lainsäädäntö - Suomi

Tällä sivustolla on tietoa Suomen oikeusjärjestelmästä.

Oikeuslähteet

Oikeuslähteillä tarkoitetaan niitä lähteitä, joista oikeussäännöt ovat löydettävissä. Suomessa osa oikeuslähteistä on kansallisia ja osan alkuperä on kansainvälinen. Lähteet voivat olla kirjoitettuja tai kirjoittamattomia. Seuraavassa esitetään yhteenveto Suomen oikeuslähteistä.

Oikeudellisten välineiden lajit

Kansalliset oikeuslähteet

Kansallisista oikeuslähteistä keskeisin on kirjoitettu laki. Laki on tässä ymmärrettävä laajasti siten, että se käsittää perustuslain, tavalliset lait eli eduskuntalait, tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja ministeriön asetukset sekä alempien viranomaisten antamat oikeussäännöt. Asetuksia ja alempien viranomaisten oikeussääntöjä voidaan antaa vain perustuslaissa tai tavallisessa laissa olevan valtuutuksen perusteella. Valtuutuksessa nimetään yleensä mainittujen normien antamiseen oikeutettu valtioelin tai viranomainen.
Jos kirjoitettua lakia ei ole, oikeuslähteenä on oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 11 §:n mukaan maan tapa. Edellytyksenä maan tavan velvoittavuudelle on, että se ei ole kohtuuton. Säännös maan tavasta on varsin vanha, ja itse käsitettä on vaikea määritellä tarkasti. Maan tavalla tarkoitetaan nykyään lähinnä eräitä vakiintuneita käytäntöjä, joita esiintyy esimerkiksi kaupankäynnissä. Koska kirjoitettuun lakiin perustuva sääntely on nykyään varsin kattavaa, maan tavalla on vain suhteellisen harvoin merkitystä oikeuslähteenä. Tietyillä oikeudenaloilla, kuten sopimusoikeudessa, tavanomaisella oikeudella on kuitenkin vielä varsin vahva asema.
Oikeuslähteitä ovat myös lainvalmistelutyöt ja tuomioistuinratkaisut. Lainvalmistelutyöt antavat tietoa lainsäätäjän tarkoituksesta, ja niitä käytetään sen vuoksi lainsäädännön tulkinnassa. Tuomioistuinratkaisuista ovat oikeuslähteinä tärkeimpiä ylimpien tuomioistuinten eli korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut. Näiden tuomioistuinten ratkaisuja kutsutaan ennakkopäätöksiksi. Vaikka ennakkopäätökset eivät ole oikeudellisesti sitovia, on niillä tosiasiassa varsin suuri merkitys. Myös muiden kuin ylimpien tuomioistuinten ratkaisuilla voi olla merkitystä oikeuslähteinä. Tilanteissa, joissa alemman tuomioistuimen ratkaisu asiassa jää lopulliseksi, voi alempien tuomioistuinten oikeuskäytännöllä olla käytännössä suuri merkitys.
Kansallisiin oikeuslähteisiin kuuluvat myös oikeustiede, yleiset oikeusperiaatteet ja reaaliset argumentit. Oikeustieteen nimenomaisena tehtävänä on oikeusjärjestelmän sisällön tutkiminen eli oikeussäännösten tulkinta ja systematisointi, minkä vuoksi sekin on merkittävä oikeuslähde. Myös yleisillä oikeusperiaatteilla ja reaalisilla argumenteilla voi olla merkitystä oikeuslähteinä. Niiden asema oikeuslähteiden hierarkiassa on kuitenkin heikompi kuin niitä ennen mainittujen oikeuslähteiden, kuten jäljempänä esitetään.

Kansainväliset oikeuslähteet ja Euroopan unionin oikeus

Kansainväliset sopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, joihin Suomi on sitoutunut, ovat Suomessa velvoittavia oikeuslähteitä. Myös näitä sopimuksia soveltavien kansainvälisten instanssien käytännöllä on merkitystä oikeuslähteenä. Esimerkkinä tähän ryhmään kuuluvista oikeuslähteistä on Euroopan ihmisoikeussopimus, jota tulkittaessa käytetään oikeuslähteenä myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytäntöä.
Euroopan unionin jäsenenä Suomea velvoittavat myös EU:n asetukset ja direktiivit. Ne ovat Euroopan unionin säädöksistä tärkeimpiä. Asetuksia sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa, kun taas direktiivit on pantava täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä. Täytäntöönpanosäädösten esitöillä voi siten myös olla merkitystä EU:n lainsäädännön tulkinnassa, vaikka niillä onkin paljon vähäisempi merkitys kuin kansallisen lainsäädännön esitöillä.
Muut EU:n sääntelyvälineet velvoittavat Suomea siinä missä muitakin jäsenvaltioita. Myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuilla on merkitystä oikeuslähteenä, koska ne ovat osa yhteisön säännöstöä.

Normihierarkia

Suomessa kansalliset oikeuslähteet jaetaan tavallisesti vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin ja sallittuihin oikeuslähteisiin. Vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä ovat laki ja maan tapa. Nämä oikeuslähteet ovat siten ylimpänä normihierarkiassa. Niiden soveltaminen kuuluu lainvalvontaviranomaisten virkavelvollisuuksiin, ja niiden sivuuttaminen katsotaan virkavirheeksi. Lainsäädännön hierarkia on seuraavanlainen:
perustuslaki
tavalliset lait eli eduskuntalait
tasavallan presidentin, valtioneuvoston ja ministeriön asetukset
alempien viranomaisten antamat oikeussäännöt.
Heikosti velvoittavia eli seuraavaksi alemman hierarkiatason oikeuslähteitä ovat lainvalmistelutyöt ja tuomioistuinratkaisut. Näiden lähteiden sivuuttamisesta ei seuraa virkavirhesanktiota lakia soveltavalle viranomaiselle, mutta todennäköisyys, että ratkaisuun haetaan muutosta ylemmässä oikeusasteessa, kasvaa.
Sallittujen oikeuslähteiden ryhmään puolestaan kuuluvat oikeustiede, yleiset oikeusperiaatteet ja reaaliset argumentit. Sallitut oikeuslähteet eivät ole velvoittavia mutta tarjoavat lisätukea argumenteille ja vahvistavat sitä kautta ratkaisun perusteluja.
Kansainväliset sopimukset ovat Suomessa voimassa sen tasoisina säädöksinä kuin ne on valtionsisäisesti saatettu voimaan. Jos siis kansainvälinen sopimus on saatettu voimaan lailla, ovat sen määräykset voimassa Suomessa lain tasoisina. Jos kansainvälinen velvoite on taas saatettu voimaan asetuksella, ovat sen määräykset voimassa asetuksen tasoisina. Voimaansaattamissäädökset rinnastuvat siis samantasoisiin kansallisiin säädöksiin.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet

Suomessa lainsäädäntövalta kuuluu Suomen perustuslain mukaan eduskunnalle. Eduskunta säätää kaikki tavalliset lait ja päättää myös perustuslain muuttamisesta. Eduskunnan säätämällä tavallisella lailla voidaan valtuuttaa myös tietyt muut viranomaiset antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista. Asetuksia voivat tällaisen valtuutuksen nojalla antaa tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Myös alempi viranomainen voidaan tietyin edellytyksin lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista. Nämä edellytykset ovat, että valtuutuksen antamiseen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä ja että asiasta ei ole säädettävä lailla tai asetuksella sääntelyn asiallisen merkityksen vuoksi. Valtuutuksen on myös oltava soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Toimivalta yleisesti velvoittavien oikeussääntöjen antamiseen on yksinomaan edellä mainituilla tahoilla.

Säätämismenettely

Oikeussääntöjen säätämismenettely ja voimaantulo

Lain säätäminen tulee eduskunnassa vireille hallituksen esityksellä tai kansanedustajan lakialoitteella. Hallituksen esitykset valmistellaan ministeriöissä, minkä jälkeen ne käsitellään valtioneuvoston yleisistunnossa. Hallituksen esityksen antamisesta eduskunnalle päätetään tämän jälkeen tasavallan presidentin esittelyssä.
Eduskunnassa hallituksen esitys otetaan ensin lähetekeskusteluun, minkä jälkeen se lähetetään käsiteltäväksi johonkin eduskunnan valiokunnista. Valiokunta laatii asiantuntijoita kuultuaan mietinnön hallituksen esityksestä. Sen jälkeen asia palaa eduskunnan täysistuntoon, jossa siitä keskustellaan valiokunnan mietinnön pohjalta. Lakiehdotuksen hyväksymisestä päätetään eduskunnan täysistunnossa kahdessa käsittelyssä. Eduskunta voi hyväksyä lakiehdotuksen muuttamattomana, muuttaa sitä tai hylätä sen. Lopullinen päätösvalta lain kohtalosta on siis eduskunnalla. Tavalliset lait hyväksytään eduskunnassa yksinkertaisella enemmistöllä, mutta perustuslain muuttamiseen tarvitaan määräenemmistö.
Kun eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen, se toimitetaan tasavallan presidentille vahvistettavaksi. Laki tulee voimaan voimaantulosäännöksessä säädettynä ajankohtana, ei kuitenkaan, ennen kuin laki on julkaistu Suomen säädöskokoelmassa.
Sekä tasavallan presidentin, valtioneuvoston että ministeriön asetukset valmistellaan siinä ministeriössä, jonka toimialaan asia kuuluu. Tasavallan presidentin asetusten antamisesta päättää presidentti valtioneuvoston esittelystä. Valtioneuvoston asetusten antamisesta päätetään valtioneuvoston yleisistunnossa, ja ministeriön asetusten antamisesta päättää asianomainen ministeri. Kaikki asetukset julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa. Asetukset tulevat voimaan niissä säädettynä ajankohtana, ei kuitenkaan ennen, kuin asetus on julkaistu Suomen säädöskokoelmassa.

Alempien viranomaisten antamat oikeussäännöt, jotka käytännössä ovat yleensä päätöksiä tai määräyksiä, valmistelee asianomainen viranomainen, joka myös päättää niiden hyväksymisestä. Alempien viranomaisten antamat määräykset tulevat voimaan niissä määrättynä ajankohtana. Ne julkaistaan asianomaisen viranomaisen määräyskokoelmassa.

Oikeudelliset tietokannat

Finlex

Finlex on säädöstietopankki, jossa on yli kolmekymmentä tietokantaa. Finlexin lainsäädäntö-osio koostuu kuudesta tietokannasta. Siihen kuuluu muun muassa:

Suomen lakien ja asetusten käännösten tietokanta, joka sisältää eduskuntalakien (pääasiassa englanninkielisiä) käännöksiä
lakien ja asetusten ajantasaiset (suomen- ja ruotsinkieliset) tekstit
säädösmuutosten tietokanta, josta saa tietoa lain tai asetuksen muutoksista
saamenkieliset lait ja asetukset.

Suomen lakien ja asetusten (pääasiassa englanninkieliset) käännökset ovat yhdessä tietokannassa. Lakien ja asetusten alkuperäiset tekstit ovat erillisissä tietokannoissa. Uusimmat säädökset ovat sähköisessä Suomen säädöskokoelmassa.

Finlexin oikeuskäytäntö-osio sisältää yli kymmenen tietokantaa. Niissä on korkeimman oikeuden antamia ennakkopäätöksiä sekä korkeimman hallinto-oikeuden, hovioikeuksien, hallinto-oikeuksien ja erityistuomioistuinten ratkaisuja.

Muissa Finlexin tietokannoissa on muun muassa valtiosopimuksia, viranomaisten päätösaineistoja ja hallituksen esityksiä.

Tietokanta on **maksuton**.

Muita tietokantoja

Suomessa on Finlexin lisäksi myös muita tietokantoja, jotka sisältävät lainsäädäntöä, oikeuskäytäntöä, hallituksen esityksiä ja oikeuskirjallisuutta. Tietokannat Edilex ja Suomen laki tarjoavat kattavia sähköisiä lakitietopalveluja. Sekä Edilex että Suomen laki sisältävät kansallisen lainsäädännön, oikeuskäytännön ja muun materiaalin tietokantoja. Valtaosa palveluista on maksullisia ja edellyttää tilaamista. Kolmas kaupallinen lakitietopalvelu Suomessa on WSOYPro. Myös sen materiaaleista suurin osa on yksinomaan palvelun tilaajien saatavilla.

Päivitetty viimeksi: 02/02/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota sv on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Ruotsi

Tällä sivulla annetaan tietoja Ruotsin oikeusjärjestelmästä.

Oikeuslähteet

Ruotsissa on neljä keskeistä oikeuslähdettä: säädökset, lainvalmisteluasiakirjat, oikeuskäytäntö ja oikeuskirjallisuus.

Säädökset ovat tärkein oikeuslähde. Ne painetaan ja julkaistaan virallisesti säädöskokoelmina. Säädökset jakaantuvat lakeihin, asetuksiin ja määräyksiin. Ruotsin valtiopäivät säätää lait, hallitus antaa asetukset ja viranomaiset antavat määräyksiä.

Ruotsin valtiopäivät (Riksdag) on ainoa julkinen elin, jolla on valtuudet säätää uusia tai muuttaa voimassa olevia lakeja. Annettujen lakien kumoaminen tai muuttaminen edellyttää valtiopäivien uutta päätöstä.

Tuomioistuinten ratkaisuilla eli **oikeuskäytännöllä** on keskeinen asema lainsäädännön soveltamisessa. Tässä tulevat kyseeseen erityisesti korkeimpien oikeusasteiden eli korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut.

Lainsäädännön soveltamisessa käytetään apuna myös **lainvalmisteluasiakirjoja** eli tekstejä, joita laaditaan lainsäädäntöprosessin yhteydessä.

Säätämismenettely

Uutta lakia tai lain muuttamista ehdottaa useimmiten hallitus. Hallituksen on yleensä tutkittava käytettävissä olevia vaihtoehtoja huolellisesti, ennen kuin se antaa valtiopäiville säädöstä koskevan esityksen. Tätä tehtävää hoitamaan asetetaan erityinen komitea.

Ennen kuin valtiopäivät päättää lakiesityksen hyväksymisestä, valtiopäiväedustajien on käsiteltävä esitystä valiokunnassa. Valiokuntia on viisitoista, ja kullakin niistä on oma vastuualueensa, kuten liikenne tai koulutus.

Valiokunta antaa valtiopäiville mietinnön, jossa suositetaan, miten valtiopäivien pitäisi päättää hallituksen ja valtiopäiväedustajien esityksistä. Kaikki kansanedustajat keskustelevat lakiesityksestä, minkä jälkeen tehdään lopullinen päätös.

Hallituksen tehtävänä on panna valtiopäivien päätökset täytäntöön ja varmistaa, että täytäntöönpano tapahtuu valtiopäivien tarkoittamalla tavalla. Hallitusta avustavat tässä tehtävässä Hallituksen kanslia, ministeriöt ja noin 300 valtion viranomaista.

Kaikki lait ja asetukset julkaistaan Ruotsin säädöskokoelmassa (Svensk Författningssamling, SFS), joka on saatavilla sekä painetussa muodossa että internetissä.

Oikeudelliset tietokannat

Julkishallintoa koskevaa oikeudellista tietoa on saatavilla portaalissa Lagrummet. Portaalissa on linkkejä hallitusta, valtiopäiviä, ylempiä oikeusasteita ja valtion viranomaisia koskeviin oikeudellisiin tietoihin.

Portaali on **maksuton**.

Päivitetty viimeksi: 05/12/2023

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota en on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Englanti ja Wales

Tällä sivulla annetaan tietoja Yhdistyneen kuningaskunnan ja erityisesti Englannin ja Walesin oikeudenkäyttöalueen oikeudesta ja oikeudellisista tietokannoista.

Oikeuslähteet

Tärkeimmät oikeuslähteet Yhdistyneessä kuningaskunnassa Englannin ja Walesin oikeudenkäyttöalueella ovat seuraavat:

primaarioikeus **Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin ja Walesin kansalliskokouksen antamien lakien** (*Acts*) sekä **Walesin kansalliskokouksen antamien säädösten** (*Measures*) muodossa.

Unionin lainsäädäntö

sekundaarioikeus (eli johdettu tai alisteinen lainsäädäntö) hallitsijan, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, Walesin kansalliskokouksen tai muun viranomaisen antamien **lakiin perustuvien määräysten** (*Statutory Instruments*) muodossa; muu alisteinen lainsäädäntö **hallinnollisten määräysten** (*administrative orders*) muodossa.
tuomioistuinten ratkaisujen kautta kehittynyt **tapaoikeus** (*common law*).

Oikeudellisten välineiden lajit

Primaarioikeus eli parlamentin antamat lait laaditaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa Lontoossa. Ne voivat koskea koko Yhdistynyttä kuningaskuntaa tai osaa siitä. Walesin kansalliskokous voi antaa lakeja 20 alalla, jotka luetellaan **vuonna 2006 annetun Walesin hallintolain** (Government of Wales Act 2006) liitteessä 7. Muutakin primaarioikeutta voidaan antaa kuninkaallisina säädöksinä (ns. Royal Prerogative). Tällaisia ovat edellä mainittujen Orders in Council -säädösten lisäksi Proclamations, Royal Warrants, Royal Instructions, Regulations ja Letters Patent.
Sekundaarioikeutta voivat laatia hallitsija, ministeri, ministeriö, Walesin ministerit tai muu kuningattaren tai kuninkaallisen säädöksen valtuuttama taho tai henkilö. Sitä kutsutaan myös johdetuksi tai delegoiduksi oikeudeksi, ja säädöstä, jolla valtuus myönnetään, kutsutaan valtuuttamissäädökseksi. Sekundaarioikeuteen kuuluu erilaisia nimikkeitä: Orders in Council, Regulations tai Rules, joita kaikkia voidaan yhteisesti kutsua nimellä Statutory Instruments tai Statutory Rules.
Lainsäädäntövaltaa siirrettiin heinäkuussa 1999 Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentilta Cardiffissa sijaitsevalle Walesin kansalliskokoukselle. Kansalliskokoukselle annettiin toimivalta laatia Walesia koskevia lakiin perustuvia määräyksiä, mutta Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti laatii edelleen Walesin asioita koskevan primaarioikeuden. **Vuonna 2006 annetun Walesin hallintolain** mukaisesti kansalliskokoukselle annettiin toimivalta antaa laissa määritellyillä aloilla säädöksiä (Measures, primaarioikeutta) niistä Walesin asioista, joiden osalta Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on hyväksynyt kansalliskokouksen lainsäädäntövallan. Tällainen säädös on kuitenkin annettava hyväksyttäväksi Sovereign in Council -menettelyllä, ennen kuin siitä tulee laki. Kansalliskokouksen vastuualaan kuuluvia asioita ovat taloudellinen kehitys, koulutus, ympäristö, terveys, asuinrakentaminen, matkailu ja liikenne. Siviili- ja rikosoikeus eivät kuulu sen toimivaltaan. Kansalliskokouksen ja Walesin ministerien (Walesin kansalliskokouksen hallituksen) antama lainsäädäntö laaditaan sekä englannin että kymrin kielellä.
Toimivalta tehdä **kansainvälisiä sopimuksia** Yhdistyneen kuningaskunnan puolesta on kruunulla, toisin sanoen hallitsijalla Royal Prerogativen nojalla Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen neuvojen mukaan. Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentilla ei ole sopimusten tekemisessä muodollista asemaa, mutta jos sopimus edellyttää muutosta Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön tai julkisen rahoituksen myöntämistä, parlamentti äänestää siitä tavanomaiseen tapaan. Kaikkien EU:n sopimusten täytäntöönpano Yhdistyneessä kuningaskunnassa edellyttää lainsäädäntöä, joten parlamentti käsittelee ne. Perustuslain uudistuksesta ja hallintotavasta vuonna 2010 annetun lain (Constitutional Reform and Governance Act 2010) tultua voimaan valtiosopimuksen ratifiointi edellyttää, että a) Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ministeri on toimittanut parlamentille jäljennöksen sopimuksesta, b) sopimus on julkaistu ja c) parlamentin ala- tai ylähuone ei ole päättänyt 21 istuntopäivän kuluessa, että sopimusta ei ratifioida.

Normihierarkia

Jos eri oikeuslähteet ovat keskenään ristiriidassa, ensisijainen foorumi ristiriitojen ratkaisemiseen ovat tuomioistuimet. Ne voivat ratkaista myös lainsäädännön tulkintaan liittyviä riitoja. Parlamentin antamaa lakia ei kuitenkaan ole mahdollista saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi sillä perusteella, että se olisi ”perustuslain vastainen”, koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole kirjoitettua perustuslakia. **Parlamentaarista suvereniteettia koskevan perustuslaillisen doktriinin** mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on ylin lakia säätävä viranomainen. Sillä on oikeus laatia ja kumota mikä tahansa laki, eikä mikään muu elin voi kumota parlamentin säätämää lakia tai kyseenalaistaa sen pätevyyttä.
Parlamentaarisen suvereniteetin doktriinia rajoittaa kuitenkin Yhdistyneen kuningaskunnan jäsenyys Euroopan unionissa. Euroopan yhteisöjä koskevan lain mukaan (European Communities Act 1972) Euroopan unionin oikeus on osa Englannin ja Walesin (sekä Skotlannin ja Pohjois-Irlannin) oikeutta. Kansallista lainsäädäntöä on tulkittava EU:n lainsäädännön kanssa yhteensopivalla tavalla aina kun se on mahdollista.
Toinen laki, jonka perusteella parlamentin antama laki voidaan kyseenalaistaa, on ihmisoikeuslaki (Human Rights Act 1998), jolla Euroopan ihmisoikeussopimus saatettiin osaksi Yhdistyneen kuningaskunnan oikeutta. Kotimaista oikeutta on mahdollisuuksien mukaan tulkittava siten, että kunnioitetaan yleissopimuksessa määriteltyjä oikeuksia.
Tuomioistuinten tuomiot, varsinkin muutoksenhakutuomioistuinten tuomiot, ovat tärkeässä asemassa oikeuden kehityksessä. Sen lisäksi, että tuomiot sisältävät arvovaltaisia ratkaisuja lainsäädännön tulkinnasta, ne muodostavat common law -oikeuden perustan. Common law johdetaan aiemmissa asioissa annetuista tuomioistuinten tuomioista eli oikeuskäytännöstä.
Tuomioistuinten ratkaisujen sitovuutta koskevan yleisperiaatteen mukaan tuomioistuin on sidottu ylempien tuomioistuinten aiempiin ratkaisuihin.
Euroopan unionin lainsäädäntöön liittyvissä asioissa korkein tuomioistuin on **Euroopan unionin tuomioistuin**. Parlamentin ylähuoneen tuomarit (Law Lords) toimivat aiemmin Yhdistyneen kuningaskunnan ylimpänä tuomioistuimena, mutta tämä tehtävä on siirretty 1. lokakuuta 2009 toimintansa aloittaneelle korkeimmalle oikeudelle (Supreme Court). Uusi korkein oikeus muodostettiin ylähuoneen silloisista tuomareista ja sen ensimmäiseksi presidentiksi nimitettiin heidän puheenjohtajansa eli Senior Law Lord.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet ja säätämismenettely

Primaarioikeuden säätää Lontoossa kokoontuva **Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti**. Ennen kuin **säädösehdotuksesta** (*Bill*) voi tulla parlamentin laki (*Act of Parliament*), sekä parlamentin ala- että ylähuoneen on hyväksyttävä se (House of Commons ja House of Lords). Lainsäädäntömenettelyyn kuuluvat kummassakin huoneessa seuraavat vaiheet:
ensimmäinen käsittely (säädösehdotuksen muodollinen esittely ilman keskustelua)
toinen käsittely (yleiskeskustelu)
valiokuntavaihe (yksityiskohtainen käsittely, keskustelu ja muutosehdotukset); alahuoneessa tämä tehdään yleensä yleisessä lainsäädäntövaliokunnassa (*public bill committee*)
mietintövaihe (mahdollisuus tehdä lisämuutoksia)
kolmas käsittely (viimeinen mahdollisuus keskusteluun; muutokset ovat mahdollisia ylähuoneessa).
Sen jälkeen kun säädösehdotusta on käsitelty kummassakin kamarissa, se palautuu lakialoitteen tehneeseen huoneeseen, jotta tämä voi käsitellä toisen huoneen tekemiä muutoksia.
Kummankin huoneen on päästävä yhteisymmärrykseen lopullisesta tekstistä. Eri huoneiden välillä saatetaan käydä useita keskustelukierroksia, ennen kuin säädösehdotuksen sanamuodosta päästään yhteisymmärrykseen. Sen jälkeen kun näin käy, säädösehdotus voidaan antaa hallitsijan hyväksyttäväksi (*Royal Assent*).
Primaarioikeutta laatii myös **Walesin kansalliskokous**. Ennen kuin lakiesityksestä voi tulla laki, kansalliskokouksen on käsiteltävä sitä ja hyväksyttävä se, minkä jälkeen esitys annetaan hallitsijan hyväksyttäväksi. Kansalliskokouksen hyväksymä laki on voimassa ja sitä sovelletaan koko Walesin alueella.
Lakiesityksen käsittely kansalliskokouksessa jakautuu yleensä neljään vaiheeseen seuraavasti:
Vaihe 1: Ehdotetun säädöksen (Bill, Measure) yleisperiaatteita käsitellään yhdessä tai useammassa valiokunnassa, ja niistä sovitaan kansalliskokouksessa.

Vaihe 2: Valiokunta käsittelee ehdotettua säädöstä ja kansalliskokouksen jäsenten siihen esittämiä tarkistuksia yksityiskohtaisesti.
Vaihe 3: Kansalliskokous käsittelee ehdotettua säädöstä ja kansalliskokouksen jäsenten siihen esittämiä tarkistuksia yksityiskohtaisesti. Kansalliskokouksen puheenjohtaja (Presiding Officer) päättää, mitä tarkistuksia kansalliskokous ottaa käsiteltäväksi.
Vaihe 4: Kansalliskokous äänestää säädösehdotuksen hyväksymisestä.
Kun säädösehdotus on käynyt läpi kaikki vaiheet Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa tai Walesin kansalliskokouksessa, se lähetetään hallitsijalle **hyväksyntää** varten, minkä jälkeen siitä tulee **laki**. Walesin kansalliskokouksen säädökset (Measures) on annettava hyväksyttäväksi Queen in Council -menettelyssä.
Yleensä primaarioikeutta voidaan muuttaa tai kumota vain antamalla uutta primaarioikeutta. Eräissä poikkeustapauksissa muuttaminen ja kumoaminen voidaan tehdä lakiin perustuvalla määräyksellä. Tähän kuuluvat tapaukset, joissa pannaan täytäntöön EU:n velvoite tai lainsäädäntöuudistus, jolla vähennetään sääntelytaakkaa tai poistetaan se. Parlamentin kummankin huoneen on kuitenkin hyväksyttävä asiaa koskeva vahvistuspäätöslauselma (*affirmative resolution*), ennen kuin tällainen määräys voidaan antaa.
Primaarioikeus tulee voimaan säädökseen sisältyvien **voimaantulosäännösten** (*commencement provisions*) mukaisesti. Säädöksessä on mahdollista antaa tietty voimaantulopäivä. Voimaantulopäivä voi olla hallitsijan hyväksynnän (Royal Assent) päiväys tai tietty päivämäärä (yleensä vähintään kaksi kuukautta hallitsijan hyväksynnän jälkeen). Toisaalta ministeri tai ministeriö voi vahvistaa voimaantulopäivän antamalla voimaantulomääräyksen (lakiin perustuvan määräyksen).
Säädöksen eri säännöksille voidaan määrittää eri voimaantulopäivät. Sekundaarioikeuden voimaantulopäivä määritetään yleensä itse säädöksessä. Poikkeuksellisesti voimaantulopäivä voidaan määrätä julkaisemalla ilmoitus virallisessa lehdessä (*The London Gazette*).

Oikeudelliset tietokannat

Kansallisarkiston hallinnoima Legislation.gov.uk on Yhdistyneen kuningaskunnan virallinen lainsäädäntöportaali.
Lainsäädäntöportaalissa on saatavana Yhdistyneen kuningaskunnan koko lainsäädäntö, joka kattaa maan kaikki oikeudenkäyttöalueet (Englanti, Skotlanti, Wales ja Pohjois-Irlanti). Sivustolla on saatavissa koko yleinen lainsäädäntö alkaen vuodesta 1988, valtaosa ennen vuotta 1988 annetusta primaarioikeudesta sekä alkuperäisinä että tarkistettuina toisintoina ja laaja valikoima sekundaarioikeutta alkaen vuodesta 1948, siltä osin kuin tämä lainsäädäntö on edelleen voimassa.

Päivitetty viimeksi: 12/06/2017
Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.
Tämän sivun alkukielistä versiota en on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Pohjois-Irlanti

Tällä sivulla kerrotaan Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännöstä ja oikeudellisista tietokannoista erityisesti Pohjois-Irlannin oikeudenkäyttöalueen näkökulmasta.

Oikeuslähteet

Yhdistyneen kuningaskunnan Pohjois-Irlannin oikeudenkäyttöalueella pääasialliset oikeuslähteet ovat seuraavat:
Primaarioikeus Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin lakien ja Pohjois-Irlannin edustajakokouksen lakien muodossa. Primaarilainsäädäntöä annetaan myös asetusten *(statutory instruments*) muodossa hallitsijan nimissä *Orders in Council* -menettelyllä.

Euroopan unionin oikeus

Sekundaarioikeus (johdettu oikeus) eli asetukset ja vastaavantasoiset Pohjois-Irlantia koskevat säädökset (*statutory rules of Northern Ireland*). Jonkin verran johdettua oikeutta annetaan myös hallinnollisilla määräyksillä.
Tuomioistuinten tuomioiden kautta kehittynyt **common law -oikeus**.

Oikeudellisten välineiden lajit

Primaarioikeus eli **parlamentin antamat lait** laaditaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa Lontoossa. Ne voivat koskea koko valtakuntaa tai vain sen osaa. Lisäksi Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on siirtänyt lainsäädäntövaltaa alueellisille parlamenteille ja edustajankokouksille. Ne voivat hyväksyä primaarilainsäädäntöä, joka koskee rajattuja aiheita ja on voimassa vain niiden omalla oikeudenkäyttöalueella. Hallitsijan valtaoikeuksien nojalla voidaan antaa muuta primaarilainsäädäntöä eri muodoissa (*Orders in Council, proclamations, royal warrants, royal instructions, regulations ja letters patent*).
Sekundaarioikeutta annetaan hallitsijan, ministerin tai ministeriön, Pohjois-Irlannin täytäntöönpanoviranomaisen tai muun tahon tai henkilön lakisääteisen tai muun valtuutuksen nojalla. Sitä kutsutaan myös **delegoiduksi tai johdetuksi oikeudeksi**, ja säädöstä, jolla valtuudet myönnetään, kutsutaan valtuuttamissäädökseksi (*enabling Act, empowering Act, parent Act*). Sekundaarioikeutta annetaan useilla erilaisilla määräyksillä, asetuksilla ja säännöillä, kuten *Orders in Council, regulations* tai *rules*, ja näiden yleisnimityksenä voidaan käyttää ilmaisuja *statutory instruments* tai *statutory rules*.
Pohjois-Irlannissa lainsäädäntöön kuuluu lakeja ja asetuksia, jotka voivat olla Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin, Pohjois-Irlannin parlamentin (1921–1972) tai Belfastissa toimivan Pohjois-Irlannin edustajakokouksen antamia. Pohjois-Irlannissa toimineiden hajautettua valtaa käyttäneiden hallitusten toiminta on keskeytetty eri ajankohtina, ja paljon lainsäädäntöä on annettu Orders in Council -menettelyllä. Tällaiset säädökset ovat muodollisesti johdettua oikeutta, mutta sitä sovelletaan kuin primaarioikeutta. Pohjois-Irlannin oikeuteen kuuluu myös *statutory rules* -sääntöjä, jotka on annettu Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin antaman lain, Order in Council -määräyksen tai Pohjois-Irlannin edustajakokouksen antaman lain nojalla.
Toimivalta tehdä **kansainvälisiä sopimuksia** Yhdistyneen kuningaskunnan puolesta on kruunulla eli hallitsijalla valtaoikeuksiensa nojalla maan hallituksen neuvojen mukaan. Parlamentilla ei ole sopimusten tekemisessä muodollista asemaa, mutta jos sopimus edellyttää muutosta maan lainsäädäntöön tai julkisen rahoituksen myöntämistä, parlamentti äänestää siitä tavanomaiseen tapaan. Kaikkien EU:n perussopimusten täytäntöönpano Yhdistyneessä kuningaskunnassa edellyttää lainsäädäntöä ja siten parlamenttikäsittelyä. Vuoden 2010 lain perustuslakiuudistuksesta ja hallintotavasta (*Constitutional Reform and Governance Act 2010*) tultua voimaan valtiosopimuksen ratifiointi edellyttää, että a) Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ministeri on toimittanut parlamentille jäljennöksen sopimuksesta, b) sopimus on julkaistu ja c) parlamentin ala- tai ylähuone ei ole päättänyt 21 istuntopäivän kuluessa, että sopimusta ei ratifioida.

Normihierarkia

Jos eri oikeuslähteet ovat keskenään ristiriidassa, ensisijaisena oikeuspaikkana ristiriitojen ratkaisemiseen ovat tuomioistuimet. Ne voivat ratkaista myös laintulkintaan liittyviä riitoja. Koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole kirjoitettua perustuslakia, parlamentin antamaa lakia ei kuitenkaan ole mahdollista riitauttaa sillä perusteella, että se olisi perustuslain vastainen. **Parlamentaarista suvereniteettia koskevan perustuslaillisen doktriinin** mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on ylin lakia säätävä elin. Sillä on oikeus laatia ja kumota mikä tahansa laki, eikä mikään muu elin voi kumota parlamentin säätämää lakia tai kyseenalaistaa sen pätevyyttä.

Parlamentaarista suvereniteettia rajoittaa kuitenkin Yhdistyneen kuningaskunnan jäsenyys Euroopan unionissa. Vuonna 1972 annetun Euroopan yhteisöjä koskevan lain (*European Communities Act*) nojalla EU:n lainsäädäntö on osa myös Pohjois-Irlannin lainsäädäntöä. Kansallista lainsäädäntöä on tulkittava EU:n lainsäädännön kanssa yhteensopivalla tavalla aina kun se on mahdollista.
Tuomioistuimet voivat haastaa parlamentin lait myös vuoden 1998 ihmisoikeuslain (*Human Rights Act 1998*) nojalla. Ihmisoikeuslailla sisällytetään Euroopan ihmisoikeussopimus Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön. Kansallista lainsäädäntöä on mahdollisuuksien mukaan tulkittava ihmisoikeussopimuksen kanssa yhteensopivalla tavalla.
Tuomioistuinten tuomiot, varsinkin muutoksenhakutuomioistuinten tuomiot, ovat tärkeässä asemassa oikeuden kehityksessä. Sen lisäksi, että tuomiot sisältävät arvovaltaisia ratkaisuja lainsäädännön tulkinnasta, ne muodostavat **common law -oikeuden perustan**. Tämä oikeus johdetaan aiemmissa asioissa annetuista tuomioistuinten tuomioista eli oikeuskäytännöstä. Yleisperiaatteena on se, että tuomioistuinten on noudatettava ylempien tuomioistuinten aiempia ratkaisuja. Euroopan unionin oikeutta koskevissa asioissa ylimpänä tuomioistuimena on Euroopan unionin tuomioistuin. Parlamentin ylähuoneen tuomarit (*Law Lords*) toimivat aiemmin Yhdistyneen kuningaskunnan ylimpänä tuomioistuimena, mutta tämä tehtävä on siirretty 1. lokakuuta 2009 toimintansa aloittaneelle korkeimmalle oikeudelle (*Supreme Court*). Uusi korkein oikeus muodostettiin ylähuoneen silloisista tuomareista ja sen ensimmäiseksi presidentiksi nimitettiin heidän puheenjohtajansa eli *Senior Law Lord*.

Toimielinjärjestelmä

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet ja lainsäädäntömenettely

Primaarioikeuden säätämisestä vastaa Lontoossa kokoontuva **Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti**. Ennen kuin **säädösehdotuksesta** (*Bill*) voi tulla parlamentin laki (*Act of Parliament*), se on hyväksyttävä sekä parlamentin ala- että ylähuoneessa (*House of Commons* ja *House of Lords*).
Lainsäädäntömenettelyyn kuuluvat parlamentin kummassakin kamarissa seuraavat vaiheet:
ensimmäinen käsittely (säädösehdotuksen muodollinen esittely ilman keskustelua)
toinen käsittely (yleiskeskustelu)
valiokuntavaihe (yksityiskohtainen käsittely, keskustelu ja muutosehdotukset); alahuoneessa tämä tehdään yleensä yleisessä lainsäädäntövaliokunnassa (*public bill committee*).
mietintövaihe (mahdollisuus tehdä lisätarkistuksia)
kolmas käsittely (viimeinen mahdollisuus keskusteluun; muutokset ovat mahdollisia ylähuoneessa).
Kun säädösehdotusta on käsitelty sekä ala- että ylähuoneessa, se palautuu lakialoitteen tehneeseen kamariin, jotta tämä voi käsitellä toisen kamarin tekemiä muutoksia.
Ala- ja ylähuoneen on päästävä yhteisymmärrykseen lopullisesta tekstistä. Niiden välillä saatetaan käydä useita neuvottelukierroksia, ennen kuin säädösehdotuksen sanamuodosta päästään yhteisymmärrykseen. Tämän jälkeen ehdotus lähetetään hallitsijalle hyväksyntää varten (*Royal Assent*).
Pohjois-Irlannin edustajakokouksessa noudatetaan samanlaista menettelyä (lakiehdotuksen esittely, sen tarkastelu, keskustelu ja äänestys), vaikka hajautettua valtaa käyttävä edustajakokous on vain yksikamarinen. Ministerit, valiokunnat ja yksittäiset jäsenet voivat tehdä aloitteen lakiehdotukseksi ja esitellä sen edustajakokouksen puhemiehelle edustajakokouksen käsittelyä varten. Jos puhemies katsoo ehdotuksen kuuluvan edustajakokouksen toimivaltaan, lakiehdotus esitellään ja siitä keskustellaan edustajakokouksessa. Sen jälkeen se lähetetään asianmukaiseen valiokuntaan tarkastelua varten. Valiokunta toimittaa edustajakokoukselle mietinnön, minkä jälkeen edustajat voivat tarkastella lakiehdotusta yksityiskohtaisesti ja esittää tarkistuksia. Tämän jälkeen edustajakokous tarkastelee lakiehdotusta uudelleen ja toimittaa lopullisen äänestyksen.
Kun säädösehdotus on käynyt läpi kaikki vaiheet Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentissa tai Pohjois-Irlannin edustajakokouksessa, se lähetetään hallitsijalle hyväksyntää varten, minkä jälkeen siitä tulee laki (**Act**).
Yleensä **primaarilainsäädännön muuttaminen tai kumoaminen** edellyttää uuden primaarilainsäädännön antamista Poikkeustapauksissa muuttaminen tai kumoaminen on kuitenkin mahdollista *statutory instrument* -asetuksella. Näin on, jos uudella säädöksellä pannaan täytäntöön EU:n velvoite tai toteutetaan lainsäädäntöuudistus, jolla kevennetään sääntelytaakkaa tai poistetaan se. Tällaisen asetuksen antaminen on kuitenkin hyväksyttävä sekä ala- että ylähuoneessa vahvistuspäätöslauselmalla (*affirmative resolution*).
Primaarioikeuden säädös tulee voimaan siihen sisältyvien **voimaantulosäännösten** mukaisesti. Säädöksessä on mahdollista säätää, että se tulee voimaan tiettynä päivänä. Voimaantulopäivä voi olla hallitsijan hyväksynnän päiväys tai muu päivämäärä (yleensä vähintään kaksi kuukautta hallitsijan hyväksynnän jälkeen). Toisaalta ministeri tai ministeriö voi antaa voimaantulopäivää koskevan määräyksen (*commencement order*). Säädöksen eri säännöksille voidaan määrittää eri voimaantulopäivät.
Sekundaarilainsäädännön voimaantulopäivä määritetään yleensä itse säädöksessä. Poikkeuksellisesti voimaantulopäivä voidaan määrätä julkaisemalla ilmoitus virallisessa lehdessä *(The London Gazette* tai *The Belfast Gazette*).

Oikeudelliset tietokannat

Käytettävissä on useita oikeudellisia tietokantoja:
Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntötietokanta sisältää Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin, Skotlannin parlamentin, Pohjois-Irlannin edustajakokouksen ja Walesin kansalliskokouksen julkaiseman **primaarioikeuden kokonaisuudessaan** sekä kaiken sekundaarioikeuden, jota sovelletaan koko valtakuntaan tai johonkin sen osaan. Tietokannan käyttö on maksutonta.
Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntötietokanta sisältää kaikki Yhdistyneen kuningaskunnan osat kattavan **tarkistetun primaarioikeuden** vuodesta 1235 nykypäivään.
Linkkejä
Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntötietokanta
Päivitetty viimeksi: 28/08/2018
Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.
Tämän sivun alkukielistä versiota en on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Kansallinen lainsäädäntö - Skotlanti

Tällä sivulla on tietoa Yhdistyneen kuningaskunnan ja erityisesti Skotlannin oikeudenkäyttöalueen oikeudesta ja oikeudellisista tietokannoista.

Oikeuslähteet

Yhdistyneen kuningaskunnan Skotlannin oikeudenkäyttöalueen tärkeimmät oikeuslähteet ovat primaarioikeus **Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin säätämien lakien** ja **Skotlannin parlamentin säätämien lakien** muodossa
Euroopan unionin oikeus

johdettu oikeus eli **lakiin perustuvat määräykset** (*Statutory Instruments ja Scottish Statutory Instruments*) ja muu johdettu oikeus, kuten hallinnolliset määräykset (*Administrative Orders*)
tuomioistuinten ratkaisujen kautta kehittynyt **tapaoikeus** (*common law*).

Oikeudellisten välineiden laji

Primaarioikeuden eli **parlamentin säätämät lait** säätää Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti, joka kokoontuu Lontoossa. Primaarioikeutta sovelletaan joko koko Yhdistyneessä kuningaskunnassa tai joillakin sen alueilla. Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on **hajauttanut lainsäädäntövaltaa** itsehallintoalueiden parlamenteille ja edustajanhuoneille, jotka voivat joillakin aloilla antaa omalla oikeudenkäyttöalueellaan sovellettavaa primaarilainsäädäntöä. Lisäksi hallitsija voi hänelle kuuluvilla erioikeuksilla antaa erilaisia primaarioikeuden säädöksiä, joita ovat *Order in Council* (päätös), *Proclamation* (julistus), *Royal Warrant* (määräys), *Royal Instruction* (ohjesääntö), *Regulation* (asetus) ja *Letter Patent* (erioikeuskirja).
Johdettua oikeutta voivat niille annetun toimivallan tai valtuuttamissäädöksen nojalla säätää kruunu (*Her Majesty in Council*), ministerit, ministeriöt, Skotlannin ministerit tai muut valtionhallinnon viranomaiset tai viranhaltijat. Sitä kutsutaan siirrettyä toimivaltaa käyttämällä annetuksi eli **delegoiduksi oikeudeksi** tai **toissijaiseksi lainsäädännöksi**. Edellä mainituille elimille lainsäädäntövallan siirtävää säädöstä kutsutaan puolestaan **valtuuttamissäädökseksi (***enabling Act, empowering Act***)** tai **perussäädökseksi (***parent Act***)**. Valtionhallinnon ja lakisääteisten elinten antamalla johdetulla lainsäädännöllä voi olla eri nimiä, kuten *Order in Council*, *Regulation* tai *Rule*, mutta niihin kaikkiin voidaan viitata yhteisellä nimityksellä 'johdetun oikeuden säädökset' (*Statutory Instruments* / *Scottish Statutory Instruments)*.
Vuonna **1998** säädetyllä ***Scotland Actilla*** perustettiin Edinburghiin Skotlannin parlamentti ja annettiin sille toimivaltaa. Sillä palautettiin Skotlannille kansanäänestyksen tuloksena erillinen parlamentti, jonka se oli menettänyt liittyessään Englantiin ja Walesiin vuonna 1707. Koska Skotlanti kuitenkin on edelleen Yhdistyneen kuningaskunnan osa, Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti voi säätää sitä koskevia lakeja joillakin aloilla. Skotlannin parlamentti voi puolestaan säätää primaarilainsäädäntöä aloilla, jotka siirrettiin sen toimivaltaan *Scotland Actilla* vuonna 1998 (ja 2012). Näihin kuuluvat terveydenhuolto, koulutus, kunnallishallinto, sosiaalihuolto, asuminen, kaavoitus, matkailu ja talouden kehittäminen, osa liikenneasioista, oikeus-, vapaus- ja turvallisuusasiat, joiden piiriin kuuluu suurin osa yksityisoikeuden ja rikosoikeuden aloista, poliisi- ja pelastuspalvelut, monet ympäristöasiat, maatalous ja kalatalous, urheilu, taiteet ja kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpano niillä aloilla, joilla toimivalta on siirretty. Siirrettyjä toimivaltuuksia laajennettiin vuoden 2012 *Scotland Actilla* kattamaan osa veroasioista. *Scottish Statutory Instruments* asetuksia (SSI) voivat antaa myös Skotlannin ministerit Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin tai Skotlannin parlamentin heille siirtämän toimivallan nojalla.
Toimivalta tehdä **kansainvälisiä sopimuksia** Yhdistyneen kuningaskunnan puolesta on kuninkaallisen erioikeuden (*Royal Prerogative*) nojalla kruunulla, toisin sanoen hallitsijalla, joka toimii Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen neuvojen mukaan. Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentilla ei ole sopimusten tekemisessä muodollista asemaa, mutta jos sopimus edellyttää muutosta Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön tai julkisen rahoituksen myöntämistä, parlamentti äänestää siitä tavanomaiseen tapaan. Kaikkien EU:n sopimusten täytäntöönpano Yhdistyneessä kuningaskunnassa edellyttää säädösten antamista, joten parlamentti käsittelee ne. Perustuslaillisesta uudistuksesta ja hallintotavasta vuonna 2010 annetun lain (*Constitutional Reform and Governance Act 2010*) tultua voimaan valtiosopimuksen ratifiointi edellyttää, että a) Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ministeri on toimittanut parlamentille jäljennöksen sopimuksesta, b) sopimus on julkaistu ja c) parlamentin ala- tai ylähuone ei ole päättänyt 21 istuntopäivän kuluessa, että sopimusta ei ratifioida.

Normihierarkia

Jos eri oikeuslähteet ovat keskenään ristiriidassa, ensisijainen foorumi ristiriitojen ratkaisemiseen ovat tuomioistuimet. Ne voivat ratkaista myös lainsäädännön tulkintaan liittyviä riitoja. Parlamentin antamaa lakia ei kuitenkaan ole mahdollista saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi sillä perusteella, että se olisi "perustuslain vastainen", koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei ole kirjoitettua perustuslakia. **Parlamentaarisen itsemääräämisoikeuden eli suvereniteetin perustuslaillisen doktriinin** mukaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti on ylin lainsäädäntöelin. Sillä on oikeus laatia ja kumota mikä tahansa laki, eikä mikään muu elin voi kumota parlamentin säätämää lakia tai kyseenalaistaa sen pätevyyttä.
Parlamentaarisen suvereniteetin doktriinia rajoittaa kuitenkin Yhdistyneen kuningaskunnan jäsenyys Euroopan unionissa. Vuonna 1972 säädetyn Euroopan yhteisöjä koskevan lain (*European Communities Act 1972*) mukaisesti **Euroopan unionin oikeus** on osa Englannin ja Walesin (sekä Skotlannin ja Pohjois-Irlannin) oikeutta. Kansallista lainsäädäntöä on tulkittava EU:n lainsäädännön kanssa yhteensopivalla tavalla aina kun se on mahdollista.
Toinen laki, jonka perusteella parlamentin antama laki voidaan kyseenalaistaa, on ihmisoikeuslaki (*Human Rights Act 1998*), jolla Euroopan ihmisoikeussopimus saatettiin osaksi Yhdistyneen kuningaskunnan oikeutta. Kotimaista oikeutta on mahdollisuuksien mukaan tulkittava siten, että kunnioitetaan ihmisoikeussopimuksessa määriteltyjä oikeuksia.
Tuomioistuinten, erityisesti muutoksenhakutuomioistuinten, antamilla tuomioilla on tärkeä merkitys lainsäädännön kehittymisessä. Ne eivät ole ainoastaan arvovaltaisia ratkaisuja lainsäädännön tulkinnasta, vaan ne muodostavat *common law'n* perustan. *Common law* johdetaan aiemmissa asioissa annetuista tuomioistuinten tuomioista eli oikeuskäytännöstä. Tuomioistuinten ratkaisujen sitovuutta koskevan yleisperiaatteen mukaan tuomioistuin on sidottu ylempien tuomioistuinten aiempiin ratkaisuihin. Euroopan unionin lainsäädäntöön liittyvissä asioissa korkein tuomioistuin on Euroopan unionin tuomioistuin. Skotlannin ylin rikostuomioistuin on **High Court of Justiciary**, ja siviiliasioissa ylimpänä oikeusasteena toimivat aiemmin **ylähuoneen tuomarit** (*Law Lords*). Tätä tehtävää hoitaa kuitenkin nykyisin Yhdistyneen kuningaskunnan korkein oikeus (*Supreme Court*), joka aloitti toimintansa 1. lokakuuta 2009. Uuden korkeimman oikeuden ensimmäisiksi tuomareiksi tulivat ylähuoneen tuomarit, ja heistä *Senior Law Lord* toimii korkeimman oikeuden presidenttinä.

Institutionaaliset järjestelyt

Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet ja säätämismenettely

Primaarioikeuden säätää Lontoossa kokoontuva Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentti. Ennen kuin **säädösehdotuksesta** (*Bill*) voi tulla **parlamentin laki** (*Act of Parliament*), sekä parlamentin ala- että ylähuoneen (*House of Commons* ja *House of Lords*) on hyväksyttävä se. Lainsäädäntömenettelyyn kuuluvat kummassakin huoneessa seuraavat vaiheet:
ensimmäinen käsittely (säädösehdotuksen muodollinen esittely ilman keskustelua)
toinen käsittely (yleiskeskustelu)
valiokuntavaihe (yksityiskohtainen käsittely, keskustelu ja muutosehdotukset); alahuoneessa yleensä yleisessä lainsäädäntövaliokunnassa (*Public Bill Committee*)
mietintövaihe (mahdollisuus tehdä lisämuutoksia)
kolmas käsittely (viimeinen mahdollisuus keskusteluun; muutokset ovat mahdollisia ylähuoneessa)
Sen jälkeen kun säädösehdotusta on käsitelty kummassakin huoneessa, se palautuu lakialoitteen tehneeseen huoneeseen, jotta tämä voi käsitellä toisen huoneen tekemiä muutoksia.
Ala- ja ylähuoneen on päästävä yhteisymmärrykseen lopullisesta tekstistä. Niiden välillä saatetaan käydä useita keskustelukierroksia, ennen kuin säädösehdotuksen sanamuodosta päästään yhteisymmärrykseen. Kun yhteisymmärrykseen on päästy, säädösehdotus lähetetään hallitsijalle vahvistusta varten (*Royal Assent)*.

Siirrettyä toimivaltaa käyttävässä **Skotlannin parlamentissa** noudatetaan vastaavaa menettelyä, jonka mukaisesti lakiesityksen käsittely-, keskustelu- ja äänestysvaiheet etenevät. Skotlannin parlamentti on kuitenkin **yksikamarinen**. Lainsäädäntömenettely on kolmivaiheinen:
Ensimmäinen vaihe: Aihealueesta vastaava parlamentin valiokunta kerää tietoja lakiesityksestä ja laatii mietinnön sen yleisistä periaatteista. Sen jälkeen parlamentti käsittelee mietinnön ja keskustelee siitä, ovatko esityksen yleiset periaatteet hyväksyttäviä. Jos ne hyväksytään, lakiesitys etenee seuraavaan käsittelyvaiheeseen.
Toinen vaihe: Asianomainen valiokunta tai tapauksen mukaan parlamentin täysistunto käsittelee lakiesityksen yksityiskohtaisesti ja voi tehdä muutosesityksiä.
Kolmas vaihe: Lakiesitys otetaan uudelleen käsittelyyn parlamentin istunnossa. Tässä vaiheessa on viimeinen mahdollisuus tehdä muutoksia. Sen jälkeen parlamentti keskustelee lakiesityksestä ja äänestää, olisiko se hyväksyttävä lopullisessa muodossaan.
Kun lakiesitys on läpäissyt kaikki Yhdistyneen kuningaskunnan tai Skotlannin parlamentin käsittelyvaiheet, se lähetetään **hallitsijalle vahvistusta** varten, minkä jälkeen siitä tulee **laki**. Skotlannissa oikeudelliset neuvonantajat (*Law Officers*) voivat kyseenalaistaa lain neljän viikon kuluessa sen antamisesta, jos he katsovat, ettei se kuulu Skotlannin parlamentin lainsäädäntövallan piiriin.
Yleensä primaarioikeutta voidaan **muuttaa** tai **kumota** vain antamalla uutta primaarioikeutta. Eräissä poikkeustapauksissa muuttaminen ja kumoaminen voidaan tehdä lakiin perustuvalla määräyksellä (*Statutory Instrument*). Tähän kuuluvat tapaukset, joissa pannaan täytäntöön EU:n velvoite tai lainsäädäntöuudistus, jolla vähennetään tai poistetaan sääntelyrasitteita. Parlamentin kummankin huoneen on kuitenkin hyväksyttävä asiaa koskeva vahvistuspäätöslauselma (*affirmative resolution*), ennen kuin tällainen määräys voidaan antaa.
Primaarioikeus saatetaan voimaan kussakin laissa annettujen **voimaantulosäännösten** mukaisesti. Laissa voidaan säätää tietty voimaantulopäivä, joka voi ajoittua heti hallitsijan vahvistuksen antamisen jälkeen tai jonkin ajan (yleensä vähintään kahden kuukauden) päähän siitä, tai valtuuttaa asianomainen ministeri saattamaan laki voimaan voimaantulosäädöksellä (*Commencement Order*). Lakiin sisältyville eri säännöksille voidaan antaa eri voimaantulopäiviä. Johdetun oikeuden voimaantulopäivät määritellään yleensä itse säädöksissä. Poikkeustapauksissa voimaantulopäivä voidaan asettaa julkaisemalla siitä ilmoitus virallisissa lehdissä (*London Gazette* tai *Edinburgh Gazette*).

Oikeudelliset tietokannat

Käytettävissä on useita oikeudellisia tietokantoja:
Office of Public Sector Information (OPSI) (julkisen sektorin tiedotusvirasto) julkaisee verkkosivuillaan Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin, Skotlannin parlamentin, Pohjois-Irlannin kansalliskokouksen ja Walesin kansalliskokouksen säätämän **primaarioikeuden kokonaisuudessaan**, samoin kuin **kaiken johdetun oikeuden**, jota sovelletaan koko Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tai johonkin sen osaan. Tietoja voi hakea maksutta.
UK Statute Law Database on säädöstietokanta, joka sisältää kaikki Yhdistyneen kuningaskunnan osat kattavan **tarkistetun primaarioikeuden** vuodesta 1235 nykypäivään. Tietokannan käyttö on maksutonta.
Vaikka **Skotlannin koko lainsäädäntö** on julkaistu OPSI:n verkkosivustolla, Skotlannin vuonna 1999 tapahtuneesta toimivallan siirrosta lähtien säädetty primaari- ja johdettu oikeus on saatavilla kokonaisuudessaan myös Office of the Queen's Printer for Scotlandin eli kruunun kirjapainon sivustolla. Tietokannan käyttö on maksutonta.
Legislation.gov.uk on Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön virallinen verkkosivusto, joka sisältää kaikki edellä mainitut tietokannat.

Linkkejä

Office of Public Sector Information (OPSI), Statute Law Database, legislation.gov.uk, Office of the Queen’s Printer for Scotland

Päivitetty viimeksi: 04/05/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.